

เพลงสุริยครีส์ว่างไสว ฤาตั้งจันทร์อำไพ

จากฟ้า.....สู่ดิน สยามพหุ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๗

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961119321

จากฟ้า... สู่มดิน

เล่ม ๒

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๗

เรื่อง จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๒

คณะกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๗ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๘,๐๐๐ เล่ม

๕๒๓.๑๕๕๓ เลขานุการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. คณะกรรมการเอกลักษณ์
ภ ๖๗๑ จ ของชาติ. คณะกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ.
จากฟ้าสู่ดิน (โครงการตามพระราชดำริ). กรุงเทพฯ,
๒๕๒๖-
เล่ม. ภาพประกอบ.

๑. ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา,
๒๔๗๐- . ๒. ชื่อเรื่อง.

ISBN 974-7779-27-7

ออกแบบปก นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์

พิมพ์ที่ : บริษัท วิกตอริเพนเวอร์พอยท์ จำกัด

๔๔๐/๑๗ - ๑๙ ซอยชัยสมรภูมิ ถนนราชวิถี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๒๕๕๑๓๖๙, ๒๕๕๒๐๗๖, ๒๕๕๓๘๘๓, ๒๕๕๔๔๒๗

นางพนิดา ปทุมารักษ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๗

คำนำ

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เคยรวบรวมบทวิทยุจากรายการสารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในปี ๒๕๒๕ มาแล้ว สำหรับครั้งนี้ เป็นเล่มที่ ๒ ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้น โดยรวบรวมบทที่ออกอากาศตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๖ จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๗ จำนวน ๓๑ เรื่อง เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการในพระราชดำริให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ในโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณ กองข่าว กองการในพระองค์ สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร) กรมกิจการพลเรือนทหารบก กับนิคมสารมาตา และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในครั้งนี้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเช่นเดียวกับเล่มที่ ๑

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๑. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม)	ประธานอนุกรรมการ
๒. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ผู้แทนกรมประมวลข่าวกลาง	กรรมการ
๔. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๕. ผู้แทนกองบังคับการตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน	กรรมการ
๗. ผู้แทนศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการ- ทหารสูงสุด	กรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักพระราชเลขธิการ	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๓ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท. หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. นายกำจัด กีพานิช	กรรมการ
๑๔. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	กรรมการ
๑๕. นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลโทมานะ รัตนโกเศศ	กรรมการ
๑๗. นายรัตนาวุธ วัชโรทัย	กรรมการ
๑๘. นายวินิจ บุญวิวัฒน์	กรรมการ
๑๙. นางศิริวัลย์ เหมะจันทร์	กรรมการ
๒๐. คุณหญิงสุชาดา ติระวัฒน์	กรรมการ

๒๑. หม่อมราชวงศ์ แสงสุรย์ ลดาวัลย์

กรรมการ

๒๒. นายเสนาะ ชีวรากร

กรรมการ

๒๓. พลตรี อุทาร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

กรรมการ

๒๔. นายชลินทร์ มิตินทสูต

อนุกรรมการ และ
เลขานุการ

๒๕. นายธงทอง จันทรางศุ

อนุกรรมการ และ
ผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

	หน้า
๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริ ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	๑
๒. โครงการเทพอำนวยตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์.....	๕
๓. โครงการชลประทานตามพระราชดำริ.....	๑๗
๔. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำหอยโข่งและคลองจำไทร ตามพระราชดำริ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	๒๓
๕. โครงการอนุรักษ์พันธุศาสตร์เต่าทะเลตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เกาะมันใน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.....	๓๑
๖. โครงการพระราชดำรินิเวศน์กรีฑาสถาน ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.....	๓๕
๗. โครงการปรับปรุงพื้นที่สงวนเลี้ยงสัตว์และจัดสรรที่ดิน ทุ่งหุหนานและทุ่งคลองเรือ กิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง.....	๔๗
๘. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ตามพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี.....	๕๗
๙. โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเจ้าพระยาในพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พื้นที่บริเวณเขาค้อ เขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และพิษณุโลก.....	๖๕
๑๐. โครงการฝึกอาชีพในงานศิลปชีพพิเศษ.....	๗๑
๑๑. โครงการศูนย์ทดลองเด็กหุนววกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร.....	๘๑
๑๒. โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น.....	๙๓
๑๓. โครงการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมือง กรุงเทพมหานคร.....	๑๐๑
๑๔. แม่หลวงของไทย.....	๑๑๑
๑๕. มุลินีธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	๑๒๑
๑๖. โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ตามพระราชดำริ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.....	๑๓๓

๑๗. โครงการหลวงทดลองและวิจัยพันธุ์ใหม่ เพื่อผลิตไข่ใหม่สำหรับทำพันธุ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.....	๑๔๑
๑๘. โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าช่องกล่ำบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี.....	๑๔๕
๑๙. โครงการพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับพุทธมณฑล ตำบลศาลายา จังหวัดนครปฐม.....	๑๕๕
๒๐. โครงการสวนสัตว์เปิด ศูนย์ปางดง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๑๖๕
๒๑. โครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้ ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่.....	๑๗๑
๒๒. โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	๑๗๕
๒๓. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ตามพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.....	๑๘๕
๒๔. โครงการพัฒนาบ้านคลองคันโท ตามพระราชดำริ ตำบลหนองน้ำใส อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี.....	๑๙๗
๒๕. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิการ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	๒๐๓
๒๖. พระราชกรณียกิจกับโครงการตามพระราชดำริ.....	๒๑๓
๒๗. โครงการปาร์กน้ำตามพระราชดำริ.....	๒๒๓
๒๘. โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	๒๓๑
๒๙. ความก้าวหน้าของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส.....	๒๓๗
๓๐. ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทร ตามพระราชดำริ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	๒๔๕
๓๑. โครงการหลวงปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	๒๕๓

โครงการพัฒนาเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริ ท.ห่อหมก อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายเสริม จิตจันทร์
นายสหัส บุญญาวิวัฒน์
พ.อ.มนัส คล้ายมณี และ
สุนนนาฏ อวยพร ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

“แผ่นดินนั้นมีค่ากว่าเงินตรา” พระราชดำรัสตอนหนึ่งของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่ราษฎร ตำบลห่อหมก ตำบลบ้านเกาะ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๕ ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมวัดไทยโสภณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้เนื่องจากได้มีราษฎรถวายฎีกาว่า ราษฎรในตำบลห่อหมก ตำบลบ้านเกาะ และตำบลใกล้เคียง ประสบปัญหาในการทำนา ทำให้ต้องละทิ้งที่นาไปรับจ้างทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นนาเกือบ ๕๐,๐๐๐ ไร่ ในบริเวณอำเภอบางไทร อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเดิมได้ชื่อว่าเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ กลายสภาพเป็นนาร้าง ราษฎรในตำบลบ้านเกาะ และตำบลห่อหมก จึงได้กราบบังคมทูลรายงานถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำนา ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ ดังที่ก้านเสริม จิตจันทร์ ได้เล่าดังนี้

ก้านเสริม

“มันมืออยู่หลายอย่างครับ คือการทำนาตอน เมื่อสมัยก่อน เมื่อ ๕ ปีที่แล้วก็ทำกันแต่ที่นี้เมื่อทำแล้ว เดียวนาล่มบ้าง เดียวนาร้างบ้าง เกิดน้ำไม่พอใช้บ้าง เพราะระบบชลประทานไม่ดี ชาวนาที่เลยทิ้งจากนาหว่านนี้ พอติดอนันันรัฐบาลเขาส่งเสริมทำนาปรัง ที่นี้ก็มาทำนาปรังคนละ ๕ ไร่บ้าง ๒๐ ไร่บ้าง อะไรนี่ ทำปีแรกก็ได้ผลดีที่นี้ ต่อมา ๆ มันมีไอ้พวกนุ้ยพวกอะไรนี่ สภาพดินมันก็เสื่อมลง ๆ ไปทุกที่ จนกระทั่งในขณะนี้บางปีไม่ได้เลย ไร่หนึ่งจากประมาณเคยได้ ๕๐ - ๖๐ ถัง แต่ในขณะนี้แล้ว ถ้าทำนาปรังมันจะได้ประมาณ ๕๐ ถัง สาเหตุมันก็เนื่องมาจากดินหมดสภาพ ดินมันจืดมันจะเป็นกรดอยู่ ที่นี้ชาวนาที่ไม่รู้จะทำอย่างไร ถึงปีก็ทำ ที่นี้การเมื่อทำออกมาแล้วข้าวกลับขายไม่ได้ราคา ที่ไม่ได้ราคาเพราะอะไร ก็เพราะอย่างที่ผมบอก มันเกิดความชื้นขึ้นมาเพราะต้องไปเกี่ยวคอนหน้าฝน หน้าอะไรอีก ไปถึงเขาก็ตัดความชื้นอะไรต่ออะไรอีก เพราะข้าวมันมีความชื้นอะไรต่ออะไรมาก มันเอาไปสีไม่ได้ ต้องเอาไปเข้าโรงหนึ่งแล้วถึงออกมาเป็นข้าว ที่นี้เมื่อชาวนาผลผลิตต่ำแต่ลงทุนสูงชาวนาจึงอยู่ไม่ได้ ก็มีพอทำอยู่

บ้าง เอาไว้พอกินบ้าง แล้วก็ถ้ามีลูกมีหลานพวกนั้นก็ส่งไปตามโรงงานเพื่อที่จะเอามาจุนเจือผู้ปกครอง ทางนี้ทางพ่อแม่ ที่นี้ทางพ่อแม่ก็คนมีอายุทำ ทำเอาพอกิน นี่มันสิ่งแวดล้อม ก็มันเกิดขึ้นจากเดิมทีขมมันก็อย่างนี้ผมอธิบายให้ฟังแล้วว่า จำเป็นต้องทิ้งนาเพราะทำแล้วขาดทุน ขาดทุนมาทุกปีก็ไม่สามารถที่จะยืนอยู่ได้ ตอนนี้อาณาจักรก็เป็นหนี้เป็นสินกัน เรียกว่าท่วมตัวแหละ ไม่มีทางที่จะไปทางไหนได้”

บรรยาย

จากการที่ราษฎร ตำบลห่อหมก และบริเวณใกล้เคียงได้ถวายฎีกาถึงปัญหาการทำนาที่ประสบอยู่จนทำนาไม่ได้ ขาดทุนเรื่อยมา ดังคำบอกเล่าของกำนันเสริม ต่อมาในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดสุนทราราม ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อทอดพระเนตรพื้นที่นาร้างของหมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระราชดำริแนวทางในการแก้ปัญหา โดยให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกับราษฎรเจ้าของที่นาช่วยกันแก้ปัญหาให้หมดไป โดยขั้นแรก แก้ปัญหาเรื่องน้ำเป็นการด่วน โดยให้กรมชลประทานพิจารณาปรับปรุงกันน้ำตามแนวฝั่งขวาของแม่น้ำน้อย ระหว่างอำเภอบางไทร จนถึงอำเภอเสนา ให้เป็นคันกันน้ำอย่างถาวร และในโอกาสเดียวกันก็จะให้ประโยชน์เป็นทางคมนาคมของราษฎรที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำพร้อมกันด้วย สร้างอาคารบังคับน้ำตามคลองต่าง ๆ ที่แนวคันกันน้ำนี้ ต้องผ่าน เพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูกในฤดูน้ำ รวมทั้งปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกและระบบส่งน้ำในเขตโครงการชลประทานเจ้าเจ็ด-บางยี่หน เพื่อให้สามารถเพาะปลูกได้ผลอย่างสมบูรณ์ตลอดปี เมื่อสามารถแก้ปัญหาเรื่องนี้แล้ว มีพระราชดำริให้เล็งหาพื้นที่ประมาณ ๖๐๐ ไร่ เพื่อพัฒนาเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จ เป็นการเร่งด่วน ให้ทันทำกิน (ในปี ๒๕๒๕) โดยให้ราษฎรที่ยากจนเข้าทำมาหากินในพื้นที่ ๖๐๐ ไร่ก่อนเป็นตัวอย่าง โดยให้มีการประชุมชี้แจงชาวบ้านเพื่อหาข้อมูลก่อนดำเนินงาน โครงการเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริจึงได้เริ่มขึ้น ณ ตำบลห่อหมก ตำบลบ้านเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำหรับโครงการเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จเป็นอย่างไร มีความหมายถึงอะไรนั้น คุณสหัส บุญญาวิวัฒน์ นักเกษตร สำนักพระราชวังได้อธิบายว่า

คุณสหัส

“โครงการเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จนี่นะครับ ในลักษณะโครงการที่ได้รับพระราชดำรินะครับว่า โครงการที่จะมาส่งเสริมทางการเกษตรที่เราจะเห็นโดยทั่วไปแล้วว่า ในขณะนี้ในปัจจุบันนี้นั้น ถ้าในประเทศไทยเรา ถ้ามีการพัฒนาในด้านการเกษตร เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งลงไปนี้จะประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นมาโดยเฉพาะในด้านตลาดขึ้นมา ฉะนั้นถ้าเราเน้นเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะมีปัญหาในเรื่องการที่จะขายผลผลิตที่จะเมื่อทำออกไปแล้วจะขายไม่ได้ นะครับ เพราะฉะนั้นในเรื่องโครงการเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จนี้จึงมีนโยบายที่ว่า เราจะพัฒนาทางการเกษตรทุก ๆ อย่างในพื้นที่ นะครับ โดยเฉพาะในเรื่องของการทำนา หลังจากทำนาแล้วก็จะมีการปลูกพืชไร่ต่าง ๆ

หมุนเวียนหรือว่าในพื้นที่ใดที่ทำไม่ได้ เราก็อาจจะเปลี่ยนเป็นการทำพืชไร่ นะครับ แล้วในหมู่บ้านก็จะมีการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อเป็นการช่วยเหลือในครอบครัว มีการเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ นะครับ เลี้ยงสัตว์ มีการประมง ครับ หมายถึงว่าเป็นทางด้านเกษตรที่มีทุก ๆ อย่างในพื้นที่นั้นที่สามารถจะทำได้เข้ามาผสมผสานกัน นะครับ เพื่อให้สภาพครอบครัวนี้ได้อยู่ได้ตลอดไปครับ”

บรรยาย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรินะแนแนวทางให้แก่ราษฎรตำบลห่อหมก และบริเวณใกล้เคียงแล้ว...ราษฎรก็ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะแก้ปัญหา นาร้างให้หมดไป นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๕ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชเสาวนีย์ให้ พ.อ.ศัลย์ ศรีเพ็ญ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรที่บ้านห่อหมก โดยมีพันเอกมนัส คล้ายมณี เป็นประธานของโครงการนี้ร่วมด้วย นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ นักเกษตร สำนักพระราชวัง เปิดอบรมราษฎร เพื่อให้มีความรู้ทางด้านเกษตร ปศุสัตว์ และการประมงควบคู่กันไปด้วยเพราะทรงเล็งเห็นว่า ถ้าจะแก้ปัญหาให้ลุกล่งไปด้วยดีด้วยอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในกิจการนั้น ๆ เพื่อให้ราษฎรสามารถผลิตข้าวและพืชผลพอเลี้ยงสัตว์ได้ ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินไปอย่างไร ได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่ พ.อ.มนัส คล้ายมณี ประธานโครงการ ได้ชี้แจงว่า

พ.อ.มนัส

“เราก็ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาหนึ่งคณะ โดยขอเชิญเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้ง นักวิชาการจากกระทรวงเกษตรเป็นส่วนใหญ่นะครับ นอกจากนั้นก็หน่วยงานที่สามารถจะสนับสนุนในงานของเรานี้ให้ นอกจากคณะทำงานแล้ว เราก็ตั้งคณะที่ปรึกษาขึ้นมาโดยเชิญผู้ใหญ่หลายท่าน ที่สามารถจะช่วยเหลือสนับสนุนโครงการของเราได้ ก็เชิญมาเป็นที่ปรึกษาของโครงการ เมื่อเราได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาแล้ว ขั้นตอนไปก็คือว่า เราก็ได้มีการฝึกอบรมราษฎรเพื่อให้รู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของการเกษตรหรือเกี่ยวกับงาน หรือแผนงานที่เราจะทำเพื่อให้สอดคล้องกัน โครงการที่เราฝึกสอนราษฎรนี้ เราเรียกว่า หลักสูตรเกษตรหมู่บ้าน ก็ได้สอนราษฎรในท้องถิ่นโดยเรียกเข้ามารับการอบรมที่ศูนย์ศิลปาชีพมีทั้งหมดจำนวน ๘ รุ่นครับ และนอกจากนั้นเราได้ไปดูงานกันอีกนะครับ ดูงาน การเกษตรทั้งภาคตะวันออก ภาคเหนือ รวมทั้งภาคตะวันตกของประเทศด้วย ทำให้ราษฎรได้เกิดแนวความคิดครับ สำหรับสาเหตุของนาร้างนี้ นะครับเราก็ได้มีการออกสำรวจว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่ราษฎรทำกินไม่ได้เนื่องมาจากอะไรกัน เราก็สามารถที่จะทราบ ข้อมูลได้ว่าสาเหตุของนาร้างนี้ ก็เกิดมาจากปัญหาต่าง ๆ ๕ ประการครับ ปัญหา ประการแรกก็คือว่า ปัญหาของหนูนาหูกชุมครับปัญหาประการที่ ๒ คือ โรคพืชระบาดหนักโดยเฉพาะโรคที่ชาวบ้านเรียกกันว่าโรคจู๋ คือข้าวไม่สามารถจะออกรวงนะครับ แล้วก็ทำให้เกิดผลเสียหาย ประการที่ ๓ ก็คือปัญหาของระบบของชลประทานครับ คือ ในพื้นที่นี้ระบบชลประทานของเรายังไม่ดีพอ ก็ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถที่จะทำกิน ได้ตลอดฤดูกาลครับนอกจากนั้น ปัญหาข้อที่ ๔ ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนาเช่า ปัญหา

นาเช่าน่ะครับ เพราะว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่นี่เช่านาเขาทำน่ะครับ เมื่อเช่ามาทำแล้วแกก็ไม่ค่อยจะรักษาพื้นนาของแกให้เหมือนกับสมบัติของแกเอง ทำแล้วได้ผลประโยชน์ออกมาแล้วก็เลิกกัน ก็ไม่ได้มีการพัฒนาดินกันน่ะครับ สำหรับปัญหาข้อที่ ๕ ก็คือ ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ซึ่งกำลังเป็นอยู่ในทุกวันนี้ล่ะครับ

ปัญหาทั้ง ๕ ประการนี้ ก็ทำให้ชาวบ้านต่างก็พากันละทิ้งที่นาและพากันไปประกอบอาชีพในการขายแรงงานกัน เป็นกรรมกรกันน่ะครับ โรงงานต่าง ๆ ตามที่ได้ทราบมาแล้ว เอ้อ.....สำหรับการดำเนินงานที่เป็นแผนงานของเราน่ะครับ ก็ได้วางแผนไว้ว่า งานที่จะแก้ปัญหาก็คือเกี่ยวกับโครงการนาร้างนั้น เราวางแผนไว้ ๔ ปีด้วยกันครับ ในปีแรก เราจะแก้ปัญหากโดยการทำเป็น PILOT PROJECT หรือโครงการนำ.....ในพื้นที่ของตำบลห่อหมก ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ น่ะครับแล้วในปีที่สอง ซึ่งเป็นแผนของต่อไป เราก็ขยายจาก ๑,๐๐๐ ไร่ เป็น ๖,๐๐๐ ไร่ แล้วก็ในปีที่สาม เราก็จะขยายออกไป ๔ หมื่น ๕ พันไร่ และในปีที่สี่ก็ขยายขึ้นไป ๕๐,๐๐๐ ไร่ หรือมากกว่านั้น สำหรับในปีแรกเราก็ได้ทดลองทำกันน่ะครับ ก็ได้ไปเลือกพื้นที่ คือ ที่ ตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา ได้พิจารณาว่า พื้นที่นี้เป็นใจกลางซึ่งสามารถจะขยายความคิดให้ราษฎรได้ เราก็ได้ไปทดลองทำกัน โดยแก้ปัญหานาร้างน่ะครับ โดยยืมเครื่องจักรจากหน่วยงานต่าง ๆ ก็สามารถที่จะแก่นาร้างได้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ขณะนี้กำลังเก็บเกี่ยวครับ นี่ก็เป็นการดำเนินงานครับ”

สิริพร “แล้วก็เท่าที่ดำเนินงานมาก็เกือบจะถึงประมาณ ๑ ปีแล้ว ผลที่ได้เป็นอย่างไรบ้าง ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้บ้างหรือเปล่าคะ”

พ.อ.มนัส “ผลงานที่เราได้ทำไปแล้ว ถ้าเราจะพิจารณาโดยเฉพาะในเรื่องปัญหานาร้างอย่างเดียว ก็คงจะได้ผลไม่เท่าที่ควรล่ะครับ แต่ถ้าเราจะพิจารณาว่าในด้านการปรับปรุงคนก็ดี การให้ความรู้กับชาวไร่ชาวนาก็ดี หรือการปลูกจิตสำนึกของชาวบ้านก็ดี รู้สึกว่าในเรื่องนี้จะได้ผลอย่างเต็มที่ แล้วก็จะเป็นแนวทางไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการที่เราจะแก้ปัญหาคือต่อไปน่ะครับ เพราะฉะนั้นผลงานที่เราทำไว้ในปีที่แล้วนี้ โดยเฉพาะเรื่องนาร้างที่ไถหว่านไปแล้วนี้ผลที่ได้รับก็คงจะไม่ดีนักน่ะครับ”

สิริพร “ในตอนนี้ก็มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้างคะ”

พ.อ.มนัส “สำหรับปัญหาอุปสรรคในปีแรกที่เราทำงานนี้ก็ยังคงจะยังไม่มียุทธศาสตร์อะไรเลยน่ะครับ เพราะว่าเป็นการเริ่มงานในปีแรก เมื่อเราไปติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีน่ะครับ คือ ปีนี้เริ่มตั้งแต่เมื่อก่อนนี้เราจะมีปัญหาในเรื่องเครื่องจักรกลที่จะเข้าไปช่วยเหลือการแก้ปัญหานาร้างครับเวลานี้ผมก็กำลังติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อที่จะขอขืมเครื่องจักรกลมา ซึ่งเราก็คงมีไม่เพียงพอครับ เพราะฉะนั้นปัญหาสำหรับข้อนี้ก็อาจจะขอร้องทั้งหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม ถ้าหากมีผู้ใดที่มีจิตศรัทธาหรือมีความประสงค์ในการที่จะช่วยกันแก้ปัญหานาร้าง เพื่อให้ได้ผลดีต่อประเทศชาติในส่วนรวมนั้น ก็ขอให้กรุณาให้ความร่วมมือด้วยครับ”

จากสภาพพื้นที่นาร้างในอดีต กลายมาเป็นความอุดมสมบูรณ์ ที่ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ตามโครงการพัฒนาเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สิริพร

“แผนงานในอนาคตได้วางไว้อย่างไรคะ”

พ.อ.มนัส

“เราก็จะพยายามทำงานเท่าที่ยังค้างอยู่ คือในโครงการทำ ๑,๐๐๐ ไร่ นะครับ เรา ยังค้างอยู่จากปีที่แล้ว ในปีนี้เราก็จะเริ่มทำกันตั้งแต่เดือนมกราคมนี้เป็นต้นไปนะครับ แล้วหลังจากนั้นนะครับ เราก็จะดำเนินการแก้ปัญหาไร่ร้าง ซึ่งเราได้กำหนดเป็นพื้นที่ เป้าหมายไว้แล้วว่า เราจะทำกันในพื้นที่ทั้งหมดสี่หมื่นไร่ ซึ่งเวลานี้เราได้เตรียมงานต่าง ๆ ไว้พร้อมแล้ว ได้อบรมราษฎรให้มีความรู้ให้มีความสามารถที่จะแก้ปัญหาในเนื้อที่นา นี้ได้ อันนี้เราได้อบรมและได้ดำเนินการอันนั้นนะครับ สำหรับแผนต่อไปก็คือว่า เราจะ ต้องพยายามส่งเสริมอาชีพทางด้านเกษตรทุก ๆ อย่าง อย่างที่จะสามารถเป็นราย ได้ของชาวบ้านครับให้มีรายได้ประจำวันจนกระทั่งสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้ ในลักษณะ ของการแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายในครัวเรือนไปก่อนนะครับ อันนี้เราก็จะพยายามส่งเสริมไปทุก ๆ ด้าน แล้วยังนอกจากนั้นก็ถือว่า การพัฒนาคนครับ เราจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและต้องกระทำไปโดยตลอด เพื่อปลูกคนของเราให้ตื่นขึ้นมาให้ชาวไร่ชาวนาของ เราได้มีความรู้ นะครับ ให้มีขีดความสามารถในการที่จะได้ประกอบอาชีพของเขา”

บรรยาย

จะเห็นได้ว่าแม้ว่าโครงการนี้จะเพิ่งเริ่มขึ้นเมื่อไม่นาน แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือพสกนิกรของ พระองค์ในทุกหนทุกแห่ง โครงการเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริ ณ ตำบล ห่อหมก และบริเวณใกล้เคียงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี โดยการทำงานอย่างจริงจังของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีพระราชดำริให้มาร่วมในโครงการ นี้ รวมทั้งราษฎรเองก็ได้ร่วมแรงร่วมใจกันกลับมาพัฒนาพื้นดินของตนให้กลับคืนมา เป็นพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ชาวบ้าน

“ส่วนที่เราได้จากโครงการนั้น คือ หนึ่งเราได้รับความสามัคคี ความพร้อมเพรียง จากประชาชน การตื่นตัวอันนี้ที่เราได้เห็นทันตาเห็นเลยครับ แล้วเราก็ภูมิใจว่าไอ้สิ่งที่เรา ได้นั้นนะครับ มันจะเป็นจุดก้าวแรกที่เราจะเดินต่อไปข้างหน้าครับแล้วความหวังผมว่าก็ จะเป็นความจริงขึ้นมาได้ครับ ถ้าเราฟันฝ่าอุปสรรคที่เกิดขึ้น ปัจจุบันนี้จะให้อุปสรรคอัน นี้ให้มันหมดไป แล้วก็จะมีคนส่วนใหญ่ที่เราสอบถามเขาคครับ คนที่จากบ้านไปก็ไม่ไช้จะ ให้ไปได้ดิบดีดีอะไรเลยครับ ไปด้วยความจำเป็นครับ อยากจะกลับมาบ้านเรา ถ้าบ้าน เรายังอยู่ในสภาพที่ดีนะครับ เขาก็พร้อมที่จะกลับมาร่วมมือกับเราคครับ

กำนันเสริม

“ท่านมีพระราชดำริว่า จะต้องเข้ามาช่วยเหลือในตำบลนี้ ก็เป็นจุดหนึ่งเป็นจุดเริ่ม ต้น ทำให้เขาให้ที่อื่นเห็นก่อน ก็เลยกำหนดว่าให้ทำ ๑,๐๐๐ ไร่เป็นตัวอย่าง ตัวอย่าง แบบไหน ตัวอย่างแบบไร้ มีไร้นาสวนผสม ตอนนั้นชลประทานเขาก็กำลังปรับปรุงพื้นที่ นะคะ พอปรับปรุงพื้นที่แล้วท่านก็มีพระราชดำริว่าแล้วก็ขยาย ๆ ออกไปจนกว่าจะหมด เนื้อที่ประมาณ ๘๖,๒๐๐ ไร่ ท่านตรัสไว้ว่าอย่างนั้น ที่นี้ทุกหน่วยงานเขาก็รับเป็น ช่วง ๆ กันไป ผมก็สบายใจขึ้นมา ที่นี้ก็มีอยู่อย่างเดียว เรารวมประชาชนไว้ให้ได้ คือ

ไม่ให้เขาไปทางไหน รอรับโครงการพระราชดำรินี้ แต่ว่าก็ต้องค่อย ๆ ไป ก็ค่อย ๆ ขยายไปที่ละเล็กทีละน้อยอย่างนั้น ท่านตรัสไว้ว่าอย่างนั้น”

เพลง

“บ้านเรา.....ด้วยพระบารมีคุ้มเกล้า กลุ่มชาวไทยร่มเย็น สุขสันต์”

โครงการเทพอำนาจ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตน- ราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

กองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ เป็นผู้รับผิดชอบ

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พลตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ และ
มนตรี เพิ่มพูนพนาลาภ ผู้ร่วมรายการ
วานิสรา ครุฑแก้ว ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ย่อมเป็นที่ประจักษ์กันคืออยู่แล้วว่า ภาวะของประเทศชาติบ้านเมืองของเรา ปัจจุบันนี้ กำลังต้องการความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในชาติ ที่จะร่วมกันทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ความมั่นคงของชาติจะเกิดขึ้นได้ ก็เพราะพลังความสามัคคีของประชาชนทุกหมู่เหล่า ที่จะร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ให้มีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และจากสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ ที่เหลื่อมล้ำกันอย่างมากนี้เอง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระราชดำริให้ กองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์จัดทำโครงการเทพอำนาจขึ้น เพื่อมุ่งที่จะช่วยเหลือและพัฒนาประชาชนผู้ยากไร้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนตามแหล่งชุมชนแออัดทั้งหลาย เพื่อให้เยาวชนของชาติได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกายใจ ให้ตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า โดยกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งมีพลตรีพิจิตร กุลละวณิชย์ เป็นผู้บัญชาการกองพล เป็นผู้ดำเนินงานตามโครงการเทพอำนาจนี้

ดนตรี

บรรยาย

ในการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนาจ เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นี้ พลตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้เล่าถึงความเป็นมาของโครงการเทพอำนาจว่า

พลตรีพิจิตร

“โครงการเทพอำนาจนี้ ดังที่ทราบกันแล้วว่า เป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีรับสั่งกับผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ คือตัวผมนี้ ที่จะให้ทหารที่เสร็จภาระกิจในการป้องกันประเทศ จากชายแดนที่รัฐประเศ ด้านจังหวัดปราจีนบุรี และเมื่อกลับสู่ที่ตั้งปกติแล้ว ก็

อาศัยแรงงานกำลังพลของทหาร ช่วยกันพัฒนาแหล่งชุมชนแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ และช่วยเหลือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ช่วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถอีกทางหนึ่ง เพราะว่าทหารเรามีกำลังพลเพียงพอที่จะช่วยเหลือประชาชนในชุมชนแออัดได้ กองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ จึงได้มาจัดตั้งเป็นโครงการขึ้น และขอพระราชทานชื่อ ก็ได้รับพระราชทานชื่อว่า เป็นโครงการเทพอำนวย”

บรรยาย สำหรับความมุ่งหมาย และการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนวย ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นี้ พลตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้เล่าว่า

พลตรีพิจิตร “ความมุ่งหมายของโครงการเทพอำนวยนั้น มีอยู่ ๓ ประการด้วยกันคือ
๑. พัฒนาจิตใจ โดยปลูกฝังให้ร่วมมือกันบำเพ็ญประโยชน์ให้สังคมส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน ดังจะเห็นได้ว่า โครงการของเรานั้น เราไม่เคยไปโฆษณาออกทีวีอะไรเลย และมีอุดมการณ์ที่จะประกอบคุณงามความดี โดยมุ่งเน้นที่เยาวชน ซึ่งเป็นกำลังอันสำคัญของชาติ มีทัศนคติที่ยกย่องบูชาผู้ที่ทำความดีมีใช้ผู้ที่มิชอบสารสมบัติ

ความมุ่งหมายประการที่ ๒ ก็คือ เพื่อพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย โดยการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย สนับสนุนให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงในชุมชนของตนเอง

ความมุ่งหมายประการที่ ๓ ก็เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีรายได้เสริมอาชีพหลักที่ปฏิบัติอยู่แล้ว

สำหรับการดำเนินงานตามโครงการที่ได้ทำมาแล้วนั้น เราได้แบ่งโครงการออกเป็น ๓ โครงการย่อย คือ

๑. โครงการแม่บ้านของกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ คือเอาแม่บ้านทั้งนายทหาร และนายสิบ มาช่วยกัน โดยไปเลี้ยงดูเด็กตามสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าของกรมประชาสงเคราะห์ ๔ แห่งด้วยกัน เป็นประจำทุกสัปดาห์

โครงการที่ ๒ ก็คือ โครงการเยาวชนของกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ และโครงการที่ ๓ คือ โครงการเยาวชนในชุมชนแออัด

สำหรับโครงการแม่บ้านของกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์นั้น ได้ดำเนินการตามสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า และเด็กอ่อนต่าง ๆ ๔ แห่งที่เรียนให้ทราบแล้ว ก็มี สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าบ้านราชวิถี สถานเลี้ยงเด็กอ่อนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สถานเลี้ยงเด็กอ่อนรังสิต จังหวัดปทุมธานี และสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านทุ่งมหาเมฆ ยานนาวา

กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน พญาไท เป็นต้น โดยได้กระทำเป็นประจำในวันหยุดสุดสัปดาห์ บางแห่งก็ทำวันเสาร์ บางแห่งก็ทำวันอาทิตย์ ได้ทำมาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม

สำหรับโครงการที่ ๒ คือ โครงการเยาวชนกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้ดำเนินการดังนี้

๑. เยาวชนกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ รมรงค์รักษาความสะอาด โดยร่วมกันพัฒนาสาธารณสถาน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของส่วนรวมในโอกาสต่าง ๆ เช่น พื้นที่ในเขตคูสิต พญาไท บางเขน ยานนาวา บางกอกน้อย

ในประการที่ ๒ ทางกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ก็ได้ นำเยาวชนกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ เดินทางไปทัศนศึกษาหาความรู้ในหลายพื้นที่ด้วยกัน เช่น พื้นที่เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมืองโบราณ และ ฟาร์มจระเข้จังหวัดสมุทรปราการ

ประการที่ ๓ เราก็นำเยาวชนกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ไปร่วมแสดงละครเทิดพระเกียรติ ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๕ ออกรายการโทรทัศน์สี ช่อง ๕ เพื่อถวายเป็นราชสักการะ

ประการที่ ๔ ที่เราได้ทำไปแล้วก็คือ ร่วมมือกับเยาวชนชุมชนแออัดห้วยขวาง แสดงละครและแสดงดนตรี ณ ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง เมื่อ ๘ มกราคม ๒๕๒๖ คือได้ร่วมมือกับเยาวชนในแหล่งชุมชนแออัด ตามที่เราได้วางเป้าหมายไว้

และประการที่ ๕ เราได้นำเยาวชนกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ จำนวน ๑๕๐ คน เข้าค่ายฝึกอบรม ๓ วัน ณ โรงเรียนเพชรราษฎร์วิทยา บริเวณกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ระหว่างวันที่ ๔ - ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

สำหรับโครงการเยาวชนในชุมชนแออัด นั้น ในทุก ๆ วันเสาร์ เวลา ๑๓.๐๐-๑๘.๐๐ น. เยาวชนอาสาสมัครชั้นอุดมศึกษา จาก ๔ สถาบัน คือ จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักศึกษาแพทย์โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า นักเรียนแพทย์โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ และ นักศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิต ร่วมกันสอนดนตรี การรักษาพยาบาล การต่อสู้ด้วยมือเปล่า ยิมนาสติก กีฬาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสอนหนังสือให้กับเยาวชนที่สมัครใจ ณ ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง และ ศูนย์เยาวชนไทยญี่ปุ่น ดินแดง

ในปัจจุบันนั้น ทางกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้ดำเนินการตามโครงการเทพอำนวย เพื่อทดสอบและวัดผล โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเยาวชนชุมชนแออัดห้วยขวาง ใช้เวลา ๑๒ สัปดาห์ ๑๘ กิจกรรมด้วยกัน ช่วงเวลาดังแต่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๖-๑๖ เมษายน ๒๕๒๖ โดยการนำเยาวชนอายุ ๑๕-๑๗ ปี

ที่ได้รับการฝึกเป็นอย่างดีแล้วจากโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มาเป็นที่เลี้ยงให้กับเยาวชน ชุมชนแออัดห้วยขวาง และจะกระทำในทุก ๆ วันเสาร์ เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. ณ ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง โดยกำหนดจะประเมินผลหลังจากจบการอบรมแล้ว ในวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๖”

ดนตรี

บรรยาย

ในการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนวย ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนี้ กองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้จัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเยาวชนชุมชนแออัดห้วยขวางขึ้น โดย นำเยาวชนอายุ ๑๕-๑๗ ปี ที่ได้รับการฝึกเป็นอย่างดีแล้วจากโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มาเป็นที่เลี้ยงให้กับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยจะมีการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกายและใจ ให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และกล้า แสดงออกในทางที่ถูกที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเป็นการฝึกให้เยาวชนมีความ สามัคคี สำนึกในหน้าที่ของพลเมืองไทย มีความภาคภูมิใจในศาสนาและวัฒนธรรม ของชาติ และจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งจะเป็นผลให้เยาวชนไทยเกิด ความเชื่อมั่น และมีความรับผิดชอบในตนเองที่จะดำรงตนในสังคมอย่างผู้มีประโยชน์ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

และในการจัดทำกิจกรรมกลุ่มสำหรับเยาวชน ตามโครงการเทพอำนวย ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นี้ ก็จะขอนำท่านผู้ฟังไปพบกับช่วงหนึ่งของการฝึกเยาวชน ซึ่งกองพลทหารราบ ที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันเสาร์ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. ที่ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง

เยาวชนที่เลี้ยง

“น้อง ๆ ฟังนะครับ กติกาการเล่นนะครับ น้อง ๆ ทุกคนจับมือกันไว้ภายใน กลุ่มนะครับ อย่าให้แตกกันนะครับ ห้ามใช้เสียงนะครับ ห้ามใช้เสียง ห้ามใช้ สัญญาณใด ๆ ทั้งสิ้น ให้น้อง ๆ ไปกันเป็นกลุ่ม ห้ามแตกกันนะครับ เดินไป ยังของที่ตัวเองซ่อนไว้ โดยให้หีบของแต่ละชั้นภายในกลุ่มให้หมด เมื่อครบทั้งกลุ่ม เรียบร้อยแล้ว ก็กลับมาที่เดิม อย่าให้แตกกลุ่มนะครับ เราจะมึที่เลี้ยงคอยตามไปดู ห้ามพูด ห้ามส่งเสียง จับมือกันไว้เลยนะครับ และเมื่อได้ของเสร็จแล้ว เอามากอง ไว้ตรงนี้ คอยฟังสัญญาณนะครับ เมื่อได้ยินสัญญาณแล้ว ให้น้อง ๆ ไปยังที่ซ่อน ของในกลุ่มเลยนะครับ

กลุ่มไหนเสร็จก่อนเป็นกลุ่มแรกครับ น้องสามารถอธิบายได้ไหมครับว่าทำไม น้องถึงได้เสร็จเป็นกลุ่มแรกครับ ใครก็ได้ครับภายในกลุ่มคนหนึ่งครับ

เยาวชน ครูผู้ฝึก

วิ่งตามกันคะ จะไปไหนก็ไปด้วยกันคะ

จะไปไหนก็ไปด้วยกัน แล้วจะรู้ได้อย่างไรคะ ว่าของใครอยู่ใกล้ที่สุด หรือ ว่าไล่มาตั้งแต่คนที่ ๑ จนกระทั่งถึงคนสุดท้าย

เยาวชน (พร้อมกัน) ไม่ซื้อครับ

ครูผู้ฝึก

เพราะฉะนั้น เกมนี้นอกจากจะวัดถึงความสามัคคี และความเป็นผู้นำแล้ว ยังเน้นในด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนด้วย

ดนตรี

บรรยาย

สำหรับการเข้าร่วมการฝึกเยาวชน ตามโครงการเทพอำนวย ของกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี นั้น มนตรี เพิ่มพูนพนาลาก จากโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่วันเด็กปีนี้ ได้เล่าว่า

มนตรี

“หลังจากที่อาจารย์ชไมพร และ อาจารย์คณินิจ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนเกี่ยวกับวิชากิจกรรม ได้เข้ามาพูดและอธิบายเกี่ยวกับโครงการนี้ ผมก็คิดว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่มุ่งที่จะพัฒนาสังคมของประชาชนในชุมชนแออัด ซึ่งกระทำโดยกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งรับพระราชดำริมาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ซึ่งผมเห็นว่า โครงการนี้มีประโยชน์มาก และในฐานะที่ผมก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ผมก็ควรจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้วย”

ดนตรี

บรรยาย

ในการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนวย ซึ่งเป็นโครงการสนองพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือ และพัฒนาประชาชน ตามแหล่งชุมชนแออัดนี้ พลตรี พิจิตร กุลละวณิช ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้เล่าถึงงบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และผลที่ได้รับจากโครงการเทพอำนวยว่า

พลตรีพิจิตร

“ทางกองพลทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ มีได้รับงบประมาณจากกองทัพบก หรือ จากที่ใดเลย ในการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนวย ทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ได้เสียสละทุนทรัพย์ส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ รวมทั้งเวลา ในวันหยุดสุดสัปดาห์เสาร์-อาทิตย์ เพื่อปั้นเยาวชนของชาติเหล่านี้ให้เป็นคนดี และเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต อันที่จริงแล้ว ทางกองทัพภาคที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้ร่วมกับชมรมชวายนานา จัดการแข่งขันเทนนิสการกุศล หาทุนจัดตั้งมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือเยาวชนในชุมชนแออัดเขตชวายนานา ตามโครงการเทพอำนวย เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ณ สนามเทนนิสขององค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อสกท) หัวหมาก

ผลที่เราคาดว่าจะได้รับนะครับ ก็มีอยู่หลายประการด้วยกันคือ

๑. ก็คิดว่าเราสามารถจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ระหว่างทหารกับประชาชน

ประการที่ ๒ ก็จะช่วยพัฒนาความเป็นอยู่และรายได้ ให้กับประชาชนที่ยากจน เป็นการลดเงื่อนไขของสงครามลงได้อีกทางหนึ่ง

ประการที่ ๓ ก็ช่วยปรับแนวความคิด ให้ยึดมั่นในระบอบการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์พระประมุข

แล้วก็ประการสุดท้าย ก็ให้เยาวชนรู้จักหน้าที่พลเมืองดี มีวินัย และมีความ
รับผิดชอบต่อสังคม”

บรรยาย

จากการดำเนินงาน โครงการเทพอำนวย ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีกองพลทหารราบที่ ๑
รักษาพระองค์ เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการดำเนินงาน
ที่ไม่ต้องใช้งบประมาณเลย เพราะผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานนี้ ต่างก็ร่วมกำลังกาย กำลัง
ความคิด และสละเวลาของตนมาร่วมดำเนินงาน เพื่อสนองพระราชดำริ ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมุ่งช่วยเหลือ ประชาชนผู้
ขาดแคลน เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้พัฒนาตนเอง เพื่อสร้างวิถีชีวิตที่ดีขึ้น และประการ
สำคัญคือ เพื่อให้พี่น้องร่วมชาติ ได้สำนึกถึงหน้าที่ และ ความรับผิดชอบของตนเอง
ที่มีต่ออนาคตของชาติ และยึดมั่นในความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
เพื่อดำรงความเป็นชาติไทยสืบไป

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการชลประทานตามพระราชดำริ

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายกเล็ก จินตางวน และ
ชุตินา ทังสุสังข์ ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลินเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือพืช เพราะเหตุที่ว่า มนุษย์ต้องการน้ำสะอาดเพื่อดื่มกิน ใช้ในการประกอบอาหาร ชำระร่างกาย ชะล้างสิ่งสกปรก และเพื่อประโยชน์อื่น ๆ อีกหลายอย่าง ในการดำรงชีวิตประจำวัน ส่วนพืชและสัตว์ก็ต้องการน้ำเพื่อการเจริญเติบโต นอกจากนี้ น้ำยังเป็นปัจจัยสำคัญในขบวนการผลิตของวงอุตสาหกรรม โดยใช้เป็นวัตถุดิบ ใช้หล่อลื่นเครื่องจักร และระบายความร้อน ในด้านการคมนาคมขนส่ง น้ำก็เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่นับว่าสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตพลังงาน นำไปใช้ในการกำเนิดไฟฟ้า ใช้เป็นพลังงานกับเครื่องจักรกลต่าง ๆ ได้อีกมากมาย และน้ำยังนำความสดชื่นรื่นรมย์มาให้แก่มวลมนุษย์ ช่วยสร้างให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ในด้านการละเล่นและกีฬาทางน้ำ เราจะเห็นได้ว่า น้ำ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ประโยชน์ของน้ำมีนานัปการ ไม่ว่าจะเป็นด้านของการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่งแหล่งผลิตพลังงาน และในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่สิ่งมีชีวิตทั้งมวล นอกจากนี้ น้ำยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย

เพลง

สายฝน

บรรยาย

แม้ว่าในโลกนี้จะมีพื้นน้ำอยู่ถึง ๓ ใน ๔ ส่วนก็ตาม แต่น้ำจืดที่มนุษย์จะนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้นั้น มีจำนวนน้อยมาก น้ำส่วนใหญ่เป็นน้ำเค็มในทะเลและมหาสมุทร ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคได้ไม่มากนัก และประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม คนไทยประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์เป็นเกษตรกร แต่หัวใจของเกษตรกรและการเกษตรกรรมคือน้ำ ในสมัยก่อน เราก็ได้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ในบางเวลาที่ฝนตกไม่สม่ำเสมอ โดยทิ้งช่วงไปนาน ๆ การเกษตรก็จะได้ไม่ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ดังนั้น จึงต้องหาวิธีควบคุมน้ำและเก็บสำรองน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรให้เพียงพออยู่เสมอ โดยไม่ต้องพึ่งพิงธรรมชาติอย่างเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้ งานชลประทานจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นระบบวิธีการที่จะ

ควบคุมปริมาณน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกอย่างสูงสุด งานของกรมชลประทาน จึงเป็นงานที่จะจัดสรรน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกอย่างทั่วถึงทุกแห่ง โดยเฉพาะในท้องดินที่ขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม โดยการก่อสร้างโครงการชลประทานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำ งานพัฒนาน้ำใต้ดิน งานสูบน้ำ งานระบายน้ำ ขุดคลองและสร้างอาคารบังคับน้ำ การป้องกันน้ำเค็มและการปรับปรุงพื้นที่ดินเค็มให้ใช้ทำการเพาะปลูกได้ รวมทั้งงานป้องกันตลิ่ง งานสร้างสระเก็บน้ำฝน งานพังกันน้ำท่วม และงานท่อประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ภายในหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งได้ดำเนินการไปตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ตามโครงการชลประทาน นอกจากนี้ ก็ยังมีโครงการตามข้อมูลและแนวทางตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริไว้ ซึ่งก็เป็นที่มาของโครงการชลประทานตามพระราชดำริ

เพลง บรรยาย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทรงสนพระราชหฤทัย และทรงพระราชหฤทัยใส่ในความทุกข์สุขของพสกนิกรของพระองค์ท่านเป็นอย่างยิ่งเสมอมา โดยพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรทั่วทุกภาค ไม่ว่าจะเป็นในป่าลึกหรือขุนเขาทุรกันดารเป็นประจำ และพระองค์ทรงพบว่า ปัจจัยอันสำคัญยิ่งและเป็นความต้องการอย่างที่สุดของราษฎรในชนบทส่วนใหญ่ ก็คือ น้ำ ทั้งน้ำกิน น้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและราษฎรส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทุ่มเทและสนพระราชหฤทัยในเรื่องการหาน้ำให้ราษฎรเพื่อทำมาหากินเป็นอย่างมาก โดยได้ทรงเริ่มศึกษาถึงข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ทรงพระราชปฏิสันถารกับราษฎร ซึ่งถ้าท่านเคยไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จ หรือเคยดูภาพยนตร์ข่าวการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในที่ต่าง ๆ แล้ว จะพบว่าพระองค์ทรงถือแผนที่อยู่ตลอดเวลา ในระหว่างที่ทรงเยี่ยมราษฎร ทั้งนี้เพื่อจะได้ทรงสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและโดยละเอียด เมื่อทรงทราบความเดือดร้อนและความต้องการของราษฎรแล้ว จะทรงนำข้อมูลที่ได้จากราษฎรมาศึกษาโดยละเอียดจากแผนที่ภูมิประเทศ พระองค์จะทรงวางโครงการไว้ในแผนที่ โดยกำหนดแนวที่สมควรจะสร้างเขื่อนหรือฝาย หรือแนวคลองส่งน้ำ แนวคลองระบายน้ำ พร้อมทั้งบ่อจ่ายน้ำต่าง ๆ และพระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานใช้ประกอบการพิจารณารายละเอียดของโครงการ และดำเนินการก่อสร้างต่อไป และด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ผลของโครงการชลประทานตามพระราชดำริต่าง ๆ ที่นำมาวางโครงการโดยละเอียดและก่อสร้างขึ้นแล้ว ส่วนใหญ่จะตรงตามที่พระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชดำรินั้นแล้วทั้งสิ้น

- เพลง สายฝน
- บรรยาย สำหรับลักษณะงานของโครงการชลประทานตามพระราชดำรินั้นจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและยังประโยชน์ให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น ก็มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งคุณ เล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทานฝ่ายโครงการตามพระราชดำริ ได้เล่าให้ฟังว่า
- นายเล็ก “โครงการชลประทานตามพระราชดำรินี้มีพระราชดำริไว้แล้ว แบ่งตามลักษณะงานได้เป็น ๕ ประเภทด้วยกัน
- ประเภทที่ ๑ คือ งานจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภค งานประเภทนี้คืองานสร้างอ่างเก็บน้ำหรือฝายในลำน้ำต่าง ๆ พร้อมทั้งระบบส่งน้ำไปยังบ่อจ่ายน้ำ ส่วนคูส่งน้ำจากบ่อจ่ายน้ำไปยังแปลงเพาะปลูกนั้น ให้ราษฎรดำเนินการ خودเอง เพื่อให้ราษฎรมีน้ำใช้ทำการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภคได้ตลอดปี เช่น อ่างเก็บน้ำหุบกระพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อ่างเก็บน้ำบ้านดอนพัฒนา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นต้น
- งานประเภทที่ ๒ คือ งานรักษาดันน้ำลำธาร งานประเภทนี้เป็นงานสร้างฝายเก็บกักน้ำขนาดเล็กเป็นชั้น ๆ ในบริเวณต้นน้ำลำธาร เพื่อเก็บกักน้ำเป็นอ่างเก็บน้ำเล็ก ๆ ไร่เป็นชั้น ๆ เพื่อเพิ่มน้ำในระยษะฤดูแล้ง และช่วยบรรเทาอุทกภัยในระยษะฤดูน้ำด้วย เช่น ฝายเก็บกักน้ำดอยสุเทพ ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น
- งานประเภทที่ ๓ คือ งานระบายน้ำและงานป้องกันน้ำเค็ม งานประเภทนี้ประกอบด้วย การขุดคลองระบายน้ำจากพรุ หรือพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำขังตลอดปีเพื่อระบายน้ำลงสู่ทะเล เพื่อให้พื้นที่ที่ขอบพรุแห้งลง สามารถจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเข้าทำกันได้บางส่วน และสร้างอาคารบังคับน้ำ ป้องกันน้ำเค็มที่จะไหลย้อนเข้ามาในพรุด้วย เช่น โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น
- งานประเภทที่ ๔ คือ งานบรรเทาอุทกภัย นอกเหนือจากพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัย โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ทางบริเวณต้นน้ำแล้ว ยังมีพระราชดำริให้จัดสร้างคันกันน้ำตามริมฝั่งแม่น้ำ เพื่อการบรรเทาอุทกภัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย เช่น คันกันน้ำริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตโครงการชลประทานมหाराช จังหวัดชัยนาท จนถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น
- งานประเภทที่ ๕ คือ งานสร้างถนนเพื่อเป็นทางลำเลียงผลผลิตและทางคมนาคมอันนี้ ก็มีที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ก็มี สร้างถนนบ้านกกเต้ บ้านหุบเขา บ้านสร้างแก้ว ระยะทางประมาณ ๒๑ กิโลเมตร ในเขตอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เป็นต้น
- และนอกจากงานดังกล่าว ทั้ง ๕ ประเภทดังกล่าวแล้ว ยังมีงานประกอบตามพระราชดำรินอื่น ๆ อีก เช่น โรงสีข้าวด้วยพลังน้ำไฟฟ้า ที่บ้านแม่สาใหม่ อำเภอ

แมริม จังหวัดเชียงใหม่ โรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก ขนาด ๑๕ กิโลวัตต์ ที่ค้อย
 อ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และเครื่องสีข้าว โดยใช้คนถีบแบบจักรยาน
 ที่วัดพุทธ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส หรือ อีกแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ที่นิคมพัฒนา
 ภาคใต้ กิ่งอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส หรือ อีกแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ที่นิคมพัฒนา
 ภาคใต้ กิ่งอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ กรมชลประทานได้
 สร้างขึ้นตามแนวทางตามพระราชดำริ”

สุติมา “เกี่ยวกับการดำเนินการขณะนี้นะคะ ไม่ทราบว่าได้แล้วเสร็จไปมากน้อย
 เพียงใดคะ แล้วก็ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทไหนคะ”

นายเล็ก “โครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามพระราชดำริทั้งหมดในส่วนที่กรมชลประทานได้
 รับพระราชดำริมา จนถึงขณะนี้ก็มีอยู่ประมาณ ๑,๖๐๐ โครงการ ก็จนถึงสิ้นปี
 พ.ศ. ๒๕๒๕ นี้ กรมชลประทานได้ก่อสร้างโครงการชลประทานตามพระราชดำริ
 ทั่วประเทศเสร็จไปแล้วจำนวน ๔๕๕ โครงการ ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำไว้ในอ่างเก็บ
 น้ำต่าง ๆ ได้จำนวนราว ๆ ๔๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ช่วยเหลือพื้นที่ หรือว่าพื้นที่
 ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวนี้ประมาณ ๕๕๐,๐๐๐ ไร่ ในการดำเนิน
 การทั้งหมดมาจำนวน ๔๕๕ โครงการ ที่ทำมาแล้วนี้ใช้เงินงบประมาณค่าก่อสร้าง
 ไปทั้งหมดประมาณ ๑,๒๗๗ ล้านบาทครับ”

เพลง สายฝน

บรรยาย “จากการที่กรมชลประทานได้ดำเนินงานไปตามแนวและข้อมูลต่าง ๆ ตาม
 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริไว้ ทำให้ราษฎรมีความ
 เป็นอยู่ดีขึ้น และทำความเจริญให้แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นอันมาก แผ่นดินที่แห้งแล้ง
 ทุกรันดารและขาดแคลนน้ำได้มีน้ำกินน้ำใช้และทำมาหากินได้อย่างอุดมสมบูรณ์
 เมื่อพลเมืองของชาติมีการอยู่ดีกินดีขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่มี ทำให้การพัฒนาประเทศ
 เป็นไปด้วยความราบรื่น แต่การที่จะดำเนินการในงานด้านต่าง ๆ ให้ลุล่วงและได้
 ผลสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น นอกจากจะเป็นการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
 แล้ว ปัจจัยอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานลุล่วงตามเป้าหมายได้ดั่งนั้นก็คือ เงิน
 งบประมาณที่ได้รับมา เพราะว่างานต่าง ๆ ที่ทำลงไปนั้นต้องใช้จ่ายทุกอย่าง ดังนั้น
 งบประมาณที่ได้รับเพื่อที่จะได้กระทำโครงการชลประทานตามพระราชดำริให้ลุล่วง
 ไปด้วยดีได้นั้น จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งในเรื่องนี้ คุณเล็ก จินดาสงวน ก็ได้เล่าให้
 ฟังถึงงบประมาณที่ได้รับว่า

นายเล็ก “สำหรับงบประมาณที่กรมชลประทานดำเนินการในโครงการตามพระราชดำริ
 ต่าง ๆ นี้ เราได้มาด้วยกัน ๒ ทางด้วยกัน ทางที่หนึ่ง ก็เป็นงบประมาณประจำปี
 ของกรมชลประทานเอง ซึ่งเป็นงบประมาณประจำปี ส่วนอีกทางหนึ่งนั้น เนื่องจาก
 ว่ารัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการชลประทานตามพระราชดำริ จึง
 ได้ตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น

เมื่อปี ๒๕๒๕ ถ้าผมจำไม่ผิด ๒๕๒๕ นะครับ และก็ด้วยว่า กปร. ซึ่งมีท่าน นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และก็สำหรับคณะกรรมการนี้ ก็มีเงินทาง รัฐบาลได้จัดเงินไว้ให้ประมาณปีละราว ๆ ๓๐๐ ล้านบาทนี้ให้สำหรับโครงการ ชลประทานตามพระราชดำริต่าง ๆ ที่ขอมาสำหรับพิจารณาที่จะจัดสรรงบประมาณ อันนี้ให้ กรมชลประทานก็ได้งบประมาณจากงบนี้ส่วนหนึ่งครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

โครงการชลประทานตามพระราชดำรินั้นใหญ่จะเน้นในด้านการจัดหาน้ำให้ กับราษฎรเพื่อให้สามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูน้ำและในฤดูแล้ง และการ จัดหาน้ำให้สำหรับพื้นที่จัดสรรเพื่อจัดสรรที่ดินบริเวณที่จัดสรรให้ทำกินเพื่อที่จะ ให้ราษฎรมีที่ดินเป็นของตนเอง แล้วก็จัดหาน้ำให้แก่พื้นที่ดินในบริเวณนั้น ซึ่งจะ ช่วยให้ราษฎรได้มีผลผลิตในการเลี้ยงชีพและในการก่อสร้างโครงการชลประทาน ตามพระราชดำริดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงติดตามผลงานอยู่ ตลอดเวลา โดยการเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรในระยะที่ทำการก่อสร้าง บ้าง และในระยะที่ก่อสร้างเสร็จแล้วเกือบทุกโครงการ ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจต่อผู้ ปฏิบัติงานและเพื่อทรงเยี่ยมราษฎรตลอดจนทรงรับฟังความคิดเห็นของราษฎรเกี่ยวกับ โครงการนั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการชลประทานตามพระราชดำรินี้ ที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว พระองค์จะทรงสอบถามผลที่ราษฎรได้รับจากโครงการดังกล่าว ซึ่งราษฎรทั้งหมดจะแซ่ซ้องสรรเสริญและระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ท่านเป็นล้นพ้น และมีความกระตือรือร้นที่จะประกอบสัมมาอาชีพเพื่อประโยชน์สุข ส่วนตัวและเพื่อส่วนรวมของประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ก็ด้วยพระบารมีปกเกล้า-ปกกระหม่อมที่ได้พระราชทานพระราชดำรินี้ก่อให้เกิดโครงการชลประทานตาม พระราชดำรินั้น

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่ง และคลองจำไทร ตามพระราชดำริ

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พลโทหาญ ลีลานนท์
พ.ท.วีระ วัฒนสุข
ร.อ.เอก บุญมาก และ
ถวิล ชุน้อย ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวัฒนพันธ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

เพลง

ภาคใต้

บรรยาย

เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เจ้าหน้าที่รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้ร่วมเดินทางไปกับคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. เพื่อตรวจเยี่ยมและดูงานความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัด สงขลา โอกาสเดียวกันนั้น เราได้พบกับ พลโท หาญ ลีลานนท์ แม่ทัพภาคที่ ๔ จึงได้เรียนถามท่านเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งท่านได้ชี้แจงดังนี้

พลโท หาญ

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่มุ่งจะพัฒนาประชาชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนซึ่งอยู่ในชนบทที่ห่างไกลและยากจน ซึ่งเป็นผลมาจากพระราชดำริที่พระราชทานแก่ข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ ให้ริเริ่มจัดตั้งโครงการพัฒนาขึ้นภายหลังที่ได้ทอดพระเนตรภูมิประเทศและทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทเกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของราษฎรในการเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรแต่ละครั้ง สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วทั้ง ๑๔ จังหวัด ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งผมรับผิดชอบอยู่ก็มีประมาณ ๑๓๐ โครงการ ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประชาชนในพื้นที่นั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด หรือว่าเร่งด่วนแค่ไหน อย่างนี้เป็นต้น สำหรับทหารของเรา ในจังหวัดสงขลา ก็มีโครงการคลองหอยโข่ง และคลองจำไทร ตามพระราชดำริอยู่ในความรับผิดชอบ เป็นต้น”

เพลง

ภาคใต้

บรรยาย

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองหอยโข่ง และตำบลทุ่งลาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๕,๕๐๐ ไร่ พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นที่ราบ มีป่าปกคลุมสลับ

กับสวนยางพารา เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าแดงสลับกัน สำหรับสภาพบนเทือกเขา เป็นป่าดงดิบ คุณภาพของดินในบริเวณพื้นที่ของโครงการเป็นปัญหาอย่างมากในด้านการเพาะปลูก นอกจากนี้ ในหน้าน้ำจะเกิดสภาพน้ำท่วมหลายแห่ง และในหน้าแล้งก็จะเกิดภาวะฝนแล้งมาก ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ พื้นที่ของโครงการติดต่อกับชายแดนประเทศมาเลเซีย และเป็นเขตที่มีการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้าย รวมทั้งเป็นที่สับสนของผู้กระทำผิดกฎหมาย มีการลักลอบค้าขายของเถื่อนหนีภาษี ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยมั่นคงแก่ราษฎรในพื้นที่นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความห่วงใยราษฎรในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อปลายเดือนกันยายน ๒๕๒๔ ได้มีพระราชดำริให้พัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรขึ้น ดังที่ พันโท วีระ วรรณสุข หัวหน้าคณะทำงานของโครงการฯ ได้เล่าถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการว่า

พ.ท.วีระ “เป้าหมายก็คือ พัฒนาแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ และพัฒนาการสาธารณสุขปโภคเข้าสู่มวลชน รวมทั้งนำวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางด้านเกษตร ปศุสัตว์ การประมง เข้าไปเผยแพร่เท่าที่จะทำได้ตามแต่สถานะของธรรมชาติจะอำนวยครับ”

ปราชญ์ “เกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินงานในโครงการนี้ ได้แบ่งพื้นที่ของโครงการออกเป็นกี่ส่วน และแต่ละส่วนได้ทำกิจกรรมด้านใดบ้างคะ”

พ.ท.วีระ “พื้นที่ของโครงการนี้ เราพูดได้กว้าง ๆ ว่า เราได้จัดแบ่งไว้ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ อยู่ระหว่างคลองหอยโข่ง และคลองจำไทร ซึ่งคลองทั้ง ๒ สายนี้ มีน้ำไหลตลอดทั้งปี แต่มีปริมาณน้อยเกินไป ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ด้านการชลประทานในโครงการฯได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริให้กรมชลประทาน พิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำ ๓ แห่ง และ ฝ่าย ๑ ลูก ซึ่งได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองหอยโข่ง ๑, ๒ กับ อ่างเก็บน้ำคลองจำไทร ซึ่งมีความจุทั้งสิ้นประมาณ ๑๐.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และฝ่ายคลองจำไทรสำหรับทดน้ำเข้าสู่คลองสายหลัก ตลอดจนคลองซอย ซึ่งคลองสายหลักมีระยะทางยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตร สามารถส่งน้ำผ่านกลางพื้นที่ของโครงการ และคลองซอย ซึ่งซอยแยกไปสู่พื้นที่ทำกินทั้งสองฝั่งคลองสายหลัก รวมระยะทางทั้งสิ้น ๓๒ กิโลเมตร อันนี้เป็นเรื่องหลักที่ได้พระราชทานพระราชดำริมาทางด้านของศูนย์อำนวยการประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วไปภาคใต้ ซึ่งมี พลเอก ปิ่น ชรรณศรี เป็นผู้อำนวยการอยู่ แล้วก็พันตรี ณรงค์เดช นันทโพธิ์เดช เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์อำนวยการฯ กับของเราครับ”

ปราชญ์ “นอกจากจะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีการจัดสรรที่ทำกินให้กับราษฎรด้วยหรือไม่คะ”

พ.ท.วีระ “เราได้จัดสรรที่ดินสำหรับราษฎร ๑๐๐ ครอบครัวครับ คือ ในขั้นต้น เราแก้ปัญหาราษฎรที่มานุกรุกที่ดินของรัฐ และที่ดินของกองทัพบกเป็นอันดับแรก โดย

เราตั้งความเร่งด่วนที่ ๓๕ ครอบครัวยังอยู่ในพื้นที่ที่ดินของกองทัพบก เอาไปลงที่หมู่บ้าน ๑๐๐ ครอบครัว เพราะว่าเมื่อเราให้เขาออกจากพื้นที่ทหารแล้ว เราไม่ทราบว่าจะให้เขาไปอยู่ที่ไหน เพราะราษฎรเหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นคนยากจน ก็เลยจัดที่ดินที่หมู่บ้าน ๑๐๐ ครอบครัวให้เขาไปอยู่อาศัย รวมทั้งลำดับความเร่งด่วนต่อไปก็คือ ให้ประชาชนที่ยากจนที่สุดเรียงตามลำดับในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ในที่ดินของรัฐไปอยู่ในนั้นด้วย โดยเราจะจัด ๑๐๐ ครอบครัวแรก สำหรับในหมู่บ้านนี้เป็นระบบที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ คือว่า ทุกหน่วยงานได้ร่วมมือในด้านวิชาการต่าง ๆ ที่ถูกต้อง เช่น ระบบของแก๊สชีวภาพ กล่าวคือ บ้านแต่ละหลัง เราจะจัดให้มีแก๊สที่หมักจากมูลสัตว์ซึ่งจะทำให้วัฏจักรของการใช้ประโยชน์ของเศษอาหาร หรือของมูลสัตว์ต่าง ๆ เอาไปใช้ในการหุงต้มได้ด้วย นอกจากนี้แล้ว ยังมีการทำสวนครัว สวนหลังบ้าน หรือ มีสวนดอกไม้ มีบ่อเลี้ยงปลา รวมทั้งการทำนา ทำสวนยาง หรือการทำสวนมะม่วงหิมพานต์ นอกจากนี้แล้ว กรมวิชาการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเพาะเห็ด เพราะเห็ดนี้เราสามารถจะเพาะเห็ดได้ทุกชนิด ยกเว้นเห็ดโคน เห็ดที่สำคัญ ก็คือ เห็ดหอม ซึ่งราคาแพงมาก คือ กิโลกรัมละ ๕๐๐ บาทขึ้นไป ทางด้านนักวิชาการของกรมส่งเสริมการเกษตรก็ได้มีแนวนโยบายช่วยเหลือในโครงการนี้ เพื่อให้ราษฎรที่ยากจนดังกล่าวได้มีรายได้พิเศษ ยิ่งกว่านี้ ทางด้านกระผมและคณะทำงานก็มีแนวความคิดเสนอแนะให้มีการทดลองการเลี้ยงผึ้ง ก็จัดทำฟาร์มเลี้ยงผึ้งในพื้นที่ เพื่อนำนำหวานไปจำหน่ายเป็นรายได้ต่อไป สำหรับใน ๑๐๐ ครอบครัวนี้ เราได้จัดพื้นที่ทำกินในพื้นที่สวน หรือพื้นที่ทำนา แล้วแต่สภาพดินจะอำนวย โดยแบ่งเป็นครอบครัวละ ๑๔ ไร่ ให้เป็นพื้นที่ทำกิน สำหรับพื้นที่อยู่อาศัย เราจัดให้ ๑ ไร่ครึ่ง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่สำคัญคือ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มาร่วมงานกับโครงการของเรา ในฐานะคณะกรรมการส่งเสริมโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริ โดยได้นำคณะพัฒนาจากประเทศออสเตรเลียซึ่งมาดูงานที่โครงการ แล้วก็เข้าร่วมเสนอที่จะสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ ในขั้นต้นเป็นการวิเคราะห์วิจัยลักษณะของสภาพดิน สภาพธรรมชาติในพื้นที่ว่าจะเหมาะสมต่อการเพาะปลูกขยายพันธุ์พืชต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ และด้านยาสมุนไพร ซึ่งเขามาขอพื้นที่โครงการของเราไปทดลองเพื่อการนี้เป็นเนื้อที่ถึง ๒๐๐-๓๐๐ ไร่ อันนี้จะเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะเห็นว่า เราทำงานด้วยความสามัคคี คือ ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายทหาร ฝ่ายพลเรือน และหน่วยงานต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องในการทะนุบำรุงประเทศชาติของเราทุกส่วนทุกฝ่าย แม้กระทั่งฝ่ายพ่อค้า คหบดี สมาคมต่าง ๆ ในอำเภอหาดใหญ่ และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสงขลา ก็ได้เข้าร่วมในกิจกรรมของเราคือ ร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุน โดยแม่ทัพภาคที่ ๔ ให้จัดตั้งคณะกรรมการคณะนี้ขึ้น เรียกว่า คณะกรรมการสนับสนุนโครงการ โดยมีนายกเทศมนตรีเมืองหาดใหญ่เป็นประธานกรรมการ

สนับสนุนโครงการนี้ ซึ่งได้รวมกิจกรรมในการสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่โครงการขาดเหลือนอกเหนือจากงบประมาณที่ทางด้านคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เรียกสั้น ๆ ว่า กปร. คณะกรรมการสนับสนุนนี้ช่วยเหลือในโครงการเราเป็นอย่างดี”

ปราณี “นับว่าโครงการนี้จะส่งผลประโยชน์ให้แก่ราษฎรอย่างมากทีเดียว เกี่ยวกับระยะเวลาของการดำเนินงานที่ว่าได้เริ่มมาตั้งแต่กลางปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จะมีการสิ้นสุดหรือไม่”

พ.ท.วีระ “สำหรับเป้าหมายของโครงการ เราได้ตั้งไว้ว่า เริ่มตั้งแต่กลางปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จะสิ้นสุดในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๗ อาจจะมีบางหน่วยงาน เช่น การสร้างระบบของชลประทานอาจจะไม่แล้วเสร็จในตามเป้าหมายที่กำหนด ก็คงจะยืดเยื้อเลยไปถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๘ บ้าง อันนี้ก็คงไม่มีปัญหา แต่ว่าเป้าหมายเราระบุไว้ว่า เมื่อเสร็จแล้ว ให้หน่วยงานต่าง ๆ นำการพัฒนาขยายผลไปสู่แนวทางปกติ คือ เข้าสู่สายปกติครับ”

ปราณี “ได้รับงบประมาณจำนวนน้อยแค่ไหนคะ”

พ.ท.วีระ “สำหรับงบประมาณนั้น ได้รับจาก กปร.คือหน่วยงานประสานงานพิเศษในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งงานด้านการชลประทานได้รับงบประมาณถึง ๑๗๔ ล้านบาท สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมป่าไม้ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รวมทั้ง กองทัพบกโดย กองพันที่ ๔ กรมทหารราบที่ ๕ ก็ได้รับงบประมาณในส่วนที่จำเป็นที่จะบริหารงานนี้ให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป”

ปราณี “ตั้งแต่เริ่มโครงการในกลางปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงบัดนี้ ได้มีความก้าวหน้าในโครงการไปมากน้อยแค่ไหนอย่างไรบ้างแล้วคะ”

พ.ท.วีระ “เราก็มีความก้าวหน้าไปตามลำดับพอสมควร เช่น ต่อกระแสไฟฟ้าแรงสูง ๓ สายเข้าสู่พื้นที่ที่ตั้งโครงการได้เรียบร้อย ปรับสภาพผิวจราจรถนนที่เคยขรุขระมากเป็นลูกรังผิวเรียบ และปัจจุบันก็ยังลาดยางอยู่เป็นลักษณะถนนลาดยางชั้นเดียวเรียกว่า Single Surface Treatment จากบ้านทุ่งลุง ไปถึงสายแยกบ้านเหนือ ระยะทาง ๑๑ กิโลเมตร ในงบประมาณ ๗ ล้านบาทเศษ ซึ่งเป็นงบปกติของ รพช.ไม่รวมงบงบประมาณของ กปร.ครับ

สำหรับโครงการพัฒนากลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทร เราเห็นได้ชัดว่าด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ ทำให้ประชากรในพื้นที่ รวมเหล่าทหารทั้งหมดที่อยู่ ณ ที่นั้นซึ่งปัจจุบันนี้ได้ย้ายกำลังพลเข้ามาได้ประมาณ ๑๐ เปอร์เซนต์แล้ว มีความสุขและมีความเจริญอย่างรวดเร็วตามลำดับ เพราะว่าทุกหน่วยงานได้ร่วมแรงร่วมใจ

เจ้าหน้าที่กรมที่ดินร่วมกับคณาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการรังวัดแบ่งสัดส่วนพื้นที่หมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างฯ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ด้วยความจริงใจ เข้าไปพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริง เช่น การไฟฟ้า ก็ต่อไฟฟ้าแรงสูง เข้าไป ทางด้านรพช. ก็ทำถนนราดยางเข้าไป รวมทั้งองค์การโทรศัพท์ก็ติดตั้ง โทรศัพท์วิทยุให้ หน่วยชลประทานก็ดำเนินการขุดบ่อน้ำชั่วคราวให้หน่วยทหาร และราษฎรในพื้นที่ก็ใช้ได้ด้วย กรมวิชาการเกษตร ด้านกรมประมง กรมป่าไม้ ทุก ๆ หน่วยงานที่เข้าไปดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านที่ยากจนเหล่านี้ ทำให้ทุกคนอยู่ในระบบที่ถูกต้อง เพราะว่ากลไกของรัฐมีการกระตือรือร้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบ ตามภารกิจของตนอย่างแท้จริง อันนี้ทำให้ทุกคนมีกำลังใจครับ นับว่าเป็นกำลังใจ สำหรับพวกเราที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้นครับ”

เพลง

ภาคใต้

บรรยาย

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จะเป็นโครงการหนึ่งที่จะสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยจะจัดหาแหล่งน้ำและแนะนำพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศของท้องถิ่น การปรับปรุงคุณภาพดิน รวมทั้งเทคนิคการผลิตสมัยใหม่ เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิต และรายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ของโครงการ และในวันที่เราเดินทางไปนั้น ร้อยเอก เอก บุญมาก ผู้ช่วยเลขานุการของโครงการได้สนทนากับคุณฉวีล ชูน้อย ราษฎรท่านหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการฯ ตอนหนึ่งว่า

ร.อ.เอก

“คิดว่าโครงการพระราชดำริคลองหอยโข่งนี้จะช่วยคุณฉวีลได้อย่างไรบ้างครับ”

ฉวีล

“โครงการนี้จะช่วยให้เรามีที่ทำกินที่ดีขึ้นค่ะ และมีน้ำจากชลประทานเข้าสู่พื้นที่ของโครงการ และโครงการพระราชดำริของในหลวง และพวกเราผู้ศึกษาซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณในหลวงค่ะ”

บรรยาย

คุณเอิบ คชรัตน์ ราษฎรอีกท่านหนึ่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณ ตำบลคลองหอยโข่งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้เล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการนี้ว่า

เอิบ

“รู้สึกดีใจ พอใจ ที่ในหลวงประทานให้ ทำให้ครอบครัวของผมและชาวบ้านแถบนี้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ และจะมีที่ทำกิน ที่อาศัยอยู่ ผมรู้สึกขอบคุณและพอใจในพระกรุณาธิคุณของในหลวงครับ”

เพลง

ภาคใต้

บรรยาย

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริ เป็นเพียงโครงการหนึ่งในอีกหลายโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริขึ้นในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งล้วนแต่อำนวยผลประโยชน์และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อพสกนิกรในจังหวัดภาคใต้ทั้งสิ้น ดังที่ พลโท หาญ สีสานนท์ แม่ทัพภาคที่ ๔ ในขณะนั้นได้กล่าวไว้

พลโท หาญ “เป็นที่แน่นอนว่า ประชาชนมีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเมตตาต่อพสกนิกรต่าง ๆ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว พวกเรา ประชาชน มีความจงรักภักดีต่อพระองค์อยู่เสมอ เมื่อได้พบได้เห็นการที่ได้พระราชทานพระราชดำริจัดตั้งโครงการขึ้นมา ก็เป็นที่ชื่นชมยินดีต่อประชาชนทั่วไป พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์จะอยู่ในความทรงจำ ความจดจำ ความรู้สึกในจิตใจของประชาชนชาวไทย และเพิ่มความจงรักภักดีให้เกิดขึ้นแก่พี่น้องไทยทุกหมู่เหล่าด้วย ไม่คำนึงว่าเป็นไทยพุทธ หรือ ไทยมุสลิม”

เพลง ภาคใต้

บรรยาย เนื้อที่ ๑๕,๕๐๐ ไร่ ในตำบลคลองหอยโข่ง และตำบลทุ่งลาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งราษฎรมีความลำบากในการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม การขาดแหล่งน้ำ ปัญหาเกี่ยวกับดิน และการขาดเทคนิคในการผลิต จะได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่ง และคลองจำไทร ในการพัฒนาความเป็นอยู่ และผลผลิตของราษฎรให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยแก้ปัญหาราษฎรบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างและจัดที่ทำกินให้ราษฎร รวมทั้งจัดระบบบริการด้านสังคมให้ด้วย อันจะมีผลต่อสังคมส่วนรวมของประเทศต่อไป ทั้งนี้ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชดำรินำโครงการต่าง ๆ นั้นเอง

เพลง สายฝน

โครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลตามพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ที่เกาะมันใน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายสาธิต รุ่งเมืองศาสตร์
ผู้ร่วมรายการ
วามิสรา ครุฑแก้ว ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

ประเทศไทยเรานั้น เป็นที่รู้จักกันว่า เป็นเมืองที่อุดมไปด้วยทรัพยากรในดินและ
สินในน้ำ นั่นก็เพราะประเทศไทยเราเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ทั้งพืชพันธุ์ธัญญาหาร
และทรัพยากรธรรมชาตินั้นก็มียู้อย่างมากมาย ซึ่งเราก็ได้ใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยง
ชีพประชากรในชาติได้อย่างพอเพียงตลอดมา แต่จากการที่จำนวนประชากรของ
ประเทศไทยเราได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เราได้รับนั้น
กลับลดจำนวนน้อยลงไปทุกที นั่นก็เป็นเพราะผลผลิตของทรัพยากรต่าง ๆ นั้น
จะเป็นไปตามธรรมชาติของมัน คือเจริญเติบโตอย่างช้า ๆ และอย่างมีระบบในตัว
ของมันเอง ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
แล้ว เราจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรที่เราได้นำ มาใช้เป็นอาหารในการยังชีพ ซึ่งเป็น
ผลผลิตจากสินในน้ำนั้น ก็คือ กุ้ง หอย ปู ปลา และเต่า เป็นต้น กลับมีจำนวน
ลดน้อยลงไปทุกที นั่นก็เป็นเพราะเราได้แต่ตัดดวงเอาทรัพยากรเหล่านั้นมาจาก
ธรรมชาติ แต่เราไม่ได้คำนึงถึงเลยว่าเป็นระยะเวลาอันนานเท่าใด ที่ทรัพยากรของชาติ
คือสินในน้ำของเรานั้น ได้ใช้เวลาในการเจริญเติบโต จนกระทั่งกลายมาเป็นอาหาร
ของมนุษย์ ซึ่งถ้าหากเราจะมาพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ภายในระยะเวลาอีกไม่
กี่ปีข้างหน้า เราอาจจะไม่เหลือทรัพยากรที่เป็นสินในน้ำเหล่านี้ไว้เป็นอาหารสำหรับ
ประชากรในชาติอีกต่อไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเล็งเห็น
ปัญหานี้ จึงพระราชทานพระราชดำริให้จัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ขึ้นที่
เกาะมันใน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง และได้พระราชทานชื่อโครงการว่า “โครง
การสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล”

เพลง

บรรยาย

เต่าทะเลนับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีประโยชน์อย่างยิ่ง เรานำเต่าทะเล
มาใช้บริโภคเป็นอาหารสำหรับประชากรภายในประเทศ และยังส่งออกจำหน่ายเป็น

สินค้าออก เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศได้อีกปีละเป็นจำนวนมาก ไข่เต่าทะเลทุกชนิด รวมทั้งเนื้อของเต่าตะนูและเต่าหญ้า เราก็นำมาใช้เป็นอาหารได้อย่างมีรสชาดไม่แพ้อาหารชนิดใด ๆ ในโลก จากการเปรียบเทียบปริมาณแคลเซียม ระหว่างไข่เต่าทะเลกับไข่เป็ด และไข่ไก่ ได้พบว่าไข่เต่าทะเลมีปริมาณแคลเซียมมากกว่าไข่เป็ดและไข่ไก่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิตามินบีหนึ่งในไข่เต่าทะเลนั้น จะมีปริมาณมากกว่าไข่เป็ดและไข่ไก่ถึง ๔ เท่าครึ่ง ส่วนกระดูกเต่ากระ และเต่าตะนูนั้น ก็นำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย และเครื่องตกแต่งบ้านได้อย่างสวยงามไม่แพ้วัสดุทั้งหลาย และที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งคือ เราสามารถนำเอาหนังของเต่าทะเลนี้ มาประดิษฐ์เป็นเครื่องหนังต่าง ๆ เช่น กระเป๋า เข็มขัด และรองเท้า และแม้แต่ น้ำมันจากเต่าทะเลก็ยังนำมาใช้ทำสีสำหรับทาเรือ และนำไปเป็นส่วนผสมสำคัญ ในการผลิตเครื่องสำอาง ในวงการอุตสาหกรรมปัจจุบันอีกด้วย

จากคุณค่าอย่างมหาศาลของเต่าทะเล ที่สามารถอำนวยประโยชน์อย่างมาก ภายใต้อาณัติที่นำเต่าทะเลไปจำหน่ายนี้เอง จึงมีผู้ลักลอบจับเต่าทะเลเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมากขึ้น ซึ่งจากสถิติของกรมศุลกากร ปรากฏว่า ประเทศไทยเราได้ส่งกระดูกเต่าเป็นสินค้าออก เป็นอันดับสองของโลก รองจากประเทศอินโดนีเซีย คือไทยเราส่งกระดูกเต่าออกไปจำหน่ายเฉลี่ยปีละ ๓๘,๕๐๐ กิโลกรัม และการที่จำนวนประชากรของไทยได้มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เป็นผลกระทบไปถึงการแย่งกันบุกรุกเพื่อหาแหล่งทำกิน รวมทั้งที่พักผ่อนและที่พักอาศัย จึงทำให้สถานที่ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเต่าทะเลในการวางไข่ นั้นได้ลดน้อยลงไปทุกที ปริมาณของเต่าทะเลซึ่งนับเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศไทย จึงมีจำนวนลดน้อยลงอย่างน่าเสียดายยิ่ง และจากปริมาณของเต่าทะเลที่เหลืออยู่เพียงจำนวนน้อยในน่านน้ำไทยขณะนี้ ก็ยังไม่เพียงพอในการแพร่ขยายพันธุ์ และนำเป็นห่วงอย่างมากว่าเต่าทะเลในบริเวณน่านน้ำไทย จะต้องสูญพันธุ์ไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้มีพระราชดำริให้จัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลไว้ และได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ ณ เกาะมันใน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ให้เป็นที่ตั้งของโครงการ เพื่อจัดสร้างศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล และได้พระราชทานชื่อว่า “โครงการสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล” ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานตามโครงการมาตั้งแต่วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๒ อันตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

เพลง

บรรยาย

ในการดำเนินงานตามโครงการสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ณ เกาะมันใน อำเภอแกลง จังหวัดระยองนี้ นายสายัณห์ รองเมืองศาสตร์ นักวิชาการประมงทะเล

กรมประมง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าโครงการได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณสามเฝ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลว่า

นายสายัณห์

“เราได้รับโครงการอันนี้โดยพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนะครับ เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๒ เราได้เริ่มโครงการนี้เป็นต้นมา ขณะนี้เรามีแม่เต่าอยู่ที่นี้ประมาณ ๔๐-๕๐ ตัว ซึ่งจะทำการตามโครงการ ก็คือ วัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เราจะต้องทำการอนุรักษ์เต่า เพื่อไม่ให้สูญพันธุ์
๒. เราจะส่งเสริมให้ชาวบ้าน ชาวประมง รู้วิธีการเลี้ยงเต่าว่าจะทำอย่างไรบ้าง
๓. เราศึกษาการเจริญเติบโต แล้วจะปล่อยเต่าพวกนี้ออกไปในทะเล เพื่อศึกษา

การแพร่กระจาย

และประการสุดท้ายก็คือ ต้องการที่จะให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนที่จะมาเที่ยว

ขณะนี้ที่เราเริ่มมายังไม่ครบวงจร ยังขาดอยู่ที่ว่าเรายังไม่สามารถที่จะให้แม่เต่าที่พร้อมที่จะไข่ ขึ้นมาฟักไข่ตามธรรมชาติได้ เราจะต้องอาศัยไข่เต่าจากเกาะคราม มาทำการเพาะเลี้ยงตัวเต่าที่นี้ ถ้าหากโครงการเราจบเมื่อไร เราถือว่าเราทำเสร็จตามโครงการ”

บรรยาย

ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณสามเฝ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลนี้ ทางเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานก็ได้ดำเนินการตามแนวทาง ๔ ประการด้วยกันคือ

ประการแรก เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของเต่าทะเลและการอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสภาพการดำรงชีวิตของเต่าทะเล การนำมาใช้ประโยชน์ และมาตรการคุ้มครองป้องกันพันธุ์เต่าทะเล โดยจัดทำโปสเตอร์ บทความ และรายงานออกเผยแพร่

ประการที่สอง ออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันการประมง และการทำอันตรายเต่าทะเลในธรรมชาติ รวมทั้งการห้ามมีเต่าทะเลไว้ในครอบครอง และการส่งเป็นสินค้าออก โดยเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงในส่วนที่เกี่ยวกับเต่าทะเล และเสนอกระทรวงพาณิชย์ให้ประกาศห้ามส่งกระดองเต่าทะเลเป็นสินค้าออก

ประการที่สาม เพาะเลี้ยงลูกเต่าทะเลให้แข็งแรง และเติบโตพอที่จะช่วยตัวเองให้รอดจากการเป็นเหยื่อของสัตว์อื่น แล้วจึงคิดเครื่องหมาย แล้วปล่อยลงทะเล เพื่อเพิ่มจำนวนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เต่าทะเลตามธรรมชาติ และเพื่อศึกษาการอพยพย้ายถิ่น อัตราการเจริญเติบโต และอัตราการตายตามธรรมชาติของเต่าทะเล

ประการสุดท้าย ทดลองผสมพันธุ์และเพาะฟักเต่าทะเลในบ่อที่สร้างขึ้น เพื่อให้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่เลี้ยงไว้ได้มีการผสมพันธุ์ วางไข่ และฟักออกเป็นตัวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ แพร่ขยายพันธุ์ และส่งเสริมการทำฟาร์มเต่าทะเล เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ และจะเป็นมาตรการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะสามารถควบคุมขั้นตอนในการดำรงชีวิตของเต่าทะเลได้อย่างครบถ้วน

และในการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวนี้ นายস্যณฑ์ รองเมืองศาสตรนักวิชาการประมงทะเล กรมประมง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าโครงการสมเด็จฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ได้เล่าว่า

นายস্যณฑ์

“ขณะนี้เรายังมีปัญหาสำคัญ คือ เรามีแม่เต่าอยู่หลายตัวนะครับ ที่พร้อมที่จะวางไข่อยู่แล้ว แต่ปรากฏว่าเรายังไม่มีหาดที่เหมาะสมพอ คือที่มีสภาพเหมือนกับธรรมชาติ ทำให้แม่เต่าดังกล่าวยังไม่ยอมวางไข่ เราลองปล่อยแม่เต่าไว้ในถังไฟเบอร์กลาส ซึ่งใส่ทรายไว้ ปรากฏว่าแม่เต่าวางไข่ แต่ออกมาเพียง ๔-๕ ฟองเท่านั้น แสดงว่ามันพร้อมที่จะออกไข่แล้ว แต่สภาพธรรมชาติยังไม่เหมาะสมก็เลยวางไข่ไม่ได้เต็มที่ เพราะว่าเต่านี้ะครับ เวลามันขึ้นมาวางไข่ตามธรรมชาติ มันจะใช้ขาหลังนี้แหละครับค้ำทรายให้เป็นหลุม กว้างประมาณ ๒๐-๓๐ เซนติเมตร และลึกประมาณ ๕๐-๖๐ เซนติเมตร ถ้าหากแม่เต่ายังขุดหลุมไม่ได้ขนาดตามที่มันต้องการนะครับ ก็ถือว่าทรายนั่นไม่เหมาะที่จะวางไข่ หรือว่าถ้าหากขุดแล้วทรายเกิดทะลายลงมาก็แสดงว่ามีความชื้นน้อยและร่วนเกินไป เต่าจะรู้โดยธรรมชาติ มันจะไม่ยอมวางไข่ และจะเปลี่ยนไปลองที่อื่น ถ้าเปลี่ยน ๒-๓ ครั้งแล้วยังไม่สำเร็จ มันก็จะไม่วางไข่อีก นี่ก็เป็นธรรมชาติของเต่านี้ะครับ มันรู้ดีว่าตรงไหนควรที่จะวางหรือไม่ควรวาง เราก็ต้องเปลี่ยนสภาพหาดให้เป็นที่ที่มันจะวางได้ก่อน ขณะนี้เรากำลังให้ทางกรมโยธาฯศึกษา โดยทางเราเป็นผู้ให้ข้อมูลนะครับ ทางกรมโยธาฯจะมาศึกษาและวางแผนแก้ไขแปลน ขณะนี้กำลังเขียนแบบอยู่ จะให้แบบนี้ออกมาเสียก่อนแล้วถึงจะปรับปรุงบ่อนี้ให้ดีขึ้นนะครับ สำหรับทรายเราจะต้องหาที่อื่นมาใส่แทนครับ

แล้วอีกอย่างนะครับ น้ำที่อยู่ในบ่อเต่านี้ะครับ ขณะนี้ะครับ เมื่อเวลาน้ำเต็มที น้ำก็จะไหลเข้ามาตามทางน้ำเข้า แล้วก็มาขังอยู่ในบ่อนี้ ซึ่งมีเต่าอยู่นะครับ แล้วพอเวลาน้ำลงเต็มที่น้ำไหลออกไปไม่หมด จะมีบางส่วนขังอยู่ มีระดับประมาณหนึ่งเมตร ซึ่งส่วนนี้แหละครับ เมื่อนาน ๆ เข้ามันจะสะสมพวกเศษอาหาร สิ่งสกปรก รวมทั้งที่เต่าถ่ายอุจจาระออกมา ทำให้เกิดสิ่งสกปรก-มากขึ้น จะทำให้เต่าเป็นแผลตามตัว ซึ่งเราต้องรักษา และก็ตายไปแล้ว ประมาณ ๑๐-๒๐ ตัวครับ เราต้องรีบเอาออกมา และทำบ่อซิเมนต์ขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะให้สะอาดขึ้น และก็ถ่ายน้ำทุกวัน”

แม่เต่า ที่บริเวณที่ตั้งโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล เกาะมันใน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

บ่อเพาะพันธุ์และฟักเลี้ยงเต่าทะเล

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

เพลง

บรรยาย

ในการดำเนินงานตามโครงการสมเด็จพระอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลนี้ นอกจากเจ้าหน้าที่จะได้ปฏิบัติงานกันที่เกาะมันใน อำเภอแกลง จังหวัดระยองแล้ว ทางกองทัพเรือก็ได้ให้ความร่วมมือ โดยยินยอมให้ใช้เกาะคราม อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นสถานที่สำหรับการวางไข่ของเต่าทะเลด้วย เพราะที่เกาะครามนี้มีสภาพหาดทรายที่เหมาะสมกับการวางไข่ของเต่าทะเลเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งนายสายัณห์ รอง-เมืองศาสตร์ นักวิชาการประมงทะเล กรมประมง ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าโครงการสมเด็จพระอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลได้เล่าถึงการปฏิบัติงานว่า

นายสายัณห์

“ทางเราก็จะส่งเจ้าหน้าที่ของเราไปเฝ้าอยู่ที่หลุมไข่เต่า และล้อมรั้วไว้ไม่ให้เต่าเข้าไปได้ คือธรรมชาติของเต่านี้ พอเวลามันฟักตัวเสร็จ มันจะโผล่ขึ้นมาจากทราย และจะลงทะเลทันทีเลย เราจะต้องไปทำรั้วล้อมรอบ หรือไม่ก็เอาอะไรไปครอบไว้จนครบ ประมาณ ๔๐-๕๐ วัน มันก็จะเริ่มออกเป็นตัว เราก็จะเลี้ยงเต่านั้นไว้ เมื่อมีจำนวนมากพอ เราก็จะไปรับมาครั้งหนึ่ง แล้วก็มาทดลองเลี้ยงที่นี้จนกระทั่งโตพอสมควรที่มันจะสามารถออกหากินตามธรรมชาติได้แล้ว เราก็จะติดเครื่องหมายในชื่อโครงการนะครับ แล้วเราก็จะปล่อยออกไปในทะเล เสร็จแล้วเราก็จะมีรางวัลว่า ถ้าหากว่าผู้ใดจับได้ก็ขอให้มาบอก และก็ให้แจ้งแหล่งที่จับได้เพื่อจะได้ศึกษาว่า เต่าขนาดนี้จะเดินทางไปไหนไกลเพียงใด แล้วก็เป็นเวลาานเท่าใด ก็เลขมาร่วมมือกันว่า เมื่อเขาเพาะได้ก็จะส่งมาให้ทางเรา ทางเราก็จะศึกษาว่าจะใช้อาหารอย่างไร ถึงจะดีที่สุด อาจจะทดลองด้วยการให้ผัก ให้น้ำ ให้น้ำปลา ให้อ้อย หรือว่าให้อาหารสำเร็จอะไรก็ได้แล้วแต่นะครับ แต่ว่าอย่างใดดีที่สุด แล้วเราก็จะแนะนำให้ประชาชนที่จะทำการเลี้ยงเต่า หรือว่าทำฟาร์มเต่าต่อไปนี้สามารถที่จะทำได้เลย โดยไม่ต้องมาศึกษาอีกแล้ว เราจะได้ลูกเต่าจากเกาะคราม อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประมาณปีละ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ ตัวทุกปีนะครับ แล้วเราจะมาทำการเพาะเลี้ยงไว้ที่นี้ประมาณ ๖-๗ เดือน ซึ่งก็กว่าจะถึงวันที่จะปล่อย ก็คงจะต้องมีประมาณ ๒,๐๐๐ ตัวขึ้นไป อาจจะมีตายบ้างนะครับ แต่อย่างน้อย ๆ ก็จะต้องมีประมาณ ๒,๐๐๐ ตัวขึ้นไปทุกปี ก็ปีละอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ตัว และเราก็จะได้ปล่อยลงทะเลไปทดแทนธรรมชาติที่มันขาดหายไปด้วย”

เพลง

บรรยาย

สำหรับงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามโครงการสมเด็จพระอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ซึ่งเป็นโครงการที่รับพระราชทานพระราชดำริมาจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้น นายสายัณห์ รองเมืองศาสตร์ นักวิชาการประมงทะเล กรมประมง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าโครงการได้กล่าวว่

นายสายัณห์

“งบประมาณนี้เราขอความช่วยเหลือมาจาก ๓ แห่งด้วยกันนะครับ คือ จากกรมประมง กรมชลประทาน และ กองทัพเรือครับ ขณะนี้กรมชลประทานก็ได้

มาสร้างอ่างเก็บน้ำให้เราแล้ว โดยใช้งบประมาณหนึ่งล้านสามแสนกว่าบาทครับ แล้วก็ทางคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร.ก็ให้งบประมาณในการปักเสาพาดสายไฟฟ้ามาประมาณ ๑-๒ หมื่นบาท แล้วก็ยังจะต้องช่วยเหลือในทางด้านที่เราจะไปเอาไข่เต่าจากเกาะคราม อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ส่วนทางกรมประมงเราก็ติดต่อในเรื่องค่าใช้จ่ายประจำ คือเงินเดือน และสิ่งก่อสร้างทั้งหลายที่เรากำลังทำอยู่นี้แหละครับ”

บรรยาย

นับจากวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของการดำเนินงานตามโครงการสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลเป็นต้นมา ซึ่งในวันนั้น ผู้แทนจากกรมประมง กรมชลประทาน และกรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อรับพระราชทานพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เต่าทะเล และได้นำไปเลี้ยงไว้ที่เกาะมันใน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยองนั้น ปัจจุบันนี้โครงการสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ได้ปล่อยลูกเต่าที่เจริญเติบโตและแข็งแรงพอที่จะช่วยตัวเองให้รอดพ้นจากการเป็นเหยื่อของสัตว์อื่น ลงทะเลไปแล้วประมาณ ๘,๐๐๐ ตัว ซึ่งจะเป็นผลให้จำนวนเต่าทะเล ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าในอ่าวไทย ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นในอนาคต

โครงการสมเด็จพระนางเจ้าฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำริให้จัดทำขึ้น ทั้งยังพระราชทานที่ดินส่วนพระองค์สำหรับใช้เป็นที่ตั้งของศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลด้วยนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีพระเมตตาต่อประชาชนชาวไทย เปรียบประหนึ่งสายฝนที่หลั่งจากฟ้าลงสู่ดิน เพราะพระองค์ได้ทรงเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ในภายหน้า ที่จะให้ทรัพยากรอันมีค่านี้ได้คงอยู่ในน่านน้ำไทย และเป็นมรดกของชนชาวไทยตลอดไป

เพลง

สายฝน

โครงการพระราชดำริ ราชนิเวศน์ กรีฑาสถาน ค่ายพระรามหก

อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายปรีดา รอดโพธิ์ทอง
พันตำรวจเอกโกวิท วัฒนะ
นายสรรชัย เจียมจิต และ
สุมนนาฏ อวยพร ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

“กีฬาเป็นสิ่งที่มีความประสงค์พื้นฐาน เพื่อที่จะส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรงและสามารถที่จะแสดงฝีมือในเชิงกีฬาเพื่อความสามัคคีและเพื่อให้คุณภาพของมนุษย์ดีขึ้น” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

เพลง

กราวกีฬา....

เสียงประกอบ

เสียงเด็กเล่นกีฬา

บรรยาย

การแข่งขันกีฬาแหลมทอง (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นซีเกมส์) ครั้งที่ ๔ ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๕-๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ นั้น นับได้ว่าเป็นการแข่งขันครั้งสำคัญและยิ่งใหญ่ที่สุดในหัวใจของคนไทยทั้งชาติ เพราะองค์พระประมุขของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา ทรงรับเหรียญทองในฐานะผู้ชนะเลิศการแข่งขันเรือใบ ประเภท โอ.เค. จากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อทรงช่วยเหลือแนะนำราษฎรในเรื่องเศรษฐกิจ การเกษตร ชลประทาน ทรงพระราชปฏิสันถารกับราษฎรอย่างไม่ถือพระองค์นั้น ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในทุกข์สุขของราษฎรในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำมาหากิน หรือแม้แต่ในด้านสุขภาพอนามัย เพราะถ้าสุขภาพร่างกายจิตใจไม่แข็งแรงแล้วการทำงานก็ไม่สามารถจะบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการได้ ขาดความเป็นระเบียบวินัย ทรงเล็งเห็นว่าภารกิจจะช่วยสร้างสุขภาพและความเข้มแข็งให้แก่ร่างกายและจิตใจ ทรงรับสมาคมกีฬาสมัครเล่นเกือบทุกประเภทไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในท้องที่ต่าง ๆ ก็ทรงสนับสนุนภารกิจกีฬาในท้องถิ่นนั้น ๆ อยู่โดยตลอด โดยพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในด้านการกีฬาทั้ง

ด้านตัวบุคคลและสิ่งก่อสร้างที่จะส่งเสริมให้เยาวชนรักการกีฬา และสามารถฝึกฝนการกีฬาได้ ดังเช่น สนามกีฬาราชนิเวศน์ กรีฑาสถาน ค่ายพระรามหก ที่อำเภอชะอำ ซึ่ง พันตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ ผู้กำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ ได้เล่าความเป็นมาของสนามกีฬาแห่งนี้ ว่า

พ.ต.อ.โกวิท

“สำหรับสนามกีฬา ราชนิเวศน์กรีฑาสถานนั้น เกิดขึ้นจาก เมื่อวันที่ ๒๑-๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ พระเจ้ายรวรงค์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายา และ พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้เสด็จพระราชดำเนินมายังค่ายพระรามหก เพื่อทอดพระเนตรการฝึกกระโดดร่ม ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จมาทรงกระโดดร่มทางเครื่องบิน ณ สนามโดดร่มยังค่ายพระรามหก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทอดพระเนตรพื้นที่ของค่ายพระรามหก ซึ่งมีเนื้อที่กว้างขวางถึงประมาณ หนึ่งพันเก้าร้อยไร่ สมควรที่จะได้ก่อสร้างสนามกีฬา เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และหน่วยราชการต่าง ๆ และค่ายพระรามหกแห่งนี้ ก็เป็นศูนย์ฝึกของกรมตำรวจและกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน มีข้าราชการมาเข้ารับการฝึกอบรมปีละ ๒,๐๐๐ คนขึ้นไปก็จะเป็นประโยชน์ จึงได้มีพระราชกระแสกับผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี และคุณสรสัชชัย เขียมจิต หัวหน้างานสนามกีฬาจังหวัด ซึ่งเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จอยู่ ขอให้กรมพลศึกษานั้นได้ดำเนินการออกแบบวางผังสนามกีฬาแห่งนี้ซะครับ และขอให้สนับสนุนงบประมาณและสิ่งก่อสร้างตามขีดความสามารถที่กรมพลศึกษาจะดำเนินการได้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จึงได้แจ้งไปยังอธิบดีกรมพลศึกษาในขณะนั้น คือ นายแพทย์บุญสม มาร์ติน ท่านได้กรุณารับดำเนินการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้อนุมัติงบประมาณให้กับค่ายพระรามหกดำเนินการก่อสร้างในปีแรก ๕ แสนบาท ในปี ๒๕๒๕ อีก ๕ แสนบาท เป็นจำนวนเงิน ๑ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๖ ได้อนุมัติมาอีก ๕ แสนบาท เพื่อที่จะได้ดำเนินการก่อสร้างพลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานมาประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหินนั้น มักจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเลี้ยงแก่คณะลูกเสือชาวบ้านก็ดี คณะไทยอาสาป้องกันชาติก็ดี โดยใช้บริเวณที่ก่อสร้างสนามกีฬานี้เป็นสถานที่พระราชทานเลี้ยง ขณะนี้การดำเนินการก่อสร้างได้สร้างสนามฟุตบอลเสร็จไปแล้ว ๒ สนาม รั้วเหล็กกรอบสนามฟุตบอลเสร็จไปแล้ว ระบบการระบายน้ำเสร็จไปแล้ว ส่วนอัฒจันทร์ที่ประทับจะดำเนินการก่อสร้างในเดือน เมษายน”

พันตำรวจเอกโกวิท วัฒนะ ผู้กำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ ค่ายพระรามหก ให้สัมภาษณ์
กับเจ้าหน้าที่รายการ จากฟาส์ติน ภายในบริเวณพื้นที่ ๓๐๐ ไร่เศษ ที่ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ
จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นที่ก่อสร้างสนามกีฬาทุกชนิด ในโครงการพระราชดำริ ราชินีเวศน์ กรีฑาสถาน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

บรรยาย สนามกีฬาราชนิเวศน์กรีฑาสถาน ก็ได้ดำเนินการไปแล้ว ทางกรมพลศึกษา ได้สนองพระราชดำริอย่างไรนั้น นายปรีดา รอดโพธิ์ทอง รองอธิบดีกรมพลศึกษา ได้ชี้แจงว่า

นายปรีดา “โครงการนี้ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยการริเริ่มของตำรวจค่ายพระรามหก ซึ่งอยู่ที่นั่นเราก็ได้มีการติดต่อกับกรมพลศึกษา เพื่อขออนุญาตใช้สถานที่บางส่วน เพื่อเป็นสนามกีฬาของค่ายพระรามหก หรือ สถานที่ของอำเภอชะอำ ในโอกาสต่อไป ซึ่งโครงการนี้ก็ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตโดยเรียบร้อยแล้ว ฉะนั้นกรมพลศึกษาซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการกีฬา ทั้งนักเรียน เยาวชน และประชาชน ก็เห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะดำเนินการสนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็จึงได้จัดสรรงบประมาณให้เรื่อยมา ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒-๒๕๒๕ เรื่อยมา ซึ่งกระผมก็ได้หารือกับคุณสรรัชต์ ซึ่งเป็นสถาปนิกของกรมอยู่ ว่าสนามกีฬาหรือเราเรียกว่า ราชนิเวศน์กรีฑาสถานนี้ เป็นสนามกีฬาซึ่งสำหรับให้ชุมชนในย่านนั้นมาใช้ เล่นกีฬาและจัดให้มีการแข่งขันกีฬา และในโอกาสเดียวกันก็รวบรวมจัดกิจกรรมเกี่ยวกับมวลชนมากมาย เช่น ลูกเสือชาวบ้าน ที่จะเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อพระราชดำเนินมาแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระราชวังไกลกังวล อันนี้ก็เป็นที่สร้างไว้เป็นเอนกประสงค์ในการที่จะดำเนินการตามพระบรมราโชบาย สำหรับในโครงการที่เราจะสร้างให้สำเร็จตามที่กรมพลศึกษาได้ตั้งเป้าหมายไว้แล้ว เราก็จะพยายามที่จัดสรรงบประมาณสร้างให้สำเร็จตามที่สถาปนิกของผมคือ คุณสรรัชต์ ได้วางไว้

ราชนิเวศน์กรีฑาสถานก็จะมีที่เล่นกีฬาได้หลายประเภทครับ มีฟุตบอล มีกรีฑา ซึ่งในสนามฟุตบอลเราก็จะจัดกิจกรรมกีฬาได้อีกมากมาย เช่น ตระกร้อ วอลเลย์บอล แฮนด์บอลล์ และก็เป็นที่ตั้งจัดกิจกรรมกลางแจ้งได้อีกด้วย มีสนามเทนนิส ๖ สนาม ที่ถูกต้องและได้มาตรฐานและถูกต้องที่สุด และทำเลเหมาะที่สุด ฉะนั้นเราแทบจะถือได้ว่าการสร้างราชนิเวศน์กรีฑาสถานขึ้นมานั้น จะครบสมบูรณ์แบบเกือบทุกอย่างครับ”

บรรยาย หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการให้โครงการพระราชดำริ ราชนิเวศน์กรีฑาสถาน บรรลุเป้าหมายตามพระราชดำริซึ่งจะเป็นสถานที่ที่เยาวชนในบริเวณนั้น จะได้สามารถฝึกฝนออกกำลังกายทางด้านกีฬาได้เป็นอย่างดี สำหรับการเข้าไปใช้สนามกีฬาราชนิเวศน์กรีฑาสถาน ซึ่งอยู่ในค่ายพระรามหกนั้น พันตำรวจเอกโกวิท วัฒนะ ผู้บังคับของค่ายได้ชี้แจงและเชิญชวนว่า

พ.ต.อ.โกวิท “ประชาชนและนักเรียนเข้ามาเล่นอยู่ตลอดครับ ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีการแข่งขันก็ดี นักกีฬาในเขตชะอำ ท่ายาง มาเล่นกันอยู่เป็นประจำกับตำรวจมาใช้สนามกีฬาอยู่ตลอดเวลา เราเล่นให้สนามฟุตบอลได้ ๒ แสน คู่ลานนี้ก็มาวิ่งกันอยู่ตลอด อำเภอชะอำนี้ไม่มีเลข ที่จังหวัดเพชรบุรีก็อยู่ห่างไปถึง ๖๐

กิโลเมตร แม้กระนั้นในอำเภอหัวหินก็มาเล่นกับเรา แล้วก็ที่ค่ายแห่งนี้ นักเรียน ลูกเสือชาวบ้านก็ดี อนุชาชาติก็ดี มาฝึกกระโดดหอ มาพักแรม เล่นกีฬา แล้วก็ฝึกกระโดดหอด้วย เป็นประโยชน์กว่าแต่ก่อน เพราะฉะนั้นราษฎรก็ดี นักเรียนก็ดี เข้ามาใช้ยู่ตลอด โดยสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ครับ สัปดาห์ละ ๔๐๐-๕๐๐ คนนะครับ เข้ามาเรื่อย ๆ”

บรรยาย เมื่อสนามกีฬาแห่งนี้ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร และได้พระราชทานพระราชดำรินในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการก่อสร้างบรรลุผลสำเร็จ และยึดหลักของการประหยัดให้มากที่สุด โดยนำธรรมชาติและวัตถุในท้องถิ่นมาใช้ให้มากที่สุดด้วย ดังที่ คุณสรราชย์ เขียมจิต เล่าว่า

นายสรราชย์ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้กรมพลศึกษา สนับสนุนสิ่งก่อสร้างทางด้านการศึกษาเพิ่มเติม ให้กับสนามกีฬาราชินีเวศนกรีฑา สถาน ให้เป็นสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานตามขีดและความสามารถ และความรับผิดชอบ ของกรมพลศึกษา นอกเหนือจากนั้น ยังมีพระราชกระแสให้สำรวจวางแผนระบบการ ระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ให้สนามกีฬา โดยให้พยายามคำนึงถึงหลักธรรมชาติ ที่จะ ให้การก่อสร้างเป็นไปในรูปของการประหยัด แล้วนอกจากนี้ก็พยายามให้ปรับปรุง สภาพสนามกีฬาต่าง ๆ ให้เป็นสนามกีฬาที่เหมาะสม ในการที่ยาวชน นักเรียน ที่จะเข้ามาใช้ในฐานะที่ทรงเป็นนักกีฬา เพราะฉะนั้นสิ่งที่ทรงแนะนำเกี่ยวกับการ กีฬาก็เป็นประโยชน์ และผมก็จะนำมาปรับปรุง และพยายามทำให้บรรลุผล”

บรรยาย เมื่อสนามกีฬาแห่งนี้ดำเนินการตามเป้าหมายในขั้นแรกแล้ว จะมีโครงการ ใดต่อไป พันตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ ได้ชี้แจงกับเจ้าหน้าที่ของสถานีว่า

พ.ต.อ.โกวิท “เรื่องการก่อสร้างเพิ่มเติม นั้น ผมได้เรียนกับคุณสรราชย์ เขียมจิต นะครับ ซึ่งเป็นสถาปนิกผู้ออกแบบว่า ทางค่ายพระรามหกนั้น อยากจะให้ มีโรงยิมเนเซียม สนามกีฬา ทางน้ำ เราวางแผนว่าจะสร้างสโมสรเรือใบด้วยครับ เพราะที่คิดคิดทะเล เรามีกว้างขวางที่จะก่อสร้างสนาม บาสเกตบอลก็ดี อะไรก็ดี หากกรมพลศึกษา จะกรุณาสนับสนุนงบประมาณได้ในอนาคตต่อไปอีก สนามกีฬาแห่งนี้ก็มีพื้นที่ที่จะก่อสร้างถึงประมาณ ๓๐๐ ไร่เศษ แต่ไม่มีเงินที่จะก่อสร้าง ภาคเอกชนก็ไม่มีที่ ลงทุนทำไปขณะนี้ก็คิดทางภาคเอกชนอยู่เป็นจำนวนมาก ยังไม่มีเงินชำระเขา สร้าง สนามเทนนิส ๖ คอร์ต ผมก็เลยทยอยใช้อยู่ ก็เป็นภาระกับผมมาก ถ้ากรมพลศึกษา จะดำเนินการสนับสนุนต่อไป หรือว่ามีภาคเอกชนจะกรุณาสนับสนุนโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ เพราะที่เรา มีพอแล้ว นักเรียนนักศึกษาและตำรวจได้ใช้ กันเต็มที่ ไม่มีเงินนี้ใช้ครับเป็นปัญหาของเรา”

สิริพร

“จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดค่ายพระรามหก และราชนิเวศน์กรีฑาสถานแล้ว มีพระราชดำริให้มีการจัดสร้างอะไรเพิ่มเติมอีกหรือเปล่าสำหรับการกีฬาของเยาวชน”

พ.ต.อ.โกวิท

“มีพระราชปรารภให้มีการแข่งขันกีฬาในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อะไรนี่ เผอิญในปีนี้อยู่ในช่วงที่ไม่อำนวย ถ้าเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาในโอกาสต่อไป ก็จะมีการแข่งขันกีฬาสำหรับประชาชนจังหวัดนี้ เช่น กีฬาฟุตบอล หรือกีฬาอื่น ๆ ในเขต ๕ จังหวัด ตามที่พระราชทานพระราชดำริ เราจะจัดการแข่งขันแน่ ๆ

ผมเห็นว่าพื้นที่ที่จะก่อสร้างสนามกีฬาราชนิเวศน์กรีฑาสถาน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานสนามกีฬานี้ให้เพื่อเป็นสิริมงคล และได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดค่าย และสนามกีฬา ถ้าเผื่อว่าทางราชการก็ดี เอกชนก็ดี ท่านผู้ใดมีศรัทธาสับสนุนโครงการอันนี้ให้สำเร็จขึ้น อย่างโรยเงินเยยมนี้ ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนหลายล้านบาท สระว่ายน้ำ สนามบาสเกตบอลก็ดี ถ้าลำพังทางราชการอย่างเดียวก็ต้องใช้เงินมาก ถ้าภาคเอกชนจะช่วยเข้ามาสนับสนุนด้วย ก็จะเป็นประโยชน์ และสำเร็จได้โดยเร็ว เพราะในเดือนเมษายน ก็อาจจะเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานอีก จะใช้ประโยชน์ในการแข่งขันกีฬาให้แก่ประชาชนในเขตท้องที่ ๕ จังหวัด และอาจจะมีการพระราชทานเลี้ยงให้แก่ไทยอาสาป้องกันชาติ ผมก็อยากจะฝากไปถึงพี่น้องประชาชนคนไทยด้วย ถ้ากรุณาสนับสนุนโครงการพระราชดำรินี้ให้สำเร็จงดงามขึ้นได้”

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการปรับปรุงพื้นที่สงวนเลี้ยงสัตว์และจัดสรรที่ดินทุ่งพูนาน และทุ่งคลองเรือ

กิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
นายถาวร เศรษฐสุข และ
ปราณี ลิมปวนิชพันธ์ ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลั่นเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่ใช้เนื้อที่ในการเพาะปลูกมาก คนไทยประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นเกษตรกร ประเทศไทยจึงเป็นประเทศเกษตรกรรม สิ่งที่เป็นในการทำเกษตรกรรมหรือเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ให้ได้ผล สิ่งหนึ่งก็คือน้ำ นอกจากเราจะได้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติแล้ว เราจำเป็นต้องสร้างแหล่งน้ำขึ้นมาอีก เพราะเราจะพึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียวย่อมไม่ได้ และไม่เพียงพอ พื้นที่บางแห่งในประเทศไทย ก็ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือน้ำก็เข้าไปไม่ถึงจนเกิดความกันดารแห้งแล้งเป็นประจำ แหล่งน้ำต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยให้การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตของคนไทยเรา จึงเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากจะสร้างแหล่งน้ำขึ้นมาแล้ว ยังต้องมีระบบควบคุมน้ำที่เกิดขึ้นนั้นให้ทำประโยชน์แก่การเพาะปลูกให้มากที่สุด รวมทั้งสามารถเก็บสำรองน้ำไว้ใช้ในโอกาส การสร้างแหล่งน้ำเพื่อช่วยในการเกษตรกรรมก็มีมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน อ่างเก็บน้ำก็เป็นรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยในการเก็บน้ำได้เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้น เพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้ได้มีน้ำใช้ในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพอย่างสมบูรณ์ การสร้างอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ นั้น ต้องคำนึงถึงพื้นที่เป็นสำคัญ เพราะเมื่อสร้างอ่างเก็บน้ำแล้ว ไม่มีจำนวนน้ำที่เก็บไว้ใช้อย่างเพียงพอ ก็ทำให้ไม่ได้ผลประโยชน์อะไรขึ้นมาเลย จึงจำเป็นต้องสำรวจหาจุดที่จะมีน้ำ และสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้น ถ้าพื้นที่ในบริเวณที่จะสร้างขึ้นมานั้น เป็นพื้นที่ว่างเปล่า ไม่มีราษฎรอาศัยอยู่ ก็ไม่มีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ แต่ถ้าหากว่าบริเวณนั้น เป็นพื้นที่ที่มีราษฎรอาศัยอยู่ ก็จำเป็นต้องอพยพราษฎรเหล่านั้นไปที่อื่น และจะต้องจัดที่ดินเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแก่ราษฎรเหล่านั้น ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างอ่างเก็บน้ำนั้นเป็นสำคัญ

เพลง

บรรยาย

การที่ราษฎรต้องอพยพจากที่เดิม เพราะสาเหตุที่จะต้องใช้พื้นที่ในบริเวณนั้นสร้างอ่างเก็บน้ำแล้ว ก็ยังมีอีกหลายสาเหตุที่ราษฎรจะต้องอพยพไปเพื่อสิ่งที่ดีกว่า และเพื่อเขาเหล่านั้นจะได้มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต เพราะว่า ความมั่นคงปลอดภัย นับเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศ และการดำรงอยู่ของชาติบ้านเมือง รวมทั้งความสงบสุขของประชาชนในประเทศ พื้นที่ใดของประเทศไทยเรา เมื่อมีการแทรกซึมของฝ่ายตรงข้าม เราจะต้องช่วยกันขจัดไป ทหารซึ่งเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ จึงเข้าไปมีบทบาทในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ นอกจากจะเข้าไปช่วยคุ้มครองความสงบและขับไล่ผู้แทรกซึมแล้ว ก็อาจจะไปตั้งฐานที่มั่นขึ้น เพื่อความมั่นคงถาวรและความสงบสุขของราษฎร นอกจากนี้ ทหารก็ยังสามรถที่จะช่วยได้อีกหลายอย่าง ในการประกอบอาชีพของราษฎรในถิ่นที่ทหารเข้าไปตั้งหน่วยอยู่ด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงได้เกิดหน่วยทหารขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นในภาคเหนือ ภาคอีสาน หรือภาคใต้

เพลง

บรรยาย

จังหวัดพัทลุง เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งได้มีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่อย่างสงบสุข ถ้าไม่มีการแทรกซึมบ่อนทำลายจากบุคคลภายนอก นอกจากนั้น การทำมาหากินและการประกอบอาชีพของราษฎรในจังหวัด ส่วนมากก็จะเป็นการปลูกยางพารา และทำนาข้าว แต่เศรษฐกิจทางภาคใต้ตอนล่าง มีฐานที่แคบ มีการผลิตไม่ก็อย่างที่ได้ผลเมื่อเทียบกับภาคใต้ตอนบน เช่น การผลิตข้าวก็ไม่พอรับประทาน การประมงก็เป็นประมงขนาดเล็ก รวมทั้งประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของการประมงในอ่าวไทยด้วย ส่วนผลผลิตหลักที่สำคัญ ๆ อันได้แก่ ยาง ก็มีปัญหาเกี่ยวกับราคา ซึ่งถ้าส่งออกนอกประเทศก็ต้องเสียค่าขนส่งมาก ทำให้รายได้ที่ถึงมือชาวบ้านจริง ๆ ต่ำ เมื่อเทียบกับรายได้ของชาวบ้านในประเทศเพื่อนบ้านในแถบเดียวกัน นอกจากนั้น ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ซึ่งมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นว่าเป็นข้อเสียเปรียบของเกษตรกรในภาคนี้

เพลง

บรรยาย

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านโคกสูง ตำบลชุมพล อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกระแสพระราชดำริกับผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ให้จัดหาที่ทำกินให้ราษฎรที่ได้อพยพออกจากบริเวณพื้นที่สำหรับใช้ก่อสร้างกองพันทหาร และสร้างอ่างเก็บน้ำ ต่อจากนั้น ทางจังหวัดพัทลุงก็ได้สนองพระราชดำริ โดยการจัด

ทำโครงการปรับปรุงพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ และจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่ทำกินแก่ราษฎร โดยได้คัดเลือกบริเวณทุ่งหุหนาน ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ ๖ ตำบลเขาย่า กิ่งอำเภอศรีบรรพต และที่ดินบริเวณทุ่งคลองเรือ ซึ่งอยู่ที่หมู่ ๕ ตำบลตะพาน กิ่งอำเภอศรีบรรพต ซึ่งเป็นบริเวณป่าที่หมดสภาพการใช้ประโยชน์แล้ว มาเป็นบริเวณจัดทำโครงการ โดยมีหลักการที่จะจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกิน และใช้เป็นพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งจัดสรรให้เป็นสถานที่ทำประโยชน์อื่น ๆ อีกด้วย

สำหรับสาเหตุที่ได้มีโครงการปรับปรุงพื้นที่สงวนเพื่อเลี้ยงสัตว์และจัดสรรที่ดินที่ทุ่งหุหนานและทุ่งคลองเรือ โดยมุ่งที่จะส่งเสริมอาชีพปศุสัตว์ให้แก่ราษฎรในบริเวณนั้น รวมทั้งลักษณะพิเศษของโครงการนี้ จะมีอย่างไรมัน ดร.สุเมธ ดันดีเวชกุล เลขาธิการคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้ชี้แจงให้ทราบดังนี้ค่ะ

ดร.สุเมธ “สำหรับเหตุผลคงจะไม่มีอะไรมาจนกระทั่ง นอกจากว่า ในบริเวณดังกล่าวนี้ ได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำโคกชะงาย และก็มี การก่อสร้างหน่วยราชการหน่วยหนึ่งในบริเวณนั้น ซึ่งด้วยสาเหตุอันนี้แหละครับ จึงทำให้มีราษฎรต้องอพยพออกจากบริเวณดังกล่าว ทำให้ไม่มีที่อยู่อาศัยและไม่มีที่ทำกินนะครับ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานกระแสพระราชดำริสกับผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๔ โดยขอให้ทางจังหวัดนั้น จัดหาที่สำหรับประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมให้แก่ราษฎรด้วยครับ”

พัชรินทร์ “แล้วทำไมถึงได้จัดเป็นที่เลี้ยงสัตว์คะ นอกจากจะจัดเป็นที่อย่างอื่นหลายประเภท”

ดร.สุเมธ “ครับ ปัญหาหนึ่งจะต้องใช้เวลาที่จะตอบยาวนานสักนิดหนึ่ง เพราะว่าก่อนที่จะทราบ ว่าทำไมถึงปรับปรุงเป็นที่เลี้ยงสัตว์ และทำไมเราจึงมุ่งการปศุสัตว์นั้น ผมคิดว่า เราคงจะมีความจำเป็นที่จะต้องรู้สภาพเศรษฐกิจทั่ว ๆ ไป ของภาคได้เสียก่อนนะครับ ว่าอยู่ในลักษณะอย่างไร โดยสรุปแล้วเราพูดง่าย ๆ ได้ว่า สำหรับปัญหาเศรษฐกิจทางภาคใต้นั้น เราเรียกว่า เป็นเศรษฐกิจที่มีฐานแคบนะครับ คำว่า ฐานแคบนี้ ก็มีความหมายในลักษณะที่ว่า ทางด้านการเกษตรนั้นมีการผลิต หรือ ไม่ก็ทางด้านอย่างอื่นด้วยเช่นกันนะครับ มีการผลิตออกมาไม่ก็อย่าง โดยเฉพาะทางด้านการเกษตรนั้น จะเห็นได้ชัดทีเดียว อย่างเป็นต้นว่า เราจะสังเกตเห็นในภาคใต้นะครับ เนื่องจากพื้นที่มีอยู่ในลักษณะจำกัดนี้ ทำให้การผลิตข้าวนั้นก็อยู่ในลักษณะที่ไม่พอที่จะใช้บริโภคในภาคใต้อีก เมื่อเหลียวกลับมาดูทางด้านการประมง การประมงนั้นก็เป็นลักษณะการประมงขนาดเล็กแล้วก็ขณะนี้กำลังเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมของการประมงในอ่าวไทยด้วยแล้ว ก็ทำให้มีผลกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก เหลียวกลับมาดูผลิตภัณฑ์อะไรสำคัญ ๆ ในหลาย ๆ ประการ ก็ จะเห็นได้ว่ามีเรื่องอย่างอย่างเดียว ซึ่งสำหรับเรื่องอาหารนั้น ก็มีปัญหาเกี่ยวกับ

เรื่องราคา และถึงแม้ว่าเราจะได้ราคาเทียบเท่ามาเลเซียก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงค่าขนส่ง และค่าใส่หุ้ยอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้นแล้ว ก็จะเห็นได้ว่า รายได้ที่ถึงมือชาวบ้านจริง ๆ นั้น ก็ไม่สามารถที่จะเทียบกับรายได้ของชาวบ้านในประเทศเพื่อนบ้านของเราได้ และนอกเหนือไปจากนั้นนี่นะครับ เราก็อันนี้ก็ปัญหาทั่วไปของประเทศเราขณะนี้ คือมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ซึ่งจะมีขนาดเล็กมาก และที่เล็กลงตามลำดับ โดยเฉพาะภาคใต้ซึ่งพื้นที่ราบที่จะทำการเกษตรกรรมได้อย่างสะดวกนั้นก็มีน้อยกว่าที่อื่น เพราะฉะนั้นด้วยเหตุนี้เราจึงได้คิดว่าคงจะต้องมีการปรับปรุงทางด้านเกษตร และทางด้านอุตสาหกรรมด้วยของภาคใต้ ให้มีลักษณะที่จะสนับสนุนเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจส่วนรวมด้วย สำหรับในแง่ของชาวบ้านเอง ผมก็คิดว่าทางด้านเกษตรนี่นะครับ ก็ควรจะได้มีการส่งเสริมกิจกรรมนอกการเกษตรซึ่งมีอยู่เพียง ๒-๓ อย่างนี้ ให้เพิ่มขึ้นด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของราษฎรนะครับ”

พัชรินทร์

“แล้วโครงการนี้มีลักษณะพิเศษอย่างไร แตกต่างจากโครงการพระราชดำริอื่น ๆ บ้างหรือเปล่านั้นคะ”

ดร.สุเมธ

“ครับโครงการพิเศษก็คงจะอาจจะพิเศษหรือไม่พิเศษ เราก็พูดได้ทั้ง ๒ แง่ สำหรับในส่วนที่คล้าย ๆ กันในบริเวณอื่นที่เราทำกันอยู่คือ ในส่วนแรกนี่นะครับ เราได้มีการจัดสรรที่ดินให้เป็นที่อยู่อาศัยให้แก่ราษฎร ในขณะนี้เราตั้งเป้าหมายไว้ที่จะจัดทั้งหมด ๒๕๐ แปลง โดยแบ่งให้ราษฎรครอบครัวละ ๑๕ ไร่ นะครับ สำหรับ ๑๕ ไร่นั้น ก็เป็นที่อยู่อาศัย แล้วก็ทำการเพาะปลูก อาจจะเป็นพวกผักพวกสวนผลไม้บ้าง หรืออะไรบ้างนะครับ ที่นี้ลักษณะที่ค่อนข้างจะพิเศษคือ เราเห็นว่าพื้นที่ป่าสงวนนี่นะครับ ถ้าทิ้งไว้มันก็จะเสื่อมโทรมไปทุกขณะและการบุกรุกป่าก็คงจะกระทำอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงคิดว่า เมื่อถ้าเราส่งเสริมทางด้านเกษตรปศุสัตว์นี่นะครับ ก็จะทำให้ราษฎรนั้นจับกลุ่มรวมตัวกันได้ เพื่อจะใช้ประโยชน์พื้นที่นี้ในลักษณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือเราจัดเป็นที่ที่เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ที่ว่านี่นะครับ เป็นพื้นที่ที่จะใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อเราตั้งเป้าหมายไว้ในลักษณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ก็หมายความว่าราษฎรก็จะต้องจัดรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นชมรมการเลี้ยงโค ซึ่งขณะนี้เขาก็ทำแล้วและก็มีการประชุมเป็นระยะ ๆ ไป เพื่อมาพิจารณาให้การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ให้ออกมาในลักษณะที่ส่งประโยชน์สูงสุด ก็อย่างที่ผมเรียนคุณพัชรินทร์ในคำถามแรก ๆ แล้วว่า ที่ดินของเรานั้นมีจำนวนลดน้อยลงมากขึ้นทุกที โดยเฉพาะในจังหวัดภาคใต้ พื้นที่ราบนั้นมีน้อยมาก เพราะฉะนั้นเราจึงจะต้องตั้งเป้าหมายไว้ว่า เราจะบริหารการใช้ประโยชน์ของที่ดินได้อย่างไรที่จะทำให้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด และผมคิดว่าในลักษณะพิเศษอันนี้แหละครับ คือให้ชาวบ้านใช้ร่วมกัน เมื่อใช้ร่วมกัน แรกก็มีความจำเป็นจะต้องรวมตัวเข้าหากันเพื่อจะวางระบบ มีการตกลงกัน และเข้าจัดเป็นกลุ่มเป็นอะไร และผลสุดท้ายก็จะ

พื้นที่บริเวณปรับปรุงเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในโครงการฯ ที่ทุ่งหูนาน กิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

เป็นในรูปของสหกรณ์ และก็จะมุ่งไปในลักษณะวางแผนการใช้ในทุ่งหญ้า ซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัดนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้เป็นอย่างถูกต้องวิชาการ ซึ่งเราคอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังด้วยนะครับ”

พัชรินทร์ “และเหตุที่ส่งเสริมและก็นับสนุนให้เป็นพื้นที่สงวนเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้มีอาชีพปศุสัตว์นี้ค่ะ ดร.สุเมธ คิดว่า อาชีพปศุสัตว์นี้จะทำประโยชน์ให้แก่ราษฎรมากน้อยเพียงใดคะ”

ดร.สุเมธ “สำหรับอาชีพการปศุสัตว์นี้นะครับ หากเราสามารถจะดำเนินการจริงจังแล้ว ผมมีความเชื่อมั่นว่า ก็จะสามารถทำให้เป็นอาชีพเสริมที่สำคัญ และทำรายได้ให้แก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างมากด้วย เพราะอย่างที่เราทราบกันนะครับ อาชีพทางด้านการเกษตรที่สำคัญทางภาคใต้นั้น ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องข้าว เรื่องยาง ซึ่งอาชีพเหล่านี้นี้นะครับ มีการดำเนินการเป็นไปตามฤดูกาลเท่านั้นเอง เรื่องข้าวนี้เราก็ปลูกเพียงชั่วระยะหนึ่ง เรื่องยางก็จะผลิดยางเป็นชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว นะครับ พอออกฤดูเก็บเกี่ยวแล้วชาวบ้านก็จะมีช่วงเวลาว่างงานอยู่มากทีเดียว เมื่อสามารถจะหากิจกรรมอันหนึ่งอันใดให้ราษฎรสามารถใช้เวลาช่วงว่างที่มีอยู่นะครับ ให้เป็นประโยชน์ได้ ก็จะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นมาก ซึ่งผมคิดว่า ทางด้านการปศุสัตว์นี้นะครับ ก็จะทำให้ราษฎรนี้สามารถใช้เวลาว่างนี้มาดำเนินการได้เป็นอย่างดี และอีกประการหนึ่ง สำหรับในเรื่องการตลาด ตลาดใหญ่ของปศุสัตว์ที่เห็นได้ชัดและใกล้ที่สุดก็คือทางด้านมาเลเซีย ที่มีความต้องการในการนำเข้าของเนื้อสัตว์เป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าในอดีตเราจะเคยมีปัญหาจากการส่งออกเกี่ยวกับเรื่องโรคระบาดก็ตาม แต่ในปัจจุบันนี้สำหรับเรื่องโรคดังกล่าวก็ได้ถูกขจัดไปสิ้นแล้ว แล้วก็มีการตกลงกันในหมู่ของประเทศอาเซียนแล้ว เกี่ยวกับปัญหาเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าเนื้อสัตว์ เพราะฉะนั้นจึงจะไม่น่าที่จะมีปัญหาคือออกไปนะครับ เกี่ยวกับเรื่องการส่งออก เพราะเราจะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับเรื่องการผลิดก็ดี เราก็มีเวลาชาวบ้านก็มีเวลา เพราะฉะนั้นเรื่องการตลาดก็ไม่น่าที่จะมีปัญหาคืออะไร ผมคิดว่าเรื่องปศุสัตว์คงจะดำเนินการไปได้ด้วยดีครับ”

เพลง

บรรยาย สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงพื้นที่สงวนเลี้ยงสัตว์และจัดสรรที่ดินทุ่งหุหนานและทุ่งคลองเรือ ที่กิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุงนี้ ก็มีกรมที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน กรมปศุสัตว์ รวมทั้งสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทด้วย และขณะนี้ทุกหน่วยงานก็ได้ดำเนินงานกันอยู่ และได้มีการวางพื้นฐานในการจัดวางรูปที่ดินและจัดแปลงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์แล้ว และจากการที่ผู้จัดทำรายการได้ร่วมเดินทางไปกับคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. เพื่อชมโครงการนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ปรานี ลิ้มปวีณพันธ์ เจ้าหน้าที่ของเรา ก็ได้สัมภาษณ์นายถาวร เศรษฐสุข

พัฒนากรจากกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งได้ร่วมในการพัฒนา และอยู่ในโครงการ
ทุ่งหนานนี้ด้วย

ปราณี “มาช่วยงานที่โครงการนี้นานหรือยังคะ”

ถาวร “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ เพิ่งเริ่มโครงการปีนี้ แต่ว่าทุ่งหญ้า
เลี้ยงสัตว์นี้มีตั้งแต่ผมมาอยู่ ผมมาอยู่ปี ๒๕๒๒”

ปราณี “ตอนที่มาอยู่แรก ๆ นะคะ แลวนี่มีปัญหาอะไรบ้างคะ”

ถาวร ปัญหาเยอะแยะที่นี้ เมื่อก่อนนี้เป็นทุ่งหญ้าสงวนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ ๖,๐๐๐ ไร่
และปีนั้ราษฎรเข้าบุกรุก พอราษฎรเข้าบุกรุก ทางราชการ กรมพัฒนาชุมชนนี้เขาขอ
ที่เอาไว้ ๖๐๐ ไร่ แล้วที่นี้ก็จัดการปรับปรุงทุ่งหญ้าโดยการปลูกหญ้า แต่ช่วงนั้นมี
ปัญหาด้านผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ มักรุนแรง กระแสนั้รุนแรง แล้วที่นี้ชาวบ้าน
เขาก็กลัวอิทธิพล ว่าอย่างนั้นเถอะ ที่นี้มีการสร้างโรงเรียนตรงนี้นะครับ มีการ
สร้างโรงเรียน แล้วถูกเผา แล้วที่นี้ราษฎรก็...มันกลัวครับ กลัวอิทธิพลอะไรทำนองนี้
แล้วก็เลยทอดยเรื่องนี้ แล้วเพิ่งมาเริ่มโครงการใหม่นี้ ตอนที่โครงการอันเนื่องมา
จากพระราชดำรินานี้ ก็เริ่มทำงานกันอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งงบประมาณ
สนับสนุนอะไรนี้ ก็เริ่มทยอยมา”

ปราณี “นอกจากปัญหา พวกอันตรายรอบด้านนี้ เกี่ยวกับสภาพพื้นที่นี้มีปัญหาบ้าง
หรือไม่คะ”

ถาวร “สภาพพื้นที่ก็ ตอนนี้ราษฎร...ส่วนมากเขามาทำกินกันแล้ว โดยการปลูก
ยางพาราเป็นส่วนใหญ่ เรียกว่าทำไร่เลื่อนลอย แล้วที่นี้พอโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำรินานี้ เขาก็เลยมาจัดสรร มาวัดที่ไว้แล้ว ชาวบ้านก็อย่างว่าแหละครับ
ก็เลยไม่ค่อยพอใจ คือเขาคงครอบครองที่อยู่ แล้วก็มาจัดสรรให้คนอื่น เขาก็ไม่
ค่อยพอใจ”

ปราณี “หมายถึงขณะนี้ใช่ใหม่มะ ที่ว่าจะมีการจัดสรรที่นี้คะ”

ถาวร “แต่ตอนนี้รู้สึกว่ เรื่องที่ว่ราษฎรที่เขาไม่พอใจนี้ก็มีการประชุมปรึกษาหารือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนต่าง ๆ ก็ได้มาประชุมราษฎร แล้วก็ชี้แจงให้ทราบ
รายละเอียดให้ทราบว่า ที่จัดสรรที่ดินนี้มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำรินานี้ ควรจะจัดสรรอย่างไร เขาก็เข้าใจ”

ปราณี “แล้วคิดว่า โครงการนี้จะส่งผลประโยชน์อย่างไรให้แก่ชาวบ้านได้บ้างคะ”

ถาวร “โครงการนี้ผมว่ โดยส่วนรวมประชาชนที่อยากไว้ ถ้าหากว่พื้นที่นี้ได้จัดสรร
ให้ประชาชนที่ไม่มีที่ทำกินเข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้ แล้วก็จัดสรรพื้นที่ให้พอประมาณ
กับการครองชีพของเขา เช่นว่ สมมติว่ ๑๕ ไร่นั้ ปลูกยางพาราเสียชะ ๑๐ ไร่
เขาก็อยู่ได้ ไม่มีปัญหา”

ปราณี “นอกจากปลูกพวกต้นไม้ยืนต้นนี้แล้ว เลี้ยงสัตว์ก็มีไหมคะ”
 อวาร์ “เลี้ยงสัตว์ก็มีเยอะครับ คือเลี้ยงวัวเป็นส่วนใหญ่ อย่างอื่นก็ไม่มี”
 ปราณี “แล้วพอจะทราบมั๊ยคะว่า รายได้ของแต่ละคนนี่เขาพอกับความเป็นอยู่ของเขาไหมคะ”

อวาร์ “ถ้ามีโครงการเข้ามาแล้วนี่ ผมคิดว่า.....คืออาชีพหลักเขาก็มีอยู่แล้ว ถ้าราษฎรเขาได้มีพื้นที่เข้ามาเพิ่มขึ้น ช่วยทำกิน ผมคิดว่าภาวะการครองชีพก็จะกระเตื้องขึ้นดีขึ้น”

ปราณี “มีหน่วยงานไหน ที่เข้ามารับผิดชอบบ้างคะ”

อวาร์ “หน่วยงานที่มารับผิดชอบก่อนอื่นทั้งหมด กรมพัฒนาชุมชนเราเข้ามารับผิดชอบก่อนเพื่อน คือจัดกลุ่มเรื่องการเลี้ยงโค แล้วก็ช่วงนี้ ก็รู้สึกว่าจะมีทางปศุสัตว์ ปศุสัตว์เขาก็จะมาจัดสถานีผสมเทียมอะไรนี่แหละ แล้วก็ทางเกษตร ทางกรมการพัฒนาที่ดินนี่เขาก็ลงมา ราช.ก็จะลงมาสร้างถนน”

เพลง
 บรรยาย

เมื่อเราพอทราบในลักษณะเป็นภาพรวมเช่นนี้ คือมีทั้งการจัดสรรที่ดินทำกิน และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์รวมอยู่ด้วย ก็จะทำให้คิดได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านทรงมีสายพระเนตรกว้างยาวและไกล เพราะการปศุสัตว์นั้นนอกจากจะเป็นอาหารโปรตีนอย่างดีหล่อเลี้ยงคนไทยเราแล้ว ยังสามารถส่งออกนำเงินตราเข้าสู่ประเทศได้อย่างมากด้วย และก็เป็นการขยายฐานเศรษฐกิจของภาคได้อีกประการหนึ่งด้วย

ดังนั้น โครงการดังกล่าวนี้จึงได้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่มุ่งให้ราษฎรได้มีอาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการจัดสรรที่ดินให้อยู่อย่างเป็นระบบ และเป็นการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านปศุสัตว์ โดยเรียกว่า “โครงการปรับปรุงพื้นที่สงวนเลี้ยงสัตว์และจัดสรรที่ดินทุ่งใหญ่นานและทุ่งคลองเรือ กิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง”

เพลง สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ตามพระราชดำริ

อ. ท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์
นายบุญนาค สายสว่าง
นายสมาน ภูมิผล และ
นายเสงี่ยม คุณคณะ ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปาวณิชพันธุ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

พื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญหลายด้าน กล่าวคือ เป็นแหล่งการประมงใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ส่วนบนฝั่งก็เป็นเขตเกษตรกรรม ซึ่งราษฎรเพาะปลูกข้าว พืชไร่ และพืชสวนหลายชนิด บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน ยังมีความสำคัญทางสภาวะแวดล้อม นับตั้งแต่ชายฝั่งซึ่งเป็นเขตสงวนของป่าไม้ชายเลนที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้โตเร็วเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำจำนวนมาก และยังใช้เป็นแนวป้องกันชายฝั่งได้อีกด้วย นอกจากนี้ ภูมิประเทศ ทิวทัศน์ และทะเลที่ตั้ง ก็มีความงดงามอยู่โดยธรรมชาติ

แต่ทรัพยากรที่มีคุณค่าเหล่านี้ได้เริ่มเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน มีการจับสัตว์น้ำในปริมาณที่เกินระดับความเหมาะสมของการขยายพันธุ์ ทำให้แหล่งประมงที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดปริมาณลง การเพาะปลูกบนฝั่งได้รับความเสียหายจากการที่น้ำทะเลเอ่อล้นถึงป่าชายเลน ในพื้นที่เขตสงวนก็ถูกบุกรุก จนกระทั่งรกร้าง และกลายสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งในอนาคตจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของราษฎร และความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นในที่สุด

เพลง

.....

บรรยาย

จากการที่พื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน และทะเลชายฝั่งใกล้เคียง อันเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ายิ่งของเราได้เสื่อมโทรมลง ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ ได้รับความเดือดร้อนด้านการทำมาหากิน ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรี ซึ่งเป็นองค์ที่ปรึกษาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดเสด็จไปสำรวจพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เมื่อ

เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๓ และทรงพบว่า สภาพป่าไม้ชายเลนรอบชายฝั่งอ่าวคุ้งกระเบนซึ่งเป็นเขตป่าสงวนนั้น มีพื้นที่บางส่วนที่สภาพป่าเสื่อมโทรมลง และราษฎรได้บุกรุกเข้าไปจับจอง และประกอบอาชีพอยู่จำนวนหนึ่งทรงเห็นว่าสภาพดังกล่าวสามารถที่จะพัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และจัดตั้งสถานีเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อประโยชน์แก่ราษฎรและชุมชนโดยรอบได้อย่างดียิ่ง จึงทรงมอบหมายให้จังหวัดจันทบุรี กรมประมง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสำรวจสภาพพื้นที่และพิจารณาความเหมาะสมด้านต่าง ๆ เป็นการเบื้องต้น เพื่อจัดทำเป็นโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

เพลง

.....

บรรยาย

ด้วยพระมหากษัตริย์คุณ และความห่วงใยที่มีต่อประชาชนในพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน จึงพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง “โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน” ขึ้น ที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดังที่หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ทรงเล่าให้ฟังว่า

หม่อมเจ้า

จักรพันธ์เพ็ญศิริ

“เป้าหมายที่สำคัญ ก็คือ โดยที่อ่าวนี้เป็นที่เหมาะสมเหลือเกินที่จะพัฒนาและศึกษาในเรื่องการประมง คือ เพราะเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ ทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อย เช่น หอย ปู ปลา โดยเฉพาะ ปลากะพงขาว ก็เห็นควรทำเป็นโครงการนี้ที่อ่าวคุ้งกระเบนขึ้นมา แต่ในโครงการใดก็แล้วแต่จะทิ้งเสียไม่ได้ในเรื่องไร่นา เพราะเหตุที่เราจับประมงเข้ากัน เป็นของบริโภคน้ำจืดก็จะมีผลส่งเสริมการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ หมู เป็ด ไก่ ก็คงจะดำเนินด้วยครบ ก็แปลว่าเกษตรเบ็ดเสร็จ แต่หลักที่สำคัญ คือการประมง การประมงชายฝั่งทะเลครับ”

บรรยาย

สำหรับประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน จะได้รับจากโครงการนี้ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ทรงเล่าว่า

หม่อมเจ้า

จักรพันธ์เพ็ญศิริ

“โครงการอ่าวคุ้งกระเบนนี้ จะมีประโยชน์มากมายตรงที่ว่าจะมีการพัฒนาการประมงแผนใหม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการสาธิต และเป็นการฝึกที่นี้ทำให้ประชาชนได้มีวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถจะทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นดีขึ้นมาก แล้วสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำนั้น เช่น หอยนางรม ทำที่อื่นมาแล้วนำมาทำที่นี้ก็เกิดมีทำกันขึ้นซึ่งก็เป็นรายได้ที่ดีเหมือนกัน แล้ววิธีการเลี้ยงหอยนางรมที่ดีก็ได้เกิดขึ้นแล้วครับ นอกจากนั้น จังหวัดใกล้เคียงก็อาจมาดูวิธีเลี้ยงหอยนางรมได้ที่นี้ เป็นการสาธิตไปในตัว และเป็นการฝึกอบรมให้ด้วยนะครับ สำหรับที่จะให้เขาได้เจริญรุ่งเรืองต่อไป ส่วนทางด้านเกษตรก็จะทำควบคู่กันไปด้วยครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

นับตั้งแต่ได้รับพระราชทานพระราชดำริน “โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนตามพระราชดำริ” ในปี พุทธศักราช ๒๕๒๓ เป็นต้นมา ได้มี

การจัดทำโครงการเร่งด่วนขึ้นเกี่ยวกับการศึกษา สาธิต และการพัฒนาเฉพาะ เลี้ยง และการประมงชายฝั่ง รวมทั้ง มีการพัฒนาด้านการเกษตร และด้านสังคม ด้วย ซึ่งการดำเนินงานในโครงการฯ มีความก้าวหน้าไปอย่างไรบ้างนั้น นาย บุญนาค สายสว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี ได้ชี้แจงว่า

นายบุญนาค

“ผมได้นำเสด็จหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี ซึ่งเป็น องค์ที่ปรึกษาของโครงการนี้ พร้อมด้วย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการ- คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชั้น ฮ.คูดานที่เพาะเลี้ยงปลากระพงในอ่าวคุ้งกระเบน เพาะเลี้ยงหอยและเพาะเลี้ยงกุ้ง ขณะนี้มีความก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจครับ เหลือ แต่เรากำลังก่อสร้างสถานีทำการกรมประมงอยู่ครับ”

ปราณี

“งบประมาณที่ได้รับประมาณเท่าไรคะ”

นายบุญนาค

“งบประมาณที่ได้รับนี้เป็นแต่ละปีครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ พระราชทานเงินที่ราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราช อรรถาธิบายในคราวเสด็จพระราชดำเนินเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระเจ้าตากสิน มหาราช จำนวน ๖๐๓,๐๖๐ บาท และได้รับเงินจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นเงินจาก สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริมาสมทบอีกครั้ง”

ปราณี

“สำหรับหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในโครงการนี้ มีมากน้อยแค่ไหนคะ”

นายบุญนาค

“มีหลายกระทรวงทบวงกรมครับ มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมประมง กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชา การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรครับ ขณะนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้สำรวจประเภท จำแนกที่ดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเราได้ให้กรมประมง กรมป่าไม้ เข้ามาดำเนิน การแล้วครับ”

ปราณี

“การทำงานในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนตามพระราชดำริ นี้ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง”

นายบุญนาค

“ก็ดูจะไม่มีปัญหาอะไร แล้วราษฎรเขาก็มีความชื่นชมยินดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเมตตาต่อพสกนิกร ขณะนี้ เราก็ได้ชี้แจงโครงการต่าง ๆ ตามพระราชดำริให้พี่น้องประชาชนบริเวณใกล้เคียงทราบแล้วครับ ซึ่งต่างก็ ปรารถนาคิดดีกันมากครับ”

ผมคิดว่า โครงการอ่าวคุ้งกระเบน ถ้าได้ดำเนินไปตามพระราชดำริแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนเป็นอย่างมาก และบริเวณใกล้ ๆ นี้ พี่น้อง ประชาชนได้เคยล้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินบนเนินเขาแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อจะใช้เป็นที่สร้างที่ประทับ ขณะนี้เรากำลังรอบางเรื่องอยู่ครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ในพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน มีอาชีพประมงชายฝั่งขนาดเล็ก แต่จากสภาพภูมิประเทศแล้ว พื้นที่บริเวณนี้เหมาะสมกับอาชีพการเพาะเลี้ยงชายฝั่งมากกว่า จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทรัพยากรสัตว์น้ำ ซึ่งสนองตอบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป ดังนั้น กรมประมงจึงได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดทำโครงการตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขึ้น โดยการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนให้บังเกิดประโยชน์และผลดีแก่ราษฎรในบริเวณนี้ ให้มีความรู้ความชำนาญยิ่งขึ้น นายสมาน ภูมิผล หัวหน้าสถานีประมงจังหวัดจันทบุรี ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในโครงการตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่กรมประมงรับผิดชอบอยู่ว่า

นายสมาน

“วัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีดังต่อไปนี้ นะครับ เพื่อจัดที่ทำกินให้ราษฎรเลี้ยงกุ้ง ครอบครัพละ ๑๕ ไร่ เลี้ยงหอยนางรมครอบครัพละ ๕ ไร่ เลี้ยงปลา กะพงครอบครัพละ ๒ กะชั่ง นอกนั้น ก็จัดหาพันธุ์มาให้ชาวประมงในคุ้งกระเบนเป็นผู้เลี้ยง เกี่ยวกับการจัดบริการด้านความรู้ทางวิชาการประมงให้แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพประมงในอ่าวคุ้งกระเบนนี้ นะครับ”

ปราณี

“เกี่ยวกับระยะเวลาการดำเนินงานของโครงการที่อ่าวคุ้งกระเบนที่กรมประมงได้รับผิดชอบ ได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานไว้อย่างไรคะ”

นายสมาน

“โครงการนี้มีกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นเวลา ๓ ปี นะครับ คือ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕-๒๕๒๗ ที่ได้ผ่านมาแล้วนี้ คือเราได้มีการสำรวจพื้นที่ของอ่าวคุ้งกระเบนทั้งหมดแล้วว่า พื้นที่ใดที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทใด เช่น การเลี้ยงหอย การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การเลี้ยงปลากะพง และสัตว์น้ำอื่น ๆ อีก เกี่ยวกับการทดลองและสาธิตหาความเป็นไปได้ของการเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ ที่จะแนะนำให้ราษฎรทำนั้น เราได้ดำเนินการไปแล้วหลายอย่าง คือ การเลี้ยงกุ้งทะเล เราได้สาธิตการเลี้ยงกุ้งทะเล ๑ แปลง เกี่ยวกับการเลี้ยงปลากะพงขาวได้สร้างคอกเลี้ยงปลากะพงขาวไว้ ๑ คอก มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ตารางเมตร และได้ปล่อยปลาไปแล้ว ๒,๐๐๐ ตัว ปลาที่เจริญเติบโตดี อันดับต่อไป เกี่ยวกับการเลี้ยงปูทะเล เราสร้างคอกเลี้ยงปูทะเลไว้ ๑ คอก ก็ปรากฏว่า ปูทะเลที่เลี้ยงไว้เจริญเติบโตดีพอที่จะให้ชาวประมงยึดเป็นอาชีพได้อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ การนำเอาหอยแมลงภู่มาเลี้ยงให้แพร่ขยายพันธุ์ในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีอาชีพเก็บหอยแมลงภู่มาจำหน่าย นะครับ การเลี้ยงหอยนางรมนั้น ได้มีการสาธิตการเลี้ยงหอยนางรมไปแล้วในเนื้อที่ ๑ ไร่ และหอยนางรมเจริญเติบโตดีมากทีเดียว พอที่จะให้ชาวบ้านยึดเป็นอาชีพได้ สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ นี้ เราก็ได้วางแผนดำเนินการไปอีกคือ เราก็จะสาธิตต่อไปอีกเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ ให้

บ่อสาธิตการเลี้ยงกวางทะเล

มุมหนึ่งของบ่อสาธิต

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ประชาชนยึดเป็นอาชีพ สามารถทำด้วยตัวเองได้ แล้วจะรวบรวมประชาชนในบริเวณนี้ให้มาฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ นอกจากนั้น เพื่อให้บรรลุปเป้าหมายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ ของเรานี้ ถ้าหากเราสามารถดำเนินการได้เป็นไปตามขั้นตอนนี้ ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ เราจะมีราษฎรเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ ๑,๕๐๐ ไร่ และเลี้ยงหอยนางรมประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ เลี้ยงปลากะพงขาวประมาณ ๒๐๐ กะชั่ง แล้วนอกจากนั้น จะให้มีการเลี้ยงหอยแมลงภู่อีกประมาณ ๕๐ ไร่ คิดว่างานอันนี้ ชาวประมงในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนสนใจกันมาก เข้าใจว่าคงจะบรรลุได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

นอกจากการพัฒนาด้านการประมงแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาด้านการเกษตร และด้านสังคมด้วย ซึ่งล้วนแต่จะอำนวยผลดีให้แก่ราษฎรในพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบนทั้งสิ้น และในโอกาสที่เจ้าหน้าที่ รายการ “จากฟ้า.....สู่ดิน” ได้ร่วมเดินทางไปกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. เพื่อตรวจเยี่ยมโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนตามพระราชดำริ ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๖ เราได้พบและพูดคุยกับ นายเสงี่ยม คุณคณะกำนันตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้เล่าถึงความเปลี่ยนแปลงและความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ของโครงการฯ นี้ว่า

นายเสงี่ยม

“ชาวบ้านเขาก็มีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริของในหลวง ชาวบ้านก็อยากมีที่ทำกิน ท้องถิ่นนี้ การทำไร่นาได้ผลน้อย แต่ยังมี การประมงช่วยเหลืออยู่ พอดีกับที่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้ามาดำเนินการส่งเสริมอาชีพ ทำให้ราษฎรมีความปลื้มใจและมีความอบอุ่นใจใน การที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินที่ทางราชการจัดสรรให้ครับ”

ปราวณี

“การที่คุณเสงี่ยมเป็นกำนันที่ตำบลคลองขุด ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของโครงการอ่าวคุ้งกระเบนนี้ ทราบมั๊ยคะว่า ราษฎรหรือชาวบ้านในตำบลคลองขุด ได้เคยพูดถึงโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างไรบ้าง”

นายเสงี่ยม

“เคยครับ มีชาวบ้านป่นอยู่เสมอว่า เมื่อไหร่จึงจะมาทำโครงการและให้ทางเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้แบ่งจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎร ราษฎรก็อยากได้ที่ทำมาหากินตามความประสงค์ในโครงการพระราชดำริของในหลวง ชาวบ้านบางคนก็อยากที่จะรีบทำ แต่ทางกรมประมงซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องต้องการจะทำเป็นแปลงสาธิตให้ทางราษฎรได้ดูเป็นตัวอย่างเสียก่อน ยังไม่อยากจะให้ราษฎรทำเองกลัวว่าราษฎรลงทุนไป แล้วทำไม่ได้ผล ก็จะทำให้ขาดทุน หรือไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น รู้สึกว่าทางราชการ เราขออะไรไปเขาก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตั้งแต่มี

โครงการตามพระราชดำริขึ้นมารับ ทางตำบลจะของบประมาณอะไรขึ้นมาเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ ก็จะได้งบประมาณอย่างรวดเร็วครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

จากพระปฐมบรมราชโองการ ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นี้ แสดงให้เห็นถึงความตั้งพระราชหฤทัยที่จะพระราชทานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ราษฎร ทรงศึกษาปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการเกษตร การชลประทาน การประมง การเลี้ยงสัตว์ และด้านอื่น ๆ จากนั้น ยังทรงศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ตลอดมา และทรงแนะนำการพัฒนาอาชีพของราษฎรในแต่ละท้องถิ่นให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้น ดังเช่น “โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน” ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โครงการนี้จะสำเร็จตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการทำงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความร่วมมือและความสามัคคีของราษฎรที่เข้าร่วมในโครงการฯ นี้เช่นกัน

เพลง

อันความกรุณาปราณี.....

โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเชิง ตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในพื้นที่บริเวณ เขาค้อ เขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และ จังหวัดพิษณุโลก

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พลตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ และ
พันเอกพิชัย อุทะนุก ผู้ร่วมรายการ
วานสา ครุฑแก้ว ผู้จัดรายการ

ไต่เค็ด

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการแก่ปวงชนชาวไทย ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระราชปณิธานของพระองค์ ได้ปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันอำนวยประโยชน์สุขแก่พสกนิกรทุกด้านเป็นอนเนกอนันต์ ทรงกระทำทุกวิถีทางที่จะปลดปล่อยความทุกข์ยากของประชาชน โดยทรงตั้งพระราชหฤทัยมั่นในอันที่จะถือเอาประโยชน์สุขของมหาชนส่วนรวมเป็นพระราชประสงค์อันสูงสุด

แม้พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ทั้งงานพระราชพิธี รัฐพิธี พิธีทางศาสนา และงานการกุศลต่าง ๆ จะเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงย่อท้อ ทรงมุ่งมั่นปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี และจากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นชนบททั่วทั้งประเทศนี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงทราบถึงทุกข์สุข และสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น และปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่ราษฎรกำลังประสบอยู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้ในทันที โดยทรงปรึกษาราชการกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกหน่วยงาน และจากพระราชดำริของพระองค์นี้เอง จึงได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาขึ้นในหลาย ๆ ด้าน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงย้ำให้ราษฎรเห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงตนเองเป็นสิ่งแรก โครงการพัฒนาซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดทำขึ้น และได้รับผลสำเร็จอย่างดียิ่งโครงการหนึ่งก็คือ “โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเชิง” ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่เขาค้อ ในเขตติดต่อระหว่างจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิษณุโลก

เพลง

.....

บรรยาย

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎรในจังหวัดเพชรบูรณ์ และได้ทอดพระเนตรพื้นที่บริเวณเขาค้อ ซึ่งมี อาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล และอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ พระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า สมควรที่จะจัดแบ่งพื้นที่บริเวณเขาค้อนี้ ให้เป็นที่อยู่อาศัยทำมาหากินของราษฎรที่ยากไร้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว ของทหารกองหนุนที่เคยทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ให้ใช้เป็นที่ทำมาหากิน เลี้ยงชีวิตต่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้กอง ทักษภาคที่ ๓ เข้าทำการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณเขาค้อนี้ พื้นที่บริเวณเขาค้อเป็นพื้นที่ ซึ่งมีเขตครอบคลุมไปถึงตำบลทุ่งสมอ อำเภอหล่มสัก ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และกิ่งอำเภอเนินปราง จังหวัดพิษณุโลก อันมีเขาค้อเป็นภูเขา สำคัญในเขตนี้ และเนื่องจากบริเวณนี้เป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำเข็ก ซึ่งหล่อเลี้ยง ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ภูมิภาคแถบนี้ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณเขาค้อนี้จึงมีชื่อว่า “โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ตามพระราชดำริ”

ในการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระเมตตา ต่อผู้ยากไร้ กองทัพบกที่ ๓ จึงปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง ลุ่มน้ำเข็กอย่างรีบด่วน และเนื่องจากพื้นที่บริเวณเขาค้อเต็มไปด้วยภูเขาสลับซับซ้อน มีชาวเขาเผ่าม้งอาศัยทำมาหากินอยู่เป็นจำนวนมาก โดยตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ตามบริเวณหนองแม่เฒ่า บ้านสะเดาะพง และบ้านเล้าลือ จากสภาพพื้นที่ที่เป็นป่าเขา และทิวทัศน์ดาร ไม่มีเส้นทางคมนาคมเข้าไปถึงพื้นที่นี้เอง จึงเป็นโอกาสให้ผู้ก่อ การร้ายคอมมิวนิสต์เข้ามาปลุกกระดมเผด็จกษัตริย์พล ส้องสุ่มกำลัง และจัดตั้งเป็นฐาน ที่มั่นมาเป็นเวลาช้านาน ชั้นแรกของการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อ ความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กนี้ กองทัพบกที่ ๓ จึงได้ใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามกองกำลัง ดิศาจของผูก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่เขาค้ออย่างรุนแรง ซึ่งก็ได้รับผลสำเร็จ อย่างดียิ่ง นั่นคือสามารถปราบปรามจับไล่ และทำลายฐานที่มั่นของกองกำลังดิศาจ ผูก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ให้หมดไปจากพื้นที่นี้โดยสิ้นเชิง

ในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ตาม พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในขั้นต่อมานั้น กองทัพบกที่ ๓ ได้สร้างเส้นทางคมนาคมเข้าสู่พื้นที่เขาค้อ รวม ๒ เส้นทางด้วยกัน คือจากด่าน บ้านทุ่งสมอ บริเวณริมถนนสายพิษณุโลก-หล่มสัก และจากด่านบ้านนางั่ว บริเวณ ริมถนนเพชรบูรณ์-หล่มสัก เข้าสู่บ้านสะเดาะพง และต่อเข้าไปยังบ้านหนองแม่เฒ่า ด้วย

เมื่อกองทัพบกที่ ๓ ได้ทำการสร้างถนนเข้าไปยังพื้นที่บริเวณเขาค้อเรียบร้อยแล้ว ก็ได้ทำการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นในบริเวณสองข้างทางที่ถนนตัดผ่านเข้าไป โดย

จัดสรรที่ดินทำกินให้ ซึ่งได้คัดเลือกผู้เข้าอยู่อาศัยจากทหารกองหนุน และราษฎร
ยากจนที่ไม่มีที่ดินทำกิน ให้เข้าไปอยู่อาศัย และทำมาหากินเลี้ยงชีพจากผืนแผ่นดินนี้
ต่อไป

เพลง

บรรยาย ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ตาม
พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พลตรี พิจิตร กุลละวณิช ซึ่งเป็
นผู้เริ่มปฏิบัติงานตามโครงการนี้ ได้เล่าถึงความเป็นมาและการดำเนินงานของโครงการ
พัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กว่า

พลตรี พิจิตร “ในพื้นที่เขาค้อนั้น เราได้มีการสู้รบมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ ปลายปี จนถึงปี
๒๕๑๓ เราได้ส่งกำลังทหารเข้ามาสู้รบในพื้นที่นี้ตั้งแต่นั้นมา แต่เราก็ไม่สามารถ
จะยึดครองพื้นที่โดยเด็ดขาด เราก็ได้มีความพยายามที่จะสร้างถนนเข้ามายังทุ่งสมอ
แล้วลงมายังข้างล่าง ลงมาทางใต้ เพื่อจะไปทะลุออกทางบ้านเพชรบูรณ์ ทางด้าน
นางัว แต่ว่าถนนสายนี้ก็ได้รับการขัดขวางเรื่อยมา จนกระทั่งปี ๒๕๑๕ พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมกองพันพิเศษที่ค่ายศิริเสนาใน
ขณะนั้น ก็ได้ทรงปรารภกับท่านแม่ทัพภาคที่ ๓ ในขณะนั้น และหัวหน้ากอง
ยุทธการคือตัวกระผมว่า พื้นที่ตรงนี้ได้มีการสู้รบ ได้มีการเสียชีวิต และทหาร
บาดเจ็บมาพอสมควร แล้วทำไมไม่พยายามทำให้มันราบคาบเสียที และทำให้พื้นที่
นี้เป็นพื้นที่เปิด เป็นประโยชน์แก่ราษฎรคนไทยตาดำ ๆ ซึ่งยังไม่มีที่ทำมาหากินเสีย
เลย คือทำให้เป็นที่ที่สมบูรณ์ เพราะฉะนั้นทางกองทัพภาคที่ ๓ จึงได้มาทำเป็นแผน
ขึ้น นอกจากการตัดถนนเข้าไปสู่พื้นที่แล้ว เราก็จะต้องเอารายกรไปตั้งเป็นหมู่บ้าน
ขึ้น ก็เป็นที่มาของโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กขึ้น คือเรารบไปด้วย
และพัฒนาไปด้วยนั่นเอง แต่โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กนั้น เป็น
โครงการแรกซึ่งเป็นการเริ่มบุกเบิกสำหรับพื้นที่อื่น ๆ ด้วย เพราะว่าเราได้ดำเนิน
การทั้งด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมเบ็ดเสร็จอยู่ในโครงการ
เดียวกัน และได้เริ่มคัดราษฎรอาสาสมัครมาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๑๕ คือประมาณ
ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้จำนวนหนึ่ง แล้วก็ทำแผนขออนุมัติไป ก็ได้รับอนุมัติมา จึง
ได้นำราษฎรเข้ามาเริ่มจัดตั้งในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๐ บนเส้นทางที่เราได้เริ่ม
เข้ามาแล้ว และได้มีการต่อสู้กันเรื่อยมา ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ เราได้สามารถยึดเขาค้อ
ยอดที่สูงที่สุดของเขาค้อคือเนิน ๑๑๗๔ ได้ในปี ๒๕๒๒ คือเดือนกันยายน ๒๕๒๒
แต่ก็ไม่สามารถขยายไปได้ ได้ใช้ระยะเวลาเกือบ ๑ ปี หรือประมาณปีเศษ ๆ จึง
สามารถจะรุกคืบหน้าไปได้ยึดสันเขาค้อได้ทั้งหมดเมื่อปลายปี ๒๕๒๓ เรามีปัญหา
มาก ประสบปัญหาในเรื่องการสร้างทาง และการพัฒนาในพื้นที่ โครงการพัฒนา
เพื่อความมั่นคงในพื้นที่ลุ่มน้ำเข็ก หรือโครงการยุทธศาสตร์พัฒนาที่ไม่สามารถจะ
ดำเนินไปได้ เพราะว่าเส้นทางมันไม่คืบหน้าไป ในที่สุดทางหน่วยเหนือก็ได้ตกลงใจ

ว่าจะใช้ความพยายามทั้งหมด คือใช้ทั้งของกรมทางหลวง ใช้ของทหารช่างเข้าช่วย จึงได้บรรลุผลสำเร็จ ประกอบกับการปฏิบัติการยุทธขนานใหญ่ในต้นปี ๒๕๒๔ คือในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ได้มียุทธการผาเมืองเผด็จศึก อันนี้ขอเรียนให้ทราบว่าเราได้ปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนา การเข้าไปสร้างทาง และการเข้าไปตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเร่งรีบ และจากเริ่มต้นด้วย ๒ หมู่บ้าน ขณะนี้เรามีอยู่ประมาณเกือบ ๒๐ หมู่บ้าน และมีผู้คนอยู่ประมาณหกพันถึงเจ็ดพันคน มีหน่วยราชการของพลเรือนได้เข้ามาร่วมตั้งแต่เริ่มต้น หน่วยแรกซึ่งจะเว้นที่จะกล่าวเสียมิได้คือหน่วยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือหน่วยของกรมวิชาการเกษตร ส่งเสริมการเกษตร ชลประทาน หน่วยจัดสรรที่ดินของกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้จัดเจ้าหน้าที่วางแผน และมาติดตามวัดผลอยู่ตลอดเวลาทุกปี”

เพลง

.....

บรรยาย

สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ซึ่งกองทัพภาคที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ พลตรี พิจิตร กุลละวณิช ในฐานะผู้เริ่มปฏิบัติงานตามโครงการนี้ ได้กล่าวว่

พลตรี พิจิตร

“วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนั้นะครับ ก็ต้องการจะเปิดพื้นที่ให้มีความมั่นคง จัดสรรที่ดินให้ราษฎรซึ่งไม่มีที่ทำกิน ให้มีที่ทำกิน แล้วก็เสริมความมั่นคงในพื้นที่ โดยการสร้างความกินคืออยู่ดีให้กับราษฎรเหล่านั้น และในขณะเดียวกันได้ปลูกฝังให้ราษฎรได้รักและเกิดความหวงแหนในพื้นที่ สามารถป้องกันตนเองต่อการคุกคามของคอมมิวนิสต์ได้ และในขณะเดียวกันก็มีความผูกพันและสมัครสมานสามัคคีของเขาเอง สามารถจะป้องกันตนเองจากภัยทุกชนิด

การดำเนินการของโครงการ เราไม่ได้ดำเนินการอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ เราพยายามสร้างสรรความกินคืออยู่ดีให้เขา และก็ให้เขาช่วยตัวเอง เราได้ตั้งเป้าหมายทุกปีว่า แต่ละปีนั้น เขาควรจะมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรภาคเหนือทั้งหมด ซึ่งก็ทำได้ตลอดมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา”

บรรยาย

ในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ นั้น พันเอก พิชัย อุทะนุก รองผู้อำนวยการโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวว่า

พันเอก พิชัย

“โครงการงบประมาณปี ๒๕๒๖ นี้ เราก็ได้ดำเนินการในขั้นต้นคือ เราได้รับสมัครราษฎร ซึ่งเราเรียกว่า ราษฎรอาสาสมัคร จากราษฎร ๕ ประเภท ประเภทที่แรก ก็เป็นทหารกองหนุนที่เคยมารบที่เขาคือ ประเภทที่สอง ก็คือทหารที่มารบแล้วเสียชีวิต ลูกเมียยากจนก็รับเข้ามา

ประเภทที่สาม ก็คือทหารกองหนุนทั่วไป ที่เคยรับแล้วปลดประจำการไป
และยากจน

ประเภทที่สี่ ก็คือมวลชนกลับมาเป็นฝ่ายเรา

ประเภทที่ห้า ก็คือประชาชนที่ยากไร้ทั่วไป เราก็รับสมัครผ่านอำเภอเข้ามาฝึก
เบื้องต้นประมาณ ๒ อาทิตย์ หลังจากนั้นเราก็รับเข้ามาเป็นราษฎรอาสาสมัครหรือ
ที่เรียกว่า ร.อ.ส.

ขณะนี้เราจัดตั้งเป็นหมู่บ้านยุทธศาสตร์พัฒนา ในพื้นที่ความมั่นคงของกอง
ทัพบกที่ ๓ เสร็จไปเรียบร้อยแล้วได้ ๘ หมู่บ้าน เราก็ดำเนินงานตามโครงการช่วง
๔ เดือนแรกนี้ ก็เป็นการรับราษฎรอาสาสมัคร เปิดพื้นที่ทำกินแล้วก็เปิดพื้นที่
ทำการสร้างบ้าน รวมทั้งภาคการเกษตร ซึ่งเรามีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ซึ่งมีความ
ชำนาญทางนี้โดยเฉพาะให้ความร่วมมือ”

บรรยาย

ในด้านผลของการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำแจ็ก
ซึ่งกองทัพบกที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
นี้ พันเอก พิชัย อุทะนุต รองผู้อำนวยการโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง
ลุ่มน้ำแจ็ก ได้กล่าวว่า

พันเอก พิชัย

“ผมก็ว่าดูได้จากสายตาทั่ว ๆ ไปนะครับ คือแต่เดิมนั้น พื้นที่เขาค้อเป็นพื้นที่
อันตรายมาก แต่ปัจจุบันนี้มีนักท่องเที่ยว มีคณะนักศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ
ให้ความสนใจขึ้นมาเที่ยว ขณะนี้พื้นที่ของเราปลอดภัยประมาณ ๘๕% แต่ก็ยัง
เป็นพื้นที่สูงชัน แล้วก็ยังมีอันตรายบ้างเกี่ยวกับภัยจากพายุฝน ส่วนที่คิดว่ามันได้
ผลเพียงไรนั้น ผมคิดว่าเราจัดตั้งมาแล้วขณะนี้ ๑๘ หมู่บ้าน และก็มีการใน
พื้นที่นี้ ซึ่งจากเดิมที่ไม่มีหน่วยใดเข้ามาสัมผัสได้ เพราะเป็นพื้นที่ซึ่งค่อนข้างจะเป็น
สีแดงจัด แต่ปัจจุบันประชากรต่าง ๆ นั้นก็เริ่มจะมีผลผลิตและมีรายได้ของตนเอง
ซึ่งคิดว่าในอนาคตนั้นหลังจากที่เราฟื้นฟูเรื่องความมั่นคงสำเร็จไปแล้วนี่นะครับ ก็
จะเป็นการพัฒนาเรื่องการกินการอยู่ หรือยกระดับการครองชีพของราษฎรผู้ยากไร้
เหล่านี้ ผมคิดว่าต่อไปในพื้นที่นี้ก็จะเป็นชุมชนใหญ่ และราษฎรก็สามารถที่จะยืนอยู่
บนลำแข้งของตนเองได้ โดยที่เราพยายามที่จะปรับทัศนคติว่า ประชาชนเหล่านี้
เคยคิดว่ารัฐให้โดยเสมอมา แต่ต่อไปนั้นเขาควรที่จะยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเอง และ
เลิกแบมือขอรับเสียที อันนี้เป็นความมุ่งหมายนะครับ และผมคิดว่าเราเริ่มทำแล้ว
เพราะว่าราษฎรอาสาสมัครเหล่านี้ ก็เริ่มที่จะมีรายได้ของตนเอง คือ คิดว่าอยู่ได้
ก็ปีหนึ่งประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาทเศษ ๆ ก็ไม่น้อยนัก แต่ก็ไม่มาก ในโอกาสต่อไป
ก็คงจะดีขึ้น เมื่อพืชผักหรือพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่นี้เริ่มจะผลิดอกออกผลครับ ภาค
การเกษตรนี้จำเป็นเหลือเกินที่จะต้องใช้เวลาบ้างครับ”

เพลง

.....

บรรยาย

โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็ก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริให้กองทัพภาคที่ ๓ จัดทำขึ้นที่บริเวณเขาค้อนี้ ก็ได้ทำให้พื้นที่ซึ่งเคยเป็นป่าเขาทुरกันดาร และเกิดอันตรายจากผู้ออกการร้าย ได้กลายมาเป็นแหล่งทำกินอันถาวรของราษฎรที่ยากจน ซึ่งขณะนี้ก็ได้เป็นที่อยู่อาศัย และทำมาหากินของทหารกองหนุน ซึ่งเคยรับใช้ประเทศชาติมาด้วยความเสียสละยิ่ง รวมทั้งราษฎรผู้ยากไร้ขาดที่ดินทำกินก็ได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ได้ทำมาหากินในทางสุจริต เลี้ยงตนและครอบครัวไปจนตลอดชีวิต

อันพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย นั้น ประดุจดั่งสายฝนที่หลังจากฟ้าลงมาสู่ดิน นำความหวัง และความศรัทธามาสู่ผู้ยากไร้ ให้เกิดพลังใจที่จะดำรงตนอยู่ในความสุจริต และก้าวไปสู่ความดีงามในอนาคต และเนื่องในโอกาสกึ่งศตวรรษวันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม ก็วันนี้ ขอถวายพระพรชัยมงคล ของจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

เพลง

สายฝน

โครงการฝึกอาชีพในงานศิลปาชีพพิเศษ

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เวลา ๑๘.๓๐ น.

ท่านผู้ทรงเมตตา วัฒนคุณ
คุณสุภรเพ็ญ ณ พัทลุง และ
ดร.ภรณ์ กิรติบุตร ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลินเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ปัญหาอันยิ่งใหญ่ของชาวไร่ชาวนา ส่วนหนึ่งอยู่ที่การขาดแคลนที่ทำมาหากิน ดินฟ้าอากาศแปรปรวน น้ำท่วม ฝนแล้ง ศัตรูพืชรบกวน ได้ผลผลิตต่ำ ซ้ำยังมีราคาไม่แน่นอน เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมีความเป็นอยู่อย่างอดคัต ซักหน้าไม่ถึงหลัง หนี้สินก็ทับถมเพิ่มพูนขึ้นจนยากที่จะสะสาง

เพื่อหาช่องทางให้ชาวไร่ชาวนาเหล่านี้หลุดพ้นจากอุปสรรค ผ่อนคลายความ ก่นแค้น และยกฐานะความเป็นอยู่ให้พอสมควรแก่สภาพ พระบาทสมเด็จพระ- เจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานที่นาอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระ- มหาษัตริย์ ๕๑,๘๖๗ ไร่ ๘๖ ตารางวา ให้รัฐบาลนำไปปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรม โครงการฝนหลวง โครงการนาสาธิต ทดลองเพาะพันธุ์พืชต่างประเทศ ปรับปรุง คุณภาพพันธุ์พื้นเมือง ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมัก พระราชทานพระราช ทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนริเริ่มจัดตั้งกิจการสหกรณ์ของกลุ่มชาวไร่ชาวนา และโครง การตามพระราชดำริอื่น ๆ อีกนานับประการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเหล่านี้ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูล เกษตรกรโดยตรงแล้ว ยังเป็นการประคับประคองให้เกษตรกรรู้จักช่วยเหลือตนเอง โดยทางอ้อมไปพร้อม ๆ กันด้วย

เพลง

.....

บรรยาย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้า- อยู่หัว ในการเยี่ยมพสกนิกรทุกท้องถิ่นทุรกันดาร ทรงมีพระราชดำริสอดคล้องต้อง ด้วยกระแสพระราชดำรินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดมาว่าทุกข์สุขของ พสกนิกร ก็คือ ทุกข์สุขของพระองค์เองด้วย โครงการปทุมฤกษ์และโครงการอื่น ๆ เพื่อเผด็จทุกข์ ผดุงสุข ของราษฎร ที่ทรงจัดมาแล้วและได้ผลสำเร็จอย่างงดงามนั้น ทรงตระหนักในพระราชหฤทัยอยู่ว่า จักต้องขยายการส่งเสริมออกไปอีกอย่างเร่ง

ควนและกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ผู้มีอาชีพหลักในการทำไร่ทำนาทั่วราชอาณาจักร มีอาชีพเสริมจากอาชีพเกษตรกรรม และมีพระราชเสาวนีย์ให้ข้าราชการบริพารรับผิดชอบในโครงการ ซึ่งเรียกว่า “โครงการส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษ” ทั้งนี้เพื่อสงวนรักษา สนับสนุน ปรับปรุง และให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการประดิษฐ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมแก่ชาวไร่ชาวนา ในยามว่างจากฤดูทำไร่ ทำนา หรือในยามที่พืชผลเสียหาย เพราะดินฟ้าอากาศไม่อำนวย หรือราคาตกต่ำ ก็จะมีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ทดแทน โดยการจัดหาครูเพื่อสอนศิลปหัตถกรรมหลายสาขา ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอุปกรณ์และวัสดุทั้งหมด ตลอดจนค่าแรงงาน รางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่น และทรงจัดหาตลาดทั้งในและต่างประเทศให้ด้วย นอกจากนี้ ยังได้ทรงช่วยเหลือราษฎรซึ่งครอบครัวมีลูกมาก ยากจน และรายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว ซึ่งมาขอพระราชทานความช่วยเหลือ ด้านการฝึกอาชีพต่าง ๆ ให้ โดยทรงตั้งโรงฝึกงานขึ้นภายในบริเวณสวนจิตรลดา เพื่อให้ผู้ที่เข้ามารับการฝึกศิลปอาชีพพิเศษต่าง ๆ นี้ มีวิชาไว้หาเลี้ยงชีพและครอบครัวได้ต่อไป สำหรับความเป็นมาของโครงการฝึกอบรมศิลปอาชีพพิเศษที่อยู่ในสวนจิตรลดานั้น ท่านผู้หญิงมนัสนิศย์ วัฒนกุล ซึ่งรับผิดชอบดูแลเรื่องทั่วไปในโครงการได้เล่าให้ฟังว่า

**ท่านผู้หญิง
มนัสนิศย์**

“เรื่องโครงการศิลปอาชีพพิเศษที่มีมาอยู่ในสวนจิตรลดา มีกำเนิดมาตั้งแต่สามปีกว่ามาแล้ว โดยที่ว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ มีพระราชประสงค์ที่จะทรงช่วยเหลือราษฎรในเวลาเดียวกันก็ทรงอนุรักษ์วิชาศิลปการช่างที่ประเทศไทยเราเคยทำมา แต่ว่ากำลังจะเสื่อมถอยสาบสูญไป ก็ไม่ต้องพระประสงค์ที่จะให้สาบสูญไป อย่างเช่น วิชาถมทอง คร่ำเงิน คร่ำทอง เป็นต้น หลังจากการที่ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปยังต่างจังหวัด ก็จะมีราษฎรมาขอพระราชทานความช่วยเหลือว่าตัวนั้นยากจนไม่สามารถที่จะหาเลี้ยงชีพได้พอเพียง ลูกก็มาก ก็จะทรงถามเขาว่ามีลูกกี่คน เมื่อเขาบอกว่า มีลูกตั้งแปดคนเก้าคนนี้ ลูกคนไหนที่เป็นแรงงานของครอบครัว คือช่วยพ่อแม่ทำนา ก็จะทรงตั้งไว้กับพ่อแม่ เอาลูกที่เรียนหนังสือจบแล้ว โดยมากก็จบภาคบังคับ เขามา รับสั่งว่าจะฝึกงานให้แล้วก็จะมาอาชีพ เป็นสมาชิกศิลปอาชีพ จะได้มีอาชีพเลี้ยงตัวต่อไปภายหน้า ก็ทรงเอามา โดยที่ว่า พ่อแม่จะให้ลูกคนไหนมา เราก็ทำความตกลงกับพ่อแม่เขา พอมาที่นี้แล้วก็ทางนี้ก็จัดให้มีที่พักให้ แล้วก็ให้เขาฝึกงานในโรงฝึก ซึ่งมีพระราชเสาวนีย์ให้หาครูมาในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาจักสานย่านลิเภา ซึ่งก่อนที่จะทรงฟื้นฟูนี้ เลิกทำกันไปนานแล้ว แล้ววิชาถมทองซึ่งขณะนี้สภาพเศรษฐกิจมันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ของราคาแพงตามร้านเขาก็ไม่ค่อยจะทำวางขายกันเท่าไรหรอก ก็ทรงกล่าวว่า ถ้าทิ้งไว้อีกสักห้าสิบปีหรือไม่ก็สิบปีนี่ก็อาจจะสาบสูญไปแล้ว วิชาช่างนี้ใช้ไหม แล้วก็รวมทั้งคร่ำทอง ซึ่งสมัยก่อนนี้ เป็นงานฝีมือที่สวยงามมาก ใช้ทำด้ามพระแสงของกษัตริย์โบราณขณะนี้ก่อนที่จะทรงฟื้นฟูนี้ ไม่เคยมีใครมาทำแล้ว และครูก็เหลืออยู่เพียงคนเดียว

เท่าที่เราได้พบมา จากเหตุผลทั้งหลายนี้ ท่านก็ทรงคิดที่จะเอาเด็กนี้มาสอนที่นี่ ก็มีพระราชเสาวนีย์ให้ตั้งโรงฝึกในสวนจิตรลดาขึ้น ว่าที่จริง ครั้งแรกที่ตั้งนั้นตั้งที่ นราธิวาส โดยเอาเด็กมาเรียนทำถมทอง แต่การทำถมทอง เริ่มแรกมันก็ต้องเขียนลายไปก่อน เป็นหลายเดือน แล้วถึงจะขึ้นแผ่นทองแดงสลัก แล้วถึงจะแยกเป็นช่างรูป ช่างสลัก ช่างเขียนกลัด อะไรเหล่านี้ นี่เริ่มต้นนี้เกือบสี่ปีที่นราธิวาส เสร็จแล้วเราก็หอบมากรุงเทพฯ ด้วยกัน แล้วก็เอามาฝึกหัดโดยหาครูมา เท่าที่จะหาได้ ครูที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แล้วก็เอามาสอนพวกวิชาเหล่านี้”

เพลง

.....

บรรยาย

จากการที่ได้พูดคุยกับ คุณสุภรเพ็ญ ฌ พัทลุง นางสนองพระโอษฐ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคุมโรงฝึกที่นำเด็กมาฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ของโครงการส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษนี้ เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกจำนวนผู้ที่เข้ารับการฝึก ตลอดจนอายุที่รับเข้ามาทำการฝึกก็ได้รับการชี้แจงว่า

คุณสุภรเพ็ญ

“เด็กที่ฝึกนี้ มีอายุตั้งแต่ประมาณ สิบ สิบเอ็ด สิบสอง จนถึง ยี่สิบกว่า ๆ บางคนก็สามสิบ และก็แต่งงานมีครอบครัวแยกไปอยู่ที่บางไทรก็มี แล้วก็ยังมีทั้งหมดประมาณ ๑๖๐ คน เรามีครูฝึกจากแผนกต่าง ๆ นี้ประมาณ ๒๐ คน”

พัชรินทร์

“แล้วดำเนินการฝึกนี้ ก้าวหน้าไปแค่ไหน ขณะนี้คะ”

คุณสุภรเพ็ญ

“มีบางส่วน ที่ได้จบออกไปแล้ว บางคนเขาจบออกไปแล้ว เขาไปตั้งกลุ่มตามที่บ้าน ภูมิลำเนาเดิม แล้วก็ส่งผลิตผลเข้ามายังที่กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระเจ้า เพื่อจัดจำหน่ายต่อไป”

พัชรินทร์

“แล้วผลิตผลที่เขาส่งมานี้ เราต้องติดตามตลอดเวลา หรือว่าเขาส่งมาเองคะ”

คุณสุภรเพ็ญ

“เราต้องติดตามนะคะ เขาจะส่งผลิตผลมา เราต้องดูว่า ฝีมือเขาเป็นอย่างไร เข้าขั้นไหม ต้องมีการดิชมเสมอ แล้วก็มีการส่งเงินค่าแรง ค่าวัสดุ หรือว่าส่งสิ่งของไปให้เขาทำ

ส่วนใหญ่เรื่องการส่งของมา สมเด็จพระนางเจ้าฯ จะทรงตรวจคุณภาพด้วยพระองค์เอง ย่านลิเภาของสมาชิกเข้ามา เราเป็นเพียงที่จะรับแล้วก็ส่งไปถวายให้ทอดพระเนตร ท่านจะทรงดิชมมาอีกทีหนึ่งว่าของใครจะให้ทำเป็นอย่างไร ว่าฝีมือยังไม่เข้าขั้น จะต้องทำไปอีกแค่ไหน”

พัชรินทร์

“และที่โรงฝึกนี้ มีวิชาอะไรบ้างคะ ที่เป็นอาชีพให้เขาละคะ”

คุณสุภรเพ็ญ

“ทั้งหมดมี ๑๐ แผนก นะคะ มีถมทอง มีทำคร่ำ แผนกจักสานย่านลิเภา จักสานลายขิด ดัดเย็บเสื้อผ้า ทอจก ทอผ้าไหม เขียนลาย ทำกล่อ่ง ทำดอกไม้ประดิษฐ์อีกแผนกหนึ่งคะ”

ภายในโรงฝึก

พัชรินทร์ อันนี้เป็นแผนกดอกไม้ประดิษฐ์ไหมคะ

คุณสุภรเพ็ญ ค่ะ แผนกดอกไม้ประดิษฐ์นี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ จะพระราชทานตัวอย่างดอกไม้ลงมา ดอกไม้ที่พระราชทานลงมาก็มีดอกไม้ เมื่อเสด็จฯ ภูหลวงทรงพบดอกไม้ที่ภูหลวง ก็ให้ถ่ายรูปมา แล้วก็มาทำดอกไม้ประดิษฐ์ขึ้นแล้วมีดอกไม้อื่น ๆ อีก อย่างดอกกุ้ม เสด็จฯที่หัวหิน แล้วต้นกุ้มออกดอกเต็มไปหมดเป็นดอกไม้ไทย ๆ ของไทย ก็โปรดให้ทำดอกกุ้ม โดยจะต้องเก็บดอกจริงมาให้ครูดู แล้วครูและลูกศิษย์ ก็พยายามทำให้เหมือนของจริง

พัชรินทร์ อย่างนี้ส่วนมาก ดอกไม้ที่ประดิษฐ์นี่ก็...เราไม่ค่อยได้เห็นกัน แปลก ๆ ไปจากท้องตลาด

คุณสุภรเพ็ญ ค่ะ ไม่เหมือนดอกไม้ท้องตลาดทั่วไปนะคะ

พัชรินทร์ แล้วแผนกนี้ ทอผ้าไหมคะ

คุณสุภรเพ็ญ นี่ทอจกคะ จกที่เขาทอนี้เอาไปตกแต่งเป็นเชิงผ้าซิ่น หรือไปทำเสื่อก็ได้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงเคยโปรดให้ตัดเป็นฉลองพระองค์ทั้งองค์ จกนี่เป็นการต้องใช้ฝีมือทำทั้งนั้น ไมใช่ใช้เครื่องจักรเลยนะคะ เป็นงานฝีมือแท้ ๆ ค่ะ เวลาจก เขาต้องใช้ด้ายสอดไปที่ละเส้นที่ละเส้นนะคะ

พัชรินทร์ ค่ะ ที่เห็นในโรงฝึกนี้ ส่วนมาก...ทั้งหมดเลย ใช้ฝีมือทั้งนั้นเลย ไม่มีเครื่องจักรเลยนะคะ

คุณสุภรเพ็ญ ค่ะ เป็นงานฝีมือโดยแท้ ทุกอย่าง ไม่มีเครื่องจักร จะไม่มีการปั่น การไม่มีอะไร ฉะนั้น งานบางอย่าง ถ้าสั่งทำอีก ขนาดมันอาจจะผิดไปนิด แล้วฝีมือมันอาจจะนั้นไปสักนิด แต่ก็ยังคงความสวยไว้เหมือนเดิมนะคะ

พัชรินทร์ ท่านผู้ฟังคะ ที่โรงฝึกของโครงการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ในสวนจิตรลดาเนี่ย นะคะ จากที่ดิฉันมองไปรอบ ๆ ก็มีหลายแผนกด้วยกัน และ ก็มีจำนวนคนไม่น้อยเลย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทอจก หรือว่าปั่นพลอด ทำดอกไม้ประดิษฐ์ หรือว่าเย็บปักถักร้อย มีทางด้านวาดภาพเหมือนด้วยนะคะ เขียนภาพนะคะ แล้วยังทางโน้นอะไรคะ

คุณสุภรเพ็ญ ถมทอจกคะ ถมทอง แล้วยังก็รำอีก และก็มีช่างเงินชาวเขา นี่เด็ก ๆ เขากำลังหัดฝึงเพชร

พัชรินทร์ ค่ะ มีการฝึงเพชรด้วยนะคะ

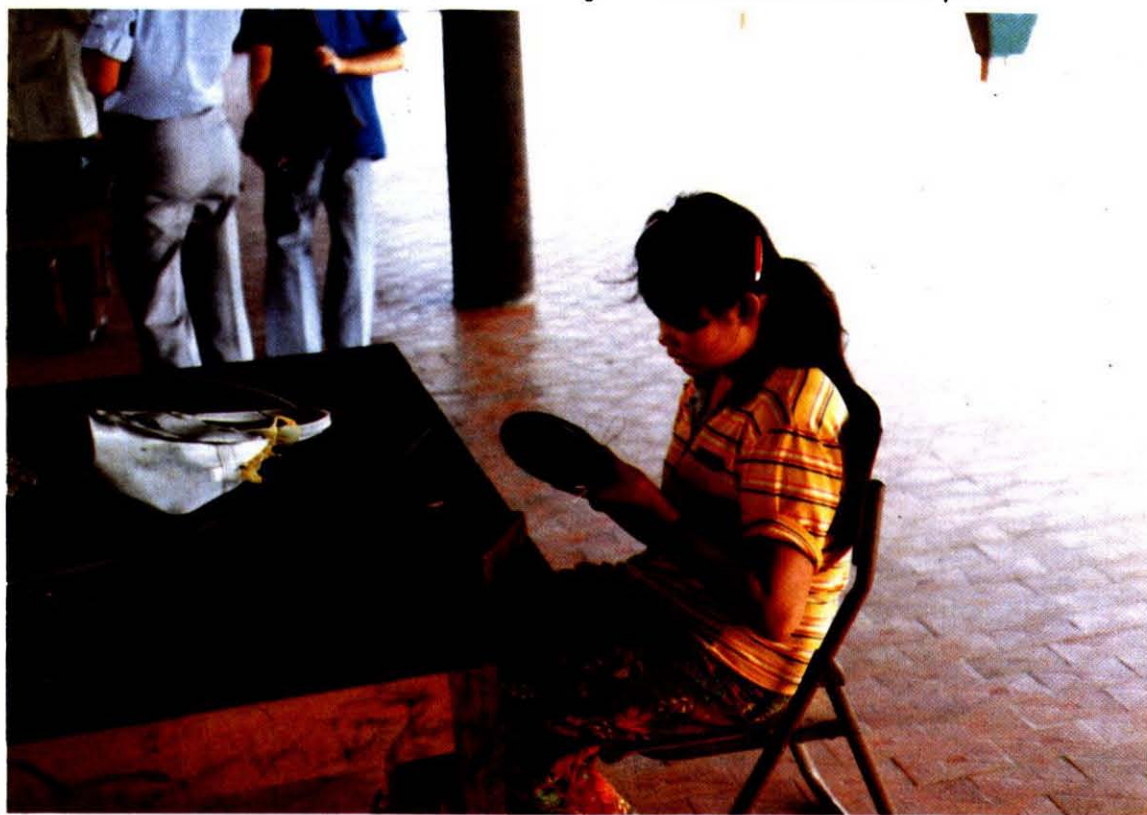
คุณสุภรเพ็ญ แต่อันนี้เป็นพลอย เพราะยังไม่เสร็จ เพราะสมเด็จพระนางเจ้าฯ มีโครงการให้ทำต่อไปอีก

- บรรยาย** ภายในโรงฝึกของโครงการส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษ ซึ่งอยู่ภายในบริเวณสวนจิตรลดา ผู้ที่เข้ารับการฝึกทุกแผนก ก็ตั้งหน้าตั้งตาฝึกอาชีพ เพื่อให้มีความรู้และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เสริมรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวต่อไป และจากการพูดคุยสนทนากับผู้ที่เข้ารับการฝึก ถึงเรื่องราวที่กำลังฝึกในโครงการศิลปอาชีพพิเศษนี้
- พัชรินทร์** น้องชื่ออะไรคะ
- มะกรී** ชื่อมะกรී อาลง ครับ
- พัชรินทร์** มาจากจังหวัดอะไรคะ
- มะกรී** นราธิวาส ครับ
- พัชรินทร์** มาอยู่ที่นี้นานหรือยังคะ
- มะกรී** เกือบสองปีแล้ว
- พัชรินทร์** ตอนนี้นำด้านอะไรอยู่คะ
- มะกรී** การฝังพลอย
- พัชรินทร์** ทำมาเกือบ ๒ ปี นี่ชำนาญแล้ว?
- มะกรී** ตอนนี้นำด้านฝึกใหม่ เพราะว่าเมื่อก่อนทำอย่างอื่น
- คุณสุภรเพ็ญ** เมื่อก่อนเขาทำเครื่องเงิน เขาหัดทำเครื่องเงินเป็นรูปตัวสัตว์ ตัวอะไร ตอนนี้นำมาหัดฝังพลอย
- พัชรินทร์** ไม่ได้ทำเริ่มแรกเลย?
- คุณสุภรเพ็ญ** ไม่ค่ะ เมื่อแรกมะกรี้ทำย่านลิเพาอยู่หรือเปล่า ตอนอยู่นราธิวาส
- มะกรี้** ทำย่านลิเพาอยู่
- พัชรินทร์** แล้วมาเริ่มฝังพลอย
- มะกรี้** มาเริ่มฝังพลอยที่นี่
- พัชรินทร์** ยากไหมคะ ฝังพลอย
- มะกรี้** พยายามเหมือนกัน
- พัชรินทร์** แต่คิดว่าก็คงจะชอบ ไซ้ไหมคะ
- มะกรี้** ครับ พอทำได้
-
- พัชรินทร์ (ถาม)** ชื่ออะไรคะ
- ตอบ** สุนันทา บุญโสดากร ค่ะ
- ถาม** บ้านเดิมอยู่ที่จังหวัดอะไรคะ
- ตอบ** สุรินทร์ ค่ะ
- ถาม** อยู่ที่ตัวเมืองเลยหรือเปล่านั้น
- ตอบ** ตัวอำเภอ อำเภอเมืองค่ะ แต่ออกนอกจังหวัดไป ๑๘ กิโลเมตรค่ะ
- ถาม** มาอยู่ที่นี้นานหรือยังคะ

- ตอบ ตั้งแต่ปี ๒๓ ค่ะ
- ถาม ก่อนหน้านั้นไม่เคยทอผ้าไหมนี้เลยหรือคะ
- ตอบ เคยทอค่ะ แต่ไม่เคยทอยกทอง
- ถาม แล้วยากไหมคะ ยกทองนี่ค่ะ
- ตอบ ลำบากค่ะ
- ถาม แต่ตอนนี้ทอมานานแล้ว ก็คง...เริ่มทอตั้งแต่มาอยู่ที่นี้เลยหรือเปล่าคะ หรือว่าทำวิชาอื่นก่อน
- ตอบ ก็เริ่มทอเลย พอมาส่งมานี้ ประมาณสัก ๔ เดือน หรือ ๕ เดือน แล้วก็ไปเรียนตามเสด็จๆ ไปเรียนที่เชียงใหม่ค่ะ แล้วก็เอามาทำที่นี่ต่อ
- ถาม อ้อ ไปเรียนก่อนที่เชียงใหม่ แล้วก็มาทำ ตอนนี้ทำออกเป็นผืน ๆ ไปได้เยอะหรือยังคะ
- ตอบ ไม่รู้ก็ผืนแล้ว จำไม่ได้
- พัชรินทร์ เยอะมากเลยนะคะ ตอนนี้กำลังทอสีฟ้ายกทอง สวยมากเลยคะ แล้วใช้เวลานานไหมคะ ผืนหนึ่ง ๆ ค่ะ
- สุนันทา ก็นานเหมือนกันค่ะ เดือนกว่าค่ะ เส้นทองนี้ เราทอแล้วก็...ไม่หลายนี้ก็เหมือนกันถอดออกถอดเข้า เส้นไหมจะแตก ต้องทำอย่างประณีตมากเลยคะ
- พัชรินทร์ อย่างนี้ก็ต้องใช้ฝีมือมากเลย แล้วก็ต้องมีความพยายาม แล้วก็ต้องมีความอดทนด้วย มาอยู่ที่นี้แล้วชอบไหมคะ
- สุนันทา ชอบค่ะ
- พัชรินทร์ แล้วคิดว่า จะกลับไปบ้าน แล้วจะส่งผลงานมา หรือว่าจะไปสอนคนอื่นอีกหรือเปล่าคะ
- สุนันทา ก็ยังไม่รู้เลยคะ
- เพลง
- บรรยาย โครงการฝึกอาชีพในงานศิลปาชีพพิเศษนี้ นอกจากจะทำการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประดิษฐ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมให้ราษฎรในชนบทสามารถช่วยเหลือตัวเองและครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ด้วยการเพิ่มพูนรายได้จากผลงานของตนอีกทางหนึ่งแล้ว ยังได้ทำการฝึกอบรมให้ผู้ที่เข้ามาร่วมอยู่ในโครงการนี้ ได้รู้จักประเทศของตน รักชาติและศิลปวัฒนธรรมของชาติมากยิ่งขึ้น ดังที่ ดร.คุณภรณ์ กิรติบุตร ซึ่งทำหน้าที่วิทยากรพิเศษประจำกองราชเลขาอนุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และฝึกอบรมบุคคลที่เข้ามาอยู่ในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษนี้ ได้เล่าให้ฟังว่า
- ดร.คุณภรณ์ “วัตถุประสงค์ของการอบรมที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ต้องพระประสงค์นั้น ก็คือว่าเนื่องจากคนที่เข้ามารับการฝึกศิลปาชีพพวกนี้นั้น เป็นผู้ที่มาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ แล้วก็พื้นความรู้ก็ความรู้น้อย เพียงแต่อ่านออกเขียนได้ ก็จบเพียง

แปลงสวนครัวหลังบ้านพักเกษตรกรที่ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ บางไทร อ.ยุธยา

สมาชิกกำลังฝึกทำกระเป๋าย่านลิเภา

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

การศึกษาภาคบังคับขั้นต้นเท่านั้น เนื่องจากพ่อแม่มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ก็ออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน แต่ขณะนั้นก็ยังไม่พอในการเลี้ยงชีพของครอบครัว เพราะว่ามีลูกมาก ฉะนั้น เมื่อทรงเห็นว่า เขามีความตั้งใจที่อยากจะช่วยเหลือครอบครัว และช่วยเหลือประเทศชาติโดยส่วนรวม ก็ชักชวนเขาเข้ามาให้อาชีพ โดยการฝึกทักษะเฉพาะอย่างให้เขานั้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทรงต้องการจะให้เขาได้ประโยชน์จากการที่ได้เข้ามาอยู่ในเมืองหลวงนี้ด้วย ให้รู้จักว่า การที่เขาฝึกทักษะ มีฝีมือนั้น เขาทำไปเพื่อใคร ทำไปทำไม ฉะนั้น ก็ต้องพระประสงค์ที่จะให้เขาได้รู้จักประเทศของเขาดี พอที่จะภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยผู้มีฝีมือของประเทศ ให้รู้ทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความเป็นหนึ่ง เอกราชของชาติไทย ว่า รักษาไว้ด้วยความยากลำบากเพียงไหน ซึ่งทุกคนต่อไปในอนาคต เขาก็จะต้องมีบทบาท แม้แต่เขาจะเป็นช่างผู้มีฝีมือ มีทักษะอะไรต่าง ๆ แต่เขาก็ทำไปเพื่อดำรงชาติไทยให้อยู่อย่างเป็นเอกราชแล้วก็ เป็นที่ยกย่องนับถือของคนชาติอื่น ท่านก็ให้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นมาไม่ไช่ของเฉพาะชาติไทยแต่ว่า ประวัติศาสตร์ของประเทศในเพื่อนบ้าน ความล้มเหลวการที่จะต้องตกเป็นเมืองขึ้นของคนอื่น จนกระทั่งประเทศบ้านเมืองต้องสิ้นชาติไทย อะไรต่าง ๆ เพื่อเขาจะได้รู้จักรักษาเอกราชของประเทศ และความเป็นคนไทย มันคงยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ก็ให้เขาได้มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศว่ามีอะไรบ้าง ไม่ทรงต้องการให้เขาที่จะละทิ้งอาชีพดั้งเดิม อาชีพเกษตรกรรมอะไรต่าง ๆ เพราะว่างานศิลปอาชีพนี้ก็เป็นงานเสริมอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ ทำสวนอะไรต่าง ๆ แต่ก็ให้เขาได้รู้ว่า เขาทำไปเพื่ออะไร ไม่ใช่เฉพาะเพื่อตัวเอง แต่ทำเพื่อส่วนรวมด้วย เพราะฉะนั้นลักษณะของการให้ความรู้การศึกษา เราก็มองผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องมาเล่าให้เขาฟัง ไม่ใช่เป็นการเรียนแบบเข้าชั้นเรียน แล้วก็พาเขาไปทัศนศึกษาในที่ต่าง ๆ ให้เขาเห็นสภาพความเป็นจริง สมมติว่า ไปเมืองกาญจน์ ที่แหล่งที่เป็นเจดีย์ยุทธหัตถี อะไรต่าง ๆ ที่ค้นพบกันมาใหม่ พาไปดูทรัพยากรของชาติ สมมติว่าที่แหล่งที่มีการทางเกษตร มีอะควาเรียม หรือว่าที่ที่มีพันธุ์ปลา พันธุ์ต่าง ๆ ของประเทศให้เขารู้จักว่าทรัพยากรของประเทศนั้นมีอะไร ทางด้านไหนบ้าง แล้วก็ประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างไร ส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยโดยตรง อะไรต่าง ๆ เหล่านี้”

พัชรินทร์ “จากการที่ได้ศึกษาอบรมไปในแวนนี้ นะคะ ไม่ใช่เฉพาะแบบให้เรียนในชั้นเรียน ให้พาไปดูของจริงเลยนี่ ได้ผลมากน้อยแค่ไหนคะ แล้วก็เด็กที่มาฝึกนี้เขาชอบหรือเปล่านั้นคะ”

ดร.คุณภรณ์ “เขาชอบมาก เพราะว่าเขาได้มีโอกาส ประยุกต์สิ่งที่เขาได้เห็นนั้นเข้าไปกับงานที่เขาทำด้วย สมมติว่าเราพาไปเที่ยวที่เมืองโบราณอะไรต่าง ๆ นี้ ทุกคนก็ไม่มีโอกาสที่จะเดินทางไปทั่วประเทศ ไปดูศิลปวัตถุโบราณ แล้วก็รู้จักประเทศของ

ตัวเองดี แต่ว่าพอเมื่อไปถึงเมืองโบราณนี้ คนที่มีทักษะมาเรียนในทางด้านต่าง ๆ เช่น เรียนเขียนลายอะไรต่าง ๆ ก็ได้มีโอกาสไปเปรียบเทียบศิลปวัตถุโบราณที่อยู่ในเมืองต่าง ๆ โดยที่ไม่ต้องเดินทางไปถึงที่นั่นแล้วเขาก็ได้ความคิดในการที่จะมาเขียนลายไทยในยุคต่าง ๆ ประกอบกับสิ่งที่เขาทำด้วย นอกจากนั้นเขายังได้รู้ว่าประเทศของเรานั้น มีภาคต่าง ๆ ซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไร กว้างขวางใหญ่โตแค่ไหน ทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในชาติไทย และก็รักชาติเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ยังได้รักษาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่เอาไว้ด้วย”

พัชรินทร์

“จากการที่นำเด็กจากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย มารวมกันแล้วก็มาอบรมร่วมกันนี้ มีปัญหาอะไรหรือเปล่าคะ”

ดร.คุณภรณ์

“ส่วนใหญ่ไม่มี เพราะว่าเท่าที่เขามาที่นี่ เขาก็มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณว่า เขาเป็นบุคลพิเศษซึ่งโชคดีมาก ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเรียนศิลปอาชีพนี้ เขาก็มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยความสำนึกว่า เขาเป็นเด็กของมูลนิธิ ส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ ซึ่งมีความปรารถนาอย่างเดียวกับท่านั้น ก็ให้เขามีอาชีพเสริมไปช่วยครอบครัวของเขา ท้องถิ่นของเขา แล้วก็ยังสามารถจะช่วยประเทศชาติ ทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วก็ยังรักษาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้อีกด้วย เขาก็มีความรู้สึกร่วมกันอันนี้ ทำให้เขามีความสามัคคีกัน แล้วก็เป็นอย่างอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะมี บางทีพูดกันคนละภาษา มาจากทางใต้ มาจากทางอีสานนี้ แต่เขาก็ไม่ทะเลาะกันแต่ว่าก็รักใคร่ปรองดองกลมเกลียวกันดี เพราะมีความสำนึกว่าเป็นเด็กศิลปอาชีพเหมือนกัน”

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้อ่าน คงจะเห็นพ้องต้องกันว่า งานส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษ อันเป็นโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นโครงการสำคัญอย่างยิ่ง ในการเกื้อกูลราษฎรให้มีอาชีพเสริม ในอันที่จะได้มีฐานะพอกินพออยู่ตามอัตภาพ แต่โครงการนี้เป็นโครงการระดับชาติที่กว้างขวางมาก การที่จะดำเนินการได้กว้างขวางเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายด้าน และรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ก็จะได้้นำโครงการในพระราชดำรินั้น ๆ มาเสนออีกในครั้งต่อไป

เพลง

สายฝน

โครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย
โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
 สำนักงานประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๘.๓๐ น.

น.พ.พูนพิศ อมาตยกุล
 นายชำนาญ เกียรติมงคล และ
 คุณหญิงเบญญา แสงมะลิ ผู้ร่วมรายการ
 สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชภารกิจมากมายหลายด้าน ตามที่เราได้ทราบกัน สำหรับพระราชภารกิจทางการศึกษา ได้ทรงให้ความสนพระทัยเป็นพิเศษ โดยได้ทรงศึกษาค้นคว้าทางการศึกษามากมายหลายประการด้วยกัน ดังจะเห็นได้จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้โดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรอยู่เสมอ และในฐานะที่ทรงเป็นองค์อุปนายิกาสภาการศึกษาไทย ทรงรับหน้าที่ดำเนินงานมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยด้วย ทำให้ได้ทรงใกล้ชิดกับเด็กที่ถูกทอดทิ้งมากมายด้วยกัน ทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ให้มีชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะทางการศึกษา เพื่อที่จะได้ช่วยตัวเองได้ต่อไปโดยไม่เป็นภาระต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่พิการ เช่น เด็กหูหนวก เป็นต้น ทรงให้ความสนพระทัยเป็นพิเศษ เพราะทรงเล็งเห็นว่า เด็กเหล่านี้มีระดับสติปัญญานั้นดีกว่าเด็กที่พิการในด้านอื่น ๆ จึงทรงพระราชดำริที่จะให้มีโครงการในการเรียนการสอนแก่เด็กเหล่านี้ เพื่อให้เขามีโอกาสได้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติ จึงทรงพระราชดำริที่จะจัดตั้งศูนย์ทดลองสอนเด็กหูหนวกปฐมวัยขึ้น ในการนี้ทรงพระกรุณาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ เพื่อพิจารณาจัดตั้งศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยขึ้น รายการจากฟ้าสู่ดินในวันนี้ จึงได้เรียนเชิญ คุณหญิงเบญญา แสงมะลิ รองประธานคณะกรรมการโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย คุณชำนาญ เกียรติมงคล ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการของโครงการนี้ และรองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล หัวหน้าภาควิชาโสต ศอ นาสิก ร.พ.รามาริพดีใน

ฐานะกรรมการและเลขานุการโครงการ มาสนทนาเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการ ศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ

ก็เริ่มจากคุณหมอพูนพิศก่อน ในฐานะกรรมการและเลขานุการ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็กหูหนวก

น.พ.พูนพิศ

“โดยปกติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มิได้ทรงเริ่มจะหันมาสนพระทัยเกี่ยวกับเรื่องเด็กหูหนวก แท้จริงนั้นเป็นเวลาล่วงมาถึง ๑๐ ปี ก็เคยมีคนน้อมเกล้าถวายเด็กให้มาอยู่ในพระราชูปถัมภ์เป็นการส่วนพระองค์ และเป็นเด็กที่มีปัญหาทางด้านหูหนวก เป็นไข้มาแล้ว และทรงทราบดีว่าปัญหาของเด็กซึ่งเกิดมาหูหนวกเป็นไข้นั้น มีมากมายเพียงใดนั้นก็เป็นที่ทราบได้ เลี้ยงเด็กผู้หญิงคนหนึ่งมาตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี ซึ่งเวลานี้เด็กหญิงคนนั้นเป็นสาวแล้ว ภาระขณะนี้เนื่องจากทรงมีพระราชภารกิจเกี่ยวข้องกับสภากาชาดไทย และเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการของสภากาชาด เมื่อประมาณเดือน มิถุนายน หรือกรกฎาคม ๒๕๒๕ นี้ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่ตีกวชिरาลงกรณ์ และได้ทรงพบเด็กผู้ชายเล็ก ๆ อายุประมาณ ๒ ขวบกว่า เป็นเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งไว้ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นเด็กหน้าตาดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้ามาเฝ้า แต่ปรากฏว่าเด็กไม่สามารถจะพูดได้เลย เมื่อรับสั่งถามถึงประวัติของเด็กคนนี้ พยาบาลประจำตึกก็กราบบังคมทูลว่า เป็นเด็กซึ่งพ่อแม่ทอดทิ้งไว้แต่มีปัญหาหูหนวกเป็นไข้ จึงทรงสนพระทัยที่จะช่วยเหลือจะส่งให้แพทย์หู คอ จมูก ตรวจวัดการได้ยิน พิจารณารวมทั้งผมคนหนึ่ง นำผู้ป่วยรายนี้มาดู ปรากฏว่า หูหนวกมาก ๆ เหลือเกิน เรียกว่า หูหนวก ๑๐๐% โอกาสที่จะให้ใส่เครื่องช่วยฟังเสียงต้องฝึกใช้หูให้เป็นประโยชน์ ไม่มีผลเลยสำหรับเด็กคนนี้ เมื่อกราบบังคมทูลเรื่องนี้ไป ก็ทรงมีพระปรีชาญาณว่าแล้วจะทำอย่างไรกับเด็กเหล่านี้ดี เพราะว่าเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มีสติปัญญาดี ไม่ได้มีสมองที่พิการเขาพิการเฉพาะแต่หูอย่างเดียว เด็กลักษณะอย่างนี้เป็นเด็กซึ่งมีคุณภาพต่อประเทศชาติ ดีกว่าเด็กปัญญาอ่อน และเด็กสมองพิการมากทีเดียว สมควรที่จะให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสใช้สมรรถภาพทางสมองให้เป็นประโยชน์ต่อไปข้างหน้า เมื่อทรงพระราชปรารภดังนี้ ก็กราบบังคมทูลว่า ทุกวันนี้เด็กจะเข้าเรียนสอนคนหูหนวกได้ก็จะรองจนครบอายุ ๖ ขวบ เมื่อเด็กที่ทรงพระกรุณาจะช่วยเหลือครั้งนี้มีอายุเพียง ๒ ขวบกว่า ๆ ยังไม่ครบ ๓ ขวบดี เด็กคนนี้ก็จะต้องรอไปอีก ๓ ปี กว่าที่จะเข้า ร.ร. สอนคนหูหนวกได้ เมื่อทรงทราบปัญหานี้ ก็ทรงมีรับสั่งว่า การทิ้งเด็กเป็นเวลานานถึง ๓ ปี โดยเปล่าประโยชน์เป็นการเสียกำลังเสียโอกาส เสียเวลามากทีเดียว ก็เลยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ ประกอบขึ้นด้วย ผู้ชำนาญทางด้านการศึกษา แพทย์ ของสาขาวิชาการได้ยินและการพูด ร.พ. ราชวิถี กลุ่มที่ ๒ ก็เป็นผู้ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการอบรม ฝึกอบรมเด็กเล็ก

ศูนย์ทดลองเด็กหุนววกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ในพระบรมมหาราชวัง

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

หรือเด็กก่อนวัยเรียนก็มีอาจารย์คุณหญิงเบญจา แสงมะลิ เป็นหัวหน้ากลุ่มเข้ามา และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นเรื่องของการวางแผนการศึกษา จากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งก็มีอาจารย์ชำนาญ เกียรติมงคล เข้ามาช่วยอีกท่านหนึ่ง คณะกรรมการชุดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งขึ้น และมีการประชุมครั้งแรกมาตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๕ โดยเสด็จพระราชดำเนิลงมาเป็นประธานที่ประชุมด้วยพระองค์เอง ทรงเอาพระทัยใส่พิจารณาในเรื่องนี้ แล้วก็ทรงพระราชทานเงินส่วนพระองค์ลงมาเพื่อที่จะนำการก่อตั้งโครงการนี้อันมีขึ้น เพื่อจะช่วยเด็กเหล่านี้ ทาง ร.พ.รามธิบดีก็เลือกหาเด็กซึ่งหูหนวก ๑๐๐% จำนวนหนึ่งมาแล้วก็คัดเลือกมาเป็นกลุ่มแรก สำหรับเด็กที่จะใช้ในการทดลองเข้าโครงการนี้ ศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยนี้ จำนวนหลายสิบคนที่เดียว แล้วคัดเลือกลงมาเหลือ ๑๔ คน ในการคัดเลือกรอบสุดท้ายนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงคัดเลือกด้วยพระองค์เอง ทรงสอบถามผู้ปกครองของเด็กด้วยพระองค์เองถึงความลำบาก ถึงปัญหาต่าง ๆ ทรงพร้อมที่จะพระราชทานการช่วยเหลือไม่ว่าเป็นค่าอาหารกลางวัน ค่าเสื้อผ้า แม้กระทั่งค่ารถ ก็ทรงพิจารณาและทรงบันทึกไว้ด้วยพระองค์เองลงในสมุดส่วนพระองค์ทรงรู้จักพ่อแม่ทุกคนที่จะเข้าร่วมในโครงการนี้ ทรงรู้จักเด็กทุก ๆ คนและทรงมีพระเมตตากับเด็กเหล่านี้เป็นพิเศษ”

ศิริพร “สำหรับหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเด็กมีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้างในด้านการแพทย์ หมอช่วยกรุณาแนะนำ”

น.พ.พูนพิศ “ในด้านการแพทย์นี้ เราก็เลือกเด็กที่หูหนวกมาก ๆ หูหนวกเกินกว่า ๘๐ เดซิเบลขึ้นไป และพูดไม่ได้ เด็กนี้ต้องมีอายุระหว่าง ๓ ขวบ คืออายุไม่น้อยกว่า ๓ ขวบ แล้วก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับ ๒ สิ่งแรก ประการต่อไปก็คือว่า ทรงพระกรุณาแล้วทรงมีพระราชประสงค์จะเลือกเด็กยากจนก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยเหลือครอบครัว ซึ่งเขามีปัญหา เพราะว่าปกติเด็กหูหนวกนี้ การเลี้ยงดูก็ลำบากมากกว่าเด็กปกติตั้งเยอะ แล้วพ่อแม่ก็มีความลำบากกว่าธรรมดา ก็ทรงมีพระราชปรารภว่าที่จะช่วยคนจนก่อน ซึ่งเราก็ทำตามพระราชประสงค์ สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญาไม่ดี เช่น ปัญญาอ่อนผสมมาด้วย หรือเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสายตา ผสมมาด้วย หรือเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสมองพิการไม่สามารถจะจัดให้อยู่หนึ่งได้ จะสอนให้มีระเบียบได้ บางคนสมองพิการ ทำอย่างนั้นไม่ได้จริง ๆ เด็กเหล่านี้เราก็แยกเอาไว้ก่อนไม่นำมาในศูนย์ทดลอง”

ศิริพร “การคัดเลือกเด็กหูหนวกมาก ๆ ตามที่คุณหมอได้บอก ตามหลักการแพทย์ เมื่อได้เข้ามารับการอบรมแล้วนะค่ะ ในช่วงระยะเวลาแรก ๆ หมายถึงอายุน้อย ๆ เมื่อเขาได้รับการฝึกแล้วต่อไปสามารถจะเรียนร่วมกับเด็กปกติธรรมดาได้หรือไม่”

น.พ.พูนพิศ “นี่ก็เป็นความหวังของเรา เราก็มีความตั้งใจจะฝึกเขาให้ดีที่สุด เพื่อที่จะให้เขาได้เรียนร่วมกับคนปกติได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ก็อาจจะมีเด็กบางคนซึ่งเรา

เงินไม่ไปจริง ๆ เพราะตามคำพูดของผม ที่ใช้เป็นประจำในเรื่องนี้ก็ถือว่าอบรมเด็ก หูหนวกเป็นใบ้ เป็นการเซ็นครกชั้นภูเขาชั้น บางครั้งเราก็เซ็นไปได้ บางทีก็เซ็นไม่ได้ ถ้าเซ็นได้ก็เข้าไปอยู่ในโรงเรียนสามัญ ถ้าเซ็นไม่ได้ก็ต้องไปอยู่ที่โรงเรียนสอนคน หูหนวก ซึ่งใช้ทำไปต่อไป”

สิริพร

“สำหรับการจัดตั้งและการบริหารโรงเรียนสอนเด็กหูหนวกปฐมวัย ตามโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อยากจะขอเรียนถามท่านผู้อำนวยการชำนาญ ได้ช่วยกรุณา เล่ารายละเอียดถึงการจัดตั้งและการบริหารรูปแบบของโรงเรียน”

ผอ.ชำนาญ

“เกี่ยวกับเรื่องรูปแบบของโครงการทดลองหูหนวกปฐมวัยนี้ เนื่องจากว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธานคณะกรรมการ ศึกษาของโรงเรียน เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และก็มีความ สนพระทัยเกี่ยวกับเรื่องเยาวชนก่อนวัยเรียนเป็นอันมาก สำหรับโรงเรียนพระตำหนัก สวนกุหลาบนี้ ก็ได้ขอให้มีการจัดตั้งโครงการศูนย์เด็กปฐมวัยขึ้นมาแล้ว สำหรับ เรื่องโครงการทดลองหูหนวกปฐมวัยนั้น ทางสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ก็เสนอกระทรวงศึกษาธิการว่า น่าจะจัดตั้งในทำนองเดียวกับศูนย์เด็ก ปฐมวัย ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการก็อาศัยมติของ ครม.ในเรื่องการจัดตั้งศูนย์เด็ก ปฐมวัยมาให้เป็นกรณีพิเศษ โดยมอบให้ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบ และให้สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหาร โดยจัดตั้งที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โดยวิธีการ ก็คือว่าทาง กระทรวงศึกษาธิการ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานให้มีพระราชวินิจฉัย ทรง รับเป็นประธานคณะกรรมการในชุดที่คุณหมอปูนพิศ ได้พูดไปแล้ว ก็ทรงรับด้วย ความเต็มพระทัย ในแง่ของการบริหารนั้น คณะกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกัน ดำเนิน การบริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ว่า ส่วนในด้านเทคนิคนั้น หมอปูนพิศเป็น หัวหน้าคณะ ในฐานะที่หมอปูนพิศเป็นกรรมการและเลขานุการของโครงการนี้ ส่วนในเรื่องของทางการวิชาการนั้น ก็มีคุณหญิงเบญจมา เสงี่ยมะลิ และคณะก็รับเป็น หัวหน้าคณะไป สำหรับในเรื่องของการบริหารนั้น กระผมก็จะได้ประสานงานกับ ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับกระทรวงศึกษาธิการ จัดในเรื่องบุคลากร ที่จะเข้าไปร่วมทำการอบรมตามโครงการนี้ แล้วก็มอบให้ทาง อาจารย์ใหญ่ทางโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เป็นหัวหน้าบริหารโดยตรง เหมือน กับเป็นครูใหญ่ของโรงเรียนนี้ ทำหน้าที่บริหารโดยตรง มีที่น่าสังเกตอีกอันหนึ่งก็ คือว่าเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณบางรายการนั้น ไม่สามารถจะเบิกเงินจ่ายจากเงิน งบประมาณได้ ซึ่งสมเด็จพระเทพฯ ทรงห่วงใยและไม่ปรารถนาที่จะใช้เงินบ- งบประมาณ จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงคัดเลือกนักเรียนหูหนวก รุ่นที่ ๑ ที่อาคารโรงโขน โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๖

ครูกำลังสอนเด็กหูหนวก ตามโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักฯ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สิริพร

“ทราบมาว่าพระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับใหม่ล่าสุด ไม่ให้ยกเว้นเด็กพิการ ทั้งเด็กปกติและเด็กพิการนั้น ก็ต้องรับการศึกษาเช่นเดียวกัน สำหรับโรงเรียนทั่ว ๆ ไป คิดว่าจะมีส่วนอย่างไรที่จะมาสนองพระราชดำรินี้”

ผอ.จำนุญ

“เกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชประสงค์อยู่แล้วว่า อยากจะให้เป็นโครงการทดลองนะครับ เพื่อให้เอกชน ที่สนใจ เกี่ยวกับด้านจัดการศึกษา ช่วยดูแลในเรื่องปฐมวัย หมายถึงก่อนที่เด็ก จะเข้าเรียน เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับนั้นะครับ จะได้มาช่วยจัดตั้งเป็นโครงการ ในลักษณะนี้ หรือผมมองเห็นว่าขณะนี้ ถ้าโครงการนี้จะทำขึ้นนะครับ อาจจะเรียกว่า เป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาเกี่ยวกับเด็กพิการนะครับส่วนหนึ่ง เพราะตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับ ๒๕๒๓ นั้นะครับ มันตรงข้ามกับพระราชบัญญัติ ประถมศึกษาฉบับเดิม ในแง่ของการยกเว้นในฉบับเดิมนั้น เด็กที่อยู่ในวัยเรียน ถ้ามีร่างกายพิการก็ยกเว้นให้ แต่ในฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๓ นั้น ไม่มีการยกเว้น แต่ สำหรับผู้ปกครองจะยกเว้นก็เป็นความเต็มใจของผู้ปกครองเอง ในแง่ของรัฐแล้ว จะต้องจัดให้กับคนทุกคน ไม่ว่าคนนั้นจะพิการหรือไม่พิการ เพราะฉะนั้น โครงการ ผมอยากจะกล่าวได้ว่า นับเป็นนิมิตหมายอันดีกับวงการประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านได้ทรงพระกรุณาสนพระทัย แล้วก็เริ่มเป็นโครงการต้นแบบแล้วในเรื่องนี้ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพฯ จะได้เริ่มขยายโดยประสานงานกับทางฝ่ายการแพทย์นะครับว่า เด็กพิการที่มีอยู่นั้น ถ้าหากว่าเหลือกำลังที่จะรับตามสถาบันการศึกษา หรือองค์การมูลนิธิต่าง ๆ อยู่แล้ว เราจะเปิดในโรงเรียนของเราเท่ากำลังความสามารถและงบประมาณที่เราจะดำเนิน ให้ครับ”

สิริพร

“สำหรับด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลเด็กปฐมวัย อยากจะขอ เรียนถามคุณหญิงเบญจา แสงมะลิ ว่า ทางโรงเรียนได้จัดการช่วยเหลือ และจัดการ ทางด้านวิชาการอย่างไรบ้างคะ”

คุณหญิงเบญจา

“โดยปกตินะคะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความผิดปกติต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่สุด ก็คือเรื่องครู จะต้องพิเศษจริง ๆ หมายความว่าต้องมีความรู้ด้านนี้ ด้านการศึกษา พิเศษ คือ ถ้าเขาดูแลเด็กผิดปกติทางด้านหู เขาต้องมีความรู้ทางเรื่องหู การช่วยเหลือต่าง ๆ นอกจากนี้จะต้องอดทนที่สุด เพราะสอนยากมาก นี่เป็นเรื่องหนึ่งที่จะต้องคัดเลือกบางคนเรียนได้ดีจริง ๆ แต่ถ้าไม่สามารถจะอยู่กับเด็ก ๆ เราก็ไม่ คัดเลือก นอกจากนั้นแล้ว นอกจากครูเราก็มีพี่เลี้ยงด้วย พี่เลี้ยงก็เช่นเดียวกันเป็น ผู้ที่ได้รับการฝึกโดยตรงจากวิธีที่จะอยู่กับเด็กเหล่านี้ได้ เวลานี้ที่จริงเราก็มีครูที่สำเร็จ ทางการศึกษาพิเศษมาในโครงการของเรา แต่ถึงอย่างนั้นก็ดีกว่าที่จะเปิดโรงเรียน ศูนย์เด็กทดลองที่โรงเรียนพระตำหนักนี้ เรายังจะต้องจัดการอบรมซึ่งได้รับอนุมัติ ไปแล้ว ๑ เดือน เมื่อเดือนมีนาคม ตลอดทั้งหนึ่งเดือนเต็ม ๆ ในด้านวิชาต่าง ๆ

เกี่ยวกับที่เขาจะช่วยเหลือเด็ก ที่จริงเขาก็เรียนมาแล้ว แต่เราก็ต้องให้เข้าใจว่าถ้าจะมาทำงานที่นี่ จะต้องรู้เรื่องอะไรบ้าง สิ่งที่เขาู้ก็โครงการที่เราจัดทำนี้ ต้องรู้ว่าจะทำอะไรกับเด็กระดับอายุแค่ไหน ซึ่งเราถือว่า ๓ ขวบเป็นต้นไป และก็ต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับเด็กว่า เด็กหุนวุกซึ่งอายุน้อย ๆ นี้มีความเจริญเติบโตเป็นอย่างไร มันเกี่ยวพันกัน และนอกจากนั้นเขาเองจะต้องรู้ถึงสุขภาพจิตของผู้ปกครองด้วยเพราะเราหนีไม่พ้นไข่มุมเรื่องเด็กกับผู้ปกครอง แล้วความสำคัญอีกอันหนึ่งก็คือว่า ในการทำงานที่จะช่วยให้เด็กพูดในการพัฒนาด้านภาษานี้ อันนี้เขาจะต้องเรียนวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือมันมีมากมาย นอกจากนั้นแล้ว เด็กนี้มีอยู่อย่างหนึ่ง เด็กเล็ก ๆ นี้เขาพูดไม่ได้เขาจะมีอารมณ์อันหนึ่ง ซึ่งรุนแรงไม่โง่งง ง่าย ๆ เขาจะต้องเข้าใจและเขาจะต้องฝึกให้เด็กนี้มีอารมณ์เหมือนเด็กธรรมดาได้ นอกจากนั้นแล้วสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เมื่อก็คุณหมอบอกว่า เราตั้งความหวังไว้อยากจะทำให้เขาพูดได้ เพื่อจะได้เข้าไปเรียนโรงเรียนธรรมดาอันนี้เอง จะต้องมีการฝึกหัดการอ่านริมฝีปากแล้วก็ต้องมีให้เขาสนใจที่จะคุยกันด้วย นี่ต้องฝึกนะคะ สิ่งเหล่านี้ แล้วก็ในเรื่องการเรียนการสอนทั้งหลายต้องใช้อุปกรณ์มากมาย พวกนี้จะต้องทำอุปกรณ์ได้นะคะ แล้วก็ต้องรู้จักใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือในการสอน และสิ่งสำคัญอีกอันหนึ่งอย่าลืมว่าเด็กเหล่านี้อยู่ในวัยก่อนประถม เขาจะต้องรู้หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี เพื่อช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโต นอกจากนั้นแล้ว เขาจะต้องรู้หน้าที่บทบาทของเขาว่า เขาจะต้องทำอะไร นี่ในส่วนตัวครูนะคะ เพราะว่าความมุ่งหมายที่เราวางไว้สำหรับเด็กก็เหมือนกันกับเด็กปฐมวัยนะคะ ก็คือว่าเราต้องการจะให้เขาเจริญเติบโตทุกด้าน ทั้งกาย ใจ อารมณ์ สมอง แต่เด็กพวกนี้ต้องการมากกว่าคือในด้านภาษาต้องช่วยให้พูดให้ได้ เป็นความหวังนะคะ อาจจะได้น้อยหรือมากแล้วแต่เขา อันนี้ที่เราต้องการแล้วอีกอันหนึ่ง เราต้องการอย่างมาก ก็คือว่าต้องฝึกให้เขาช่วยตัวเองจะได้ไม่เป็นภาระต่อไป นี่สำคัญมากและเป็นการวางรากฐานด้วยว่าถ้าเขาช่วยเหลือตัวเองได้ คือเขาโตขึ้นเขาก็สามารถมีอาชีพที่เขาพอจะทำได้ จะได้ไม่เป็นภาระและก็เป็นประโยชน์สำหรับสังคมได้ นี่เป็นจุดที่ต่อเนื่องกัน นี่เป็นในเรื่องการฝึกของเรา และนอกจากนั้นแล้ว ยังมีอีกอย่างหนึ่ง คือในเรื่องนี้ ผู้ปกครองต้องมีส่วนอย่างมาก มันมีความสำคัญอยู่อันหนึ่ง ถ้าเราต้องการให้เด็กนี้พยายามอย่างยิ่งที่จะให้พูดได้จริง ๆ ทุกคนที่อยู่รอบตัวเด็กจะต้องพูดกับเด็กนะคะ ผู้ปกครองเองก็เหมือนกันเราพยายาม เลยถึงต้องมีโครงการอบรมครูของเรา เรายังต้องมีโครงการอบรมผู้ปกครองอีกให้ทราบบทบาทผู้ปกครองเป็นอย่างไร ที่จะช่วยเหลือลูกผู้ปกครองจะต้องพูดกับลูกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เขาดู เพื่อให้เขาจำ แล้วก็ผู้ปกครองเองจะต้องสนับสนุนลูก ส่งเสริมลูกให้ถูกทางด้วย เรียกว่าผู้ปกครองต้องร่วมด้วยคือทุก ๆ คนในบ้านต้องร่วมกันไปด้วย เราถึงจะได้ใกล้ความสำเร็จเข้าจริง ๆ”

สิริพร

“เด็กที่เริ่มเข้าเรียนในปีนี้เป็นเด็กหุนวุกเลย หรือให้เรียนร่วมกับเด็กปกติคะ”

คุณหญิงเบญจา “ระยะแรกนี้ต้องแยกก่อนนะคะ ส่วนหนึ่งต่างหาก เพราะเขาต้องฝึกอย่างที่ดิฉันเรียนแล้วเมื่อกันแล้วว่า อย่าลืมว่าต้องฝึกหลายอย่าง แยกเข้านั้นก็ยังไม่สามารถสื่อความหมายได้ แยกยังพูดไม่ได้และอีกอย่างก็คือเด็กเล็ก ๆ นี่คะ อย่างว่าแต่เด็กที่มีความผิดปกติเลย เด็กเล็ก ๆ จริง ๆ แยกก็ต้องฝึกที่จะเข้ากันเองนะคะ พูดได้เพราะว่าธรรมชาติเขาไม่คุยกันนะคะ ๓ ขวบนี้ เด็กเล็ก ๆ เขายังไม่คุยกันหรอกคะ และเด็กพวกนี้จะมีอารมณ์อย่างที่ว่า คือมีอารมณ์รุนแรงกว่าธรรมดา ต้องฝึกอารมณ์ก่อนและให้เข้าใจก่อน และก็เข้าใจว่าในระยะแรกนี้อาจจะมีบางชั่วโมงให้เข้าไปร่วมนะคะ เช่นชั่วโมงดนตรีให้เข้าไปเล่น ทำท่าทางตามอาจจะมิ แต่หลังจากที่ฝึกพอแล้ว พอที่จะอยู่ในหมู่คณะ ได้เราถึงจะส่งไป”

สิริพร “สำหรับท่านผู้ปกครองนะคะ ตอนนี้ท่านอาจจะสงสัยว่า ลูกหลานของท่านมีแนวโน้มที่จะเป็นอย่างนี้หรือเปล่า หรือเป็นอยู่แล้ว แต่ทำไมไม่อยากเปิดเผย ซึ่งความจริงแล้วมันเป็นสิ่งที่เป็นปกติธรรมดาของชีวิตมนุษย์ซึ่งไม่มีใครเลือกได้ว่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ว่าเราสามารถที่จะแก้ไขได้ เพราะฉะนั้น ถ้าท่านสงสัยว่าลูกของท่านพิการ หูหนวก และก็อยากจะให้ลูกของท่านได้สามารถจะอยู่ในสังคมได้ โดยปกติต่อไปในอนาคต โดยการเริ่มต้นด้วยการเรียนหนังสือ ก็คิดว่าทางที่ดีที่สุดก็ควรจะไปติดต่อสอบถามเพื่อให้เด็กของท่านได้เข้าเรียนที่นี่ จะไปติดต่อที่ไหนหรือโครงการนี้มีโครงการจะรับเด็กต่อไปหรือไม่ หรือมีโครงการอื่นที่จะมาสนับสนุนหรือไม่ ก็จะขอเรียนถามจากคุณหมอปูนพิศคะ”

น.พ.พูนพิศ “ครับ ปัญหาเรื่องมีลูกเป็นเด็กหูพิการ แต่กำเนิดในบ้านนั้น ปัจจุบันนี้หลายท่านอาจจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่าปิดบังหรือซ่อนเร้นแต่ผมจะขอเรียนให้ทราบว่า ถ้าท่านทำสิ่งนั้นหรือปิดบังซ่อนเร้นนั้นะครับ จะเป็นการเสียโอกาส สำหรับเด็กในปกครองของท่าน อย่างนี้ว่าลูกของท่านคนเดียวที่รับเคราะห์กรรมอันนี้นะครับ ในโรงพยาบาลราชพิบัติ ตั้งแต่เปิดรับบริการผู้ป่วยมานี้ทุกคนเมื่อมาถึงโรงพยาบาลแล้ว โรงพยาบาลก็จะจัดให้ว่าคนไหนควรจะไปอยู่ที่โรงเรียนไหนหรือควรจะปฏิบัติตนอย่างไร เราให้ความสำคัญกับตนเองกับครอบครัวคนหูหนวกนี้เป็นอย่างมากทีเดียวแล้วเราก็มีความผูกพันใกล้ชิดกับกระทรวงศึกษาเป็นอย่างดี และยังเมื่อสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดโครงการศูนย์เด็กหูหนวกปฐมวัยขึ้นในครั้งนี้นี้เป็นโครงการตัวอย่างที่ควรจะได้รับ การสนับสนุนเป็นอย่างดี คือ ผมเห็นว่ากระทรวงศึกษาฯ ควรจะต้องประสานงานนี้ ต่อไปให้สมตามที่ได้ทรงตั้งพระราชปฏิธานเอาไว้ สำหรับที่จะขยายโครงการต่อไปในส่วนภูมิภาคด้วย สำหรับต่อไปผมขอเรียนให้ทราบเลยครับว่า เด็กหูหนวกซึ่งเกิดในระหว่างกลางปี ๒๕๒๓ ถึงกลางปี ๒๕๒๔ ซึ่งจะมีอายุครบ ๓ ขวบ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๗ จะเป็นเด็กที่ได้รับการคัดเลือกให้มาเข้าโรงเรียน หรือเข้าอยู่ในศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ท่านจะมาพบเจ้าหน้าที่ของแผนก

หูกอมุก โรงพยาบาลรามาริบัติ เพื่อลงชื่อไว้ล่วงหน้าได้แล้วตั้งแต่บัดนี้ หรือแม้แต่กระทั่งเด็กของท่านที่ตรวจพบแล้ว เวลานี้มีอายุเพียง ๑ ขวบเท่านั้น ก็มาลงชื่อไว้ได้ เพราะเรามีบัญชีทะเบียนเอาไว้ระยะ ซึ่งถึงเวลาโรงเรียนจะเปิดเราก็จะตามเด็กเหล่านี้มา แล้วก็ทำการทดสอบกันแล้วก็คัดเลือกกันเป็นการใหญ่ ถึงแม้ว่าในตอนนี้องค์กรของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะรับได้แต่เพียง ๑๔ คน แต่ถ้าเผื่อว่ามีคนมาหาเรามาก ๆ ผมก็คิดว่าท่านผู้อำนวยการชำนาญก็คงจะไม่นั่งอยู่เฉย ๆ นะครับ คงจะต้องหาทางเปิดเพื่อจะรับเด็กเหล่านี้เข้าไปในโรงเรียนอื่น ๆ หรือสถาบันอื่น ๆ ต่อไป เพราะว่าโครงการตัวอย่างได้เกิดขึ้นแล้ว อันเป็นโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีครั้งนี้”

สิริพร

“ก็เป็นที่น่าทึ่งได้ว่า เด็กที่หูพิการทั้งในเมืองและเด็กที่อยู่ต่างจังหวัด หรือผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย จะมีโอกาสมีอนาคตดีขึ้น โดยได้รับการฝึกการศึกษาตั้งแต่แรก เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและประเทศชาติดังพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานในโครงการทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย”

เพลง

สายฝน

โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พล.ต.ท.วิภาส วิบุลากร ผู้ร่วมรายการ
ปราณี สิมปวณิชพันธุ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เตล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังมีความยากจน เดือดร้อนทั้งทางด้านการทำมาหากิน ความยากลำบากในการรักษาพยาบาล และการดำรงชีวิตทั่วไป รวมทั้งที่อยู่อาศัยก็ห่างไกลความเจริญ ไม่มีเส้นทางคมนาคม และการบริการของรัฐก็ไม่สามารถเข้าไปถึงได้ ทำให้ต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากการถูกตัดขาดจากสังคมภายนอกอย่างสิ้นเชิง สิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนกลุ่มนี้เชื่อฟังและคล้อยตามผู้ที่ไม่หวังดีต่อบ้านเมืองของเรา อันจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศได้เช่นกัน

จากการที่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประชาชนในชนบทที่ห่างไกลอยู่เสมอ ทำให้ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริงถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทด้วยพระองค์เองตลอดมา ทรงห่วงใยและมีพระมหากรุณาธิคุณที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชนเหล่านี้ ดังนั้นเมื่อประมาณปี ๒๕๒๐ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีพระราชปรารภกับ พลตำรวจตรี วิภาส วิบุลากร ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ ว่า จะทำอย่างไรประชาชนในหมู่บ้านที่ห่างไกลจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมที่สงบ สันติสุข และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีงาม ต่อมาในปี ๒๕๒๑ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็ได้เริ่มต้นมาจนถึงทุกวันนี้

เพลง

สายฝน

บรรยาย

โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ได้เริ่มดำเนินการในหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นจำนวนประมาณ ๔๐๐ หมู่บ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว และที่กิ่งอำเภอ เขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้มีโครงการนี้เช่นกัน ดังที่ พลตำรวจตรี วิภาส วิบุลากร ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ ได้เล่าถึงสาเหตุที่ต้องมีการดำเนินการโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน

ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่นว่า

พล.ต.ต.วิภาส

การพัฒนากิ่งอำเภอเขาสวนกวาง เป็นเรื่องซึ่งเป็นการทำางานต่อเนื่องมาจากการทำางานด้านการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งผมรับผิดชอบพื้นที่นี้มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ แล้วเมื่อผมมารับผิดชอบนั้นผมก็คิดว่า ถ้าเราทำให้หมู่บ้านทุกหมู่บ้านในพื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวางมีความมั่นคงแล้ว เราก็สามารถทำให้พื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวางเกิดความมั่นคง เพราะฉะนั้น ผมจะพยายามทำงานในการพัฒนาที่หมู่บ้านตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในพื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง ผมก็เริ่มที่บ้านป่าหวายหนึ่ง ซึ่งผมก็ถือว่าเป็นบ้านต้นแบบที่ทำามาตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ และก็ทำให้เกิดความสำเร็จ และขณะเดียวกันนั้นภาครัฐบาล และภาคเอกชนก็ให้ความสนับสนุนที่จะให้ผมขยายงานนี้ออกไปยังพื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง เพราะฉะนั้นนี่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผมต้องพัฒนาบนพื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง ซึ่งขณะนี้ผมก็กำลังทำงานร่วมกับจังหวัดขอนแก่น และกิ่งอำเภอเขาสวนกวางในการพัฒนา”

ปราชญ์

“ตามโครงการนี้ มีขั้นตอนในการพัฒนาอย่างไรบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส

“โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านมีอยู่ ๓ ขั้นตอน ขั้นที่ ๑ ก็คือการศึกษาปัญหาของหมู่บ้าน จะทราบว่าหมู่บ้านนั้นมีปัญหาอย่างไรบ้าง กับการสรรหาบุคคลที่ประชาชนยอมรับนับถือ ที่เรียกว่าผู้นำโดยธรรมชาติ แล้วเราก็นำมาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับกรรมการของหมู่บ้าน ขั้นที่ ๒ การพัฒนาความคิด ก็คือทำให้การศึกษาอบรมกับกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้ช่วยกรรมการหมู่บ้าน หรือวิทยากรประจำหมู่บ้าน หรือว่าประชาชนภายในหมู่บ้าน ให้มีความเข้าใจความคิดทางการเมือง เพื่อสอดคล้องกับระบบการปกครอง แล้วก็ให้มีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาชนบท ตามแผนพัฒนาชนบทแนวใหม่ของรัฐบาล และเข้าใจในเรื่องการพัฒนาตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน รวมทั้งในด้านการฝึกอบรมในลักษณะสัมพันธ เพื่อที่เขาจะรู้จักว่า ทำไมคนแตกต่างกัน ทำอย่างไรจะทำความเข้าใจกันได้ และทำอย่างไร คนจึงรวมกลุ่มกันได้ นี่ก็เป็นการพัฒนาในแง่ความคิด ก็เพื่อที่จะรวมกลุ่มคนให้มีความคิดตรงกัน และมีจุดหมายปลายทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกันเสียก่อน แล้วเราก็ขึ้นขั้นที่ ๓ คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้หมู่บ้านสะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขอนามัยทุกหลังคาเรือน แล้วก็พัฒนาความเป็นอยู่ตามที่ประชาชนมีปัญหา ถ้าประชาชนมีปัญหาเรื่องใด เราก็จะทำโครงการนั้น เพื่อแก้ปัญหาเรื่องนั้น เช่น เขาเจ็บไข้ได้ป่วย เราก็จะเอาโครงการสหกรณ์ดูยาเข้ามา และให้การศึกษาอบรมประชาชนในหมู่บ้าน จนกระทั่ง ประชาชนสามารถที่จะรักษาตนเองได้ หรือถ้าเขาขาดแคลนข้าวในฤดูเก็บเกี่ยว เราก็ตั้งธนาคารข้าวขึ้นอย่างนี้เป็นต้น”

ปราณี “สำหรับด้านกำลังคนที่นำมาใช้ในการพัฒนาในโครงการนี้ได้มาจากที่ไหนบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “จริง ๆ แล้ว ในการทำงานโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน เราใช้เจ้าหน้าที่แต่ละหมู่บ้านไม่มากนัก อาจจะเป็น ๒ ถึง ๔ คนก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่เนื่องจากการทำงานที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง เราต้องการสร้างความสำเร็จออกมาในระยะเวลาอันสั้น และจะเป็นการให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวางด้วย เพราะฉะนั้นทางกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จึงได้ระดมตำรวจตระเวนชายแดนจากทั่วประเทศให้มาปฏิบัติงานที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง ระยะเวลา ๑๐ สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๖ จนถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ที่จะดำเนินการในการที่จะพัฒนาที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง ทั้งนี้เพราะอยู่ในช่วงหน้าฝนด้วย ประชาชนกำลังว่างเพราะเป็นหน้าแล้ง เราก็ระดมคนจำนวนมากจากทุกภาค ซึ่งเป็นนโยบายของผู้บัญชาการที่ต้องการระดมตำรวจตระเวนชายแดนทุกภาคมาทำงาน ณ พื้นที่ที่ต้องการในเวลาที่ต้องการอย่างพร้อมเพรียงกันด้วย ประการหนึ่ง ประการที่ ๒ เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในแนวทางนี้ กับเพื่อนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคอื่น ๆ เพื่อว่าเขาจะไปทำงานอย่างนี้ในภูมิภาคของเขาได้ เพราะฉะนั้นในขั้นต้น เราชระดมกำลังมาจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขตทุกเขต กองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ รวมทั้งกองกำกับการการฝึกด้วย และใช้กำลังตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ของตนเองด้วย”

ปราณี “ทางกิ่งอำเภอเขาสวนกวาง มีหมู่บ้านที่เข้าร่วมในโครงการสร้างความมั่นคงในชนบท จำนวนมากน้อยเท่าไรคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “กิ่งอำเภอเขาสวนกวางมีอยู่ทั้งหมด ๔๖ หมู่บ้านด้วยกัน และมี ๒ หมู่บ้านเราคงทำ ๔๔ หมู่บ้านใน ๔ ตำบลของกิ่งอำเภอเขาสวนกวางครับ”

ปราณี “ที่ว่าได้รับงบประมาณจากภาคเอกชน ได้รับจากที่ไหน และจำนวนเท่าไรคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “ในเรื่องการสนับสนุนของภาคเอกชนนั้น ต่อเนื่องจากรัฐมนตรีชาฎะ มนุชธรรม กับ พลเอกสายหยุด เกิดผล ได้มาเยี่ยมโครงการที่ป่าหวายหนึ่ง และคิดว่าเราจะระดมเงินจากภาคเอกชนมาสนับสนุนต่อมา พณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ก็มอบหมายให้ผมไปชี้แจงให้ภาคเอกชน ที่สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อประมาณวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ และหลังจากนั้น ภาคเอกชนก็เดินทางมาดูหมู่บ้านต้นแบบที่บ้านป่าหวายหนึ่ง เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ และเขาเหล่านั้นก็บริจาคเงินร่วมกันเป็นเงิน ๒ ล้าน ๒ หมื่นบาท และนำเงินจำนวนนี้ขึ้นทูลเกล้าถวายสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็พระราชทานเงินจำนวนนี้ให้มาเป็นกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นองค์อุปถัมภ์อยู่”

ปราณี “หลังจากได้รับเงินจากภาคเอกชนแล้ว ได้วางเป้าหมายไว้อย่างไรบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “เป้าหมายของเราก็คือว่า เราก็คงจะใช้แนวนโยบายในการพัฒนาชนบท แผนใหม่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เป็นเป้าหมายหลัก ก็คือว่า จะทำอะไรให้ประชาชนในพื้นที่นี้ ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบ้านเมืองในเรื่องตัวบทกฎหมาย และในเรื่องอื่น ๆ เพื่อไม่ให้คนภายนอกจะเข้ามาหลอกลวงคนเหล่านี้ได้ ประการที่ ๒ ก็คือว่า เราจะจัดความเจ็บป่วยของประชาชนเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป ประการสุดท้ายก็คือว่า เราจะยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยการเอาโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ตามที่เราศึกษาสภาพปัญหาเอาไว้แล้วว่าเขามีปัญหาอะไร เราก็จะแก้ที่ปัญหาอันนั้น เพื่อให้เขามีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ในขณะที่ เราสามารถที่จะทำงานตามขั้นตอนเหล่านี้ไปอย่างมีผลสำเร็จในหลายด้าน”

ปราณี “เมื่อเปรียบเทียบสภาพภูมิประเทศ และความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณกิ่งอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่นในสมัยก่อน กับในปัจจุบันนี้ หลังจากที่มิได้โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และมีการพัฒนาอะไรไปบ้างแล้วคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง ตั้งอยู่ตอนบนสุดของจังหวัดขอนแก่น มีภูเขาขนาด ๒ ด้าน ทั้งด้านทิศตะวันตก และทิศตะวันออก และมีเส้นทางหลักสายขอนแก่น-อุดรธานี กับทางรถไฟจากขอนแก่น-อุดรธานี เป็นเส้นที่ผ่ากลางพื้นที่ ภูมิประเทศโดยทั่วไปนั้น ประชาชนจะมีหมู่บ้านอยู่กระจัดกระจายกันทั่วไปในป่าเขา และอยู่ห่างกัน และมีกลุ่มผู้ที่ไม่หวังดีได้เข้ามาเกาะติดอยู่กับพื้นที่นี้มาก่อน ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยากจน และล่าหลังหาเช่ากินค่า หาเช่ากินเช่า ไปตามประสาของความยากจน และมีปัญหามากมาย นี่เป็นสภาพเมื่อก่อนนี้ และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ก็ไม่ดีนัก แต่หลังจากที่เราเข้าไปดำเนินการในพื้นที่นี้แล้ว ในขณะนี้ ความเข้าใจระหว่างเรากับประชาชนดีขึ้น ประชาชนให้ความร่วมมือกับเราอย่างดียิ่ง และเราสามารถดำเนินงานไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างดี ปัจจัยสำคัญก็คือว่า ในคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาตินั้นได้กำหนดไว้ว่า หมู่บ้านมีอยู่ ๓ ระดับ ระดับหนึ่ง ก็คือ หมู่บ้านที่ยังไม่พัฒนา กับหมู่บ้านที่กำลังพัฒนา และหมู่บ้านที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะมีเกณฑ์แตกต่างกันไปหลายประการ แต่ผมจะเรียนเฉพาะที่สำคัญก็คือว่าในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้พัฒนานั้น ประชาชนจะไม่สนใจในการที่ปกครองตนเอง ในหมู่บ้านที่กำลังพัฒนา ประชาชนเริ่มให้ความสนใจที่จะปกครองตัวเอง และหมู่บ้านที่พัฒนาแล้ว ประชาชนจะเข้ามามีส่วนในการปกครองตัวเองมากที่สุด เพราะฉะนั้น ในขณะนี้ ถ้าพูดถึงเรื่องนี้แล้ว ประชาชนในพื้นที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวางทุกหมู่บ้านในขณะนี้ นั้น เขามีความรับผิดชอบต่อหมู่บ้านของเขาอย่างแท้จริง เขาอยากจะมีส่วนในการที่จะศึกษาปัญหาการที่จะคิดหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหา และในขณะเดียวกัน เป็นคนที่จะเสนอแผนและวิธีการ

สภาพภายในหมู่บ้าน ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการ
สร้างความมั่นในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ที่จะแก้ปัญหาหมู่บ้านของเขาให้กับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งผมคิดว่าเรากำลังอยู่ระหว่างหมู่บ้านที่กำลังพัฒนา ไปสู่หมู่บ้านที่พัฒนาแล้วในด้านความคิด แต่ในด้านการปฏิบัตินั้นเราก็เริ่มจากการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ในขณะที่ทุกหมู่บ้านนั้นมีความสะอาด มีความเป็นระเบียบน่าอยู่น่าอาศัย และสุขอนามัยดีขึ้น อาชญากรรมนั้นเป็นศูนย์นะครับ และประชาชนก็เลิกทิ้งอบายมุข กินเหล้า เล่นการพนันก็เริ่มหมดไป จะเหลือบ้างก็น้อยเต็มที แต่ปัจจุบันนี้ก็เริ่มจะไม่ปรากฏในเรื่องอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งก็เป็นแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไป และจากการที่เรามีเครื่องมือจักรกลของกรป.กลาง ทำให้เราสามารถบุกเบิกถนนหนทางในที่ยังล้าหลังให้ดีขึ้นได้อีกด้วย เพราะฉะนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้สึกนึกคิดในการที่จะมีส่วนในการพัฒนาตัวเอง และในด้านของสภาพแวดล้อมก็ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผมอยากให้ท่านผู้ฟังไปดูว่า เขาจัดหมู่บ้านของเขาเหมือนหมู่บ้านจัดสรรในบางหมู่บ้าน และหลาย ๆ หมู่บ้านที่กำลังจะเป็นอย่างนั้น เขาสามารถตั้งสหกรณ์ขึ้นมา โดยการลงทุนของเขาเอง เราช่วยเหลือแค่เพียงการฝึกอบรมกับการให้ยาในชั้นต้น เขาสามารถสร้างธนาคารข้าว ฉางข้าวขึ้นมาเองได้ เราเพียงแต่สนับสนุนข้าวบ้างเท่านั้น เพราะฉะนั้น สภาพก็เปลี่ยนแปลงไปมาก ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และฝ่ายรัฐบาลดีมากครับ”

ปราณี “โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง มีระยะเวลาสิ้นสุดหรือเปล่านั้น”

พล.ต.ต.วิภาส “ครับ ตอนนี้เรากำหนดแผนงานไว้ ๓ ชั้น ชั้นแรกก็คือ การศึกษาสภาพปัญหาและการหาผู้นำ เพื่อจัดผู้นำเป็นกรรมการหมู่บ้าน ชั้นนี้เราได้ทำเสร็จสิ้นแล้ว ในการพัฒนาความคิด ก็คือการอบรมกรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยกรรมการหมู่บ้าน และวิทยากรประจำหมู่บ้าน ชั้นนี้เราก็ดำเนินการเสร็จแล้ว ในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ผมคิดว่า เราประสบความสำเร็จไปแล้วประมาณ ๘๐-๘๕% ก็ยังเหลือโครงการย่อย ๆ ต่าง ๆ ที่ชาวบ้านร้องขอ เช่น การตั้งธนาคารข้าว สหกรณ์ยา การพัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตอีกบ้าง โดยการใช้เงินภาคเอกชน ผมคิดว่าอาจจะต้องใช้เวลาอีกสักประมาณ ๑ ปีนะครับ งานทั้งหมดจึงจะเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อย และจะได้เป็นอำเภอต้นแบบอีกอำเภอหนึ่ง”

ปราณี “เมื่อสิ้นสุดโครงการที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวางแล้ว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้จะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ในแง่ใดบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส “ครับ ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างมหาศาลทีเดียว เพราะว่า ในหลักการพัฒนาชนบทแผนใหม่ของรัฐบาลนั้น ก็ต้องการให้ประชาชนเข้าใจปัญหา และสามารถที่จะหาแนวทางมาแก้ไขปัญหาคด้วยตัวของประชาชนเอง และสามารถที่จะเสนอความต้องการไปยังรัฐบาลได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งอันนี้ ผมคิดว่ากิ่งอำเภอเขาสวนกวางใน

อนาคตจะต้องเป็นอย่างนี้แน่นอน นี่ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ในการทำงานนั้น เราทำร่วมกันระหว่างตำรวจตระเวนชายแดน ผู้ใหญ่บ้าน สถาบาคณะกรรมการประสานงานระดับตำบล และเจ้าหน้าที่กิ่งอำเภอ เราได้ทำงานกันอย่างใกล้ชิดกับประชาชนตลอดมา เพราะฉะนั้น เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ก็จะริเริ่ม และพัฒนาต่อเนื่องออกไปอีกจากที่เขาเป็นอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น ผมคิดว่าน่าจะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดียิ่ง ๆ ขึ้น”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

ในโอกาสที่เจ้าหน้าที่รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้ร่วมเดินทางไปกับตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งได้เดินทางไปดูงานในโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่นในระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๖ เราได้พบและพูดคุยกับประชาชนในบริเวณพื้นที่ของโครงการ ซึ่งได้เล่าถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนี้

เสียงประชาชน ๑ “มาอยู่แรก ๆ การทำมาหากินก็พอเป็นไปเป็นมา ไม่พอกินขาดไปบ้าง ทุกวันนี้พอกินคืออยู่”

เสียงประชาชน ๒ “ก่อนเจ้าหน้าที่ยังไม่มา รู้สึกว่าการอยู่การกินไม่ค่อยดี แต่เดี๋ยวนี้ เจ้าหน้าที่เข้ามาก็รู้สึกว่า ดีขึ้นพอสมควรครับ มีความสุข ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่”

เสียงประชาชน ๓ “พัฒนาอะไรนั้นอะไรก็ดีขึ้น บ้านเมืองก็สะอาด อยู่ดีกินดีสบายขึ้นแล้ว ดีขึ้นแล้ว ไปง่ายมาง่าย ไปสะดวก สามารถใช้รถใช้ได้ มีตลาดมีรถแล้ว โจรผู้ร้ายก็ไม่ค่อยมีเหมือนเก่า”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

เมื่อใดก็ตามที่ตำรวจตระเวนชายแดน ร่วมกับหน่วยราชการและภาคเอกชนต่าง ๆ ดำเนินการโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่นเสร็จสิ้นลงแล้ว พวกเราคงหวังได้ว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ของโครงการจำนวนทั้งหมด ๔๔ หมู่บ้าน จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข นอกจากนั้น ยังทำให้เขาเหล่านั้นสามารถจะติดต่อ และเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอกได้ สมดังพระราชประสงค์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติอันเป็นที่รักของพวกเราทุกคน

เพลง

อันความกรุณาปราณี.....

โครงการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมือง

กรุงเทพมหานคร

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พล.อ.อ.พเนียง กานตรัตน์ และ
พลเรือตรีปรีชา คิษยมันท์ ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เค็ด

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ประเพณีโบราณเกี่ยวกับการสร้างบ้านเมือง จะต้องทำพิธีอย่างหนึ่ง เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่บ้านเมืองที่จะสร้างขึ้น สิ่งนั้นคือ การยกเสาหลักเมืองขึ้นในที่อันเป็นชัยภูมิสำคัญ ให้เป็นมิ่งขวัญแก่พสกนิกร สำหรับยึดถือเป็นหลักชัยทางจิตใจว่าบ้านเมืองที่สร้างขึ้นนั้นมีรากฐานฝังไว้อย่างแน่นอนแล้ว การสร้างบ้านเมืองสมัยโบราณย่อมเป็นที่อาศัยแห่งขวัญและจิตใจของประชานรวมอยู่ด้วย เพราะประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของบ้านเมือง ถ้าประชาชนมีจิตใจมั่นคง เชื่อถือในหลักบ้านเมืองที่ได้สร้างขึ้น ก็เป็นการผดุงกำลังใจให้มั่นคงแน่วแน่ในการดำรงชีพ มีความเชื่อมั่นว่าหลักเมืองได้ตั้งแล้ว โดยอนุภาพของหลักเมืองจะเป็นหลักชัยให้ประชาชนผู้รวมกันอยู่ในบ้านเมืองนั้น อยู่กันเป็นสุขรุ่งเรืองสถาพรตลอดกาลปาวสาน

พิธียกหลักเมืองของชนชาติไทย คงจะทำกันมาตั้งแต่สร้างกรุงสุโขทัย และกรุงศรีอยุธยา สืบมาจนถึงกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะการลงหลักเมืองไว้แน่นอนนั้นเป็นหลักฐานให้รู้ว่า ประชาชนและพระมหากษัตริย์จะต้องร่วมใจกันสร้างบ้านแปลงเมืองขึ้นอยู่อาศัย ณ ที่อันเป็นสิริมงคลไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงอย่างใดอีก ทั้งนี้เพื่อให้งังเกิดความเจริญรุ่มเย็นเป็นสุขต่อไป

เพลง

.....

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมบรมกษัตริย์แห่งพระราชจักรีวงศ์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจหลายหลากเพื่อให้ประชาชนพลเมืองได้รับความร่มเย็นเป็นสุขได้ทรงวางพระฤกษ์ฝังเสาหลักเมือง เมื่อวันอาทิตย์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๖ ปีชวด จุลศักราช ๑๑๔๔ ตรงกับวันที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๒๖ นับเป็นโบราณราชประเพณี ที่ทรงบำเพ็ญปฏิบัติส่วนหนึ่ง เพื่อให้เป็นมิ่งขวัญกำลังใจแก่ประชาชนราษฎรในยามที่ต้องสร้างบ้านแปลงเมืองขึ้นใหม่ และนับแต่กาลนั้นมาจนบัดนี้ ศาลพระหลักเมือง ก็ได้สถิตเสถียร เป็นมิ่งขวัญของประชาชน

ชาวไทยมาถึง ๒๐๑ ปี และใจช่วงระยะเวลาอันยาวนานนี้ก็ยอมชำระศฤงคารตามกาลเวลา ได้มีการปฏิสังขรณ์มาโดยตลอดครั้งแรกในแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้ทรงปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมหลักเมืองและองค์ศาลาจากรูปศาลาเป็นยอดปราสาทชั้นใหม่ จากนั้นก็มีการซ่อมแซมมาโดยตลอด เพื่อให้เป็นมิ่งขวัญคู่บ้านคู่เมือง

ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ อันเป็นวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีสมโภชหลักเมือง เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ มีพระราชดำริให้พิจารณาปรับปรุงศาลาพระหลักเมือง และขยายพื้นที่รอบบริเวณศาลาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งการพิจารณาปรับปรุงพื้นที่รอบบริเวณโดยจัดสวนหย่อมให้สวยงามน่าดูยิ่งขึ้น องค์การทหารผ่านศึก ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงกลาโหมให้เป็นผู้ดูแลศาลาพระหลักเมือง ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมหารือเพื่อปรับปรุงทั้งตัวอาคารและผังบริเวณโดยรอบ โดยตั้งคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงศาลาพระหลักเมืองขึ้นโดยเฉพาะ มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม พล.อ.อ.พะเนียง กานตรัตน์ เป็นประธานกรรมการ และได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานอัญเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ในการปรับปรุงศาลาพระหลักเมืองครั้งนี้ด้วย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ในการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลาพระหลักเมือง และได้พระราชทานพระราชดำริในการปรับปรุงศาลาพระหลักเมืองครั้งนี้ ดังที่ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม พล.อ.อ.พะเนียง กานตรัตน์ ชี้แจงว่า.....

พล.อ.อ.พะเนียง “สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตร แผนหลักในการปรับปรุงศาลาพระหลักเมืองนี้เมื่อก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ และได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่กระผมซึ่งเป็นประธานกรรมการไว้ และบางเรื่องก็ได้มีพระราชดำริผ่านมาทางรองเลขาธิการ มีความสำคัญดังต่อไปนี้ครับ คือด้านหน้ารับสั่งว่าศาลาในปัจจุบันนั้นควรจะได้รับการปรับปรุงให้ขยายพื้นที่บริเวณกำแพงรั้วของศาลาให้เป็นประตูทางเข้ากับทางเดินเท้าหลักเมืองนั้นให้กว้างกว่าเดิม เพราะตอนเสด็จพระราชดำเนินกลับนั้นรับสั่งว่าแคบไป อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องการปรับปรุงอาคารศาลานั้น รับสั่งว่าขอให้ยึดถือแบบของศาลาที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้ทรงสร้างไว้เป็นหลัก ส่วนจะดัดแปลงอย่างไรนั้นให้ถือแบบนี้เป็นหลัก อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องการทำรั้วรอบบริเวณนอกศาลานั้นขอให้ออกแบบให้กลมกลืนกับอาคารของตัวศาลาที่จะปรับปรุงใหม่นี้ด้วย นี่เป็นสิ่งที่พระองค์ท่านมีพระราชดำรัสกล่าวรับสั่งเอาไว้”

สมเด็จพระบรมฯ เสด็จตรวจเยี่ยมการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง (เม.ย. ๒๖)

ทัศนียภาพ ศาลพระหลักเมือง หลังจากการบูรณะซ่อมแซมแล้วบางส่วน (เม.ย. ๒๖)

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สิริพร “และเมื่อท่านเสด็จพระราชดำเนินกลับมาครั้งหลังนี้ละ ท่านได้ทรงมาตรวจงานแล้ว ก็ได้ทรงให้คำแนะนำอะไรเพิ่มเติมอีกบ้างหรือเปล่า”

พล.อ.อ.พะเนียง “สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จกลับมาพระนครอีกครั้งหนึ่งและก็ได้เสด็จมาเยี่ยมตรวจกิจการงานของการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง ในวันที่ ๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ ในการเสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมครั้งนี้กระผมเองก็ได้กราบทูลรายงานผลการดำเนินการไปแล้วว่าจัดอะไรไปบ้าง ซึ่งเป็นรายละเอียด ผมใคร่จะขอเรียนให้ท่านทั้งหลายได้ทราบมีดังนี้ะครับ..... ที่จะกราบทูลพระองค์ท่านไป คือได้มีการ จากที่เสด็จเยี่ยมครั้งแรกแล้ว ก็ได้มีการประชุมกรรมการถึง ๗ ครั้ง ตั้งอนุกรรมการพิจารณาในเรื่องเกี่ยวข้อง ๔ คณะ มีคณะอนุกรรมการพิจารณาออกแบบก่อสร้างอาคารศาลพระหลักเมือง คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการตรวจการจ้าง คณะอนุกรรมการการบัญชี และการเงิน ส่วนคณะอนุกรรมการจัดหารายได้นั้นกำลังพิจารณาจัดหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการต่อไป นอกจากนั้นในขณะที่ กระผมได้กราบทูลนั้นปรากฏว่ามีผู้บริจาคเงินเพื่อปรับปรุงศาลพระหลักเมือง ยอดเงินปฏิสังขรณ์ที่ได้จากประชาชนบริจาคไว้ที่ศาลพระหลักเมืองนั้น รวมทั้งสิ้นประมาณ รวมทั้งองค์การทหารผ่านศึกด้วยรวมทั้งสิ้นประมาณเกือบ ๑๐ ล้านบาท พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทานให้จำนวนเงิน ๕๒,๑๗๖.๘๖ บาท (ห้าหมื่นสองพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบหกบาทเก้าสิบหกสตางค์) บริษัทเทคโนโลยีการบริการเงิน ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาทถ้วน) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเงินที่องค์การปิโตรเลียมถวาย ๑๐ ล้านบาท ก็เป็นเงินทั้งหมดเบ็ดเสร็จขณะนี้ มีเงินใช้จ่ายประมาณ ๒๐ ล้านบาทเศษ ผลการปรับปรุงที่ได้กราบทูลไปนั้น ก็ได้เริ่มมีการสร้างรั้วก่อน ซึ่งขณะนี้ได้มีการเปิดประตูก่อสร้างรั้วไปแล้ว บริษัทปวช.ลิขิตการสร้างเป็นผู้ประมูลได้ในราคา ๑,๓๖๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสามแสนหกหมื่นบาทถ้วน) งานนี้จะเสร็จในวันที่ ๒๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ ส่วนการออกแบบก่อสร้างสำนักงานผู้ดูแลของศาลและโรงละคร ก็คิดว่าจะออกแบบสามารถประกวดราคาได้ เดือนสิงหาคม ปีนี้ ส่วนออกแบบตัวศาลนั้นจะต้องมีการรื้อศาลใหม่ ทำรั้วกำแพงแก้วใหม่ ซึ่งจะใช้เวลาออกแบบพอสมควร ซึ่งเสร็จเรียบร้อยแล้วจะกราบทูลให้ทรงทราบต่อไป อ้อ มีอีกเรื่องหนึ่งครับ เรื่องของการสร้างซ่อมบูรณะเทพารักษ์ที่ชำรุดให้เสร็จสมบูรณ์ตามเดิม ขณะนี้กรมศิลปากรก็รับไปดำเนินการ คิดว่าคงจะเสร็จภายในเวลาไม่ช้านี้ก็เป็นเรื่องที่ได้กราบทูลไปครั้งที่แล้วครับ”

สิริพร “สำหรับการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมืองนี้ เราไม่ได้ออกแบบไปพร้อมที่เดียวกันเลยหรือคะ”

พล.อ.อ.พนัญชัย “การออกแบบตัวศาลพระหลักเมืองนั้นยังไม่สามารถกระทำได้ทันที เพราะว่า มีกรรมการซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องกันหลายฝ่ายเห็นว่า แบบเดิมที่สร้างไว้นั้นไม่ถูกแบบของ สถาปัตยกรรมของไทย ครั้นจำเป็นต้องรื้อเฉพาะยอดพระปรารักษ์นั้นผิดแบบ จะต้องทำการสร้างใหม่ นอกจากนั้นตัวอาคารเดิมส่วนหน้าหลังปิดเพราะเป็นที่ทำงาน ของพนักงานและคับแคบมาก และจำเป็นต้องปรับปรุงใหม่ทั้งหมด”

สิริพร “ซึ่งเมื่อเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์แล้วนะค่ะ คาดว่าจะใช้ระยะเวลาเท่าไรถึง จะเสร็จสมบูรณ์ ประมาณสักปีไหนคะ”

พล.อ.อ.พะเนียง “ระยะเวลาในการปรับปรุงนั้นไม่สามารถจะบอกได้ในขณะนี้ เนื่องจากการ ออกแบบตัวอาคารศาลซึ่งจะต้องใช้เวลาและการพิจารณากันมาก โดยเฉพาะกรม- ศิลปากร ที่เป็นหน่วยรับผิดชอบงานทางด้านศิลปกรรมนี้ รับผิดชอบอยู่เต็มที่ ฉะนั้น การออกแบบต่าง ๆ จะต้องพิจารณาให้รอบคอบจึงไม่สามารถจะบอกได้ครับว่ากรม ศิลปากรใช้เวลาออกแบบนานเท่าไร และเมื่อออกแบบเสร็จแล้ว ก็จะประกวดราคาก่อสร้างทันที บอกได้แค่นั้นครับ”

สิริพร “การบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมืองในขณะนี้เนะค่ะ ก็รู้สึกว่าจะต้องใช้ค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก นอกจากที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทานมาแล้วนะค่ะ และจากที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี พระราชทานมานี้คิดว่า เราจะขอความร่วมมือจากประชาชนให้ช่วยกัน โดยเสด็จพระราชกุศลครั้งนี้มาน้อยเพียงใดคะ”

พล.อ.อ.พะเนียง “ก็ขณะนี้ก็มีกรมประชาสัมพันธ์ โดยให้ประชาชนทราบว่า ทางราชการได้มีการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองอยู่ซึ่งปรากฏว่ามีประชาชนที่มีศรัทธาอันถ่องแท้ในศาล พระหลักเมือง และพระเทพารักษ์ ได้มาบริจาคอยู่เป็นจำนวนพอสมควร ขณะเดียวกันองค์การทหารผ่านศึกเองซึ่งเป็นปีแรกก็รับผิดชอบศาลหลังนี้อยู่ ก็มีรายได้จากการที่ขายเครื่องสักการะใบเซียมซี รับจ้างแสดงละครแก้บน ก็จะนำเงินจำนวนที่ ได้นี้มาสมทบในการก่อสร้างปรับปรุงนี้ด้วยจำนวนหนึ่ง ขณะนี้เองคณะกรรมการ ก็พยายามจัดตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ เพื่อหารายได้ เพื่อที่จะชักชวนเชิญท่าน ผู้ที่เห็นสมควรมาเป็นคณะกรรมการหารายได้ขึ้นมา และเนื่องจากจำนวนเงินที่จะ ใช้กันยังไม่ทราบ คณะกรรมการชุดนี้จึงเห็นว่าควรจะทำรายชื่อก่อน ถ้า หากยอดเงินนี้พอเพียงก็ไม่ต้องรบกวนคนอื่น ท่านอาจจะออกเอง และถ้าเงิน จำนวนมากก็จะต้องหาวิธีที่จะหาเงินเพิ่มเติมขึ้น ซึ่งขณะนี้กำลังรออยู่ว่าเงินที่จะ ใช้จ่ายเท่าไร และท่านเหล่านี้ก็พร้อมที่จะช่วยเหลือขณะเดียวกันผมคิดว่าในขณะนี้ ประชาชนทั้งหลายที่ท่านยังไม่ทราบ แต่ว่าท่านมีจิตศรัทธาในองค์ศาลพระหลักเมือง และเทพารักษ์นี้ ท่านก็สามารถจะมาบริจาคได้ที่ศาลได้ทุกวันเวลาคับ ขณะนี้ เจ้าหน้าที่พร้อมที่จะรับอยู่”

- เพลง**
- บรรยาย** ศาลพระหลักเมืองกำลังอยู่ในระหว่างบูรณะปรับปรุง ซึ่งเมื่อแล้วเสร็จก็ก็จะส่งางามสมเป็นหลักและขวัญแห่งจิตใจของชาวไทยทุกคน สำหรับการดำเนินงานในการปรับปรุงขณะนี้ได้ดำเนินการไปแล้วมากน้อยเพียงใดนั้น เจ้าหน้าที่ของสถานีจะได้เรียนถามจาก พลเรือตรี ปรีชา คิษยนันท์ รองผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ซึ่งท่านได้ตอบให้ทราบวา
- พล.ร.ต.ปรีชา** “งานบูรณะปรับปรุงศาลพระหลักเมือง ขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงของการก่อสร้างรั้ว และประตูทางเข้าบริเวณศาล ซึ่งมีรูปลักษณะเป็นรั้วคอนกรีตล้อมรอบอาณาบริเวณของศาล มีความยาวประมาณ ๒๐๐ เมตร สูง ๑ เมตร ๘๐ เซนติเมตร โดยมีวงเงินในการดำเนินการสร้าง ๑,๓๖๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสามแสนหกหมื่นบาทถ้วน” ซึ่งกำหนดจะเสร็จในเดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ นี้ครับ
- สิริพร** “ต่อจากงานสร้างรั้วแล้ว คณะกรรมการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง มีแผนงานที่จะก่อสร้างต่อไปอย่างไรบ้าง”
- พล.ร.ต.ปรีชา** “งานในอันดับต่อไปก็คือ การก่อสร้างอาคารที่ทำการของศาลพระหลักเมือง และโรงละครแก่นัน ซึ่งเราจะสร้างอยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการออกแบบรายละเอียดที่กรมโยธาธิการ ส่วนรูปแบบของอาคารที่ทำการนี้ จะเป็นรูปแบบทรงไทยเพื่อจะให้เข้ากับบรรยากาศของเกาะรัตนโกสินทร์ และตัวศาลพระหลักเมืองที่จะสร้างในโอกาสต่อไป”
- สิริพร** “เพราะเหตุใด จึงต้องสร้างอาคารที่ทำการของศาลพระหลักเมืองก่อนการบูรณะปรับปรุงตัวศาลพระหลักเมือง”
- พล.ร.ต.ปรีชา** “อันนี้ก็เป็นการจำเป็นของเราเพราะขณะนี้ที่ทำการของศาลพระหลักเมืองนั้นเราอาศัยในตัวศาลพระหลักเมืองเป็นที่ทำงาน ปฏิบัติงานประจำวัน เพราะฉะนั้นเราจำเป็นจะต้องสร้างอาคารที่ทำการของศาลก่อนที่จะเริ่มงานก่อสร้างบูรณะตัวศาลพระหลักเมืองจะได้มีสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำศาล ซึ่งมีหน้าที่บริการแก่ประชาชนผู้มาสักการะ เป็นการจำหน่ายดอกไม้ธูปเทียนทอง และการรับบริจาคเงิน และทำหน้าที่การเงิน และบัญชี รวมทั้งให้มีโรงละครสำหรับให้ประชาชนแก่นันด้วย ซึ่งขณะนี้เราก็ต้องอาศัยปฏิบัติงานและมีละครแก่นันกันภายในตัวศาลซึ่งคับแคบอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นที่จะต้องก่อสร้างอาคารที่ทำการของศาลพระหลักเมืองเสียก่อน ต่อเมื่อการสร้างดำเนินไปจนสามารถให้เจ้าพนักงานศาล ย้ายออกจากตัวศาลไปอาศัยปฏิบัติงานได้แล้ว เราจึงเริ่มงานบูรณะตัวศาลเป็นลำดับต่อไป”
- สิริพร** “ศาลพระหลักเมืองนี้ เมื่อได้รับการบูรณะปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้วจะคงรูปอยู่เช่นเดิมหรือจะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร”

พล.ร.ต.ปรีชา

“หลักการในการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองนี้ คณะกรรมการถือเป็นหลักตายตัวว่าเราจะปรับปรุงอะไรก็ทำไปตามความเหมาะสม แต่ตัวพระหลักเมืองนั้นจะเคลื่อนที่หรือดอนให้สูงขึ้นไม่ได้ทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้โดยเหตุที่ตัวศาลเดิมตั้งอยู่ชิดถนนด้านกระทรวงกลาโหมมาก จึงเป็นข้อจำกัดที่ว่าเราจะขยายตัวศาลให้ใหญ่กว้างขวางตามใจชอบย่อมเป็นไปได้ไม่ได้ แต่ที่จะเปลี่ยนไปคือจะยกตัวศาลให้สูงเด่นขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของศาล ศาลางครมุขมียอดปราสาทที่เป็นรูปลักษณะถูกต้องตามหลักศิลปกรรมไทยทุกประการ ทั้งจะยึดถือแบบของศาลในสมัยแรก ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างเป็นหลักเท่าที่จะกระทำได้และสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลง ผิดไปจากที่เป็นอยู่ในรูปแบบปัจจุบันนี้ก็คือจะก่อสร้างศาลเทพารักษ์ให้เป็นที่ประดิษฐานขององค์เทพารักษ์คือพระเสื้อเมืองทรงเมือง พระกาฬไชยศรี เจ้าพ่อเจตคุป และเจ้าพ่อหอกลอง เป็นเอกเทศแยกออกจากตัวศาล ในปัจจุบันนี้เราได้ประดิษฐานร่วมอยู่กับเสาพระหลักเมืองในตัวศาล ทำให้เกิดความแออัด สับสนจากประชาชนผู้เข้าไปสักการะ การแยกสร้างศาลเทพารักษ์ดังกล่าวย่อมจะทำให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น ประชาชนก็จะได้แยกกันไปสักการะ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็น ๒ กลุ่ม ซึ่งจะลดความแออัดลงได้ อันนี้ก็หวังว่าคงจะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น”

สิริพร

“เมื่อนูรณะเรียบร้อยแล้ว ประชาชนจะเข้าไปสักการะได้เหมือนเดิมหรือมีข้อกำหนดที่จะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง”

พล.ร.ต.ปรีชา

“เรื่องนี้ก็เห็นว่าคงจะไม่มีปัญหาอะไร เพราะว่าเรานูรณะศาลพระหลักเมืองก็เพื่อจะให้รูปลักษณะของศาลพระหลักเมืองสูงเด่นขึ้น และเหมาะสมที่จะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองยิ่งขึ้นต่อไป ทั้งยังจะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการที่จะเข้าไปสักการะได้ยิ่งขึ้นกว่าเดิมมาก และมีอาณาบริเวณที่เป็นสวนหย่อม มีความร่มรื่นสวยงามให้ประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งแต่เดิมเราไม่มีบริเวณเลย นอกจากนั้นการบริการของเจ้าหน้าที่ประจำศาลก็ย่อมจะดีขึ้นตามไปด้วย”

สิริพร

“ค่าใช้จ่ายในการนุรณะปรับปรุงทั้งหมด พอจะทราบได้หรือไม่ว่าจะต้องใช้เงินสักเท่าใด”

พล.ร.ต.ปรีชา

“ค่าใช้จ่ายในการนุรณะปรับปรุงศาลนั้นเรายังไม่สามารถจะชี้ชัดลงไปได้ขณะนี้จนกว่าแบบแปลนของอาคารทุกอาคาร ตลอดจนแผนผังการจัดบริเวณจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ และเปิดประมูลก่อสร้างแล้ว การนุรณะคราวนี้เรากระทำกันอย่างรีบด่วนมิได้รอนแบบแปลนทุกสิ่งทุกอย่างเสร็จสมบูรณ์จึงจะเริ่มงานการนุรณะ แต่เราจะใช้วิธีออกแบบไปก่อสร้างไป อะไรที่ออกแบบเสร็จก่อน เราก็จะทำการเปิดประมูลก่อสร้างเป็นงาน ๆ ไป”

บรรยาย

ศาลพระหลักเมืองปูชนียสถานสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์กำลังได้รับการปรับปรุงให้สว่างามสมบูรณ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทุกคน โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การปรับปรุงครั้งนี้

โดยพระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นส่วนแรกจำนวนหนึ่ง ท่านก็มีส่วนที่โดยเสด็จสมทบทุนในการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมืองครั้งนี้ได้ เพราะศาลพระหลักเมืองเปรียบดังพลังศรัทธาทางใจของประชาชน และการลงหลักเมืองไว้แน่นอนนั้น ย่อมเป็นหลักว่าพระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเราได้ร่วมกันสร้างบ้านแปลงเมืองขึ้นเป็นสิริมงคลและความเจริญร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

“อ้าเทวะก้องกิติระบือ	ยศคือพระหลักเมือง
เชิญให้ ธ.ไผ่นฆ่าเลื่อง	ทิพยเนตรเอนคณา
ในกฎและบทพระธรรมนุญ	อนุจรตุลาการ
เที่ยงตรงธำรงค์ยุติพิจารณา	คติต้อง ณ กลองธรรม
อ้อองค์บพิตรอิสรนาม	พระสยามมะเทวัน
เดชานุภาพอภิรมหันธ์	ดมहितธิเกรียงไกร
สรวมทรงจำนงมนสะรัก	ษะพิทักษ์ไพไทย
ให้พูนพิพัฒน์พิพิธไพ	บุคภาพภิญโญทวี

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

“แม่หลวงของไทย”

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๘.๓๐ น.

จารุฉันทน์ มุสิกพะพงษ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

มีคนพูดกันว่า การเป็นแม่ของลูกสองสามคนนั้นเป็นได้ง่าย การเป็นแม่ที่ดีของลูกนั้นเป็นยาก แต่การเป็นแม่ที่ดีของคนทั้งชาตินั้นยากยิ่งกว่าหลายร้อยหลายพันเท่า แต่...ก็ยังมีบุคคลหนึ่งที่สามารถเป็นแม่ของคนทั้งชาติได้ ซึ่งบุคคลผู้นี้ ชาวไทยไม่ว่าชาย หรือหญิงต่างก็ร่วมจิตให้ความรัก เคารพ บูชา เทิดทูนไว้เหนือสิ่งใด ๆ และก็มีใจที่จะขนานนามว่า แม่หลวงของไทย และ...แม่หลวงของไทยพระองค์นี้ ก็คือ.....สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถของปวงชนชาวไทยนั่นเอง.....

เพลง

ราชินีศรีไทย

พ่อ (เอ็นดู)

“ลูกนั่งอ่านอะไรอยู่หรือ ไม่ยอมเงยหน้าเลย”

ลูกสาว

“หนังสือของสภาสังคมสงเคราะห์นี่คะ คุณพ่อ เป็นหนังสือที่พิมพ์ เนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติเมื่อปีที่แล้ว ที่แรกลูกก็ไม่ได้สนใจหรอกคะ แต่พอเห็นหน้าปกเป็นพระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ สง่างามจริง ๆ คุณคะ คุณพ่อ นี่ใจ ลูกอดใจไม่ได้ก็เลยหยิบมาลองเปิดอ่านดู”

พ่อ (หัวเราะน้อย)

“แล้วเป็นไงล่ะ”

ลูกสาว

“ก็...วางไม่ลง อย่างที่คุณพ่อทักตอนแรกนั่นล่ะคะ”

พ่อ

“มีเรื่องอะไรที่ลูกสนใจมากหรือ”

ลูก

“หลายเรื่องคะ แต่เอ...จะว่าหลายเรื่องคงไม่ถูก เรียกว่า เรื่องเดียวแต่มีคนเขียนกันหลายคน”

พ่อ

“เอ...พ่อซักจะสนใจขึ้นมาบ้างแล้วละ เรื่องอะไรกัน...คนตั้งหลายคนถึงมาช่วยกันเขียนเรื่องเพียงเรื่องเดียวนะ”

ลูก (หัวเราะ)

“ก็เรื่องพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในคะ คุณพ่อ มีคนช่วยกันเขียนคนละตอน ทหารก็เขียน พลเรือนก็มี เด็กก็ยังเขียนเลยคะ อย่างที่พันเอกวิกรม พงศ์สุภา เขียนตอนหนึ่งว่า...แม้พระองค์จะทรงดำรงอยู่ในอิศรฐาน เสวยสุขสำราญ เฝียบพร้อมด้วย อิสสรียศสูงส่ง มีข้าทูลบริวารห้อมล้อม ก็ไม่ทรงถือพระองค์ เสด็จฯ ไป ณ ที่ใด ก็มุ่งให้ประชาราษฎร์ได้ใกล้ชิด ทรง

โสภาปราศรัยเป็นกันเองเยี่ยงแม่กับลูก ตามได้ทุกข์สุขเหมือนแม่กับลูก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยพระราชโอรส พระราชธิดา และ โดยส่วนพระองค์เองแต่ละปีมิได้ขาดในภาคต่าง ๆ ก็มีพระดำหนัก มีพระราชวัง เป็นที่ประทับทุกครั้งทีเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปนั้น ก็ไม่ใช่เปลื้องทุกข์ บำรุงสุขแก่พสกนิกรในภาคนั้น ๆ จะเห็นว่าเมื่อเสด็จไป ณ ที่ใดจะเสด็จไปพบปะราษฎรไม่เว้นแต่ละวัน ทรงแนะนำช่วยเหลือในงานอาชีพต่าง ๆ ”

พ่อ (กิ้วหัวเราะ) “อ้าว...ทำไมอ่านไปร้องไห้ไปล่ะลูก”

ลูก (ก๊อ้นสะอื้น) “ลูกซาบซึ้งมากค่ะพ่อ...ลูกรู้สึกเหมือนว่า ทรงเป็นแม่ของลูกจริง ๆ อาจจะ เป็นเพราะ...ลูก”

พ่อ “เอาละจ๊ะ...ถ้าลูกคิดถึงแม่ของลูก ก็ร้องไห้ไปเถอะ...พ่อเองก็คิดถึงแม่ของลูกเหมือนกัน ถึงแม้ว่าเราจะจากกันไปหลายปีแล้วก็ตาม...(ตัดใจ) เอ้า...แล้วคนอื่นล่ะลูก เขียนถึงสมเด็จพระบรมราชินีนาถของเราว่ายังไงมั่ง...ไหน...มาให้พ่อดูซี.. (เสียงพลิกกระดาก) อ้อ...นี่ไง...เขาเขียนว่า...สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระราชหฤทัย และสนับสนุนในด้านสังคมสงเคราะห์ จะเห็นได้ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นองค์สภานายิกา สภาอากาศไทยตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๕๕ ทรงหารายได้เพื่อบำรุงสภาอากาศไทยเป็นประจำทุกปีเสมอมา ทั้งนี้เพราะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า สภาอากาศมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือมนุษยชาติด้วยกัน โดยไม่ได้แบ่งชั้นวรรณะหรือแบ่งเชื้อชาติ นอกจากนี้ ยังทรงรับเป็นประธานมูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิสายใจไทย มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษฯ เป็นต้น มูลนิธิดังกล่าวนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ล้วนแล้วแต่ทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง ทั้งยังอำนวยความสะดวกให้แก่อาณาประชาราษฎร์ ฉะนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ แก่มูลนิธิต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ ยังทรงรับมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ เข้ามาอยู่ในพระบรมราชินูปถัมภ์อีกมากมาย.....”

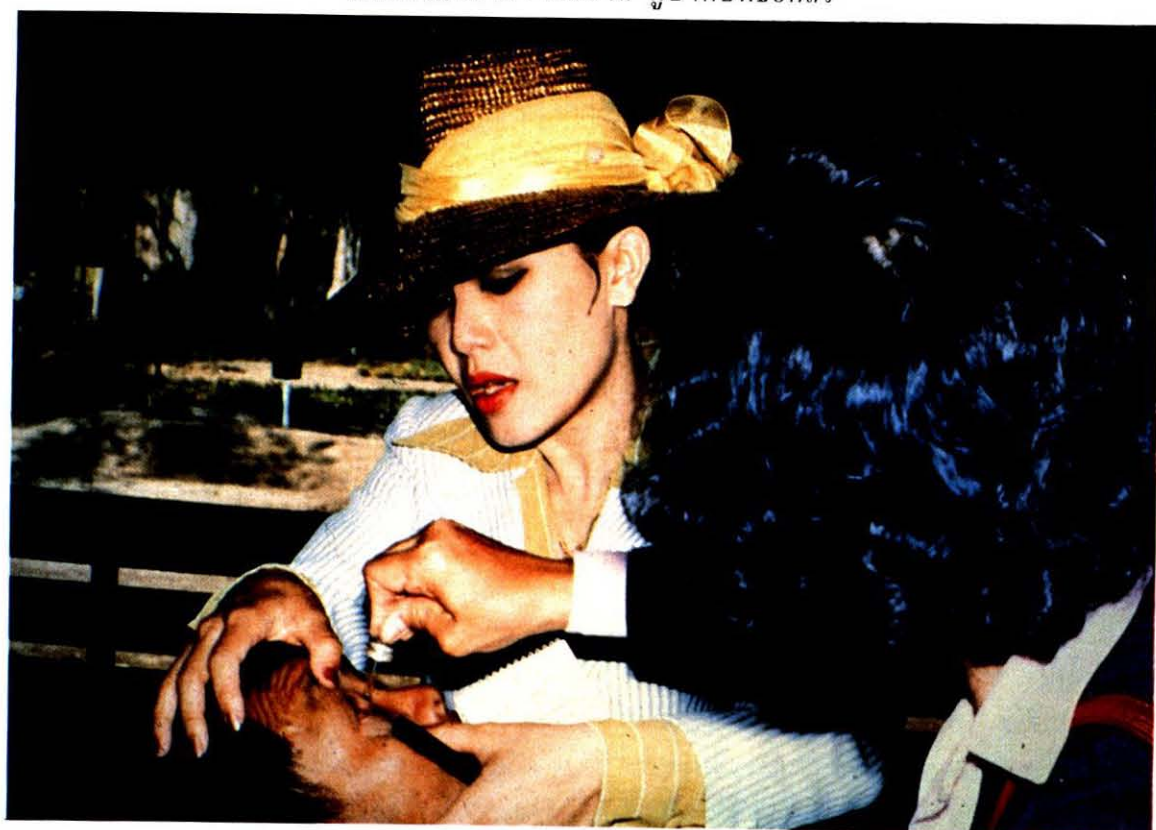
ลูก “เห็นใหม่ค่ะพ่อ...นี่ก็เป็นความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพวกเราอีกอย่างหนึ่ง...ยังมีอีกนะค่ะ นี่...เป็นตอนที่กล่าวถึงสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมตตาช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย เดี่ยว...คนเขียนชื่ออะไร...อ้อ...เด็กชาย จิรวัดน์ สิทธิดำรง เป็นคนเขียนค่ะ”

พ่อ “ไหนลองอ่านซี เขียนว่ายังไง”

ลูก “ฟังนะค่ะ...การเสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนราษฎรไทยทั่วทุกภาคทุกประเทศ ทำให้พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นทุกข์สุขของราษฎรด้วยพระองค์เอง และทุกครั้งหน่วยความเสด็จพระราชดำเนินที่ขาดเสียมิได้คือ หน่วยแพทย์หลวง และหน่วยแพทย์พระราชทาน เพราะทรงทราบดีว่า ประชาชนในชนบทต่าง ๆ ที่ห่างไกลความเจริญนี้ มักจะห่างไกลแพทย์ด้วย หรือไม่ชอบไปพบแพทย์เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย หรือ บางคน

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ คุ้มบาทบพิธอคสิร

พระเมตตาเช่นนี้จะมีไทน นอกจากแม่หลวงไทยไอศวรรย์

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

อาจจะยากจนไม่มีเงินเป็นค่ารักษาพยาบาล ดังนั้น เมื่อทรงพบเห็นราษฎรคนใดมี อาการที่บ่งบอกถึงความเจ็บป่วยมีโรคภัยไข้เจ็บ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จะรับสั่งถามว่าโรคเช่นนี้อายากรักษาหายไหม ถ้าผู้ป่วยมีความสมัครใจ ก็จะทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชธิดา หรือ นางสนองพระโอษฐ์ ทรงจด และจดชื่อไว้ แล้วจะมีพระราชเสาวนีย์ โปรดเกล้าฯให้หน่วยแพทย์หลวง หรือหน่วยแพทย์พระราชทาน ที่ตามเสด็จพระราชดำเนินตรวจอาการทันที ถ้าผล การตรวจปรากฏว่าเป็นโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้ในเวลาอันรวดเร็ว เช่น ความ พิกุลพิการต่าง ๆ เนื้องอก โรคทางตา โรคเรื้อน หรือ โรคที่เป็นกันมากในภาค- ตะวันออกเฉียงเหนือ คือ โรคคอกพอก ก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วย ราชการในจังหวัดนั้น จัดส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือ โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครทันที...”

“พ่อคะ...ค่ารักษาพยาบาลโรคต่าง ๆ นะ...แพงไหมคะ”

พ่อ
ลูก

“มันขึ้นอยู่กับโรคที่เป็นนะลูก ถามทำไมหรือ”

“ก็ที่อ่านเมื่อกี้ว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงรับพระราชภาระในเรื่องของการเจ็บไข้ ได้ป่วยให้กับประชาชนที่เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม...ลูกว่าพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่มี อยู่คงไม่พอแน่...”

พ่อ

“เออ...ลูกถามขึ้นมาอย่างนี้ ดีแล้ว...ทำให้นึกถึงเมื่อปีที่แล้ว เมื่อวันเฉลิมพระ- ชนมพรรษาของพระองค์ท่าน แล้วมีผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรที่ศาลาดุสิตาลัย ดู เหมือนจะเป็นวันที่ ๑๑ สิงหาคม เวลาประมาณบ่ายสามโมงกว่า ๆ เกือบบ่าย สี่โมง มีกระแสมหาราชดำรัสพระราชทานผู้เข้าเฝ้าฯ ในวันนั้น แล้วทรงฉายสไลด์ ให้ดูด้วย วิทยูกระเจายเสียงแห่งประเทศไทยถ่ายทอด พ่อยังฟังเลย และพ่อก็ยังจำได้ จนเดี๋ยวนี้ตอนหนึ่งพระองค์ท่านมีพระราชดำรัสเล่าว่า...”

พระสุรเสียงสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

“ที่แล้ว ๆ มานั้น ท่านทั้งหลายที่มาในวันที่ ๑๑ สิงหาคมนี้ ได้มาบริจาค เงินทองเป็นจำนวนมาก เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ข้าพเจ้า อยากจะแจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบพร้อมกับแสดงภาพว่าเงินของท่านนั้นไปอยู่ที่ไหน จะทำอะไรบ้าง และเป็นประโยชน์ในทางไหนบ้าง ก่อนอื่นอยากจะแสดงให้เห็น ให้ท่านได้ปลื้มใจว่าเงินของท่านได้ไปสู่คนยากคนจน คนเจ็บคนไข้นี้ ข้าพเจ้าได้พบ ในระหว่างตามเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปตามจังหวัดต่าง ๆ ที่ทุร- กันดาร แล้วก็ได้เห็นคนเจ็บเหล่านี้เข้า เป็นโรคร้ายแรงและหนัก ที่ข้าพเจ้าคิดว่า พวกเราสามารถที่จะช่วยทางรัฐบาลได้ ก็คือป้องกันไม่ให้พ่อแม่ ที่เป็นหัวหน้า ครอบครัวแต่ละครอบครัวเกิดเจ็บไข้ ป่วยจนถึงขนาดเสียชีวิต เพราะแต่ละครอบครัว มีลูก ๗ คน ๘ คน แต่เขาไม่ได้เลี้ยงลูกที่ทำให้เสียเปล่า เขาเลี้ยงลูก สอนลูก ให้ทำงานเท่ากับใช้ลูกเป็นแรงงาน ฉะนั้นการที่มีลูก ๗ คน ๘ คนของเขานี้ไม่ได้

สูญเสีย นอกเสียจากว่าหัวหน้าครอบครัวจะไม่สบาย เช่น พ่อเป็นโรคหัวใจมาเป็นเวลานาน แล้วแม่เป็นโรควัณโรค ฝืนท้องเป็นเวลานาน อันนี้ถ้าเมื่อเราเคยพบทั้งพ่อทั้งแม่เจ็บนี้ และถ้าเป็นโรคหนักไม่รักษาให้ เด็ก ๑-๒ คนนั้นนะ แทนที่จะเป็นแรงงานของชาติอย่างที่พ่อแม่เขาหวังในการผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารให้แก่ประเทศชาตินั้น จะกลับเป็นภาระของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นอันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าเราช่วยได้ อันนี้...จะแสดงให้ท่านเห็นว่าเงินของท่านนี้ไปในทางไหน”

เพลง

พระแม่เจ้า

พ่อ

“นี่ละลูก ลูกจะเห็นได้ชัดเลยว่า ทรงนำไปช่วยเหลือคนยากไร้ คนเจ็บไข้ได้ป่วยให้เขามีความเป็นอยู่ดีขึ้น หายจากโรคภัย”

ลูก

“ยังงั้นเราก็ได้กุศลด้วยใช่ไหมคะพ่อ”

พ่อ

“ใช่สิลูก...แต่ยังงี้ก็ตาม ลองนึกเปรียบเทียบ เราเป็นเพียงผู้สละทรัพย์สิน-เงินทอง แต่สมเด็จฯ ท่านต้องทรงตรากตรำพระวรกายเหลือเกินในการเสด็จฯไปในที่ไกล ๆ บางแห่งก็ลำบาก แต่ก็ทรงบากบั่นไปจนถึง...”

ลูก

“จะมีใครสักกี่คนคะพ่อที่ทำได้อย่างนั้น ลูกมองไม่เห็นเลย นอกจากพระราชวงศ์นี้ และโดยเฉพาะในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอทุกพระองค์ไปทรงพบปะราษฎรอย่างใกล้ชิด จนได้ทรงเห็นความทุกข์ยากของพวกเรา”

พ่อ

“ลูกจำได้ไหม...ไม่เฉพาะคนไทยเท่านั้นจะเทิดทูนสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ชาวต่างชาติ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติยังน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเหรียญเซเรสแห่งปีคริสต์ศักราชที่ ๑๙๗๕ แต่พระองค์ท่าน ในฐานะที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่ควรแก่การยกย่องไปทั่วโลก”

ลูก

“คะ ลูกจำได้ และพระราชกรณียกิจส่วนหนึ่งที่อาจารย์ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติได้ประพันธ์ไว้ ลูกท่องจนขึ้นใจทีเดียวค่ะว่า”

เพลง

สายฝนกลอ

อ่าน

“พระกรณียกิจประสิทธิ์ประสาท	ประกาศพระกรุณาமாகุศล
เสริมสร้างการศึกษาประชาชน	ทุกแห่งหนพระเมตตาประชากร
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	กู่บาทบพิรชอดิสร
เจริญรอยยุคลบาทพระภูธร	พระเกียรติขจรจรสมพระนาม
ทรงฟื้นฟูอารณณ์ประจำชาติ	นำพระราชนิยมในสยาม
สร้างสรรค์ศิลปอาชีพทุกเขตคาม	เอื้อเอกลักขณณ์งามความเป็นไทย
จักสาน เสื่อ ไหม มัดหมี่	ปักทอ คิ่นชีวี สู่สมัย
โดยพระราชประสงค์จ่านองใน	หมายมุ่งให้นิกรชนพ้นลำเค็ญ
ย่านลิพพา ถมตะ ฦ ถิ่นใต้	พระน้อมนำชาวไทยให้คิ่นเห็น

จักสานเสื่อไหมมัดหมี่ ปักทอคืนชีวิตสู่สมัย
 โดยพระราชประสงค์จ่านงใน หมายมุ่งให้นักรชนพันลำเค็ญ

เทริญเชเรส

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ประณีตคิดปึงดงามตามประเพณี	จึงกลับเป็นสิ่งที่ค่าน่าชื่นชม
ชาวเกาะขอมทอผ้ามาแต่ก่อน	ทรงอาทรอนุรักษ์ประจักษ์สม
หมายผดุงศิลปะพระปรารมภ์	โดยพระราชนิยามอุดมการ
ที่แล้ง ไร่นาขาดอาชีพอ	พระเร่งรีบศึกษาหามูลฐาน
ประชุมเชิญผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ	พระหมายมุ่งบริหารปกครอง
ทั้งเหนือใต้ตะวันออกตะวันตก	ทรงหยิบยกงานเสริมมาสั่งสอน
ทดแทนงานหลักล้มล้มร้าวรอน	เอื้ออาทรทุกข์สุขเฝ้าพันธ์”

คนตรี

บรรยาย

ในโอกาสวันที่ ๑๒ สิงหาคม ที่จะถึงนี้ จะตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถอีกครั้งหนึ่ง ใครขอเชิญชวนทุกท่าน แสดงความจงรักภักดี พร้อมใจกันบำเพ็ญกิจอันเป็นเกียรติเป็นศรี นำความเจริญ สุขสวัสดิ์มาสู่บ้านเมือง หรือ อาจจะน้อมนำพระราชดำริเกี่ยวกับความสะอาดของ บ้านเมืองมาปฏิบัติ หรือ อาจจะบริจาคโลหิตเพื่อช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ และอุทิศกุศล ถวายแด่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงมีพระเมตตากรุณามหาศาลแก่ชาวไทยทุก ชั้นทุกคน

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

คุณหญิงอัมพร มีสุข
ชูศรี ชุมศรี
สมเจตน์ ชีใจงาม และ
สมชาติ วาทหงษ์ ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ภัยพิบัติจากพายุร้ายที่โหมกระหน่ำภาคใต้ เมื่อปี ๒๕๐๕ ทำให้แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสภาพที่น่าสังเวชสุดจะบรรยาย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเห็นอกเห็นใจของคนไทยทั้งประเทศ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงเกิดขึ้น นับถึงบัดนี้ (๒๕๒๖) ๒๐ ปีแล้ว มูลนิธิยังคงดำเนินการสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัยต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

เพลง

บรรเลง

บรรยาย

ความทุกข์ที่เกิดขึ้น และนับได้ว่าเป็นความทุกข์อันใหญ่หลวงประการหนึ่ง ก็ได้แก่ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นเพราะเหตุแห่งภัยพิบัติต่าง ๆ ภัยจากธรรมชาติ นอกจากจะทำความเสียหายและเดือดร้อนมาสู่ครอบครัวที่ได้รับภัยเหล่านั้นแล้ว ยังเป็นความสูญเสียของสังคมและประเทศชาติอีกด้วย การเกิดสาธารณภัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นวาตภัย อุทกภัย หรือ อื่นก็ภัยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสาเหตุให้เกิดความพลัดพราก ความสูญเสีย และหมดเนื้อหมดตัวได้ เราจะเห็นได้ว่า สาธารณภัยเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งไม่เลือกวัน เวลา และสถานที่

เพลง

(ราชประชานุเคราะห์)

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชกรณียกิจทุกอย่าง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรทุกหนทุกแห่งทั่วพระราชอาณาจักร แม้ในท้องถื่นทุรกันดารก็มีได้วัน เพื่อพระราชทานความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ข้อสำคัญคือ ให้ราษฎรได้กินดีอยู่ดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แม้จะต้องทรงลำบากพระวรกาย ทรงพระดำเนินขึ้นเขาลงห้วยเป็นระยะทางหลายกิโลเมตรก็ตามที่ ทั้งนี้เพราะมีพระราชดำริว่า “ทุกข์สุขของราษฎร คือทุกข์สุขของพระองค์เองด้วย” ทุกครั้งที่ราษฎรประสบความเดือดร้อน เป็นต้นว่า

มีวาทภัย หรืออุทกภัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมด้วยพระองค์เองหากเสด็จพระราชดำเนินไม่ได้ ก็จะโปรดให้ข้าราชการบริหารนำเสื้อผ้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวัน และยารักษาโรค อันเป็นของพระราชทานไปแจกแทนพระองค์ ด้วยต้องพระราชประสงค์จะให้สิ่งของเหล่านั้นถึงมือผู้รับจริง ๆ นอกจากนั้น เงินซึ่งได้รับจากผู้ที่มีจิตศรัทธาทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศล ก็ทรงนำไปช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งพระราชทานให้เป็นทุนเพื่อใช้ในการก่อตั้งมูลนิธิ ด้วย อันได้แก่ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์สำหรับความเป็นมาในการก่อกำเนิดมูลนิธินี้ คุณหญิงอัมพร มีสุข ประธานฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เล่าให้ฟังว่า

คุณหญิงอัมพร

“มูลนิธินี้ไม่เหมือนมูลนิธิไหนเลยนะคะ เพราะว่าเป็นมูลนิธิที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกำเนิดขึ้น เมื่อปี ๒๕๐๖ คือว่า ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖ คือ ๒๐ ปีมาแล้วนะคะ เหตุที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ นี้ก็เพราะว่า เมื่อปี ๒๕๐๕ ปลายปีนั้น เกิดวาทภัยที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วก็ในตอนนั้นก็คนไทยเราก็อุตุนเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นจำนวนมาก ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้รัฐบาลนำไปช่วยเหลือประชาชน เมื่อเสร็จแล้วก็มีเงินเหลืออยู่ ๓ ล้านบาท ก็พระราชทานเป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิขึ้น อยากจะเรียนให้ท่านได้ทราบหน่อยนะคะว่า วัตถุประสงค์ตามตราสารนั้นมีอยู่ ๓ ข้อด้วยกัน ข้อที่ ๑ ก็คือ เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้าหรืออนาถา ซึ่งครอบครัวต้องประสบวาทภัยในภาคใต้ ข้อ 2 เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย แล้วก็ข้อ ๓ ก็เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนทุกข์ยากประการอื่น ซึ่งคณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นสมควร ก็ก็จะเห็นได้ว่า มูลนิธิ นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยผู้ประสบสาธารณภัย โดยปกติแล้ว สาธารณภัยนี้ก็เกิดจากธรรมชาติซึ่งไม่ใช่ความผิดของใคร”

สมชาติ

“ครับ แล้วในหลักเกณฑ์เท่าที่วัตถุประสงค์ที่ได้ชี้แจงมานี้ ก็เป็นอย่างกว้าง ๆ ว่า จะช่วยผู้ประสบภัยนะครับ ไม่ทราบว่าหลักเกณฑ์ที่จะเป็นรายละเอียดลงไปนั้น ในวิธีการช่วยเหลือนี้ ได้มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้อย่างไรบ้างครับ”

คุณหญิงอัมพร

“หลักเกณฑ์เราก็จับจุดตรงว่า ช่วยเหลือผู้ที่ประสบสาธารณภัยนะคะ ซึ่งก็มีอีกภัย อุทกภัย วาทภัย อะไรต่าง ๆ เหล่านี้แหละ ส่วนมากจะเป็นภัยจากธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคมนี้ คุณปกรณ์ อังสุสิงห์ นายกของสมาคม ได้นำกรรมการและผู้ที่มีจิตศรัทธาบริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านก็ได้รับสั่งว่า อยากจะให้ก็ต้องพระประสงค์ที่จะให้มูลนิธินี้ กรรมการมูลนิธินี้ ลองคิดดูซิว่า ทำงานมา ๒๐ ปีแล้วนี้ ควรจะปรับปรุงวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือวิธีการอย่างไร ได้พระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์กรบมราชูปถัมภก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะกรรมการมูลนิธิในส่วนกลาง คณะกรรมการมูลนิธิประจำจังหวัด ผู้มีจิตศรัทธาอาสาสมัคร นักเรียนทุนมูลนิธิ สื่อมวลชน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เนื่องในโอกาสพระราชทานกำเนิดมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ครบ ๒๐ ปี (๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๖) ในวันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๖ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ทรงนำหน่วยสงเคราะห์เคลื่อนที่ของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปทรงเยี่ยมและประทานสิ่งของแก่ราษฎรผู้ประสบอุทกภัยในท้องที่จังหวัดคนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

พระราชดำริว่าแท้ที่จริงนั้น กรรมการก็ควรทำงานช่วยผู้ประสบสาธารณภัย ภัยอย่างอื่น เช่น ภัยจากสงครามนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นภัยซึ่งเกิดกับคนแยะ ๆ แก่สาธารณะ แต่ว่าก็เป็นภัยที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เท่าที่ได้ฟังพระราชดำรัสณะคะ ก็คล้าย ๆ กับว่าไม่ต้องพระประสงค์จะให้...ที่เราจะให้กรรมการของเราไปช่วยเพื่อจะได้มีขอบข่ายที่แน่นอนหน่อย ไม่ยั้งงั้น ถ้าช่วยมากแล้วก็จะไม่มีกำลังพอ ที่นี้การช่วยผู้ประสบสาธารณภัยนี้ มีพระราชประสงค์ที่จะช่วยโดยฉับพลัน เช่น ผู้ประสบสาธารณภัย เช่น ใครก็ตามไฟไหม้บ้านหมด ไม่มีอะไรเหลือเลย สิ่งแรกก็ผู้ที่จะมาช่วยก็ต้องมาช่วยทันที ไม่ใช่คอยอีก ๓ เดือน หรือแม้แต่ ๓ วัน มันก็ไม่ไหวแล้ว คุณต้องไปช่วยทันที ซึ่งทางมูลนิธิที่ทำงานมา ๒๐ ปี แล้วนี้ ก็คิดว่า ได้ทำ ช่วยประชาชนโดยฉับพลัน คือไปถึงทันที แล้วก็ทำงานร่วมมือกับหน่วยราชการ โดยเฉพาะกรมประชาสัมพันธ์ แล้วก็หน่วยราชการอื่น ๆ แล้วก็องค์การอาสาสมัครอื่น ๆ ด้วยนะคะ จะได้ไม่ได้ทำงานซ้ำซ้อนกัน คือไปถึงทันที อาสาสมัครของมูลนิธิฯ ไปทันที”

บรรยาย

การช่วยเหลือของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์นั้น ก็ได้ดำเนินการช่วยเหลือทั้งในระยะเฉพาะหน้า และระยะยาว ซึ่งก็ได้ทำมา ๒๐ ปีแล้ว ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดพระองค์ทรงเป็นห่วงเด็กที่พ่อแม่ผู้ปกครองเกิดได้รับภัยจากวาทภัย อุทกภัย และอัคคีภัย เป็นอันมาก เพราะอาจจะพลัดหลง หรือไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเพียงพอทั้งในด้านการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี ทางมูลนิธิฯ จึงได้มีฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือเด็ก ๆ เหล่านั้น คุณหญิงอัมพร มีสุข ซึ่งเป็นประธานฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ ของมูลนิธิฯ นี้ ได้พูดถึงเด็ก ๆ เหล่านั้น และทุนสำหรับการศึกษาเล่าเรียน ว่า

คุณหญิงอัมพร

“วาทภัยภาคใต้ เมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมาแล้วนะคะ เราใช้เวลาช้านานกว่าจะได้ลูกหลานของผู้ที่ไปตายในทะเลนี้ คือเด็กก็ไปอยู่กับญาติบ้าง ไปอยู่กับหลวงพ่อตามวัดมิ่ง ใครเขาเก็บตกเขาก็เอาไปเลี้ยงเอาไว้ ซึ่งนี่แหละคะก็เป็นสังคมไทยจริง ๆ นะคะ เพราะคนเราใจดี แต่ที่นี้บางทีผู้ที่เก็บเอาเด็กไปเลี้ยงนี้ ท่านก็ฐานะเศรษฐกิจต่ำ ท่านก็ช่วยอะไรไม่ได้มากนักนะคะ แต่ถ้ามาเป็นนักเรียนทุน รับพระราชทานทุนจากมูลนิธิฯ ของเรานี้ พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้ช่วยเหลือเหล่านี้ให้เต็มที่ เต็มตามความสามารถของเด็กเคยรับสั่งว่า ถ้าเขาสามารถจะไปเรียนต่อต่างประเทศไปทำปริญญาเอก เราจะต้องช่วยเหลือเขา ขณะนี้ก็มีแล้วคะ ที่เป็นไปตามพระราชประสงค์ คือมีนักเรียนทุนของเรานี้ จากนครศรีธรรมราชนี่คะ เราให้ทุนตั้งแต่แก่อยู่ประถม ๒๐ ปีมาแล้วนะคะ แล้วก็ให้ทุนไปจนจบมหาวิทยาลัย แล้วแกก็ออกไปทำงาน ไปเป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง แล้วแกก็ได้ทุนไปเรียนต่อที่เมืองอเมริกา ได้ปริญญาโท แล้วก็กลับมาสอน แล้วนี่แกก็อยากไปทำปริญญาเอก แกก็มาขอยืมเงินจากมูลนิธิฯ ที่น่ารักมาก แกบอกว่าไม่อยากจะรบกวนขอเอาไปเลย เพราะ

แก่ประกอบอาชีพแล้ว ขอขยืมเงินไป แล้วจะขอผ่อนใช้เมื่อแก่เรียนจบแล้ว เพียงแต่ว่าไม่ต้องให้ดอกเบี้ย นี่เราก็ให้ทุนแก่ไปแล้ว ดิฉันเพิ่งได้รับจดหมายจากแก บอกว่าสอบได้ปริญญาเอกแล้ว ไปเรียนเพียงปีครึ่งเท่านั้น ต่อไปนี้ก็จะเขียนวิทยานิพนธ์แล้วก็จะได้รับปริญญาเอก อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งนะคะ แล้วต่อไปก็คงจะมีคนทำเช่นนี้

งานด้านที่ช่วยเด็กนี้ ไม่เพียงแต่ให้ทุนการศึกษาและดูแลเขาเท่านั้นนะคะ เวลาที่ไปช่วยระยะสั้นหรือช่วยโดยฉับพลันนี้ เราไปช่วย เช่น มุ่ง หมอน ที่นอน เครื่องมือสำหรับหุงต้ม อะไรนี่นะคะ เมื่อตอนแรกไม่มีอะไรเลย ให้ข่าวสาร ในขณะที่เดียวกันถ้าครอบครัวนั้นมีเด็ก เราก็ให้เสื้อผ้าแก่เด็ก ให้เครื่องแบบนักเรียน ให้อุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งไฟไหม้ไปหมด เราก็ช่วยมากเหมือนกัน ก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง ไม่เพียงแต่เท่านี้ เมื่อได้ตั้งมูลนิธิ ขึ้นแล้ว และก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิฯ ตั้งบ้านสำหรับเด็กอนาถา ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พระราชทานนามว่า บ้านศรีธรรมราช ๒๐ ปีมาแล้ว ทางบ้านศรีธรรมราชก็ได้ช่วยรับเด็กอนาถามาดูแลไว้ เด็กเล็กนะคะ จนกระทั่งแก่สามารถเข้าโรงเรียน และก็หาที่อยู่ให้ ไม่เพียงแต่เท่านั้น เมื่อเกิดวาทภัยภาคใต้ขึ้นโรงเรียนก็พังไปเยอะแยะหมด ทางราชการก็จัดสรรงบประมาณสร้างอาคาร อาคารพังนะคะ ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิฯ ให้เงินแก่ทางราชการสร้างอาคารเรียน เป็นโรงเรียนประชาบาล ก็พระราชทานนามว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ซึ่งขณะนี้ มี ๑๗ แห่ง ทว่าพระราชอาณาจักร”

บรรยาย

จากการได้พูดคุยกับคุณชูศรี ชุมศรี นักเรียนทุนของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ผู้หนึ่ง ซึ่งครอบครัวได้ประสบวาทภัยภาคใต้ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ และได้รับทุนจนจบการศึกษา ได้เล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า

ชูศรี

“คือเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชนี้ ก็เกิดวาทภัยขึ้นครั้งยิ่งใหญ่ เกิดขึ้นที่แหลมตะลุมพุก ผลอันนั้นก็กระทบกระเทือนไปถึงอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอลานสกา ท่าศาลา และกีสลิช ปากพนัง”

พัชรินทร์

“แล้วที่บ้านอยู่ที่อำเภออะไรคะ”

ชูศรี

“อำเภอลานสกาค่ะ”

พัชรินทร์

“เป็นอย่างไบบ้าง ผลที่ได้รับวันที่เกิดเหตุ นั้นคะ

ชูศรี

“บ้านของดิฉันก็อยู่ที่อำเภอลานสกา และที่บ้านก็มีอาชีพทางการทำสวนยางพารา และก็สวนผลไม้ ทีนี้ผลจากการที่พายุพัดครั้งนั้น ทำให้สวนผลไม้ และสวนยางพาราเนี่ยล้มหมดเลยคะ เสียหายหมดเลย ทำให้ครอบครัวของดิฉันไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้คะ”

พัชรินทร์

“แล้วทางมูลนิธิฯ ช่วยเหลือแบบไหนคะ โดยการส่งคนไปช่วย หรือเราสมัครถทางนี้ถึงให้ทุนเราคะ”

นายจาด อูร์สยะนันท์ เลขานุการ และคณะฯ ได้เดินทางไปประชุมชี้แจงงานมูลนิธิที่จังหวัด สกลนคร และออกหน่วยสงเคราะห์เคลื่อนที่ร่วมกับคณะกรรมการมูลนิธิประจำจังหวัดเข็ยมเยียนและ แจกผ้าห่ม - นอน เสื้อผ้า แก่ราษฎรที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ชูศรี

“ทางมูลนิธิก็ได้ส่งระเบียบการไปยังทางประชาสงเคราะห์จังหวัด ที่นี้ทางหนูก็ได้มาสมัครที่ประชาสงเคราะห์จังหวัด โดยการยื่นเป็นแบบสมัครมาที่ประชาสงเคราะห์จังหวัด แล้วก็ประชาสงเคราะห์จังหวัดจะรวบรวมใบสมัครอันนั้นส่งมายังมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และทางมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ก็ได้ ส่งเจ้าหน้าที่พวกนักสังคมสงเคราะห์นี้ออกไปเยี่ยมบ้าน ถึงที่เกิดเหตุเลยล่ะ และก็คัดเลือกจากครอบครัวที่ประสบภัยมาก ๆ นี่ล่ะ ให้ได้รับการช่วยเหลือ คือ ลูกหลานได้รับการศึกษา โดยการให้ทุนเป็นรายปีไปล่ะ”

พัชรินทร์

“แล้วเขาติดตามดูผลการศึกษาของเราอย่างไรบ้างหรือเปล่าคะ”

ชูศรี

“ค่ะ แบบว่า ก็ติดตามไปยังโรงเรียน โดยการให้ทางโรงเรียนนั้นรายงานผลการเรียน และก็ความประพฤติของนักเรียนเป็นระยะ ๆ คือ เช่น ว่าสิ้นเทอมหรือว่าสิ้นปีการศึกษา”

พัชรินทร์

“แล้วก็ส่งผลให้ทางมูลนิธิ ไขไหมคะ”

ชูศรี

“ค่ะ แล้วก็ส่งผลที่รวบรวมนั้นมายังมูลนิธิราชประชานุเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง แล้วก็มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ก็จะได้พิจารณาให้ทุนการศึกษาในปีต่อไป”

พัชรินทร์

“น้องได้รับทุนทั้งหมดเป็นเวลาเท่าไรล่ะคะ”

ชูศรี

“๖ ปีค่ะ”

พัชรินทร์

“จบชั้นไหนคะ”

ชูศรี

“จบชั้นอนุปริญาคะ”

พัชรินทร์

“ตอนนี้ก็ทำงานแล้วใช่ไหมคะ”

ชูศรี

“ค่ะ ทำงานแล้วค่ะ อยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านศรีธรรมราชคะ”

พัชรินทร์

“แล้วมีความหวังไว้อย่างไรบ้างคะ ที่เราได้รับทุนเช่นนี้ เราตั้งความหวังที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไรบ้างหรือเปล่าคะ”

ชูศรี

“ค่ะ ตั้งความหวังไว้ว่า เมื่อจบการศึกษาแล้ว ก็ออกไปประกอบอาชีพแล้ว จะเพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระเมตตาต่อพสกนิกรครั้งนี้ ก็จัดตั้งเป็นชมรมขึ้น ชมรมนี้ก็ให้ชื่อว่า ชมรมนักเรียนเก่าทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์”

บรรยาย

นอกจากผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งได้รับเหตุอันเกิดจากวาตภัยนั้นแล้ว ผู้ที่แม้จะไม่ได้อยู่ในจังหวัดนั้น แต่ก็ได้รับผลอันเกิดจากเหตุการณ์นั้นเหมือนกัน และก็ได้รับทุนของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จนจบการศึกษา คุณสมเจดน์ ชิใจงาม ซึ่งเป็นชาวกรุงเทพมหานคร และได้รับทุนนั้นได้เล่าให้ฟังว่า

สมเจดน์

“คุณพ่อทำงานเดินเรือไทยครับ คือพอดีกับว่า ช่วงจังหวะนั้น เรือเดินทางไปทางจังหวัดนครศรีธรรมราช พอดีไปเจอวาตภัยที่นั่นพอดี แล้วเรือก็แตก เสียชีวิตในเหตุการณ์นั้น พอดีทางมูลนิธิ ได้ทราบข่าว แล้วส่งข่าวมาที่บ้าน แล้ว

ทางบ้านรู้ แล้วทางมูลนิธิฯ ก็มาดูสภาพการณ์ที่บ้าน แล้วทางมูลนิธิฯ เห็นว่า ทางบ้านลำบาก ก็เลยช่วยเหลือให้เราได้เรียนทุน”

พัชรินทร์ “นอกจากน้องแล้ว ยังมีใครอื่นอีกบ้างหรือเปล่านั้น ที่ได้รับทุนจากมูลนิธิฯ นี้คะ”

สมเจตน์ “นอกจากผมในครอบครัวแล้ว ก็ไม่มีครับ เพราะผมเป็นคนเล็ก พี่ชายก็ช่วงนั้น จบ ม.ศ. ๓ พอดี ก็เลยรับสมัคร แต่ว่าเป็นทหารนะครับ เรียนต่อนายสิบ ก็เลยเหลือผมคนเดียว ก็เลยได้รับทุนมาเพียงคนเดียว”

พัชรินทร์ “ก่อนที่จะได้รับทุนนั้น นานไหมคะ หลังจากที่พ่อเสียชีวิตลง”

สมเจตน์ “ช่วงนั้น ช่วงที่พ่อเสียชีวิตนี้ ผมจำได้ว่า ผมประมาณยังไม่ถึง ๓ ขวบครับ แล้วพอประมาณ ๕ ขวบ ทางมูลนิธิฯ ก็เลยเห็นว่าเข้าเรียนได้แล้ว ก็เลยเข้ามาช่วยส่งให้เรียน”

บรรยาย นอกจากผู้ที่ได้รับทุนจากเหตุวาทภัยภาคใต้ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ แล้ว ผู้ที่ได้รับทุนจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จากสาเหตุอื่น ๆ อีก วิเชียร มหาสุราคำ ผู้ซึ่งได้รับทุนจากอัครศึกษาที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ตอนนั้น และได้รับการช่วยเหลือจนสำเร็จการศึกษาแล้ว

วิเชียร “ตอนนั้น เกิดเหตุอัครศึกษาครับ เมื่อปี ๒๕๑๒ นะครับ”

พัชรินทร์ “แล้วก็ทางบ้าน ได้รับทุนกี่คนคะ”

วิเชียร “รับทุนทั้งหมด ๓ คน ครับ น้องอีก ๒ คน”

พัชรินทร์ “ที่เกิดอัครศึกษาเนี่ย เป็นอย่างไรคะ ลองเล่าให้ฟังได้ไหมคะ”

วิเชียร “เกิดอัครศึกษาตอนนั้น เกิดไฟไหม้ที่บ้านเอง แล้วตอนนั้น คือไหม้หมดเลย ทำให้ครอบครัวทางบ้าน ไม่มีอะไรเหลือเลย เลยอยู่สักปี หรือสองปีไม่ทราบ ได้ขอทุนมาทางมูลนิธิฯ”

พัชรินทร์ “ก่อนที่จะได้รับทุนนั้น ได้รับความลำบากอะไรมากหรือเปล่านั้น”

วิเชียร “ก็...ทางด้านความเป็นอยู่ แล้วก็การศึกษาด้วยนะครับ”

พัชรินทร์ “แล้วเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์แล้ว น้องคิดว่า ดีขึ้นมากไหมคะ”

วิเชียร “ครับ ช่วยได้มากเลยครับ คือถ้าคิดว่าตอนแรก ๆ นี้ เราไม่มีทางด้านการศึกษานี้ ผมไม่มีเงินทุนที่จะได้รับการศึกษาต่อไป แล้วมูลนิธิฯ ได้ช่วยเหลือให้ผมนี้ คือช่วยได้มากเลย ผมได้ศึกษาจนจบ จนถึงปัจจุบัน”

เพลง อันความกรุณา ปราณี.....

บรรยาย จำนวนนักเรียนที่ทางมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ทุนการศึกษา ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี มาแล้ว ก็มีประมาณ ๑,๒๐๐ คน ซึ่งขณะนี้ได้จบจนสามารถไปประกอบอาชีพเองแล้ว ๑๒๐ คน ซึ่งนักเรียนทุนมูลนิธิทุกคน รักถึงพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อย่างไม่เสื่อมคลาย

นอกจากนั้น ผู้ประสบสาธารณภัยที่ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ ก็มีมาก มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก็คงยังมีหน้าที่ที่ต้องดูแล ช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัยต่าง ๆ ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

เพลง

ราชประชานุเคราะห์

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวรารามตามพระราชดำริ

อำเภอบางละมุง – อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ดร.สุเมธ คันติเวชกุล และ
นายไพโรจน์ สุวรรณกร ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า.....สู่ดิน”

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคงจะได้รับทราบอยู่แล้วว่า พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น มีมากมายเหลือคณานับ และที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในการที่จะยกระดับความเป็นอยู่ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้แก่ประชาชนทั้งหลายดังที่ปรากฏเป็นโครงการตามพระราชดำริอยู่ทั่วไปแล้วนั้น โครงการหนึ่งซึ่งเป็นโครงการที่มีแนวพระราชดำริ เน้นทั้งด้านการพัฒนา เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การพัฒนาคุณธรรมควบคู่กันไปด้วย นั่นก็คือ “โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ตามพระราชดำริ” ซึ่งอยู่ในเขตท้องที่อำเภอบางละมุง ต่อกับอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีค่ะ

เพลง

สายฝน

บรรยาย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกโครงการ มักจะเน้นเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลักสำคัญ สำหรับโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ทรงมุ่งรวมไปถึงการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติและ การจรจรโลงศาสนาควบคู่กันไปด้วย พระมหากรุณาธิคุณในโครงการนี้ ดร.สุเมธ คันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร.ได้เล่าความเป็นมาของโครงการว่า

ดร.สุเมธ

“สำหรับโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ตามพระราชดำริ ความจริงได้มีการเริ่มต้นกันมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งครั้งนั้น คุณหญิงนิวีดี อันตระการ พร้อมด้วย นายแพทย์จจร อันตระการและบุตรธิดา ได้ถวายที่ดินสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อสร้างวัดโดยของใช้นามวัดว่า “วัดญาณสังวราราม” และต่อมาก็มีผู้มีจิตศรัทธา ได้ร่วมแรงร่วมใจกันบริจาค

ที่ดิน สิ่งของต่าง ๆ เพิ่มเติมเรื่อยมา รวมทั้งการซื้อที่ดินเพิ่มเป็นบางส่วนในการสร้างวัดแห่งนี้ โดยมีจุดประสงค์ที่จะมุ่งสร้างวัดนี้ให้เป็นสำนักปฏิบัติทางวิปัสสนาธุระเป็นหลักใหญ่ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่ผ่านมาในเดือนเมษายน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการนี้ และเมื่อได้ทรงทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่และการทำมาหากินของประชาชน ตลอดจนเจตนารมณ์ของการสร้างวัดญาณสังวรารามนี้ จึงได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ติดต่อกว้างไกลเกี่ยวกับวัดญาณสังวรารามด้วย เพราะสภาพพื้นที่ของโครงการนี้ ถึงแม้จะอยู่ในเขตบางละมุง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งในความรู้สึกของเรานั้นก็คิดว่าอยู่ใกล้ ๆ แค่นี้ คงเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์นั้น แต่ว่าเมื่อไปดูจริง ๆ แล้ว กลับพบว่าเป็นพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำอย่างมากทั้งน้ำอุปโภค น้ำเพื่อบริโภค และการเพาะปลูกโดยเฉพาะการเพาะปลูกนั้น จำกัดอยู่เฉพาะในพืชพันธุ์บางอย่างเท่านั้น และส่วนมากเป็นพืชที่ทำลายดินทั้งนั้น อย่างเช่นว่าพวกมันสำปะหลัง และลักษณะพื้นที่โดยทั่ว ๆ ไปเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ ดินก็มีลักษณะเป็นดินทรายเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การเพาะปลูกของประชาชนได้ผลน้อยมาก รวมทั้งการสร้างวัดในครั้งนี้ ก็มีน้ำไม่พอใช้ ดังนั้น พระราชดำริของโครงการในแง่ต่าง ๆ จึงได้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรมของราษฎรและเป็นการสนับสนุนกิจการด้านพระพุทธศาสนาไปด้วย”

ปราชญ์ “อยากทราบว่า พระราชดำริที่ได้พระราชทานเกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวรารามนี้ มีอะไรบ้างคะ”

ดร.สุเมธ “พระราชดำริเกี่ยวกับโครงการนี้มีอยู่หลายประการด้วยกันครับ แต่พอสรุปได้กว้าง ๆ ๓ ประการ ก็คือ ประการแรก ตามที่ผมได้กล่าวแล้วว่า พื้นที่ดังกล่าวขาดแคลนน้ำมาก มีความแห้งแล้ง พื้นดินเป็นทราย เพราะฉะนั้น จึงทรงให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำขึ้น โดยกรมชลประทานเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการเกษตรให้ประชาชนประกอบอาชีพการเพาะปลูกให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งจะได้นำน้ำใช้สำหรับภายในวัดด้วย นี่เป็นพระราชดำริส่วนแรกนะครับ พระราชดำริประการที่สอง คือได้ปรากฏว่าเราได้ประสบพบพื้นที่เป็นเนินเขาเตี้ย ๆ และดินเป็นดินปนทรายอยู่มากนั้น ในเวลาฝนตกลงมา จะทำให้เกิดภาวะการพังทลายของดินได้เป็นอย่างมากในขณะหน้าฝน พวกเราได้เดินทางไปดู จะเห็นพื้นดินแตกเป็นร่องเป็นแนวแยก ทำความเสียหายแก่ดินอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ป่าเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว จากเหตุนี้ทำให้ทรงมีพระราชดำริให้กรมพัฒนาที่ดินไปดำเนินการป้องกันการพังทลายของดินไว้ สำหรับในเรื่องนี้ กรมพัฒนาที่ดินก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการคิดว่าจวนจะเสร็จแล้วนะครับ ในประการที่สามได้มีพระราชดำริแก่กรมป่าไม้ให้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ และฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม โดยพยายามปลูกไม้โตเร็วเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการป้องกันการพังทลายของดินอีกประการหนึ่ง และ

ทรงขอให้ดำเนินการอย่างรวดเร็วที่สุด สำหรับไม้ที่จะปลูกลงนั้น จะเป็นป่าไม้ธรรมชาติ อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีพระราชดำริให้ปลูกลงไม้ที่เป็นอาหารสัตว์ได้ด้วย เช่น ต้นหว้า ต้นตะขบ ต้นไทร มะเดื่อ เหล่านี้เป็นต้น ในลักษณะของการปลูกตามธรรมชาติ สาเหตุที่ทรงมีกระแสรับสั่งให้ดำเนินการในลักษณะนั้น เพราะต้องการให้เปลี่ยนสภาพที่ใกล้เคียงกับป่าธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จะรับ ในบริเวณรอบ ๆ วัด เพื่อชักจูงให้สัตว์ป่า นักจำพวกชนิดต่าง ๆ ได้มาอาศัยในสภาพธรรมชาติที่เราสร้างขึ้นไว้ นอกจากนี้ที่จะปลูกป่าตามธรรมชาติขึ้นแล้ว ก็ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าที่หายากภายในพื้นที่โครงการในลักษณะเป็นสวนสัตว์เปิด และสัตว์ที่เราจะนำมาเลี้ยงก็จะเป็นพวกไก่ฟ้า กะจก หรืออาจจะเป็นสัตว์พวกที่เลี้ยงดูได้ง่าย และเพาะพันธุ์ได้รวดเร็วพอสมควร และสามารถอยู่ในภูมิประเทศนี้ได้ ผลประโยชน์อีกอันหนึ่งที่เกิดมาก็คือ เป็นการทำนุบำรุงพันธุ์สัตว์ที่กำลังจะสูญพันธุ์ หากไม่มีการอนุรักษ์เอาไว้จะครบ นอกจากนี้ทำให้บริเวณนี้เป็นธรรมชาติและมีสัตว์ชนิดต่าง ๆ แล้ว ยังจะสร้างความสำเร็จให้แก่สังคมที่ปฏิบัติกิจ และจะทำให้พุทธ-ศาสนิกชนที่ได้ไปเที่ยวบริเวณนี้ได้เป็นที่เจริญหูเจริญตาเจริญใจเพราะความสำเร็จในพื้นที่บริเวณนี้ด้วย และประการที่สำคัญที่ผมอยากจะทำไว้ในที่นี้ ก็คือ โครงการนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่ และเป็นโครงการที่สำคัญ ซึ่งอาจจะมีเหตุผลที่ซ่อนเร้นไว้ประการหนึ่ง ที่ผมคิดว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญมากที่สุดก็คือ ทุกท่านคงจะทราบกันว่าโครงการนี้ตั้งอยู่ระหว่างรอยต่อในเขตอำเภอบางละมุงกับอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีนี่ครับ ซึ่งอยู่ใกล้กับพัทยาทีเดียว และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตพัฒนาตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือเรียกกันเป็นภาษาฝรั่งเศสติดปากว่า “Eastern Seaboard” ซึ่งโครงการนี้จะมีการพัฒนาการอุตสาหกรรมเป็นหลักมีการสร้างท่าเรือน้ำลึก สร้างชุมชนใหม่ ที่เป็นโครงการที่ใหญ่มาก และเมื่อเสร็จตามเป้าหมายแล้ว พื้นที่ดังกล่าวจะถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างมากมาโดยเฉพาะในด้านวัตถุประสงค์ก่อสร้าง และจะมีการจ้างงานตามมาเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งแน่นอนที่สุด ประชาชนจากท้องถิ่นต่าง ๆ คงจะหลั่งไหลมาสู่บริเวณพื้นที่นี้ เพื่อทำงานทำ”

เพลง

.....

บรรยาย

จากการที่เราทราบแล้วว่า โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่อยู่ในเขตพัฒนาตามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อันจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติเป็นอย่างมาก แต่เมื่อมีการพัฒนาไปมากเท่าใด ความเจริญย่อมมีมากขึ้นตามมามากขึ้น โดยเฉพาะความเจริญในด้านวัตถุ ซึ่งในเรื่องนี้ในส่วนลึกของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณ-สังวรารามตามพระราชดำรินี้ พระองค์มีสายพระเนตรกว้างไกลมาก โดยทรงเกรงว่าเมื่อความเจริญทางวัตถุแผ่เข้ามาปกคลุมจนถึงระดับหนึ่งแล้ว สภาพความเป็นอยู่ในสังคมนั้น ๆ อาจเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อย และอาจทำให้อารมณ์ของคนเราใน

ด้านศีลธรรมค่อยลงไป ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมก็จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหายาเสพติดต่าง ๆ นานา ดังนั้น หากไม่มีอะไรเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจไว้บ้างแล้ว คนเราอาจจะมีศีลธรรมและคุณธรรมน้อยลง และก่อให้เกิดปัญหาที่แก้ยากในระยะยาวด้วย ฉะนั้น ศาสนาหรือวัดญาณสังวราราม ซึ่งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ก็จะช่วยกล่อมเกลาคิดใจคนให้อยู่ในศีลในธรรมได้เป็นอย่างดี อันนับว่าเป็นพระราชดำริที่ลึกซึ้ง และมีสายพระเนตรยาวไกล ที่พวกเรามากจะนึกไม่ถึงอยู่เสมอ ฉะนั้นโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ตามพระราชดำริ จึงได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาพื้นที่นี้ ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. ได้เล่าเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ว่า

ดร.สุเมธ

“สำหรับโครงการนี้ก็เหมือนกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอื่น ๆ การดำเนินงานสนองพระราชดำริ ก็มีการแบ่งหน้าที่กันไปตามกรม กองต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในภารกิจนั้น ๆ โดยตรง เช่น กรมชลประทาน ก็ดำเนินการรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งก็ได้ดำเนินงานไปมากแล้วนะครับ มีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่พอสมควรเสร็จเรียบร้อยแล้วนะครับ ๒-๓ อ่าง และมีอ่างเก็บน้ำขนาดย่อมลงมาก็ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วเช่นกัน กรมพัฒนาที่ดินก็มีหน้าที่ในการอนุรักษ์ดิน ซึ่งเวลานี้โครงการก็เกือบจะเสร็จแล้ว ทางด้านกรมป่าไม้ก็มีหน้าที่ในการปลูกป่า เมื่อ ๒-๓ อาทิตย์ที่ผ่านมา ผมได้ทราบที่ท่านรัฐมนตรีเกษตรได้นำคณะเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ รวมทั้งประชาชนทั่วไป ได้ไปปลูกต้นไม้ในบริเวณนี้ด้วย เพื่อจะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าต่อไป เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเสริมอีกหลายหน่วย อย่างเช่น กรมโยธาธิการ ก็มาช่วยสร้างถนนเข้าพื้นที่โครงการ และการประปาเราก็จะใช้วิธีการที่ถูกต้องที่สุดและสะดวกที่สุด กรมที่ดินก็ไปสำรวจสิทธิการถือครองที่ดิน สำหรับผังเมืองไปช่วยวางผังโครงการให้เป็นต้น แต่ทั้งนี้ ในการดำเนินงานในโครงการนี้ ไม่ใช่ที่เราจะทำกันชนิดต่างคนต่างทำ ตรงกันข้าม สำนักงานเลขาธิการ กปร. นี้ จะเป็นแกนกลางในการประสานงานแผนงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานให้ดำเนินการไปอย่างประสานสอดคล้องกันตามแผนที่ตั้งไว้ โดยยึดแนวพระราชดำริเป็นที่ตั้ง รวมทั้งทำการติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากที่สุด”

เพลง

.....

บรรยาย

จากการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาพื้นที่โครงการบริเวณวัดญาณสังวราราม จะทำให้บริเวณพื้นที่นี้ มีสภาพภูมิประเทศที่ดี และมีความอุดมสมบูรณ์เกี่ยวกับเรื่องดินและน้ำ รวมไปถึงการปรับสภาพแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ของโครงการให้ดีขึ้นอีกด้วย กรมป่าไม้เป็นหน่วยหนึ่งที่ได้รับมอบหมาย

พระอุโบสถ วัดญาณสังวราราม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดโรงพยาบาลวัดญาณสังวราราม

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการนี้เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้กองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่นี้ ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ กองอนุรักษ์สัตว์ป่า ได้ดำเนินตามแผนงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเร่งด่วน โดยได้จัดทำโครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าขึ้น และได้วางเป้าหมายของโครงการดังที่ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์สัตว์ป่า นายไพโรจน์ สุวรรณกร ได้เล่าว่า

นายไพโรจน์ “เป้าหมายของโครงการอันดับแรก คือ ปรับปรุงพื้นที่และฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมในบริเวณโครงการ โดยปลูกพันธุ์ไม้โตเร็ว และจะปลูกต้นไม้ที่เป็นอาหารสัตว์ป่า ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการปรับสภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล ในการจัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยง และขยายพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งก็จะจัดทำเป็นลักษณะสวนสัตว์เปิด นอกจากนี้ ยังมีศูนย์สาธิต มีการอบรมแนะนำชาวบ้านที่อยู่บริเวณรอบ ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านป่าไม้และสัตว์ป่า ให้ประชาชนได้มองเห็นคุณค่าของสัตว์ป่า และประโยชน์ที่ได้รับทางเศรษฐกิจ สังคม ชีววิทยา และด้านวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับการรักษาความงามตามธรรมชาติ และการพักผ่อนหย่อนใจ อันจะเป็นมรดกของชาติสืบไป นอกจากนี้ จะเป็นการฟื้นฟูสภาพจิตใจควบคู่กับการปฏิบัติกิจทางศาสนา และจะเป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าในท้องถิ่นให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และเป็นที่อยู่อาศัยต่อไป”

ปราณี “ตั้งแต่เริ่มโครงการมาจนถึงบัดนี้ กองอนุรักษ์สัตว์ป่า ได้ดำเนินงานในโครงการนี้ไปแล้วอย่างไรบ้าง”

นายไพโรจน์ “สำหรับงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วก็คือ งานปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อม โดยการปลูกไม้ผลที่เป็นอาหารของสัตว์ป่า และไม้ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ในพื้นที่ ๔๐๐ กว่าไร่ ปัจจุบันดำเนินงานไปมากกว่า ๕๐% สำหรับงานก่อสร้างสิ่งก่อสร้างโครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าอยู่ในระหว่างแก้ไขปัญหาพื้นที่เข้าดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป”

ปราณี “นอกจากงานที่ทำไปแล้วบ้างนั้น กองอนุรักษ์สัตว์ป่ามีโครงการที่จะดำเนินการต่อไปอะไรบ้างคะ”

นายไพโรจน์ “งานที่จะทำต่อไปนั้น กองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ จะดำเนินการดังนี้ คือ จะดำเนินการสาธิตด้านวิชาการ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยการประชาสัมพันธ์ให้หมุ่คณะและเยาวชนในบริเวณใกล้เคียงได้เข้ามาศึกษา จาก การแนะนำของวิทยากรของกรมป่าไม้ นอกจากนั้น จะส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า ในลักษณะการเลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์ป่าเศรษฐกิจ อันจะทำรายได้ให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง และจะส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าควบคู่กับการปฏิบัติกิจทางศาสนา การดำรงชีวิตของสังคมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรของชาติ นี่คือนงานที่จะทำต่อไปครับ”

เพลง

.....

บรรยาย

นอกจากกองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ ได้มีโครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า ในพื้นที่ของโครงการพัฒนาบริเวณวัดญาณสังวรารามแล้ว ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือกันปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีพระราชประสงค์จะพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวราราม ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านพุทธศาสนา และกับประชาชนทั่วไปที่เข้าไปเยี่ยมชมโครงการ สำหรับโครงการนี้จะได้อะไรแก่พวกเราบ้างนั้น ดร.สุเมธ ดันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร.ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

“สิ่งที่เราใฝ่ฝันมากที่สุด คือ อยากจะเห็นโครงการที่พอสำเร็จลุล่วงไปแล้ว คือ เป็นสภาพพื้นที่ที่เราสามารถจะประกอบศาสนกิจได้ เป็นวัดญาณสังวราราม อยู่ท่ามกลางแมกไม้ อยู่ท่ามกลางป่าที่เกิดตามธรรมชาติ มีนก มีสัตว์ต่าง ๆ มากมาย ก็จะเป็นแหล่งที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว และพุทธศาสนิกชนอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกก็ได้เนาะครับ”

เพลง

.....

บรรยาย

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดญาณสังวรารามตามพระราชดำริ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นโครงการหนึ่งในหลายร้อยโครงการที่มาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเกิดจากพระราชประสงค์ เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนนั่นเอง

เพลง

สายฝน

โครงการหลวงทดลองและวิจัยพันธุ์ไหมเพื่อผลิตไหมใหม่ สำหรับทำพันธุ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ดร.ประสาน อิงชล

ดร.สมศรี กันตริตนากุล

และ

ดร.เนืองพนิช สิ้นชัยศรี ผู้ร่วมรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เค็ด

“จากฟ้า...สู่ดิน

เพลง

.....

บรรยาย

ความสวยงามของไหมไทยนั้นเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า เป็นผ้าไหมที่มีสีสันสดใส เนื้อเนียนละเอียด ลวดลายสวยงามและมีให้เลือกมากมายหลายชนิด ตั้งแต่ผ้าพื้นธรรมดาไปจนถึงที่มีลวดลายวิจิตร อย่างเช่นพวกมัดหมี่หรือตีนจก เป็นต้น และปัจจุบันผ้าไหมไทยก็ได้รับความนิยมกว้างขวางยิ่งขึ้น ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทรงทดลองพระองค์ด้วยผ้าไหมไทยตลอดมา เพื่อเป็นกำลังใจแก่เกษตรกรผู้ผลิต และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรด้วย นอกจากนี้จะทรงสนับสนุน ด้วยการทดลองพระองค์ด้วยผ้าไหมไทยแล้ว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังได้เผยแพร่ไหมไทยให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางทั่วโลก ดังเช่น ที่ทรงนำแพขนผ้าไหมไทย ผ้ามัดหมี่ ผ้าฝ้าย ฯลฯ ไปแสดงยังต่างประเทศ นอกจากนี้จะทรงเผยแพร่ สนับสนุนให้ประชาชนชาวไทยหันมาสนใจผ้าไหมไทยเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการตลาดให้แก่ราษฎรด้วย ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันยั่งยืนของไทยเราด้วย

ถึงแม้ไหมไทยจะเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางเพียงใดก็ตาม เกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมก็ยังประสบปัญหาในการเลี้ยงไหมอยู่ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีอาชีพการเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริม เพราะพันธุ์ไหมพื้นเมืองให้ผลผลิตไม่เต็มที่ และในปัจจุบันเรายังต้องสั่งไหมจากต่างประเทศเป็นประจำทุกปี ประกอบกับในปัจจุบันการเลี้ยงไหมในประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาไปสู่การเลี้ยงไหมแบบอุตสาหกรรม ถึงแม้จะมีการส่งเสริมกับเกษตรกรให้รู้จักการเลี้ยงแล้วก็ตาม นักวิชาการได้ดำเนินการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม มาตลอดเวลา แต่ยังคงเห็นว่า มีปัญหาอุปสรรคอีกมาก ซึ่งยังไม่ก้าวหน้าทัดเทียมต่างประเทศ ในสภาพความเป็นจริงแล้ว การเลี้ยงไหมเป็นอุตสาหกรรมยังอยู่ในวงจำกัดไม่สามารถขยายการผลิตให้ได้มาก

เนื่องจากพันธุ์ใหม่ลูกผสมต่างประเทศนี้สามารถนำไปเลี้ยงได้ในกลุ่มเกษตรกรบาง ส่วนเท่านั้น เพราะยังต้องสั่งไข่ใหม่ลูกผสมมาจากต่างประเทศเป็นอันมาก เนื่องจาก พันธุ์พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงในขณะนั้นนั้นได้ผลไม่เต็มที่ ซึ่งผู้พันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ ไม่ได้ จะเห็นได้ว่าขณะนี้ประเทศไทยมีนักวิชาการด้านพันธุศาสตร์มากมาย นำ จะระดมบุคลากรดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงใหม่ของเกษตรกร จึงควร จะมีการวิจัยและทดลองหาพันธุ์ใหม่ที่สามารถผลิตไข่ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงมีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทดลองค้นคว้าหาพันธุ์ใหม่ที่ดีอย่างจริงจัง และได้มาตรฐาน ให้เป็นที่ยอมรับของ เกษตรกรผู้เลี้ยงใหม่ว่าเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงง่ายต้านทานต่อการเป็นโรคสูง เจริญเติบโต เร็ว ให้เปอร์เซ็นต์เส้นใยสูง ใกล้เคียงกับพันธุ์ที่สั่งซื้อมาจากต่างประเทศ ดังที่ คณะบดี คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดอกเตอร์ ประสาน ยิ่งชล ได้เล่าให้ฟัง

ดร.ประสาน

“สำหรับโครงการหม่อนใหม่ คิดว่าเป็นโครงการพระราชดำริ ซึ่งเราก็ควรจะมี ส่วนที่จะเข้าไปช่วยเหลือ ในแง่ของการปรับปรุง เพราะเหตุว่าโครงการหม่อนใหม่นั้น โครงการพระราชดำรินั้นก็ได้ดำเนินการที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่แล้ว แล้วก็คิดว่า ในแง่ของลักษณะอย่างนี้ เราก็ต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ ในเรื่องของไทยนั้น ปีหนึ่ง ประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท ซึ่งมันก็เป็นสิ่งที่น่าคิด เพราะในเมื่อเรามีนักวิชาการได้เรียน กันมาตั้งแต่เยอะแล้ว แต่อีกอย่างหนึ่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็มีบุคลากรที่จะดำเนินการ ทางด้านนี้ได้ และงานทางด้านนี้นั้นเราทำงานร่วมมือกัน ระหว่าง มหาวิทยาลัย- เกษตรศาสตร์ กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร โดยแบ่งกันอย่างเด่นชัด เราจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยทางด้านมหาวิทยาลัยนั้นจะดำเนินการในแง่ของพื้นฐาน ว่าเราจะทำการหาพันธุ์บริสุทธิ์ ที่เป็นพันธุ์ดี เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่จะให้ กรมวิชาการเกษตรไปดำเนินการ ทำการผสมพันธุ์ แล้วก็พันธุ์ใหม่ต่อไป เพื่อจะเป็น พันธุ์ที่ใหม่ ดำเนินการว่าเป็นพันธุ์เส้นใยเพื่อจะลดการสั่งเข้าจากต่างประเทศ”

สิริพร

“ในตอนนี้ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดย คณะเกษตรได้ดำเนินการในโครงการ นี้แล้วมากน้อยเพียงใด”

ดร.ประสาน

“เป็นโครงการที่เราเพิ่งจะได้เริ่มงานประมาณ ๖ เดือน โดยได้รับเงินสนับสนุน จาก กปร. ๕ แสน ๕ หมื่นบาท แล้วการดำเนินงานครั้งนี้อยู่ในขั้นดำเนินการขั้นพื้นฐาน ก็มีการสร้างห้องและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ อีกประการหนึ่ง ทางคณะเกษตรนั้น ก็ได้มีการปลูกหม่อน เพื่อทดสอบว่าพันธุ์หม่อนต่าง ๆ นั้น จะเหมาะสม กับสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง ในขณะนี้เรากำลังดำเนินการที่วิทยาเขตบางเขนอยู่ แต่อนาคตนั้น เมื่องานดำเนินการต่อไป เราก็จะขยายงานไปที่วิทยาเขตกำแพงแสน ผมคิดว่าในโครงการหม่อนใหม่ เป็นโครงการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน เพราะ เราก็ทราบว่า หม่อนไทยเป็นหม่อนที่มีคุณภาพ ทั่วโลกยอมรับ ใครก็ตามที่มาถึงประเทศไทย ก็จะต้องมองก่อนอันคือหม่อนไทย ถ้าพวกเราช่วยกัน นักวิชาการช่วยกันให้หม่อนไทยของ

เรามีคุณภาพยิ่งขึ้นไปกว่านี้ เงินต่าง ๆ ของผู้ที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย ก็จะมาตกกับประเทศไทย”

บรรยาย

ถึงแม้โครงการหลวงทดลองและวิจัยพันธุ์ใหม่เพื่อผลิตไข่สำหรับทำพันธุ์ จะเพิ่งเริ่มดำเนินการได้ไม่นานก็ตาม แต่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก็ได้เร่งดำเนินงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่จะหาพันธุ์ใหม่ลูกผสม ที่ได้มาตรฐาน ก็คือคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังที่ ดอกเตอร์ สมศรี กันตริตนากุล อาจารย์ภาควิชากีฏวิทยา ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในโครงการพระราชดำรินี้เล่าว่า.....

ดร.สมศรี

“ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เริ่มหันมาสนใจเกี่ยวกับการที่จะปรับปรุงพันธุ์ใหม่ซึ่งเริ่มในปีเอง งานที่เราได้วางแนวทางเอาไว้ เราได้แบ่งงานออกเป็น ๔ ขั้นตอนด้วยกัน ขั้นตอนแรก เป็นงานวิจัยด้านพื้นฐาน ซึ่งรายงานทางด้านนี้ในประเทศไทยเรายังนำมาค่อนข้างน้อย อันนี้เราก็ได้มีเพื่อนร่วมงานทางภาควิชาพันธุศาสตร์ จะมาช่วยเราศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของสายเลือดแต่ละพันธุ์ว่าจะมีลักษณะของ “ยีน” ในการควบคุมลักษณะที่ดีเด่นของใหม่นี้มีอะไรบ้าง และจะมีการถ่ายทอดมาให้ลูกหลานได้ลักษณะดีเด่นมากน้อยเพียงใด อันนี้เรามุ่งศึกษาถึงพันธุ์ใหม่เป็นพันธุ์แท้ จากต่างประเทศ ที่เป็นพันธุ์ฟัก ๑ ครั้งต่อปีเรียกว่า Uni Woltine Rate เราจะมีการรวบรวมพันธุ์มาเท่าที่เราจะหาได้ทั้งพันธุ์ญี่ปุ่น เกาหลี จีน อะไรเหล่านี้เราจะรวบรวมมาหมดเลย แล้วเราจะมาศึกษาลักษณะที่ดีของสายพันธุ์เอาไว้ อีกพันธุ์หนึ่งที่เรามุ่งศึกษาคือพันธุ์ไทยแท้ของเราที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงอยู่ในประเทศไทยขณะนี้ เรียกว่าเป็นพันธุ์ที่ฟักตลอดปี หรือ Poly Woltine Rate อันนี้เราก็จะมีการศึกษาถึงลักษณะยีนที่ควบคุมแต่ละรายพันธุ์ดังกล่าวนี้ เพื่อจะเป็นพื้นฐานที่เราจะเป็นเครื่องตัดสินว่าเราจะมุ่งที่จะผลิตพันธุ์ใหม่ไปทางด้านไหนบ้าง

พอมาถึงขั้นตอนที่ ๒ จะเป็นถึงการคัดเลือกพันธุ์ใหม่ลูกผสม จากขั้นตอนที่ ๑ เราได้ลักษณะพื้นฐานมาหมดแล้วว่า พันธุ์ใหม่มีลักษณะดีเด่นอย่างไร มียีนอะไรเป็นตัวควบคุมบ้างแล้ว ขั้นตอนนี้คิดว่าพันธุ์ไหนบ้างที่มีสายเลือดที่ดี สำหรับจะเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ โดยนำมาเลี้ยงคัดเลือกพันธุ์ผสม เราคัดออกเป็น ๓ สายพันธุ์ด้วยกัน คือ เราจะผสมพันธุ์ไทย โดยเอาไหมพันธุ์ไทยหลาย ๆ พันธุ์ มาลองผสมกันดู แล้วศึกษาลักษณะดีเด่นและลักษณะด้อยออกมา แล้วก็เลี้ยงคัดเลือกพันธุ์ใหม่ลูกผสมพันธุ์ไทยกับพันธุ์ต่างประเทศ อันนี้จะเป็นอีกสายงานหนึ่งที่แยกออกไป และอีกสายงานหนึ่งคือเราจะผสมพันธุ์ต่างประเทศ แล้วเราก็จะทดลองเลี้ยงหาลักษณะข้อดีเด่นต่าง ๆ เก็บตัวเลขเอาไว้แล้วจึงมาถึง

ขั้นตอนที่ ๓ ซึ่งขั้นตอนนี้เราจะร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยเฉพาะศูนย์วิจัยไหม ที่นครราชสีมา กับศูนย์ไหมต่าง ๆ ที่อยู่ตามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการทดสอบไหมลูกผสมต่าง ๆ ที่เราได้ผสมพันธุ์ขึ้นมา และได้

คัดเลือกไว้บ้างแล้วว่าจะมีพันธุ์ไหนบ้างที่มันเหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงของเกษตรกร ๓ ระดับด้วยกันคือ เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงเป็นรายได้เสริมอยู่กับบ้าน หรือเกษตรกรที่อยู่ในระดับยูนิคอมซึ่งมีกรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมประชาสัมพันธ์เข้าไปส่งเสริมการเลี้ยง กับอีกระดับหนึ่งคือระดับของเอกชนที่เลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมอยู่กับโรงงานสาวไหม ว่าจะมีพันธุ์ใดบ้างที่เหมาะสมต่อการเลี้ยง ว่าพันธุ์ใดบ้างที่ไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยง เพื่อจะเป็นขั้นตอนในการที่เราจะคัดเลือก เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ดีเด่น เพียง ๒ พันธุ์ เพื่อจะเป็นพันธุ์ส่งเสริมให้กับเกษตรกร การตัดสินใจว่าพันธุ์ใดจะดี พันธุ์ใดจะไม่ดี จะเป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กับสถาบันไหม เราจะมึนนักวิชาการมาวิจัยร่วมกัน เพื่อที่จะดำเนินการเกี่ยวกับอันนี้ เมื่อเราได้พันธุ์ที่ดีเด่นพร้อมที่จะแจกจ่ายให้กับเกษตรกรเมื่อใด ทางศูนย์วิจัยไหมจะเป็นผู้ผลิตพันธุ์อันนั้นไปแล้วให้ทางกรมส่งเสริมการเกษตร กับกรมประชาสัมพันธ์นำไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรเลี้ยงต่อไป มหาวิทยาลัยก็จะมีหน้าที่ เพียงเพื่อคัดหาพันธุ์ใหม่ที่ดีเด่นเหมาะที่จะเป็นพันธุ์พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่จะแพร่พันธุ์ใหม่ให้กับเกษตรกรเลี้ยง มอบให้กับศูนย์วิจัยไหมนครราชสีมา นำไปผลิตต่อไป”

สิริพร “ขั้นตอนทั้งหมดที่จะดำเนินการเพื่อผลิตไขไหม ให้ได้คุณภาพดีไขไหมคะ”

ดร.สมศรี “ใช่ค่ะ”

สิริพร “สำหรับการที่เราจะศึกษาค้นคว้า จะเป็นการยากหรือไม่ ที่จะดำเนินงาน”

ดร.สมศรี “ตอนนี้งานเรายังไม่ได้เริ่ม แต่จะเริ่มปีงบประมาณ ๒๗ เมื่อห้องเลี้ยงไหมสร้างขึ้นมาเสร็จแล้ว อันนี้เราก็ต้องศึกษาเรื่อง ลักษณะดีลักษณะด้อยของแต่ละสายพันธุ์ออกมาก่อน แล้วการผสมพันธุ์นี้ เราก็มุ่งสองอันคือ จะผสมแบบสองสายเลือด หรือว่า ๔ สายเลือด อันนี้เราจะต้องดูทั้งสองลักษณะนี้ด้วย”

สิริพร “ผลออกมาจะแตกต่างกันอย่างไร”

ดร.สมศรี “ลักษณะทั้งสองมันจะมีความดีเด่นของเรื่องสายเลือด ว่าเราสามารถผสมได้ ๔ สายเลือดแล้ว ถ้าเราสามารถคัดเอาลักษณะที่ดีเด่นของแม่แต่ละพันธุ์มา อันนี้เท่ากับ ๔ แม่ ว่าแต่ละพันธุ์มีลักษณะดีเด่น เราจะได้ลูกผสมที่มีลักษณะเด่นกว่าพ่อแม่ จะเป็นในแง่ของความแข็งแรง ในแง่ของผลผลิตในแง่ของรังไหม อันนี้จะมีลักษณะเด่นกว่าพันธุ์พ่อพันธุ์แม่”

สิริพร “สำหรับการที่ เรานำการวิจัยเอาพันธุ์ไหมจากต่างประเทศมา สำหรับอาหารหรือใบหม่อนเป็นพันธุ์เดียวกันหรือเราต้องมีผสมขึ้นมาอีกหรือเปล่านั้น”

ดร.สมศรี “ตอนนี้เรามุ่งที่เราใช้อยู่เวลานี้ คือหม่อนน้อย เพราะว่างานทางด้านวิจัยพันธุ์หม่อนต่าง ๆ ก็ยังมีรายงานน้อยเท่าที่ทางศูนย์วิจัยไหมได้มีการทดลองบ้าง และที่แนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกอยู่ในปัจจุบันก็คือหม่อนน้อย”

ห้องเลียงใหม่ที่คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

รังใหม่

ไหมวัยแก่

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

- สิริพร** ถึงแม้เราจะผสมพันธุ์ใหม่ขึ้นมาได้ จากการที่เอาไหมต่างประเทศที่มาผสมพันธุ์กัน เกษตรกรก็สามารถใช้เหมือนธรรมดาที่เราปลูกอยู่ในบ้านเราไม่ใช่ไหมคะ
- ดร.สมศรี** “คะ อันนี้ใช้ได้เหมือนที่เกษตรกรปลูกอยู่นี้ใช้ได้คะ ไม่ต้องเปลี่ยนพันธุ์ใหม่”
- บรรยาย** นอกจากนี้ดอกเตอร์ เนืองพนิช สินชัยศรี ซึ่งเป็นอีกท่านหนึ่งที่ทำการศึกษาทดลองวิจัยในโครงการพระราชดำรินี้ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า.....
- ดร.เนืองพนิช** “ในเรื่องของการเลี้ยงไหม ในฐานะที่ผมทำงานอยู่ศูนย์ไหมมาก่อน ก็อยากจะเรียนว่า เป้าหมายที่สำคัญของเรา ซึ่งเราเข้ามาทำงานในโครงการพระราชดำรินั้น เราต้องการให้เกษตรกรมีสตางค์ ถ้าเพื่อเขาเพิ่มรายได้ขึ้นมา เขาก็จะมีการอยู่ดีกินดีขึ้น อันนี้ก็เป็นเรื่องที่เรามีความสุขใจเท่านั้นเองครับ ที่นี้พันธุ์ไทยที่เขาเลี้ยงอยู่พันธุ์พื้นเมืองก็ไม่ใช่ว่าดีหรือไม่ดี แต่มันก็มีลักษณะทางวิชาการหรือในแง่ของการเลี้ยงไหมนั้น ก็มีข้อดีข้อเสีย โดยเฉพาะข้อเสียของพันธุ์พื้นเมืองเราก็คือผลผลิตมักจะต่ำ คือรังเล็ก รังบาง และข้อต่อไปคือเป็นรังไหมที่จะป้อนโรงงานที่จะสาวเป็นเส้นยืนไม่ได้ ฉะนั้นการที่เราป้อนโรงงานเพื่อจะสาวเป็นเส้นยืนนั้น เราก็จะได้ราคาของเส้นยืนนั้นซึ่งมีราคาสูง พันกว่าบาทนะ ขณะนี้เราก็กังส่งซื้อจากต่างประเทศอีกด้วย ฉะนั้นถ้าเราสามารถผลิตเส้นยืนได้มากขึ้น เราก็เป็นการลดการสั่งซื้อ แล้วก็เกษตรกรเองก็สามารถจะเพิ่มรายได้ เพราะเส้นใยแพงขึ้น ราคารับซื้อรังก็จะสูงขึ้นไปด้วย ที่นี้เมื่อเรามีเป้าหมายอย่างนั้นแล้วนี้ พันธุ์ที่เราจะนำมาเลี้ยง เราก็ต้องมองว่าเกษตรกรเลี้ยงไหมได้ เมื่อสักครู่อจารย์ ดอกเตอร์ สมศรีก็ได้พูดไปแล้วว่า เราแบ่งเป็น ๓ ระดับ นะครับ คือเกษตรกรทั่วไป กับเกษตรกรที่มีการผ่านการฝึกอบรมวิธีการเลี้ยงไหมหรือว่าเป็นเกษตรกรชั้นนำที่มีฐานะ หรือมีกำลังเงินในการลงทุนสูง ที่นี้สำหรับเกษตรกรทั่ว ๆ ไปนะฮะ ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของกลุ่มที่มีการเลี้ยงไหม เราจะต้องให้เขาเลี้ยงให้ได้ ให้รอดเมื่อเอาพันธุ์พื้นเมืองซึ่งเขาเลี้ยงได้ดี เปอร์เซนต์รอดสูงขึ้นไปตั้งแต่ผลผลิตต่ำ เอาส่งเข้าโรงงานไม่ได้ เราก็พยายามที่จะหาพันธุ์ที่ให้มีเปอร์เซนต์รอดให้สูงขึ้น อาจจะดึงลักษณะสายพันธุ์ของพันธุ์พื้นเมืองจากของเรา ซึ่งเราคัดพันธุ์ได้แล้วทำลูกผสมออกมา กับลูกผสมพวกพันธุ์ต่างประเทศที่ให้ผลผลิตสูง ๆ ฉะนั้นสายเลือดหรือความดีเด่นในข้อดีของสายพันธุ์พื้นเมืองซึ่งมีลักษณะที่ทนทานต่อโรคก็ดีหรือว่าสภาพวิกฤตของไหมเหมือนที่ค่อนข้างเย็น มันสามารถเปลี่ยนเป็นอาหารได้อย่างดีก็จะไปช่วยทำให้เปอร์เซนต์การเลี้ยงรอดนั้นสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรได้รังไหมและก็นำไปขายในราคาที่สูงขึ้นด้วย หรือแม้แต่จะสาวเองก็จะได้เส้นใยมากขึ้น (อันนี้ก็เป็นการตอบคำถามที่ว่า ทำไมเราไม่เลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง) ก็สรุปอีกทีก็แล้วกันว่าเราต้องการให้เกษตรกรได้รายได้มากขึ้น และขณะเดียวกันพันธุ์พื้นเมืองมันเข้าโรงงานก็ไม่ได้เส้นยืน แนวทางการหาพันธุ์หรือทางออกจากประสบการณ์ที่ได้เห็นในการหลักการพันธุ์ต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น หรือเกาหลี ที่ทำกันอยู่นั้นทางเขาเป็นพันธุ์ไหมที่อยู่ในเขตอบอุ่น จะเป็นพันธุ์ที่ฟัก ๒ ครั้งต่อปีเท่านั้น ใน

สองพื้นฐานเมื่อเอาไปเลี้ยงในสภาพที่เลี้ยงเทคนิค ปรากฏเลี้ยงได้ดี เนื่องจากความสะอาดในเรื่องโรงเรือนที่ดี ถูกต้องตามหลักวิชาการ พอมาถึงพื้นฐานของเราในสภาพเมืองไทย เกษตรกรผมมองไปถึงเกษตรกร เช่นเดียวกันในสภาพที่ค่อนข้างจะง่าย ๆ ไม่มีโรงเรือนที่เรียบร้อยนักถ้าเอาพันธุ์ต่างประเทศมาโดยตรงเท่าที่มีประสบการณ์เลี้ยงไม่รอดคือตายหมด ฉะนั้นเราก็พยายามจะเน้นสายเลือดที่จะช่วยในการทนทานต่อสภาพในบ้านเราให้ดีขึ้น ฉะนั้นพอเราได้ลักษณะสายเลือดที่ทนทานด้วย และมีเปอร์เซ็นต์ที่สูงขึ้นกว่าพันธุ์พื้นเมือง และเข้าโรงงานได้ อันนี้ก็เส้นทางออกอันหนึ่งที่ผมคิดว่าเราจะเลี้ยงการเลี้ยงใหม่ให้เป็นอุตสาหกรรมนี้เราทำได้”

บรรยาย

โครงการหลวงทดลองและวิจัยพันธุ์ใหม่ เพื่อผลิตไข่ใหม่สำหรับทำพันธุ์ กำลังดำเนินการรุดหน้าไปเรื่อย ๆ ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกษตรกรสามารถที่จะมีพันธุ์ใหม่ลูกผสมที่ดี ให้ผลผลิตสูง เลี้ยงง่าย เพื่อจะได้เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เป็นอาชีพเสริมเมื่อว่างวันจากงานอาชีพหลัก ทั้งนี้ก็ด้วยน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยความห่วงใยในทุกข์สุขของราษฎรในทุกด้านของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

เพลง

สายฝน

โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าชองกล้าบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
และ นายไพโรจน์ สุวรรณกร ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

ในปัจจุบัน สัตว์ป่าหลายชนิดได้ถูกปล่อยปลະละเลยให้มีการเพาะเลี้ยง และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งมักจะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่มี การควบคุมที่ดี ทำให้สัตว์ป่าอาจจะสูญพันธุ์ไปในที่สุด ดังนั้น ทางราชการจึงได้จัดตั้งสถานี่เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าขึ้น ทั้งนี้เพื่อกำการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ และเพื่อการขยายพันธุ์ อันจะเป็นการช่วยป้องกันมิให้สัตว์ป่าแต่ละชนิดต้องสูญพันธุ์ และเมื่อมีสัตว์ป่าจำนวนมากแล้ว ก็จะปล่อยเข้าป่าไป ให้มีการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ หรือ แจกจ่ายให้กับประชาชนที่สนใจนำสัตว์ป่าไปเลี้ยงเพาะพันธุ์ เพื่อประกอบเป็นอาชีพต่อไป การกระทำเช่นนี้จะป้องกันมิให้สัตว์ป่าที่มีค่าหลายชนิดสูญพันธุ์ไป

เพลง

บรรยาย

นอกจากทางราชการจะมีความวิตก และห่วงใยในการที่สัตว์ป่าจะสูญพันธุ์ไปจากประเทศของเราแล้ว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระ-ราชหฤทัยในเรื่องของการอนุรักษ์สัตว์ป่าเช่นกัน พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริในการจัดตั้งโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าขึ้นหลายโครงการ โดยมีพระราชดำริให้จัดตั้งไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยเกี่ยวกับพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าต่าง ๆ นั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ

“ผมสังเกตเห็นว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีความสนพระ-ราชหฤทัยในเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ป่ามาก โดยเฉพาะในระยะ ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นพิเศษ จะเห็นได้ว่า ทรงมีโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าในด้านต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์เต่าทะเล ซึ่งเป็นสิ่งหายากและถูกทำลายลงไปอย่างมาก ในขณะนี้ได้ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่าขึ้นเกือบทั่วทุกภาค

ของประเทศไทย เนื่องจากตามที่เราทราบแล้วว่า สัตว์ป่าแต่ละภูมิภาคนั้นไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างกันมาก เช่น ภาคใต้ ก็อาจมีสัตว์ป่าประเภทหนึ่ง ในภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ, ภาคเหนือ หรือในภาคกลางเอง ลักษณะของสัตว์ป่าต่าง ๆ นั้น แตกต่างกันไป และจำนวนของสัตว์ป่าก็น้อยลงทุกที เพราะฉะนั้น จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างมากมายทีเดียวครับ”

ปราวณี

“ครั้งที่ ดร.สุเมธ ดันดีเวชกุล ได้พูดถึงว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่า พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการหลายโครงการด้วยกัน อยากจะให้ช่วยยกตัวอย่างสัก ๑ โครงการเกี่ยวกับพระราชดำรินี้เรื่องนี้จะ”

ดร.สุเมธ

“สำหรับโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่ามีมากมายด้วยกัน และโครงการแต่ละโครงการก็ล้วนแต่น่าสนใจทั้งสิ้น ก็อยากจะกล่าวถึงโครงการที่ใกล้กรุงเทพมหานคร คือ โครงการขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่อ่างเก็บน้ำชองกล่าบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งโครงการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณเขาสามสិบบ ซึ่งเป็โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาแต่เดิม แต่ในช่วงนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมโครงการเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕ และในระหว่างนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็พระราชทานพระราชเสาวนีย์ให้คณะทำงานของโครงการนี้ ได้จัดทำโครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า โดยใช้พื้นที่บริเวณเส้นทางที่จะขึ้นไปยังอ่างเก็บน้ำชองกล่าบนสำหรับเป็นพื้นที่ขยายเพาะพันธุ์สัตว์ป่าขึ้น ด้วยเหตุนี้ ในบริเวณดังกล่าวจึงมีโครงการเพิ่มขึ้นมาพิเศษ ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเกิดขึ้น คือ โครงการขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่บริเวณชองกล่าบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี”

ปราวณี

“จากการที่มีพระราชดำรินี้โครงการนี้ขึ้นแล้ว ได้มีวัตถุประสงค์ของโครงการนี้อย่างไรบ้างคะ”

ดร.สุเมธ

“เรื่องสัตว์ป่าเป็นเรื่องที่มีปัญหากันอยู่มากมาย เพราะมีกฎหมายที่ได้กำหนดขึ้นมาตั้งแต่สมัยในอดีต ซึ่งไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรนัก กล่าวคือ สัตว์ป่าที่เป็นสัตว์สงวนต่าง ๆ นั้น ก็รู้สึกว่ ประชาชนธรรมดาที่จะเลี้ยงหรือจะเพาะ หรือจะดำเนินการต่าง ๆ ใด ๆ จะทำไปด้วยความยากลำบาก เพราะว่า ล้วนแต่ผิดกฎหมายทั้งสิ้น และอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นอย่างที่เราทราบกันว่า การทำลายป่า การทำลายสัตว์ป่า เป็นเรื่องที่ทำกันอย่างน่าเศร้าใจที่สุด ซึ่งบางครั้งก็ทำลายไปด้วยความจำเป็น หลายครั้งก็ทำไปด้วยความสนุก ด้วยเหตุนี้ ประกอบกับหลาย ๆ อย่าง ก็ทำให้สัตว์ป่าจำนวนมากก็แทบจะสาปสูญไปจากแผ่นดินก็ว่าได้ และได้สูญพันธุ์ไปหลายชนิดแล้ว ซึ่งเป็นสัตว์ที่หายากทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงมีกำหนดไว้ประมาณ

๑๐ ประการ ประการแรก เราจะทำการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ปีก เช่น ไก่ฟ้า ชนิดต่าง ๆ และนกชนิดอื่น ๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สำหรับไก่ฟ้าชนิดต่าง ๆ เป็นที่เลื่องลือไปทั่วโลกว่า ไก่ฟ้าของบ้านเมืองของเราเป็นไก่ฟ้าที่มีความสวยงามมากที่สุด และมีหลายชนิดที่ต้องสูญพันธุ์ไป และต่างประเทศได้เพาะพันธุ์ไก่ฟ้า ส่งกลับมามอบให้เราอีกด้วยซ้ำไป ทำให้เกิดความละอายใจเกิดขึ้น และนอกเหนือจากสัตว์ปีกแล้ว ก็จะทำให้เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และหายากในปัจจุบัน เช่น กวาง เก้ง ละอง ละมั่ง เนื้อทราย เราก็ทำการเพาะพันธุ์ขึ้นมาอีก เพราะหลาย ๆ อย่างในสัตว์ประเภทนี้จะสูญพันธุ์ไปแล้ว และวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ จะต้องปลูกพืชอาหารสัตว์ป่า เพื่อเป็นอาหารสัตว์ และเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่พื้นที่ เป็นต้นว่า สัตว์ปีก เราก็ต้องเพาะต้นไม้จำพวกที่มีผลที่เป็นอาหารของสัตว์ปีกได้ เป็นพวกลูกหว้า มะขามป้อม อะไรต่ออะไรต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นอาหารของสัตว์ที่จับต่อไปได้ด้วย และประการต่อไป เป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าบางชนิดที่กำลังจะสูญพันธุ์ หรือมีน้อยมากในปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่หลายประเภท เช่นกัน และก็ย้อนมาถึงประชาชน เราก็วางวัตถุประสงค์ไว้ เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรได้หันกลับมาสนใจการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเป็นอาชีพแทนการล่าสัตว์ในธรรมชาติ เพราะการล่าสัตว์นั้นอย่างที่เรทราบอยู่ว่า การล่าสัตว์ทุกฤดูกาล ดังนั้น สัตว์ป่าก็ผลิตไม่ทันต่อการทำลายในลักษณะนี้ ถ้าส่งเสริมให้ราษฎรหันมาสนใจเลี้ยงเพาะสัตว์ป่าเป็นอาชีพ ก็จะทำให้เป็นการลดการทำลายโดยการล่าสัตว์ในธรรมชาติลดลงไปด้วย ประการต่อไป ก็เพื่อส่งเสริมราษฎร และอนุชนรุ่นหลังเห็นความสำคัญและประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์ป่ามากขึ้น ซึ่งในเวลานี้ เราล้ม มีสัตว์หลายชนิดที่พวกเด็ก ๆ หรืออนุชนรุ่นหลังเกือบจะไม่รู้จัก และประการถัดไปก็เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรง ถ้าเราสามารถเพิ่มผลผลิตสัตว์ป่าขึ้นมาได้ ก็เท่ากับส่งเสริมให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการดำเนินงานนี้ และประการต่อไป จะช่วยเพิ่มจำนวนสัตว์ป่าให้มากขึ้น และจะนำป้อนกลับสู่ธรรมชาติเพื่อสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติต่อไปอีก และประการถัดไป ก็เพื่อเป็นการดึงดูดสัตว์ป่าในธรรมชาติให้เข้ามาอยู่ในบริเวณที่ปลอดภัย และพืชอาหารสัตว์ป่าที่อุดมสมบูรณ์ เพราะเรารู้อยู่แล้วว่า ธรรมชาติของสัตว์ป่านั้น มักจะเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา เพื่อแสวงหาพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ถ้าเราสามารถสร้างความอุดมสมบูรณ์ขึ้นในธรรมชาติแล้ว สัตว์ป่านั้นก็จะกลับมาเอง อีกประการหนึ่ง ผลพลอยได้ที่จะตามมา ก็จะเป็นผลพลอยได้ทางด้านวิชาการ คือ เป็นสถานที่ที่เราสามารถทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ป่าได้ และผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะส่งประโยชน์ไปโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องการผลิต การขาย การเพาะเลี้ยงในขั้นต่อไป และประการสุดท้ายนั้นแน่นอนที่สุด เมื่อเราสร้างเป็นลักษณะโครงการสถานที่อนุรักษ์สัตว์ป่าขึ้นมาแล้วนะครับ เราก็สามารถที่จะดัดแปลงให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไปได้ครับ”

เพลง

บรรยาย

จากวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ในโครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า ซ่องกล่าบนนี้ จะเห็นได้ว่า จะก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมอย่างมากทีเดียว ไม่ว่าจะ ในแง่ของการป้องกันสัตว์ป่าที่จะสูญพันธุ์ หรือ ในแง่ของประชาชนที่จะมีความสุขใจที่ได้พบเห็นสัตว์ป่าที่น่ารักหลายชนิดในบริเวณพื้นที่ของโครงการ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าในโครงการนี้ กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานในโครงการตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ซึ่งจะได้ปฏิบัติงานตามภาระกิจที่ได้รับผิดชอบไปแล้วอย่างไรบ้าง นายไพโรจน์ สุวรรณกร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้ชี้แจงว่า

นายไพโรจน์

“คือตั้งแต่เริ่มโครงการในปี ๒๕๒๖ นี้ เราได้ปลูกพืชที่เป็นอาหารสัตว์ในเนื้อที่ ๕๐๐ ไร่ เราสร้างสำนักงานชั่วคราว ๑ หลัง สร้างบ้านพักชั่วคราวอีก ๕ หลัง โรงเก็บวัสดุครุภัณฑ์ ๒ หลัง และสร้างคอกอนุบาลสัตว์ปีกในเนื้อที่ ๕ ไร่ ๔ คอก และดำเนินการสร้างกรงอนุบาลสัตว์ปีกอีก ๑๕ กรงครึ่ง สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๒๗ นี้ เราจะสร้างเพิ่มเติมอีก คือสร้างกรงสัตว์ปีกชั่วคราว ๕ กรง สร้างคอกสัตว์ปีกชั่วคราว ๕ คอก สร้างหอพักน้ำ ๑ หอ ทำการปลูกเสริมพืชอาหารสัตว์ป่าพื้นที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ และจะบำรุงงานเดิม ได้แก่ การเลี้ยงดูสัตว์ป่าทำการขยายพันธุ์สัตว์ป่าให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น จะได้บำรุงรักษาพืชอาหารสัตว์ป่า และจะปรับปรุงตกแต่งสำนักงานชั่วคราว บ้านพักชั่วคราวให้ดีขึ้นครับ”

ปราชญ์

“รองอธิบดีคะ สำหรับสัตว์ป่าที่เลี้ยงในโครงการนี้ มีอะไรบ้างคะ”

นายไพโรจน์

“ครับ สัตว์ป่าที่เราเลี้ยงในโครงการนี้ เราแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทครับ คือ สัตว์ป่าที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พวกแก้ง กวาง กระเจง และชะนีนะครับ ส่วนอีกพวกหนึ่ง คือ สัตว์ป่าพวกที่กำลังจะสูญพันธุ์และมีค่ามากครับ ได้แก่ พวกไก่อฟ้าพญาโล ไก่อฟ้าหน้าเขียว ไก่อฟ้ากลางเงิน ไก่อจุก และพวกนกหว้า นกแว่น ครับ”

บรรยาย

นอกจากการดำเนินงานในโครงการนี้ ดังที่นายไพโรจน์ สุวรรณกร รองอธิบดีกรมป่าไม้ได้กล่าวไปแล้วนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าถึงการดำเนินงานของโครงการ ในแง่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนว่า

ดร.สุเมธ

“ผมคิดว่า เราได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นหนักความสำคัญเป็นพิเศษ คือ การจัดอบรมแนะนำราษฎรเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าให้ทราบถึงวิธีการที่ถูกต้องทั้งในภาคทฤษฎีและด้านปฏิบัติ ดังที่เรียนมาข้างต้นแล้วว่า ถ้าสามารถแนะนำให้ทางด้านราษฎรได้เข้าใจในเรื่องนี้อย่างถูกต้องแล้ว การทำลายสัตว์ป่าอย่างไม่มีเหตุผลก็จะหมดไป และความสมดุลย์ในธรรมชาติก็จะเกิดขึ้น และนอกเหนือไปจากนั้น เราก็ทำการส่งเสริม ขณะนี้ก็ทำอยู่บ้างแล้ว โดยทำการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ป่าแก่ราษฎรด้วยวิธีการแจก หรือจำหน่ายพันธุ์สัตว์ป่าที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปเพาะเลี้ยง เกิดเป็นอาชีพที่ถาวรต่อไปครับ”

เพลง

บรรยาย

การดำเนินงานในโครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าชองกล่าบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มขึ้นแล้ว และได้มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานไปอย่างมาก เมื่อถึงระยะเวลาสิ้นสุดของโครงการจะได้ให้อะไรแก่ประชาชน และส่วนรวม เราก็มารับฟังจาก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงาน กปร. ซึ่งได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

“อย่างที่เห็น ๆ กันว่า โครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในโครงการนี้ หรือ โครงการทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่านั้น ผลประโยชน์ที่เราเห็นได้อย่างแน่ชัด ก็คือ เป็นโครงการที่ทางราชการได้นำไปสู่ประชาชนในพื้นที่ให้ทราบถึงการใช้ประโยชน์ในทางที่ถูกและสามารถสนองผลที่ได้กลับมาในระยะเวลาอันสั้น จากทรัพยากรที่เรามีอยู่ในธรรมชาติ และเราได้ทำลายมันอยู่ตลอดเวลา คือ ทรัพยากรทางด้านสัตว์ป่า และอีกประการหนึ่ง ผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัดก็คือ โครงการที่จะเสริมสร้างทัศนคติแก่ราษฎรในพื้นที่ให้เขาประจักษ์ว่า การนำสัตว์ป่ามาเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์นั้นเป็นสิ่งที่น่ากระทำได้ และถ้าผู้ใดมีความสนใจ มุ่งมั่นจะยึดเป็นอาชีพหลักอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากงานด้านการเกษตรกรรมแล้ว ก็สามารถบันดาลผลทางด้านเศรษฐกิจให้ดีกว่า ถาวร และมั่นคงกว่า มากกว่าการล่าสัตว์ป่า เพราะสิ่งนั้นก็แค่เพียงแต่เนื้อ หนัง เขา แล้วนำมาขาย ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ค่อนข้างจะจำกัดมาก สำหรับเป้าหมายที่สร้างประโยชน์นอกเหนือไปจากการแนะนำอาชีพใหม่ให้แก่ราษฎรแล้ว ก็ยังโน้มน้าวจิตใจให้ราษฎรได้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่า ด้านป่าไม้ และในทางอ้อมก็สนองจุดประสงค์หลักตามนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันด้วย ผลประโยชน์อีกอันหนึ่งซึ่งเราได้ชื่นชมมาครบ ก็จะทำให้โครงการอันนี้เป็นศูนย์สาธิตทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในภาคกลางของประเทศ และจะยังประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมแก่ประชาชนทั่วไปที่ประกอบกิจการดังกล่าวด้วย และแม้กระทั่งหน่วยราชการอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานทางด้านส่งเสริมอาชีพแก่ราษฎรในถิ่นทุรกันดารได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ นำข้อมูลไปประยุกต์ได้อย่างถูกต้องด้วย และอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์ที่เราได้มากที่สุดคือ เราต้องทราบว่า โครงการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่านี้ เป็นโครงการที่ทั่วโลกยอมรับว่า เป็นงานในสาขาหนึ่งทางด้านการจัดการสัตว์ป่า เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์ป่าตามธรรมชาติที่ได้ลดจำนวนลงไปทุกปี ให้มีปริมาณมากขึ้น ด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงและนำไปปล่อยให้อยู่อย่างอิสระตามธรรมชาติต่อไป และอีกประการหนึ่ง เห็นจะเป็นเรื่องของการสร้างสุนทรียภาพของผู้พบเห็น เพราะประชาชนที่ไปเที่ยวในบริเวณดังกล่าว แม้กระทั่งที่เขาเขี้ยวก็ตาม หรือที่ใดก็ตาม ก็รู้สึกได้ว่า มีความสุขที่จะได้เห็นสัตว์ป่าได้อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ และธรรมชาติทางด้านสัตว์ป่าก็ดี ป่าไม้ก็ดีอยู่ในลักษณะที่มีความสมดุลย์กันขึ้นก็นับว่าเป็นความสุขที่ประชาชนจะได้รับโดยตรงครับ”

เพลง

บรรยาย

หวังได้ว่า จากความร่วมมือของกรมป่าไม้และหน่วยราชการต่าง ๆ จะช่วยให้โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าชื่องล้าบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ได้สำเร็จลงด้วยดี ทั้งนี้เพื่ออำนวยผลประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศชาติตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ เพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่พระราชทานพระราชดำริในการจัดตั้งโครงการนี้ให้แก่พวกเราทุกคน

เพลง

สดุดีพระแม่เจ้า

โครงการพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับพุทธมณฑล ตำบล ศาลายา จังหวัดนครปฐม

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายประมุข พงศวิทย์ ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

พระพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ ย่อมสัมพันธ์ต่อเนื่องกันมาเป็นลำดับ ตั้งแต่บรรพกาลจนถึงปัจจุบัน นับแต่ประเทศไทยรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว พระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์ ทรงยึดหลักการเป็นธรรมราชา สะสมบารมีด้วยการให้ทาน รักษาศีลและทรงไว้ซึ่งความชอบธรรมอันเป็นมงคลสูงสุด พระราชจริยวัตรในทางธรรมเป็นรากฐานสำคัญ ยังความสงบสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ ทรงประกอบพระราชกรณียกิจ เช่น องค์กรพุทธศรัทธาแห่งกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี ในการทำนุบำรุงพระศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น เป็นหลักของประชาชนในการปฏิบัติตนตามหลักธรรม นอกจากนั้นแล้ว พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกของศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชทรัพย์บำรุงศาสนาต่าง ๆ และเสด็จพระราชดำเนินไปในพิธีทางศาสนาของทุกศาสนาโดยตลอด ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งที่ขออัญเชิญมา ณ ที่นี้

ที่ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนขององค์การสมาคมและศาสนาต่าง ๆ หลายศาสนา พวกกันมาให้พรวันเกิดพร้อมกัน ณ ที่นี้ เป็นเครื่องแสดงความสามัคคีระหว่างคนไทยผู้ที่อยู่ในเมืองไทย แม้จะนับถือศาสนาต่าง ๆ กัน ก็มีสมานฉันท์ที่จะมารวมกันโดยพร้อมเพรียงได้ นับว่าเป็นการดีมาก และเป็นการแสดงให้เห็นว่าเมืองไทยนี้ เรามีเสรีภาพในทางความคิดอย่างเต็มที่ เมื่อมีเสรีภาพทางความคิด และความนับถือเต็มที่เช่นนี้ เราจึงจะต้องรักษาไว้ด้วยความหวงแหนอย่างที่สุด

เพลง

.....

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงศรัทธาเลื่อมใส ในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ทรงถือว่าการอุปถัมภ์ส่งเสริมบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นพระราชกรณียกิจที่จะต้องทรงประกอบบำเพ็ญให้สัมฤทธิ์ผลอย่างไพบูรณ์ สมกับที่ทรงเป็นพุทธมามกะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเอาพระทัยใส่ในการปฏิสังขรณ์โบสถ์สถาน และโบราณวัตถุต่าง ๆ โดยตลอดมา ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ซ่อมแซมหอพระพุทธมุนษยรัตน์

ซึ่งประดิษฐานอยู่ในสวนศิवालย์ พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสร้างวัดไทย ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ บูรณะพระอุโบสถวัดและพระอารามหลวงอื่น ๆ อีกหลายแห่ง และในรัชสมัยของพระองค์ ถึงแม้จะไม่มีการสร้างพระอารามหลวงเพิ่มขึ้น ได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริให้สร้างพุทธศรมณีสถาน เพื่อเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนาขึ้น เพื่อที่จะได้เป็นที่ศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการ และให้เป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย จะเข้าไปปฏิบัติธรรม คือ พุทธมณฑลขึ้น ที่จังหวัดนครปฐม ดังที่นายประมุข พงศิวาลัย ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับพุทธมณฑล จะได้เล่าถึงโครงการพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับพุทธมณฑล ดังนี้

ประมุข

“พุทธมณฑลนั้นเป็นพุทธสถานที่สำคัญของชาติ มีหลักฐานมั่นคงที่ได้ก่อสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และยิ่งไปกว่านั้น พระองค์ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จไปทรงวางศิลาฤกษ์ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗ อันนี้ก็เป็นพื้นฐานระยะเริ่มแรกของความเกี่ยวพันระหว่างพระองค์ท่านกับพุทธมณฑล และนอกจากนั้นกระผมก็ขออนุญาต เล่าต่อเมื่อพระองค์ท่านทรงพระกรุณาเสด็จไปทรงวางศิลาฤกษ์ แล้วการก่อสร้างพุทธมณฑลก็ได้ดำเนินเป็นสืบเนื่องต่อกันมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน แม้จะมีระยะหนึ่ง ซึ่งได้สะดุดหรือซงักไปบ้างในช่วงเวลา ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานั้น ก็คงจะเป็นเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการสับเปลี่ยนภาระรับผิดชอบตามหน่วยงานราชการและตัวบุคคลอยู่บ้าง ซึ่งก็ไม่ใช่เป็นปัญหามาก ในปัจจุบันนั้นก็สามารรถดำเนินการไปอย่างกว้างขวาง”

สิริพร

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านได้ทรงมีแนวพระราชดำริอย่างไรบ้างคะ เกี่ยวกับพุทธมณฑลนี้คะ”

ประมุข

“เมื่อพูดถึงความสัมพันธ์กันแล้วก็คงจะต้องมีทั้ง ๒ ทางนะครับ ทางหนึ่งคือที่พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีพระราชดำริต่าง ๆ เกี่ยวกับ พุทธมณฑลทางหนึ่งกับอีกทางหนึ่งคือทางฝ่ายรัฐบาลกับประชาชนที่ได้กราบบังคมทูลในส่วนสำคัญ ๆ กับพระองค์ท่าน เพื่อขอทรงพระกรุณาให้เสด็จไปเป็นครั้งคราว แล้วก็มี ขอรับพระราชทานแนวคิดต่าง ๆ มาดำเนินการบ้าง ดังกระผมจะได้เล่าเป็นระยะ ๆ ไป

ในระยะแรก เมื่อปีกลายคือปี ๒๕๒๕ ปีนั้นก็มีการริเริ่มวางโครงการเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ในระยะนั้น รัฐบาลก็มองเห็นว่า ตามปกตินั้น พระมหากษัตริย์ของไทยนั้น จะมีพระราชประเพณีอย่างหนึ่งก็คือ ต้องสร้างวัดประจำพระองค์ อันนี้ก็เป็มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและก็สืบทอดมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์สำหรับกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ก็ยังมีพระราชประเพณีอยู่สืบเนื่องกันมา เมื่อเราฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี รัฐบาลก็ได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอารามทั่วประเทศก็ได้คำนึงถึงว่าจะเลือกวัดที่มีความสำคัญในรัชกาลต่าง ๆ ทั้ง ๕ รัชกาล นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ - ๕ นั้น ก็มีวัดที่สำคัญต่าง ๆ กัน สืบทอด อย่างวัดพระเชตุพน อย่างนี้

พระศรีศากยทศพลญาณ
ประธานพุทธมณฑลสุพรรณบุรี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเวียนเทียนที่พุทธมณฑล

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ก็มีความสำคัญ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นอย่างมาก และวัดอรุณราชวราราม อย่างนี้เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ ๒ หรือวัดราชโอรสในสมัยรัชกาลที่ ๓ ทั้ง ๕ รัชกาลนั้นก็เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับรัชกาลของพระองค์ แต่สมัยรัชกาลที่ ๕ นี้ หรือสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน คณะกรรมการจัดงานเฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปี ซึ่งมี ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ก็ได้คำนึงถึงว่า พุทธมณฑลนั้น ในสมัยรัชกาลปัจจุบันเห็นว่าพุทธมณฑล ก็นับว่าเป็นพุทธสถาน หรือเป็นศาสนสถานที่ยิ่งใหญ่ที่สุด และมีมั่นคงที่สุดของชาติ ได้ก่อสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลของพระองค์ ก็สมควรที่จะถือว่าพุทธมณฑลแห่งนี้ เป็นศาสนสถานหรือพุทธสถานคู่บ้านคู่เมือง ในรัชกาลของพระองค์ก็จึงได้ถือทำการบูรณะหรือก่อสร้าง วางรากฐานต่าง ๆ ภายในพุทธมณฑลเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณ เฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปี ได้ใช้จ่ายมาเพื่อการก่อสร้างพุทธมณฑลถึง ๔๐ กว่าล้านบาท จึงทำให้พุทธมณฑลนั้นสำเร็จและลุล่วงก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ในปัจจุบันถ้าท่านได้ไปเที่ยวพุทธมณฑลแล้วก็จะเห็นว่า เรามีอาคารต่าง ๆ และก็มีบริการด้านสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า หรือการปลูกต้นไม้ต่าง ๆ นั้นริเริ่มไปได้ไกลมากทีเดียว อันนี้ก็เป็นที่รัฐบาลได้ทูลเกล้าเพื่อการณ์ โดยเฉพาะ ก็ทำให้เห็นว่าพุทธมณฑลนั้น ถึงแม้จะใช้เวลาสร้างมาเป็นเวลานานพอสมควรก็มาลุล่วงหรือว่าแล้วเสร็จระยะแรก ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในเมื่อปีเฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์นี้”

สิริพร “สำหรับแนวพระราชดำริโดยตรงของพระองค์ละคะ ท่านได้มีแนวพระราชดำริอย่างไรบ้างให้กับคณะกรรมการรับผิดชอบพุทธมณฑลได้นำไปปฏิบัติบ้างคะ”

ประมุข “เรื่องนี้ กระผมก็ต้องขออนุญาตเชิญพระราชปรารภบางตอนหรือพระราชดำริบางครั้งที่พระองค์ได้เสด็จไปยังพุทธมณฑล นับตั้งแต่เสด็จไปวางศิลาฤกษ์เมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๙๖ แล้ว พระองค์ท่านก็ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อคราววันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ นะครับ ครั้งนั้นก็เสด็จโดยค้ำกราบบังคมทูลของ ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล เสด็จไปเททองหล่อพระเกศมาลา พระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล ซึ่งทรงพระราชทานนามว่า “พระศรีสาเกตยทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทัศน” เมื่อครั้งนั้นก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ส่วนหนึ่งกับพระราชทานทรัพย์ซึ่งมีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายอีกส่วนหนึ่ง รวมทั้งสิ้นแล้วเป็นเงินถึง ๘ ล้านบาท อันนั้นก็นับว่าเป็นกองทุนของพุทธมณฑลที่สำคัญมากที่สุดจำนวนหนึ่งที่ได้รับมาในสมัยปัจจุบันต่อสมทบจากที่ได้รับใช้สมัยปี ๒๕๐๐

อันนี้ก็เป็นที่เบื้องต้นในการที่ได้นำพระราชทรัพย์ส่วนนั้นมาสมทบกับงบประมาณประจำปี ที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้เราไปทำการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ที่จะให้บริการประชาชนด้านสาธารณูปโภค ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ คือ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปพร้อมกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี เป็นการส่วนพระองค์ และมีพระราชดำริว่า เบื้องหลังพระประธาน พุทธมณฑลนั้น เป็นแนวกว้างพุ่งออกไปนั้น ดังจะเห็นได้จากแผนที่ออกไปเบื้องหลัง เดิมที่ดำริจะเป็นสวนอยู่ส่วนหนึ่ง พระองค์ท่านก็มีพระราชดำริให้สร้างเป็นมณฑลปฏิบัติธรรม เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ ขณะนี้ (๒๕๒๖) กำลังก่อสร้าง กำลังออกแบบ โดยกรมศิลปากร และพระองค์ท่านได้ทอดพระเนตรแล้ว แต่ว่ายังมีการปรับปรุงอยู่ ผมทราบว่าอย่างนั้น เพราะฉะนั้นโครงการตามพระราชดำริ ได้เข้าไปร่วมพิจารณาด้วย ขณะนี้ก็ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพระราชดำริที่เรียกชื่อย่อว่า กปร.มาตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นจำนวน ๑๐ ล้าน ๕ แสนบาท และมาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ก็ร่วมสมทบเข้าไปอีก ๒๑ ล้าน ๘ แสนบาท ทั้งนี้ก็เอาไปดำเนินการก่อสร้างพุกสาธตูปโยค คือ ประปาไฟฟ้า รวมทั้งสะพานข้ามคูต่าง ๆ ภายในบริเวณนี้ เมื่อได้ดำเนินการตามพระราชดำรินี้แล้ว ก็จะสามารถใช้พุทธมณฑลได้อย่างสมบูรณ์และสะดวกสบายขึ้น แต่เดิมพื้นที่พุทธมณฑลมีพื้นที่ที่กว้างขวาง เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราได้มีสาธตูปโยคที่สมบูรณ์ ก็ทำให้ความปลอดภัยภายในมีมากยิ่งขึ้น อย่างเช่นว่ามีไฟฟ้านี้ก็ ไฟฟ้าดังกล่าวตามงบประมาณที่พระองค์ได้ทรงพระกรุณาจัดสรรให้มานี้ ก็จะสามารถทำให้พุทธมณฑลมีความสว่างไสว เวลาค่ำ ที่เวลาเราจัดงานกันบ่อย ๆ อย่างปีกลาย เราจัดงานหลายครั้ง ก็มีอุปสรรคว่า จะต้องใช้ไฟฟ้าชั่วคราว แล้วก็ไม่ใช่ที่ปลอดภัยของประชาชน นอกจากนั้นระบบประปาเมื่อมีพื้นที่กว้าง ก็ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก การที่เราเดินท่อเมนออกไปจากน้ำบาดาลจนถึงจุดที่บริเวณองค์พระแล้วก็รอบ ๆ นั้น ที่ประชาชนไปใช้งานนั้นก็จำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ถ้าไม่จัดขึ้น ความสับสนก็มีมาก เพราะฉะนั้นก็เป็นหลักในการที่จะบริการประชาชน ส่วนนี้แหละครับที่ทำให้เราต้องดำเนินการให้ทันต่อเวลา เพราะฉะนั้นโครงการของพระราชดำริที่ได้จัดสรรมานี้ ก็สามารถทำให้พุทธมณฑลนั้นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเวลาอันจำกัดและรวดเร็ว อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เข้าไปใกล้ชิดกับโครงการดังที่ตามมา”

สิริพร “เมื่อทางคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ฝ่ายฆราวาสได้รับแนวพระราชดำริมาแล้ว ได้มาปฏิบัติอย่างไร แล้วตอนนี้มีสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ อย่างไรบ้างคะ”

ประมุข “กระผมขอเล่ารายละเอียดเล็กน้อย เงินส่วนแรกพระราชทรัพย์ส่วนแรกนั้นที่รับไว้จากส่วนพระองค์ก็ดี หรือพระราชทานมาโดยประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายก็ดี ก็นำฝากอยู่ในกองทุนอีก ๘ ล้านเศษ ส่วนงบประมาณที่เกี่ยวข้องคือยอดที่สำคัญก็คือเมื่อ ๒๐๐ ปีของกรุงรัตนโกสินทร์นั้น รัฐบาลจัดสรรให้ อันเนื่องมาจากพุทธมณฑลนั้นเป็นศาสนสถานที่สำคัญประจำรัชกาลของพระองค์ จำนวน ๔๐ ล้านบาทเศษ ได้ไปก่อสร้างที่พักอาศัยอาคันตุกะสงฆ์ จำนวน ๘ ล้านบาทเศษ ทำการก่อสร้างทางเดินบาทวิถีรอบพระพุทธรูป ๑๘ ล้านบาทเศษนะครับ สร้างตึกประชาสัมพันธ์ ๒ ล้านบาทเศษ สร้างอาคารสำนักงาน ๓ ล้านบาท แล้วก็ไปสร้างโรงอาหารอีก ๑ ล้านบาท นี่ก็เป็นส่วนงบประมาณอีกส่วนหนึ่ง ก็คือโครงการเงินจัดสรรที่ได้รับจาก กปร. หรือโครงการตาม

พระราชดำรินั้น ๑๐ ล้าน ๔ แสนบาท ได้รับเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้ก่อสร้างประปา
ระยะที่ ๓ จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ ปัจจุบันใช้งานได้แล้ว เงินงบประมาณตามโครงการพระ-
ราชดำริปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ คือการก่อสร้างไฟฟ้าระยะที่ ๓ จำนวน ๘ ล้านบาท กำลัง
ดำเนินงานอยู่ โดยกรมการทหารช่าง แล้วก็สะพานข้ามคูอีก ๗ แห่ง ภายในบริเวณ
ใกล้องค์พระ หรือสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล อีกเหมือนกัน ก็รวมอีก ๓ ล้านบาทเศษ
ที่กำลังจะดำเนินการในปี ๒๗ นี้เหมือนกันนะครับ

สรุปความว่า เงินที่ได้รับพระราชทานมาทั้งหมดเราได้ดำเนินการตามพระราชประสงค์
แล้ว ยังคงเหลือค้างอีก ๒ รายการ กำลังเตรียมการและจะดำเนินการ ขณะนี้ยังติดฤดูฝน
อยู่”

สิริพร “เมื่อพุทธมณฑลได้เริ่มสร้าง ได้เสด็จพระราชดำเนิน ไปทอดพระเนตรการก่อสร้าง
หรือได้ส่งผู้แทนพระองค์ไปดูแลการสร้างนี้อย่างไรบ้างคะ”

ประมุข “พระองค์ท่านได้ให้ความสนพระราชหฤทัยเป็นลำดับมา ยังจะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่
คณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ซึ่งมี ๗ คณะ ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
ได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ ไปประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ ก็ทรงตอบรับทุกครั้ง และครั้ง
ใดที่มีพระราชกรณียกิจหรือมีภารกิจมาก ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ถึง ๒ ครั้งนะครับ เสด็จฯ แทนพระองค์คือ
เมื่อคราววันที่ ๓ พฤษภาคม และตอนนั้นก็ประกอบพิธีวันวิสาขบูชา เสด็จฯ เวียนเทียน
ร่วมกับประชาชน ก็มีพุทธศาสนิกชนไปร่วมกันเป็นจำนวนมากเต็มลานพระพุทธรูป จน
ไม่มีที่ที่จะยืน”

สิริพร “เมื่อสักครู่นี้ ท่านผู้อำนวยการบอกไว้ว่า แนวพระราชดำรินี้แบ่งเป็น ๒ อย่างคือ
แนวพระราชดำริโดยตรง และที่ประชาชนได้ขอพระราชทานคำแนะนำนั้นะคะ ในส่วนที่
ประชาชนได้ขอพระราชทานคำแนะนำ ประชาชนได้ขอพระราชทานคำแนะนำในแนวไหนคะ”

ประมุข “คืออย่างนี้นะครับ พระราชดำริโดยตรงนี้ เมื่อคราวเสด็จฯ ส่วนพระองค์ ได้พระ-
ราชทานพระราชดำริหลายประการซึ่งกระทบพอที่จะจับใจความไว้ว่าอย่างนี้

ข้อ ๑ มีพระราชประสงค์จะเสด็จไปก่อสร้างพระมณฑปปฏิบัติธรรมอยู่ด้านหลัง
องค์พระนี้ เห็นว่าเป็นที่สงบนะฮะ

ข้อ ๒ ทรงปรารถนาด้วยความห่วงใยว่า พุทธมณฑลนั้นเป็นงานก่อสร้างที่ยิ่งใหญ่และ
งานสำคัญของชาติ เพราะฉะนั้นก็ได้รับความร่วมมือหลายฝ่าย และที่สำคัญพระองค์ทรง
ห่วงใยว่า ในการดูแลจะเป็นภาระมาก ถ้าได้ช่วยกันหลายฝ่ายก็คงจะสมบูรณ์ และขอให้
ระมัดระวังเป็นอย่างมาก อันนี้ก็ได้รับใส่เกล้าด้วยความยินดีครับ

นอกจากนั้นยังทรงปรารถนาให้นึกถึงคนแก่ชราบ้าง ที่เขาจะมาเยี่ยม เพราะฉะนั้น
ต้องบริการให้สะดวกสบายที่สุด อันนี้ก็เป็นที่พระราชดำริที่โดยตรงของพระองค์

ส่วนที่ทางประชาชนหรือฝ่ายรัฐบาลได้พระราชทานพระราชดำริต่าง ๆ นั้น คือ กองพุทธศาสนสถาน หรือกรมการศาสนา หรือกระทรวงศึกษาธิการ นี่ก็เป็นฝ่ายที่ไปดำเนินการอยู่ภายใน ก็รับคำหรือความคิดเห็นต่าง ๆ เสนอต่อกรรมการ เมื่อกรรมการมีความเห็นเป็นอย่างไร ก็นำขึ้นกราบบังคมทูลฯ เช่นว่าสมควรที่จะจัดงานเป็นพระราช-ประเพณี หรือวันอันสำคัญทางพระศาสนาอย่างที่เราจัดมาแล้ว ก็เป็นที่ชื่นชมปิติโดยทั่วกัน และพระองค์ท่านก็มาเห็นก็คงจะพอพระราชหฤทัย ก็จึงเสด็จฯ เป็นการส่วนพระองค์ที่ดี เป็นทางการก็ดี แต่ถ้าพระองค์มีพระราชกรณียกิจมาก ก็คงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นผู้แทนพระองค์ดังที่ผมเรียนมาแล้ว”

สิริพร “แล้วในระบอบนี้ท่านทรงมีพระราชดำริอะไรใหม่ ๆ เพิ่มเติมอีกบ้างไหมคะ เกี่ยวกับพุทธมณฑล”

ประมุข “อันนี้ก็คงจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมณฑลปฏิบัติธรรมนี้แหละครับ ที่ผมได้ทราบมานะครับ จะชัดเจนพอที่จะเรียนให้ประชาชนทราบหรือเปล่านั้นก็คงจะเรียนได้แต่เนิ่นก่อนว่า พระองค์พระราชทานพระราชดำริให้มีการแก้ไขแบบก่อสร้าง เห็นว่ากรมศิลปากรได้ร่างแบบแล้ว และนอกจากนั้นยังปรารภถึงงบประมาณในการก่อสร้าง ที่จะให้เป็นเรื่องของการประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย นี่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราชดำริของพระองค์”

สิริพร “แล้วในขณะนั้นะคะ ทางคณะกรรมการหรือทางกองพุทธศาสนสถาน ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับพุทธมณฑล มีโครงการอะไรเพิ่มเติมหรือไม่คะ ในพุทธมณฑลอันเกี่ยวเนื่องด้วยพระองค์ท่าน”

ประมุข “อันนี้เป็นคำถามที่กระผมอยากจะกราบเรียนอยู่แล้วครับ ขณะนี้กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำเรื่องกราบเรียน ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับการดำเนินการหรือมีโครงการพิเศษ เนื่องในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖ หรือวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้นะครับ ก็เรื่องการปลูกต้นไม้ในพุทธมณฑลนะครับ เราจะปลูกจำนวน ๒,๕๕๗ ต้น อันนี้ก็ได้อำเภอที่เป็นมงคลว่า ๒,๕๐๐ นั้น ก็คือ ๒๕ พระพุทธศตวรรษ และ ๕๗ ข้างซ้ายก็คือพระชันษาของพระองค์ กรมการศาสนาโดยความร่วมมือของหน่วยราชการอีกหลายหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่กรมการทหารช่าง กรมป่าไม้ นะครับ กรมโยธาธิการ รวมทั้ง กรมป.กลาง ก็จะร่วมกันดำเนินการปลูกต้นไม้ในพุทธประวัติ ทั้ง ๔ ตำบล คือ ตำบลที่ประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนา และปรินิพพาน ซึ่งจำลองไว้หลังองค์พระและที่อยู่โดยรอบนะครับ อันนี้ก็เป็นการริเริ่มหรือตามโครงการที่เร่งรัดให้เกิดขึ้นแก่ภายในพุทธมณฑล ให้ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว นะครับ เราได้เลือกกล้าไม้จำนวนหนึ่ง จากกรมป่าไม้ซึ่งได้เพาะชำไว้หลายปีแล้ว การตกแต่งเนินดินและพื้นที่ รวมทั้งลำธารน้ำต่าง ๆ ภายใน อยู่ในระยะที่สมบูรณ์พอที่จะลงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ลงไปได้แล้ว เราจึงถือโอกาสอันเป็นมงคล เร่งรัดออกไปและก็ประกาศเชิญชวนประชาชนให้ไปร่วมกัน

ปลุกนะครับ แนววิธีปฏิบัติก็ได้ ๒ อย่าง คือ อย่างที่ ๑ ก็คือการบริจาคต้าไม้มา
 กล้วยไม้ที่เราขอให้กล้วยไม้ในพุทธประวัติ ซึ่งมีชนิดต่าง ๆ เราก็ประกาศให้ประชาชน
 ได้รับทราบ ณ สถานที่นั้นอยู่แล้ว หรือถ้าจะทราบเป็นระยะ เป็นแนวทางคร่าว ๆ ก็คือ
 อย่างต้นไม้ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นจิก ต้นเกตุ ต้นประคูดู เราก็รับอยู่แล้ว ถ้าเป็นกล้วยไม้ใหญ่
 อันนี้ก็เพื่อว่าสามารถมีความแข็งแรงต้านทานต่อดินฟ้าอากาศ และก็เป็นระยะที่อยู่ในฤดูฝน
 ถ้าเราปลูกให้ไม้ยืนต้นอยู่ในฝนนี้ได้ พอจะถึงหน้าฝนต้นไม้คงเจริญเติบโตมาก เวลานี้
 เร่งรัดไปได้มากแล้วนะครับ นอกจากนั้นเราก็ยังให้ความสะดวกกับประชาชนในการที่
 จะเข้ามาบริจาคทรัพย์ สมทบทุนในการปลูกต้นไม้ต้นหนึ่ง รวมทั้งกล้วยไม้ อุปกรณ์การปลูก
 เช่น ปุ๋ย หรือดินผสมอะไรก็ตาม อุปกรณ์ทั้งหลายทั้งสิ้น ๑๐๐ บาท เราก็ถือว่า ๑ ต้น
 เราก็จะจัดเป็นป้ายชื่อผูกติดไว้กับต้นไม้เป็นที่ระลึกของผู้บริจาค และก็จะจัดแผนที่กำหนด
 ตัวเลขนั้นไว้ว่าของท่านใดปลูกอยู่ ณ ที่ใด ขณะนี้กำลังทยอยปลูก ถ้าท่านผู้ใดสนใจ
 ก็ไปติดต่อได้ที่พุทธมณฑล ขอเชิญชวนโดยทั่วกันนะครับ”

บรรยาย ศาสนากับพระมหากษัตริย์ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดมา และสัมพันธ์กัน
 ไปตลอดนิรันดรกาล เพราะเป็นองคยาพ คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และ
 ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า การที่บ้านเมืองของเราอยู่มาได้ด้วยความร่มเย็นนั้น ก็ด้วย
 พระบารมี โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก
 และยึดหลักการเป็นธรรมราชา ซึ่งยังความสงบสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงโดยทั่วกัน

เพลง สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการสวนสัตว์เปิด ศูนย์ปางตอง

อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายจำนงค์ โทธิสาโร
และ นายสมทบ นรพรคพคุณกร ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

เสียงนกร้อง

บรรยาย

ธรรมชาติสร้างสิ่งสวยงามให้มนุษย์ แต่มนุษย์มักจะไม่คำนึงถึงสิ่งสวยงามที่ธรรมชาติให้ไว้ ธรรมชาติอันสวยงามคงงามจึงหลงเหลืออยู่ในโลกนี้ไม่มากนัก ประเทศไทยมีสิ่งที่มีธรรมชาติสร้างขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นขุนเขา แม่น้ำ ลำธาร ป่าเขาลำเนาไพร ตลอดจนสัตว์ป่า ป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นของคู่กัน และสัตว์ป่านั้น ก็เป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทหนึ่งที่ได้จัดได้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทที่ออกเงยเพิ่มพูนได้ หากแต่จะต้องมีการลงทุนรักษาไว้ เพราะแม้ว่าจะเป็ทรัพยากรที่ออกเงยได้ แพร่ขยายจำนวนได้ก็ตาม แต่หากไม่มีการสงวนรักษา และบำรุงพันธุ์ไว้ก็อาจสูญพันธุ์ไปได้

เพลงบรรเลง

พม่าปราสาทไหว

บรรยาย

ในภาคเหนือของประเทศไทย ป่าไม้หลายแห่งถูกทำลายไปโดยฝีมือมนุษย์ จากการรู้เท่าไม่ถึงการบ้าง ตั้งใจบ้าง เมื่อสภาพป่าหมดไป สัตว์ป่าก็สูญพันธุ์ตามไปด้วย จังหวัดในภาคเหนือจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา เป็นจังหวัดชายแดน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือสุดของประเทศไทย และมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า นั่นก็คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณหนึ่งพันหนึ่งร้อยกิโลเมตร

จากตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไกลออกไปทางชายแดนประเทศพม่า อีกประมาณ ๖๐ กิโลเมตร จะมีที่ราบสูงค่อนข้างกว้างใหญ่ บนขุนเขาที่ยังปกคลุมไปด้วยป่าธรรมชาติ จุดหนึ่งของพื้นที่ราบสูงแห่งนี้ คือ ปางตอง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเพื่อความกินดีอยู่ดีของราษฎรในท้องถิ่น โดยจัดเป็นศูนย์พัฒนาที่ราบสูงขึ้น มีชื่อว่า ศูนย์พัฒนาที่ราบสูงปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์ปางตอง ตั้งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๓๐๐ เมตร สภาพป่าโดยทั่วไปยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์

และจากศูนย์พัฒนาที่ราบสูงปางตอง จะมาเป็นโครงการสวนสัตว์เปิดปางตอง ได้อย่างไรนั้น นายจ่านงค์ โทธิสาโร อธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบโครงการสวนสัตว์เปิดปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เล่าถึงความเป็นมา และการดำเนินงานว่า

อธิบดีกรมป่าไม้
(นายจ่านงค์
โทธิสาโร)

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ตรวจเยี่ยมราษฎรในแถบนี้เกือบทุกปี เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๕ ทั้งสองพระองค์ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ มาประทับแรมที่พระตำหนักปางตอง ในระหว่างที่เสด็จพระราชดำเนินไปยังเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ปางตอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัสกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตแม่สะเรียง คุณปรีชา อบอวย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมป่าไม้ ให้พิจารณาจัดทำการศึกษา เพาะเลี้ยง สัตว์ป่าในลักษณะสวนสัตว์เปิด ในขั้นแรกสมควรมีคอกอนุบาลเพื่อเป็นที่พักของ สัตว์ป่าที่นำไปเพาะเลี้ยง ส่วนระยะต่อไป ก็ให้พิจารณานำสัตว์ไปปล่อยอย่างอิสระ ธรรมชาติในสวนสัตว์เปิดต่อไป ทั้งนี้ เป็นพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นตัวอย่าง แก่ราษฎร ได้ยึดถือเป็นอาชีพหลักอีกอย่างหนึ่ง”

พัชรินทร์

“ก็ได้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการพระราชดำริสวนสัตว์เปิด ปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้วนะคะ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งท่านอธิบดีกรมป่าไม้ ก็ได้เรียนให้ทราบกันไปแล้ว ที่นี้อยากจะสอบถามถึงลักษณะของการดำเนินงาน ของโครงการนี้ มีอะไรบ้างคะ”

อธิบดีกรมป่าไม้

“ลักษณะของการดำเนินงานโครงการนี้ ทางกรมป่าไม้จัดให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระองค์ท่านทุกประการ คือ มีการนำสัตว์ป่าที่หายากและ สัตว์ป่าที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ขึ้นไปเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ให้เพิ่มจำนวนมาก ๆ ยิ่งขึ้น และจะเป็นแหล่งให้ความรู้แก่ประชาชนผู้สนใจได้ไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า เพื่อเป็นอาชีพต่อไปได้ ทั้งนี้ จะได้หยุดฆ่าฟัน รบกวาน สัตว์ป่าในป่าธรรมชาติ ซึ่งเหลือน้อยลงทุกทีทุกทีนะครับ”

พัชรินทร์

“สัตว์ป่าในประเทศไทยเรา ก็นับว่าจะสูญพันธุ์ไปนะคะ ตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้มีพระราชประสงค์จะให้นำสัตว์ป่ามาเพาะ- เลี้ยง ก็ได้เกิดศูนย์ปางตองนี้ขึ้น ขอทราบว่า ขณะนี้ ทางโครงการศูนย์ปางตอง นี้ ได้ดำเนินการไปมากน้อยแค่ไหน เพียงใดคะ”

อธิบดีกรมป่าไม้

“ครับ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ กรมป่าไม้ได้สนองพระราชดำริของพระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยวางแผนจัดตั้งสวนสัตว์เปิดปางตองขึ้นอย่างเร่งด่วน ได้ส่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญงานออกสำรวจพื้นที่ เขียนโครงการเพื่อจัดหางบประมาณ จากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรียกชื่อโดยย่อว่า “กปร.” อันมี ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ต่อมา

ในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ กรมป่าไม้ได้รับงบประมาณจาก กปร. เพื่อดำเนินงานดังกล่าว เป็นจำนวนเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้รับผิดชอบในงานนี้ ได้ขยันบุกเบิกงานอย่างเร่งด่วน ปางตองที่ราบสูงในขณะนี้ เวลาผ่านไปไม่ถึงขวบปี ได้มีสวนสัตว์เปิดขึ้นแล้ว ขณะนี้กรมป่าไม้ได้นำไถ่ป่าหลายชนิดขึ้นไปเพาะเลี้ยงบนศูนย์ปางตอง เช่น ไถ่ป่าหลังเงินพันธุไทย ไถ่ป่าหลังเทา และนกแว่น ซึ่งจัดอยู่ในวงศ์ไถ่ป่า ก็มีหลายคู่ นกแว่น ปัจจุบันนี้นับว่าหายากมากแล้ว เพราะชาวป่า ชาวเขา ดักกิน ฆ่ากินกันเกือบหมด ที่ปางตองยังมีนกยูงพันธุ์ทางภาคเหนือ พร้อมทั้งจะออกลูกหลานขยายพันธุ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากไถ่ป่าแล้ว ทางราชการยังได้จัดหาสัตว์ป่าจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนมที่บางชนิดหายากจากป่าธรรมชาติ เช่น ละอง ละมั่ง เนื้อทราย และสัตว์ป่าที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น เก้ง กวาง เลียงผา ขึ้นไปเพาะเลี้ยงตามพระราชดำริของล้นเกล้าทั้งสองพระองค์อีกด้วย การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้กระทำไปอย่างต่อเนื่อง โดยไม่คำนึงถึงฤดูกาลและความยากลำบาก ปัจจุบันมีคอกสัตว์เปิดล้อมรอบป่า เนื้อที่ ๕๐ ไร่ สำหรับไว้ปล่อยเก้ง หรือละอง ละมั่ง มีกรงเปิดไถ่ป่า เนื้อที่ ๑๐ ไร่ สำหรับไถ่ป่าจะได้อยู่กันอย่างอิสระ ไม่มีการกักขังเช่นสวนสัตว์อื่น ๆ บนศูนย์ปางตองมีอ่างเก็บน้ำกว้างใหญ่ เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า ๓๐ ไร่ เป็นที่เพาะเลี้ยงนกเป็ดน้ำหลายชนิด บางชนิด เช่น เป็ดกำ ซึ่งเกือบจะสูญพันธุ์ไปจากประเทศไทยเราแล้ว ทางเราก็จะได้พยายามจัดหาขึ้นไปเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ตามพระราชประสงค์ต่อไป ผมขอเรียนว่า ในขณะนี้งานของโครงการยังไม่สำเร็จลุเป้าหมายที่วางไว้ ในอนาคตอันใกล้นี้ ถ้าเส้นทางคมนาคมสะดวกกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมีพร้อมทุกอย่างตามแผนที่วางไว้ ก็จะได้เป็นสถานที่ให้ประชาชนผู้สนใจได้ไปเที่ยวชมอีกแห่งหนึ่งของทางภาคเหนือ”

เพลงบรรเลง

แสงเทียน

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระทัยในงานอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่ามาก เพราะได้ทรงมีโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปในสถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทรงทอดพระเนตรป่าไม้ที่ถูกทำลายมากมาย สัตว์ป่าในเมืองไทยซึ่งเคยมีชีวิตอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพรมากมายหลายชนิด ได้สูญหายไปจำนวนมาก เมื่อครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินภาคใต้ ก็ได้ทรงให้ราษฎรในจังหวัดภาคใต้จับกระงปามาเลี้ยงให้เติบโตสมบูรณ์เต็มที่ เพื่อการขยายพันธุ์สัตว์ป่าประเภทนี้ต่อไป ทรงศึกษาจากการทรงพระอักษรจากตำรับตำราต่าง ๆ ตลอดจนคำกราบบังคมทูลของชาวบ้าน ถึงเรื่องของป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างสนพระทัยจริงจัง และไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไปยังแห่งหนตำบลใด ก็ทรงกล่าวชี้ชวนให้ราษฎรได้เห็นมาอนุรักษ์ป่า ให้เห็นถึงคุณค่าของป่าไม้ อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสัตว์ป่า และโครงการพระ-

ราชดำริสวนสัตว์เปิด ศูนย์ปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นับว่าเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มขึ้นใหม่ และเป็นแห่งแรก โดยเปิดให้เป็นศูนย์กลางการสาธิต และเผยแพร่การอนุรักษ์สัตว์ป่า ให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้และเห็นคุณค่าทางเศรษฐกิจและนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการชลอการทำลายสัตว์ป่าได้ในที่สุด ดังที่นายสมทบ นรพรรคพดุมกร หัวหน้าฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า กองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบและดำเนินงานที่นั่นศูนย์ปางตอง ได้กล่าวถึงโครงการนี้ และโครงการที่จะเปิดให้เที่ยวชม ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับ ดังต่อไปนี้

นายสมทบ

“ในฐานะที่ผมเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการนี้โดยตรง ผมใคร่ที่จะขอเรียนเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย เกี่ยวกับแผนการทำงานของสวนสัตว์เปิดปางตองครับ ผมมีความคิดเห็นว่า นอกเหนือจากการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าอันเป็นจุดประสงค์หลักของงานแล้วนะครับ กล้วยไม้พื้นเมืองที่ร่อยหรอลงไปทุกวัน เพราะถูกเก็บมาขายเป็นครั้งละมาก ๆ นั้น ส่วนใหญ่ก็จะเลี้ยงไม่รอด เพราะว่าเป็นกล้วยไม้ในที่สูงเมื่อเอามาอยู่ในที่ต่ำก็จะไม่รอด ผมจึงได้ตั้งเป็นศูนย์รวบรวมพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมืองของทางภาคเหนือขึ้นบนปางตอง เป็นงานนอกแผนงานนะครับ แต่ผมคิดว่า น่าจะเป็นประโยชน์ดีต่อส่วนรวม เรามีเรือนเพาะชำขนาดใหญ่ไว้ออนุบาลกล้วยไม้ที่ถูกเก็บมาขาย เมื่อผมขึ้นไปปฏิบัติงาน ผมก็จะซื้อติดไปด้วยครั้งละมาก ๆ ตั้งใจว่า เมื่อเลี้ยงอนุบาลได้ดีแล้ว ก็จะนำไปเกาะติดไว้ตามต้นไม้ ใต้ให้แพร่พันธุ์ต่อไป ข้ายังจะเป็นสิ่งที่ประดับธรรมชาติที่สวยงามด้วยครับ เมื่อกล้วยไม้ป่าจะออกดอกตามฤดูกาลของแต่ละชนิด สำหรับโครงการที่จะเปิดให้ประชาชนได้เข้าเที่ยวชม นั้น ผมคิดว่า ในขณะนี้แผนงานของเรายังไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประกอบกับเส้นทางคมนาคมก็ยังไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวง ต่อไปครับ ในอนาคตที่ไม่ไกลนัก อาจจะเปิดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หากความรู้ของประชาชนได้ครับ”

พัชรินทร์

“ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ต้องการที่จะให้เป็นสวนสัตว์เปิด และก็ตอนนี้ก็เพิ่งเริ่มโครงการเท่านั้น ยังไม่ได้เต็มวัตถุประสงค์มากนัก ก็ยังไม่ได้เปิดให้ประชาชนเข้าชม โครงการสวนสัตว์เปิดศูนย์ปางตองที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้ ท่านหัวหน้าฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า ซึ่งรับผิดชอบดูแลอยู่นี้ คิดว่าผลที่คาดว่าจะได้รับนั้น จะมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไรบ้างคะ”

นายสมทบ

“ครับ ผลที่คาดว่าจะได้รับนะครับ โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่เสริมสร้างทัศนคติแก่ราษฎรชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นนะครับ เราทำเพื่อให้ชาวเขาต่าง ๆ ประจักษ์ว่า การนำสัตว์ป่ามาเพาะเลี้ยงเพื่อการขยายพันธุ์นั้น เป็นสิ่งที่พึงกระทำได้ และสามารถให้ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจได้ดีถาวร และมันคงดีกว่าที่ว่าจะไปล่าสัตว์มาเพื่อนำเนื้อมาขายเป็นอาหาร เอาเขา เอาหนัง เอาขนมาขาย อย่างที่เคยกระทำมาอย่างในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ แล้วก็โครงการนี้ยัง

สามารถที่จะโน้มน้าวให้ชาวเขารู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่าและป่าไม้อีกด้วย นอกจากนี้ โครงการดังกล่าวจะเป็นศูนย์สาธิตทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านปฏิบัติ เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแห่งแรกของเมืองไทยทางภาคเหนือ อันจะเป็นประโยชน์โดยส่วนรวมแก่ประชาชนโดยทั่วไป ในการเสริมสร้างคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพแก่ผู้พบเห็นประการหนึ่ง ที่จะเกิดผลดีในด้านทัศนคติให้แก่ผู้พบเห็น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่าและป่าไม้ของชาติครับ”

เพลงบรรเลง

สายฝน

บรรยาย

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโครงการสวนสัตว์เปิดปางดง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นับได้ว่าเป็นสิ่งประเสริฐยิ่ง เป็นนิมิตหมายที่ดีงาม ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่าของประเทศไทยเราในยุคปัจจุบัน ยากที่จะหาคำพูดใดมาเปรียบได้ เพราะสภาวะความอยู่รอดของสัตว์ป่าโดยทั่วไป ในขณะนี้ตกอยู่ในสภาวะที่ลำบากมาก โดยได้รับภัยจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ยังคงคามอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้น ความอยู่รอดของสัตว์ป่า นอกจากตัวบทกฎหมายที่จะช่วยยับยั้งแล้ว งานด้านอนุรักษ์ ซึ่งทั่วโลกยอมรับในสถานการณ์ปัจจุบัน ก็คือ การนำสัตว์ป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์มาเพาะเลี้ยงโดยการช่วยเหลือจากมนุษย์เรานั้นเอง

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้

ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายกิตติ ชันฉิมิตร และ
นายสุนทร ศรีสันตนา ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวัฒน์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

คงจะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องของธรรม และทรงปฏิบัติธรรมอยู่เป็นประจำ นอกจากนั้น ในพระราชกรณียกิจหลาย ๆ อย่าง ก็ทรงให้ความสำคัญในเรื่องของธรรมเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากพระราชดำรัส หรือ พระบรมราโชวาทต่าง ๆ ที่พระราชทานก็จะมีธรรมสอดแทรกอยู่ทุกครั้ง คราวใดที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ หรือในจังหวัดใดก็ตาม พระองค์มักจะเสด็จพระราชดำเนินไปที่วัด พร้อมทั้งพระราชทานปัจจัย ยารักษาโรคต่าง ๆ ให้กับวัด และที่ขาดไม่ได้คือ หนังสือธรรม เครื่องเทศและเทพเกี่ยวกับธรรม หรือ คำสอนเรื่องธรรมต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือ การที่พระองค์ทรงอาราธนาให้พระภิกษุที่อยู่ในวัดช่วยอบรมสั่งสอนชาวบ้านในเรื่องของธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นพระราชกรณียกิจที่พระองค์ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว นอกจากนั้น พระองค์มักจะสอดแทรกเรื่องธรรมเข้าไปในโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ ดังเช่นโครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้ ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

เพลง

บรรยาย

หมู่บ้านแม่ตะไคร้ มีพื้นที่ ๔๐๐ ไร่ มีราษฎรประมาณ ๑๓๐ ครอบครัว ประชากรประมาณ ๖๐๐ คน บริเวณหมู่บ้านเป็นพื้นที่แห้งแล้ง การคมนาคมก็ลำบาก เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากชุมชน อาชีพส่วนใหญ่ของราษฎร คือ การทำนา ทำไร่ ซึ่งต้องอาศัยน้ำฝนในการเกษตรเพียงอย่างเดียว และฐานะของราษฎรก็ยากจน จากสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านแม่ตะไคร้เอง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเล็งเห็นว่า ควรจะมีการพัฒนาหมู่บ้านนี้ให้ราษฎรมีการกินคืออยู่ดีมากกว่านี้ รวมทั้งควรมีการปลูกฝังคุณธรรมให้กับราษฎรที่นี่ด้วย จากนั้นมา พระราชดำริของพระองค์ ก็ได้เริ่มกำหนดเป็นโครงการขึ้นที่บ้านแม่ตะไคร้ ดังที่นายกิตติ ชันฉิมิตร นักเกษตรในพระองค์ ได้เล่าถึงความเป็นมาของโครงการว่า

นายกิตติ

“โครงการที่บ้านแม่ตะไคร้ ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มต้นเมื่อต้นปี พุทธศักราช ๒๕๒๕ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่หมู่บ้านนั้นถึง ๓ ครั้งด้วยกัน ท่านได้เสด็จไปที่วัดแม่ตะไคร้ และได้พระราชทานสิ่งของต่าง ๆ เช่น ใต๊ะหมูปูซา พระพุทธรูป หนังสือธรรม เทปธรรม และเสด็จฯ ไปทรงจัดแต่งวิหารที่วัด มีการติดรูปภาพต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปภาพเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การที่ทรงจัดแต่งสถานที่ในวัดนี้ ก็เพื่อให้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมให้ชาวบ้านได้มาทำบุญทำทาน และปฏิบัติธรรมที่นั่น นอกจากการตกแต่งวิหารและพระราชทานสิ่งของต่าง ๆ แล้ว ท่านก็ยังได้รับสั่งกับราษฎรถึงเรื่องความจำเป็นว่าทำไมคนเราต้องมีศาสนา ต้องมีธรรม ท่านได้รับสั่งด้วยพระองค์เองกับราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จ มีอยู่คราวหนึ่งที่พระราชทานแผ่นพิมพ์สวดมนต์แปล และทรงเปิดเทป และให้ราษฎรได้สวดมนต์พร้อม ๆ กัน ซึ่งอันนี้ ก็เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการนี้ นะครับ พระองค์มีพระราชเสาวนีย์ให้ดำเนินการติดตามโครงการนี้ในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม พร้อมกับ การส่งเสริมอาชีพต่อมาด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังได้ให้เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษเข้าไปฝึกอาชีพ เช่น การปักผ้าเป็นลูกไม้ เป็นรูปต่าง ๆ จะเป็นการทำให้แม่บ้านที่อยู่กับบ้านได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยอาชีพนี้ และส่งผลิตผลที่ได้ไปขายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง”

ปราชญ์ “สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการปลูกฝังคุณธรรม และพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้ ได้วางเป้าหมายไว้อย่างไรบ้างคะ”

นายกิตติ “สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ นะครับ ก็เพื่อที่จะอบรมสามเณรที่มีอยู่ในวัดที่หมู่บ้าน ได้มีความรู้ทั้งทางด้านปริยัติธรรม และธรรมปฏิบัติ เพื่อที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุประจำหมู่บ้าน และจะได้สั่งสอนอบรมประชาชนต่อไป และเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็ก ๆ เยาวชน และราษฎรในหมู่บ้านให้เป็นผู้มีศีลธรรม จะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเพื่อสร้างสวนป่าที่ร่มรื่น ให้เป็นที่จุดคสสถานสำหรับการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร และประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนั้น ก็เพื่อชำระพระพุทธศาสนาให้มั่นคงต่อไป และจะเป็นแบบอย่างสำหรับการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาประเทศชาติ อันนี้เป็นพระราชดำริที่จะพัฒนาทั้งด้านจิตใจ และทั้งทางอาชีพควบคู่กันไป”

เพลง

บรรยาย เมื่อได้วางเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ของโครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้ขึ้นแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความรับผิดชอบและเกี่ยวข้องในโครงการก็เริ่มดำเนินงานตั้งแต่นั้นมา นายสุนทร ศรีสัตนา ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเมือง และการปกครอง สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย ในฐานะที่ได้ร่วมในโครงการเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมมาเป็นเวลานาน ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายในโครงการนี้ว่า

นายสุนทร “ที่ดำเนินการอยู่ก็คือ ส่วนที่เกี่ยวกับกรมป่าไม้ในการปลูกสวนป่า ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วพอสมควร ถ้าจะรื้อป่าให้มีความร่มรื่นอย่างเดิมก็คงจะใช้เวลาประมาณ

ส่วนหนึ่งของบริเวณที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ที่หมู่บ้านแม่ตะไคร้ ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ที่พัฒนามี ๕๐๐ ไร่ และมีราษฎรอาศัยอยู่ ๑๓๐ ครอบครัว

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

๔ - ๕ ปี แต่การดำเนินงานใน ๒ - ๓ ปี ปากจะมีสภาพที่ดีขึ้น คงจะใช้เป็นจุดคงคสถาน สำหรับพระภิกษุ สามเณร เมื่อท่านออกพรรษาไปหาที่สงบวิเวกในการปฏิบัติธรรม ก็คงจะเริ่มใช้ได้บ้างแล้ว นอกจากนี้ ในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพนั้น ทางกรมส่งเสริม การเกษตรก็ได้เริ่มไปส่งเสริมให้ชาวบ้านได้ปลูกสวนครัวที่จะมีสิ่งของบริโภคในชีวิต ประจำวัน ส่วนอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนาก็ได้มีหลายโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ เช่น การปลูกถั่วเหลือง การปลูกถั่วต่าง ๆ ที่ใช้เวลาน้อยเป็นรายได้เสริมที่ดี รวมทั้ง การปลูกกระเทียม หรือพืชที่เห็นว่าจะมีตลาดและจำหน่ายได้ ทางกรมส่งเสริมการเกษตร กำลังพิจารณาอยู่ นอกจากนี้ ในเรื่องอาชีพเสริม เราได้สอบถามความต้องการของ ชาวบ้านว่า เขาต้องการให้เราไปฝึกอาชีพทางด้านไหน เช่น การจักสาน หรือการฝีมือ ต่าง ๆ ซึ่งเมื่อใช้เวลาว่างทำแล้ว จะจัดส่งมาขายในตลาดเชียงใหม่ได้ อันนี้มีอยู่หลาย อย่างซึ่งชาวบ้านเองได้ปรึกษาหารือ และอาจเสนอความต้องการมาโดยทางเราจะติดต่อ ท่านผู้รู้ให้ไปช่วยฝึกอบรมให้ รวมทั้งให้คำแนะนำเรื่องการตลาด จะเป็นการเสริมรายได้ ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่ง ส่วนในเรื่องที่เป็นหัวใจของโครงการในเรื่องการปลูกฝัง คุณธรรมนั้น ก็เน้นในเรื่องการฝึกอบรมชาวบ้านให้เข้าใจในความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา ซึ่งเรื่องนี้เราเองก็ได้ดำเนินการไปมากพอสมควรในช่อง ๖ - ๗ เดือน ที่ผ่านมา”

ปราณี “คุณสุนทรได้เคยติดตามผลคืบหน้าของการดำเนินงานที่รับผิดชอบว่าขณะนี้ได้แล้ว เสร็จไปได้แค่ไหนบ้างแล้วคะ”

นายสุนทร “เมื่อมีการเริ่มงานมา ๖ - ๗ เดือน ผมเองได้ขึ้นไปปฏิบัติงานที่หมู่บ้านประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง ก็เฉลี่ย ๒ เดือนครั้ง และจากการที่ได้สังเกต สอบถามชาวบ้าน คุย กับชาวบ้าน ได้ไปสัมผัสเอง ผลที่ออกมาก็เป็นที่น่าพอใจ เพราะว่า ประการหนึ่ง การ ทำวัตรเช้า วัตรเย็น โดยเฉพาะผู้ที่เรานำมาอบรมที่วัดพระธรรมกาย ก็ได้ปฏิบัติทุกวัน ไม่ได้ขาด ซึ่งในตอนเช้า - ตอนเย็น เราก็ได้ยินเสียงสวดมนต์ของบุคคลเหล่านี้ และ ชาวบ้านเองบางคนก็ได้เริ่มกระทำตาม ส่วนในวันอาทิตย์ หรือวันหยุด หรือวันพระ ที่ชาวบ้านว่างนั้น ในวัดเอง ชาวบ้านก็ได้มาทำบุญมากขึ้น และฟังพระเทศน์และมีการ นั่งสมาธิที่ได้มีการแนะนำส่งสอนไป ในโรงเรียน นักเรียนก็มีการทำวัตรเช้า วัตรเย็น มีนักเรียนที่สนใจเข้าห้องสมุด ยืมหนังสือธรรมไปอ่าน ฟังเทปธรรม ความสนใจก็ เริ่มปรากฏขึ้น นอกจากนี้ ในด้านที่เราสามารถจะมองเห็นได้ก็คือ ในเรื่องความสะอาด ของหมู่บ้าน เริ่มมีการทำความสะอาด จัดบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เรื่องอบายมุข ต่าง ๆ ที่เคยทำก็เลิกไป การทะเลาะวิวาทในหมู่บ้านก็ลดน้อยลง ทุกคนเริ่มมีเหตุมี ผล มีความเข้าใจกัน และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยความสุภาพรอบคอบ สันติสุข ในหมู่บ้านก็เริ่มดีขึ้น เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผมพอจะประเมินผลได้ในเบื้องต้นภายในหมู่บ้าน แม่ตะไคร้ครับ”

ปราณี “นับว่าเป็นผลดีของโครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบ้านแม่ตะไคร้ นะคะ ดิฉันอยากจะเรียนถามคุณสุนทร ตามความคิดเห็นของคุณสุนทรในฐานะที่ได้ร่วมในโครงการที่เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมมาเป็นเวลานาน มีความคิดอย่างไรต่อโครงการนี้คะ”

นายสุนทร “สำหรับโครงการนี้ ผมมีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นมาก เพราะเหตุว่า ถ้าหากเราจะไปส่งเสริมทางด้านอาชีพก็ดี การก่อสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ ก็ดี ถ้าหากว่า บุคคลหรือประชาชนซึ่งเป็นตัวหลักนั้น ในการยกระดับจิตใจนั้น เรายังไม่ได้ทำ หรือทำกันน้อยแล้ว การพัฒนาที่เรามุ่งหวังคงจะไม่ได้ผลที่สมบูรณ์ นอกจากการพัฒนา ด้านวัตถุแล้ว เรื่องจิตใจเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำควบคู่กันไป เป้าหมายที่เรากำหนดไว้ จะได้บรรลุ การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องที่เราลงทุนน้อยมาก แต่ได้ผลมาก เพราะสถาบันหลักของเรานั้น ในเรื่องศาสนา วัด หรือบุคคล หรือเอกสาร สื่อต่าง ๆ ของเราก็มี อยู่พร้อมแล้ว ไม่ต้องใช้เงินมากมาย ผลที่ออกมามีมากและถ้าว่าไปแล้ว มันเป็นพื้นฐาน ที่จำเป็นในการรองรับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ถ้าหากคนมีความประพฤติดี มีศีลธรรม มีคุณธรรมแล้ว การที่เราจะไปแนะนำ หรือนำโครงการอะไรไปแล้ว ก็จะเป็นการง่าย ที่จะยอมรับ เพราะคนดีที่มีความรับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียร มีเหตุมีผลแล้ว การที่จะพูด หรือแนะนำ การพัฒนาอะไรมันง่ายไปหมด ผมคิดว่า โครงการนี้เป็น โครงการที่มีประโยชน์ และจำเป็น ใช้เงินน้อย แต่ได้ผลมาก”

เพลง

บรรยาย นอกจากนายสุนทร ศรีสัตนา ในฐานะที่ได้ร่วมในโครงการปลูกฝังคุณธรรมมา โดยตลอด ได้ให้ความคิดเห็นต่อโครงการนี้แล้ว นายกิตติ ชันชมิตร ซึ่งคลุกคลีกับงาน ในโครงการตามพระราชดำริ ก็ได้กล่าวถึงผลดีและประโยชน์ของโครงการนี้ที่จะมี ต่อราษฎรที่หมู่บ้านแม่ตะไคร้และสังคมส่วนรวมว่า

นายกิตติ “เมื่อชาวบ้านแม่ตะไคร้มีศีลธรรมแล้ว การปฏิบัติตนของเขาก็จะทำให้เขารู้จัก ความสามัคคี มีความอดทน มีความขยันขันแข็ง รู้จักพึ่งตนเอง มีระเบียบ มีวินัย รู้จักประหยัด มีความพอดี รู้ว่าอะไรควรไม่ควร รู้ว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด ความเป็นอยู่ ของเขาก็จะดีขึ้น รวมทั้งอาชีพต่าง ๆ ที่เราไปส่งเสริมให้เขา ทำให้รายได้ของเขาก็ จะมีเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ต่าง ๆ ก็ดีขึ้น ความสันติสุขที่แท้จริงก็จะเกิดขึ้น นอกจาก ว่าร่างกายมีอาหารรับประทาน มีที่อยู่อาศัย มียารักษาโรค มีเครื่องนุ่งห่มเสื้อผ้า บ้างจึย ที่จำเป็นแล้ว จิตใจของเขาก็จะเป็นสุขไปด้วย คือมีความเพียงพอ มีความรู้สึกผิด รู้กฎ รู้ต้อง นี่ก็เป็นประการสำคัญนะครับ และที่นี้จะมีป่าที่เป็นจุดงคสถาน ใช้สำหรับเป็น สถานที่จุดงคของพระภิกษุ หรือ ฆราวาสที่จะปฏิบัติธรรม หรือว่า เพื่อการที่จะไป ประชุมพระสงฆ์ หรือประชุมพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติกิจทางด้านศาสนา เพราะเดี๋ยวนี้ ป่าต่าง ๆ ก็หายาก ถ้าเราได้มีการสงวนรักษาไว้แห่งหนึ่งเพื่อจะใช้ในกิจการนี้โดยเฉพาะ ก็คิดว่า จะเป็นประโยชน์อย่างมากนะครับ และเมื่อโครงการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนา

บ้านแม่ตะไคร้สำเร็จตามเป้าหมายแล้ว คิดว่าจะเป็นตัวอย่างสำหรับการพัฒนาแหล่งอื่น ๆ ต่อไป และจะเป็นการหารูปแบบที่ควรจะทำว่าควรจะต้องทำอะไรในการพัฒนาแบบนี้ต่อไปด้วย”

เพลง

บรรยาย

คงจะได้ทราบถึงความห่วงใย และพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่มีต่อราษฎรที่หมู่บ้านแม่ตะไคร้แล้วว่า พระองค์มีพระราชดำริที่จะพัฒนาด้านอาชีพ พร้อมไปกับการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีให้กับราษฎร และจะได้เป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงต่อไป ถ้าทุกหมู่บ้านได้มีการพัฒนาเช่นเดียวกันนี้แล้ว อีกไม่นานประเทศของเราจะมีประชาชนที่มีคุณธรรม มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความขยันหมั่นเพียร และมีความสามัคคี และเมื่อนั้น พวกเราทุกคนก็จะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

เพลง

สายฝน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายกิตติ ชันธบัตร
นายพิสิษฐ์ ศศิพัฒน์ และ
พล.ต.ท.สมควร ทวีกุล ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไตเค็ด

จากฟ้า...สู่ดิน

เพลง

.....

บรรยาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยในด้านการศึกษานในประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในระดับต้นของนักเรียนและโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและชนบท และจากการที่ได้โดยเสด็จพระราชดำเนิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วทุกท้องถิ่นในประเทศ ไม่ว่าจะทุรกันดารยากลำบากเพียงใด ทำให้ได้ทรงทราบถึงการศึกษาของเด็ก ๆ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้น ว่ามีสุข ทุกข์เพียงใด พอกินหรือไม่ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าอาชีพส่วนใหญ่ของราษฎรเหล่านั้น คือ อาชีพทางด้านเกษตรกรรม แต่ทว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในด้านการเกษตรแผนใหม่ และขาดแคลนอาหารด้วย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งกำลังอยู่ในวัยเติบโต สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นว่า ถ้าเด็ก ๆ ได้อาหารไม่เพียงพอ ก็จะทำให้พลานามัยไม่สมบูรณ์ ยิ่งถ้าขาดอาหารพวกโปรตีน ในวัยเด็กแล้ว เมื่อเป็นผู้ใหญ่ความสามารถทางสมองก็จะต้องด้อยไปด้วย จึงทรงหาแนวทางที่จะให้เด็ก ๆ ได้อาหารและเป็นอาหารที่ถูกหลักอนามัย รวมทั้งหาแนวทางปูพื้นฐานด้านการเกษตรให้แก่ราษฎรด้วย พระองค์จึงทรงดำริให้มีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้น ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงาน ได้ร่วมมือกัน อาทิเช่น กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายหน่วยงาน นายกิตติ ชันธบัตร นักเกษตรในพระองค์ ซึ่งได้เล็งถึงความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ว่า

นายกิตติ

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-

ราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมเขียนราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดาร และทอดพระเนตร เห็นเด็ก ๆ ขาดอาหารมีร่างกายไม่แข็งแรงเท่าที่ควร แล้วก็ได้พระราชดำเนิร ไปทรงเยี่ยมตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็ทรงพบว่ามึนนักเรียนเป็นจำนวนมาก ที่มาโรงเรียนแล้วก็ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน แล้วโดยปกติแล้วเวลาที่เสด็จ พระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ก็มักจะพระราชทานพวกเครื่อง อุปกรณ์การเกษตร พวก จอบ บัวรดน้ำ พวกเมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ ให้โรงเรียน และทรงแนะนำให้โรงเรียนทำการเกษตรอยู่แล้ว บางครั้งเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงเยี่ยมราษฎร ก็มีราษฎรมากราบบังคมทูล ขอพระราชทานยาว่าปวดศีรษะ ก็ทรงซักถาม ก็ทราบสาเหตุว่าบางที่ราษฎร เวลาที่ผสมยาฆ่าแมลงแทนที่จะ เอาไม้คนก็ใช้มือคน ทำให้เกิดอาการปวดศีรษะแล้วก็ไม่สบาย บางที่ราษฎร ก็กราบบังคมทูลว่า ชาวบ้านเวลาล้อกันเล่นก็เอายาฆ่าแมลงมาฉีดใส่หน้ากัน ก็มี อันนี้แสดงว่าราษฎรขาดความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งอันนี้ก็ เป็นอันตรายแก่ตัวเกษตรกร

สาเหตุที่นักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวัน เนื่องจากขาดแคลนอาหารแล้ว ก็เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่ และก็ประกอบกับ พระองค์ท่านก็ทรงช่วยเหลือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทางด้านอุปกรณ การศึกษา ในปี ๒๕๒๓ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทดลองทำโครงการ เกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้น ในเขตพื้นที่ของกองกำกับการตำรวจตระเวน- ชายแดนเขต ๑ คือ แถบจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดย ให้สำรวจโรงเรียนในเขตพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวน- ชายแดน จำนวน ๒๘ โรงเรียน แล้วก็คัดเลือกโรงเรียนที่จะทำการทดลอง ปฏิบัติการ ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองแจง อำเภอไทรโยค จังหวัด กาญจนบุรี โรงเรียนทุ่งศาลา ตำบลป่าหวาย กิ่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และโรงเรียนบ้านไธ้เผือก อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผลการสำรวจโรงเรียนทั้ง ๒๘ โรงเรียนนี้ มีบางโรงเรียน นักเรียนมีสภาวะ ทางโภชนาการบกพร่องถึง ๖๐ เปอร์เซ็นต์นะครับ เมื่อได้โรงเรียนตัวอย่าง ๓ โรงเรียนแล้ว ก็ดำเนินโครงการโดยได้พระราชทานเมล็ดพันธุ์พืช อุปกรณ การเกษตร และได้มีนักวิชาการออกไปแนะนำให้โรงเรียนปลูกพืชและก็นำ ผลผลิตนั้นมาประกอบเป็นอาหารกลางวัน ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี จากนั้นก็เลยโปรดเกล้าฯ ให้ขยายโครงการไปในโรงเรียนตำรวจตระเวน- ชายแดนทั้งหมดทั่วประเทศไทยทุกภาคนะครับ สำหรับวัตถุประสงค์นั้นะครับ ผมจะขออัญเชิญพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี นะครับ ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปในการอบรมครูโรงเรียน ในโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน ณ กองกำกับการกองร้อยที่ ๕ ตำรวจ- ตระเวนชายแดน ตำบลสุโขทัย อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา ในวัน

เสารที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๒๔ พระราชดำรัสพระราชทานไว้บางตอนว่า “การที่จัดทำโครงการให้นักเรียนได้รับอาหารเพิ่มเติมนั้นเป็นของดี จึงคิดว่าจะทำอย่างไรจะได้ผล จากการศึกษาตามที่เขากำหนดมา ก็มีที่ให้ทุนแล้ว ทางโรงเรียนได้จัดทำอาหารกลางวันให้นักเรียน บางทีก็ให้เปล่า ๆ หรือไม่ก็ให้ในราคาที่ต่ำพอที่จะซื้อหากันได้ จึงมาลองคิดอีกวิธีหนึ่ง คืออยากให้เป็นพืชพันธุ์ผัก หรืออุปกรณ์ แล้วให้นักเรียนทำการเกษตรซึ่งเป็นวิธีที่อ้อม และยากขึ้นมาจากทางหนึ่ง อาหารที่จะให้รับประทานนั้น เป็นอาหารที่ได้จากการผลิตผลของนักเรียนผู้รับประทานเอง ซึ่งอาจจะได้ผลช้า แต่ก็ป็นวิธีหนึ่งซึ่งจะได้รับการและคิดว่าจะให้ประโยชน์เป็นผลพลอยได้ที่สำคัญ คือความรู้ทางด้านเกษตรกรรมและด้านโภชนาการ ซึ่งจะป็นวิชาคิดตัวไปจนนักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ และได้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม วิชาการใหม่ ๆ เหล่านั้น อาจจะนำมาช่วยในการครองชีพได้มากทีเดียว” อันนี้เป็นพระราชดำรัสสะหรับสำหรับวัตถุประสงค์นั้นสะหรับวัตถุประสงค์ก็พอที่จะสรุปได้คือ

๑. เพื่อแก้ไขปัญหาคาดแคลนอาหารกลางวันในโรงเรียนแล้ว ก็การขาดแคลนอาหารในชนบท

๒. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ทางด้านเกษตรกรรมใหม่ เพราะนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากก็ไม่มีโอกาสได้ไปศึกษาต่อในโรงเรียนอื่น ๆ ก็จบการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้ว ก็ไม่มีโอกาสได้ไปเรียนในโรงเรียนเกษตรกรรม หรือวิทยาลัยเกษตรกรรม และส่วนมากก็เป็นเกษตรกรรมทั้งนั้น ถ้าหากนักเรียนเหล่านี้ได้รับความรู้ทางด้านเกษตรไปตั้งแต่โรงเรียนเบื้องต้นที่เขาเรียนไปนี้ เขาก็จะได้นำความรู้ทางด้านเกษตรกรรมใหม่ไปใช้ได้เลยสะหรับ

๓. เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ทางด้านโภชนาการ การถนอมอาหาร และแปรรูปอาหาร

๔. เพื่อจะให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เกิดนิสัยในการช่วยเหลือตัวเอง มีความขยันหมั่นเพียร

๕. เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของหมู่บ้าน
ทั้งหมดนี้สะหรับเป็นวัตถุประสงค์สะหรับ”

บรรยาย

ทางด้านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้ร่วมดำเนินงานในโครงการนี้ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรก็ได้เล่าถึงแนวพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับโครงการนี้ว่า

อธิบดีกรมส่งเสริมฯ

“พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริว่า โครงการจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับสิ่ง ๓ ประการ

ประการแรก คือ บุคคล อันประกอบด้วยครูในโรงเรียนเอง นักเรียน ผู้ปกครอง

ประการที่สอง คือ ทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน อันได้แก่ ที่ดิน น้ำ

ประการที่สาม ได้แก่ เครื่องประกอบอาหารที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถผลิตเองได้ในโรงเรียน เช่น น้ำปลา น้ำตาล น้ำมัน

ในประการแรกนั้นรับสั่งว่า บุคคลที่สำคัญอันดับแรกที่จะทำให้โครงการสำเร็จได้อยู่ที่ครู นักเรียนจะเป็นผู้ช่วย ยิ่งถ้านักเรียนชั้นประถมตัวเล็ก ๆ ด้วยแล้ว ครูก็ต้องรับภาระมากสักหน่อย แต่ถ้านักเรียนชั้นสูงขึ้น ตัวโต กำลังวังชาพอมีบ้าง ครูก็จะเบาแรงไป สำหรับผู้ปกครองในแหล่งที่ผู้ปกครองมีเวลาว่างพอ มีความเต็มใจเห็นความสำคัญในโครงการ เพราะโครงการเหล่านี้ก็เพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองอยู่แล้ว ก็สามารถเข้ามาช่วยได้ทั้งในด้านการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เล็ก ๆ เช่น เป็ด ไก่ ตลอดจนผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาช่วยประกอบอาหารให้เด็ก ๆ ลูกหลานได้

ในประการที่สอง ที่ว่าทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ดิน น้ำ ทรงทราบว่าเป็นโรงเรียนบางแห่ง พื้นที่ดินของโรงเรียนเหมาะกับการทำการเกษตรกรรม แต่ในโรงเรียนบางโรงเรียนพื้นที่ดินไม่เหมาะแก่การปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เลย ที่ทรงกล่าวถึงนี้หมายถึงน้ำก็ไม่มีที่จะใช้รดพืชผักสวนครัวได้ด้วย ทรงรับสั่งให้พิจารณาหาพื้นที่ดินจากผู้ปกครองที่ยินดีและอยู่ใกล้โรงเรียน ทำการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ขึ้น หรือให้ปรับปรุงที่ดิน ในบริเวณโรงเรียน โดยเข้าช่วย และทำขนาดเล็กเท่าที่สามารถจะทำได้

สำหรับประการที่สาม เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนไม่สามารถจะผลิตได้ทำได้ เช่น น้ำปลา น้ำตาล น้ำมัน พระองค์ทรงคาดหมายว่า ถ้าโรงเรียนสามารถผลิตพืชผล หรือเหลือจากบริโภคแล้ว ก็คงจะทำการแลกเปลี่ยนเอาสิ่งเหล่านั้นมาได้ เช่น เอาเมล็ดถั่วเขียวไปแลกน้ำตาล น้ำมันหรือน้ำปลา แต่ในขณะนี้ส่วนใหญ่แล้ว พระองค์ทรงพระราชทาน พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์กับมีผู้บำเพ็ญประโยชน์หลายรายได้ถวายสมเด็จท่าน เพื่อร่วมโครงการนี้”

บรรยาย

ทางด้านตำรวจตระเวนชายแดน พล.ต.ต.สมควร หริกุล รองผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงานในส่วนที่ตำรวจตระเวนชายแดนรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการนี้ว่า

พล.ต.ต.สมควร

“โรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดนนี้ หลังจากที่ได้ทราบถึงเรื่อง สมเด็จ-พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงห่วงใยเด็กเยาวชนและก็ท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กก็ดีของผู้ใหญ่ก็ดี พระองค์ท่านจึงได้ทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้นตามโรงเรียนดังกล่าว

แปลงปลูกผักของเด็กนักเรียนที่จังหวัดเชียงราย ตามโครงการอาหารกลางวัน
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

แล้ว แต่การที่ได้เริ่มโครงการนี้ ก็ได้เริ่มทดลองหาข้อมูลศึกษา โดยมีคณาจารย์
 ท่านศาสตราจารย์ สำเนา วรวงศ์ ค็อกเตอร์ จันทรวีภา ธนโสภณ และคณะ
 นิสิต คณะเกษตรศาสตร์กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นิสิตคณะ
 ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มไปศึกษาว่า ตำรวจตระเวนชายแดน
 เขาขาดแคลน เขามีปัญหาอะไรบ้าง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้ ก็ได้
 ร่วมโครงการนี้มาแต่ต้น แต่ว่าในลักษณะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลกับคณาจารย์ดังกล่าว
 แล้วนี้ คณาจารย์นี้ก็ได้อามาศึกษา เพื่อจะสนองพระราชประสงค์ สมเด็จพระ-
 เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าจะทำอะไรถึงจะให้เด็กนักเรียน
 ทุกคนที่อยู่ในชนบทห่างไกลและยากจน ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน
 ที่มาโรงเรียน เพราะว่าบ้านเมืองของเรานี้เป็นเมืองเกษตร และก็ส่งอาหาร
 ไปขายต่างประเทศเยอะ เมื่อส่งไปขายแล้วนี้ เด็กของเรายากจนและก็คุณภาพ
 ชีวิตส่วนตัวเขานี้แย่มาก ฉะนั้นโครงการอันนี้ ทางตำรวจตระเวนชายแดนก็
 รับผิดชอบเพราะว่า เป็นประโยชน์ต่อตำรวจตระเวนชายแดน และเป็นประโยชน์
 ต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง ในการดำเนินงานนั้น ทางตำรวจตระเวนชายแดน
 เมื่อได้เลื่อมใสในความริเริ่มหรือความคิดอันนี้แล้ว ก็ได้มีการฝึกอบรมครู ให้
 มีความรู้ความสามารถ ที่จะส่งเสริมด้านงานเกษตรซึ่งเป็นวิชาการแผนใหม่
 หรือว่าความรู้พิเศษอื่น ๆ ที่ทำให้ประชาชนนั้น ได้รับผลสะท้อนจากโรงเรียน
 ซึ่งโรงเรียนนั้นคล้ายกับว่า เป็นศูนย์ทดลองหรือว่าเป็นแหล่งที่จะขยายความ
 คิดไปสู่ประชาชนไปด้วยในตัว เพราะฉะนั้นทางฝ่ายตำรวจตระเวนชายแดน
 หลังจากที่ได้ฝึกอบรมครูแล้วนี้ ครูเหล่านี้ก็จะไปรื้อฟื้นและก็ไปเริ่มทำงานใน
 โครงการเป็นอย่างดี แต่การที่ไปเริ่มทำงานในโครงการนี้ โรงเรียนต่าง ๆ ก็
 มีสภาพไม่เหมือนกันบางแห่งก็เป็นโรงเรียนที่มีความสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้าน
 ก็ทำให้ผลงานเกิดขึ้น บางโรงเรียนก็ปรับปรุงนิดหน่อยก็ดีขึ้น แต่บางแห่งนั้น
 สภาพทางโรงเรียนไม่ดีเลย เพราะว่ามีพื้นที่ที่ดี ๆ ประชาชนเขาใช้เป็นที่ทำมา-
 หากินเสีย ปลูกพืชผลผักต่าง ๆ แต่ว่าในพื้นที่ที่ไว้เป็นโรงเรียนนี้ มักจะเป็น
 พื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรก็ทำให้สภาพโรงเรียนนี้แห้งแล้งไม่มีน้ำ และก็
 มีสภาพดินไม่ดีด้วย ฉะนั้นการที่ทางตำรวจตระเวนชายแดนริเริ่มไปแล้วนี้
 ก็ต้องการความสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ทำให้เกิดการปฏิบัติงานของตำรวจ-
 ตะเวนชายแดนที่ดี ผู้ปกครองที่มาร่วมก็ดี เด็กนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนก็ดี
 ได้ความรู้และได้ประสบการณ์กว้างขวางขึ้นในการดำเนินงานนี้ เมื่อได้มีการ
 ฝึกอบรมไปแล้วนี้ ก็มีการสนับสนุน สิ่งของเครื่องใช้อื่น ๆ เพราะว่าสิ่งของ
 เครื่องใช้ต่าง ๆ นี้มีหลายประเภทที่หาไม่ได้ในท้องถิ่น เช่น อุปกรณ์การปรุง
 อาหาร ยาฆ่าแมลงบางชนิด หรือยาป้องกันเชื้อราประเภทปุ๋ยที่เป็นแอมโมเนีย-
 ซัลเฟต หรือยูเรีย อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มันเป็นเทคนิคและวิชาการสมัยใหม่
 รวมทั้งเครื่องมือเกษตร เช่น จอบ หรือว่า พลั่ว ยาฉีดป้องกันแมลงหรือที่

นิตยา นอกจากนั้นก็ประเภทเครื่องหุงต้มที่ขาดแคลน รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ผักประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามฤดูกาลแล้วก็ตามพื้นที่ของแต่ละภาค สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทางตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานให้แก่โรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเหล่านั้นได้นำไปใช้ แล้วก็ไปพัฒนาโรงเรียนบางแห่งนี้ก็ได้รับสั่งให้ปลูกพืชบางอย่างที่เป็นประโยชน์จริง ๆ เช่น ผักบุ้ง กระน้ำ ผักกาดกวาดตุง ถั่วฝักยาว ผักกาดหัว แดงกวา มะละกอ และผักโขม และอื่น ๆ การที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานโครงการนี้ ก็จะทำให้ชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ไทยใหญ่หรือคนไทยเอง พวกแม้ว มูเซอร์ ลีซอ จีนฮ่อ เย้า กะเหรี่ยง พี่น้องไทยมุสลิม หรือว่าคนจีน ต่างก็ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้เป็นอย่างดี การที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ประกอบอาหารเลี้ยงเด็กนักเรียนนี้ บางครั้งก็ทำได้เพียงอาทิตย์ละครึ่ง แล้วก็เพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ บางแห่งทำได้ตลอดทั้งอาทิตย์เลย ก็ได้ถึง ๕ วัน บางแห่งได้ถึง ๓ วัน บางแห่งก็ได้ ๒ วัน แล้วแต่ คือการทำแต่วัตถุดิบที่ส่งกันก็ต้องการที่จะให้ทางเด็กนักเรียนได้รับอาหารต่อเนื่องกันไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อันเป็นเป้าหมายสำคัญ สำหรับการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องที่ได้เคยทราบเรียนไปแล้วนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ได้พระราชทานพระราชดำริกับทุก ๆ คนว่า ขอให้ทำงานกันโดยที่ทั่วทุกคนที่รู้จักกัน สนับสนุนกัน อย่างไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการ เพราะว่าทางราชการทุกฝ่ายต่างก็มีภารกิจในหน้าที่อยู่แล้ว แต่ก็ได้มาร่วมไม้ร่วมมือกันทำงานนอกเวลา หรือเท่าเวลาที่จะเสียสละได้ อย่างนี้ก็จะทำให้ความเป็นกันเองในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น ความขัดแย้งกันไม่มีทุกคนก็จะร่วมกันแก้ปัญหาด้วยดีตลอดไป ผลที่จะได้รับจากโครงการในอนาคตนั้น โครงการนี้จะทำให้ประชาชนที่เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ ๆ ได้แก่โรงเรียนจะได้รับผลประโยชน์อย่างมาก เพราะว่าจะได้ตัวอย่างจากโรงเรียนได้แนะนำไปแล้วว่า เช่น การปลูกพืชผักต่าง ๆ นี้ ทำอย่างไรถึงจะดีที่สุดและได้ผลมากที่สุด เขาก็ได้เอาแบบอย่างไปดำเนินการต่อไป นอกจากนั้นทางโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนก็มีจุดประสงค์ที่จะให้การปลูกพืชฝักนิสัยใจของเด็ก ให้เด็กมีนิสัยที่ดี รักพืชสีเขียว และก็มึนนิสัยในการสร้างสรรค์และก็มีงานทำ และมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความคิดในทางที่ดีงาม อันนี้ถ้าเป็นไปตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็คิดว่าโครงการนี้ทางตำรวจตระเวนชายแดนเองรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ทรงห่วงใยต่อเยาวชนที่ยากจนและอยู่ห่างไกลคมนาคม ในการเข้าถึงในชนบทเหล่านั้นให้ได้มีอาหารกลางวันรับประทานและก็ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามควรแก่อัศภาพ แต่อย่างไรก็ตาม

โครงการนี้ยังไม่แพร่หลาย และยังไม่เป็นที่เข้าใจของบรรดาพี่น้องประชาชนทั่ว ๆ ไป ซึ่งต้องการการสนับสนุน ต้องการที่จะให้กำลังใจ ให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นด้วยการบริจาคสิ่งของหรืออุปกรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ หรือเงินทุน เพราะว่าปัจจุบันนี้ทางประเทศเยอรมันได้ให้การสนับสนุนจากมูลนิธิของชาวเยอรมันเอง เพื่อเป็นทุนในการดำเนินการผ่าน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อยู่บ้างแล้ว แต่ว่าในด้านของประชาชนคนไทยนั้น ก็ยังไม่ทราบกันแพร่หลาย ซึ่งเข้าใจว่าถ้าทราบกันแพร่หลายทั่วไป ก็คงจะให้การสนับสนุนในโครงการนี้ด้วย”

ถาม

“ผู้ปกครองเขามีความรู้สึกอย่างไรในโครงการ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คะ”

พล.ต.ต.สมควร

“โครงการนี้จะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยบุคคล ๓ ฝ่าย คือ ตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเขาก็เข้าใจโครงการดีอยู่แล้ว กลุ่มที่สองนั้นก็คือนักเรียนซึ่งครูเป็นผู้สอนเอง เด็กนั้นก็มียุติ เด็กเล็ก กลุ่มที่ ๓ นั่นก็คือ คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการศึกษานี้จะเป็นผู้ร่วมกิจกรรมกับครูแล้วก็คณะกรรมการศึกษาเอง จะเป็นผู้ชี้แจงแนะแนวทางให้กับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อจะดึงให้ผู้ปกครองนักเรียนนั้นได้มาช่วยกันทำกิจกรรมกับโรงเรียนนี้ให้มากกว่ากว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะว่าแรงงานของเด็กบางอย่างนี้ทำได้ก็ต้องอาศัยของผู้ปกครอง เพราะเป็นผู้ใหญ่ เท่าที่ผ่านมาแล้ว ผลที่ได้รับถ้าหากว่าได้มาก ครูก็จะมอบให้เด็กนำไปบ้าน หรือที่บ้านมีของอะไรก็นำมาที่โรงเรียนมากองไว้ให้ลูกหลาน เพราะว่านี่เป็นผลงานที่ออกมาแล้วได้ประโยชน์ต่อลูกหลานของตน ฉะนั้นก็เป็นทีที่พอกพอใจของทุกฝ่าย และรู้สึกร่วมไม้ร่วมมือกันด้วยความชื่นชมยินดีจริง ๆ และไม่มีปัญหาอะไรเลย อาจจะมีเล็กน้อยเกี่ยวกับเรื่องว่าเวลาของเขาไม่มี เพราะต้องต่อสู้ในการดำรงชีวิตประจำวันบ้าง แต่สิ่งนี้ก็ไม่ใช่อุปสรรค เพราะบางแห่งเลิกงานแล้วตอนเย็นเขาก็มาช่วยโรงเรียนเลย ทีนี้ในเรื่องของเครื่องมือที่จะรดน้ำพืชผัก บางแห่งเด็กนี่ตัวเล็ก ก็ต้องอาศัยเอาถังเล็ก ๆ ไม่ใช่ถังใหญ่ ร่องสวนก็ต้องร่องเล็ก ร่องใหญ่ก็ผู้ใหญ่ทำอะไรทำนองนี้ ก็ต้องถ้อยต้องอาศัยแก่กันและกัน และก็ในด้านของการหักล้างถางพงในพื้นที่ หรือการที่จะกันน้ำเอาไว้กักน้ำเอาไว้ ผู้ปกครองก็มีส่วนมาช่วยได้มากทีเดียว ฉะนั้นคิดว่าทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในห้องถิ่นได้มากที่สุดทีเดียว”

บรรยาย

นายกิตติ ชันชัตร์ นักเกษตรในพระองค์ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความคืบหน้าในการดำเนินงานว่า

นายกิตติ

“ในขั้นแรกก็นำเอาครูในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน มาอบรม ให้มีความรู้เกี่ยวกับด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ความรู้ทางด้านโภชนาการ

การถนอมอาหาร การแปรรูปอาหาร แล้วก็ส่งเสริมการเกษตรให้ครูนักเรียน แล้วก็บางที่ผู้ปกครองก็ต้องมามีส่วนช่วยในการปลูกพืช หรือว่าเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน จากนั้นก็ส่งเสริมให้มีการทำอาหารกลางวัน โดยนำเอาผลผลิตของที่โรงเรียนได้ผลิตขึ้นมาประกอบเป็นอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทาน มีนักวิชาการออกติดตามผลและตรวจเยี่ยมช่วยแก้ไข้ปัญหา ช่วยแนะนำในการดำเนินงาน และก็ช่วยให้กำลังใจ จากนั้นก็จะมีการประเมินผล โดยการชั่งน้ำหนักแล้วก็วัดส่วนสูง แล้วก็ก็มีแบบสอบถามต่าง ๆ แล้วก็นำมาวิเคราะห์ข้อมูลว่า โครงการได้ผลสักแค่ไหน หรือว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ขณะนี้เราได้อบรมครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปหมดแล้ว และก็ได้พระราชทานอุปกรณ์การเกษตร มีพวก จอบ พวกเครื่องมือในการพ่นยา กำจัดศัตรูพืช แล้วก็พระราชทานพวกพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ต่าง ๆ และอุปกรณ์การประกอบอาหาร ก็มีพวก หม้อ กะทะ พวกสิ่งต่าง ๆ กะละมัง ที่ใช้ประกอบอาหารให้ไปแล้ว แล้วก็พระราชทานเงินส่วนหนึ่งสำหรับซื้อสิ่งที่จะเป็นเครื่องปรุงอาหาร เช่น พวกกะปิ น้ำมัน เงินนี้ก็พระราชทานไว้สักกระยะหนึ่ง ต่อไปที่โรงเรียนจะต้องช่วยตัวเอง ในขณะนี่ก็มีหลายโรงเรียนนะครับ ที่นักเรียนสามารถจะทำอาหารกลางวันเลี้ยงนักเรียนได้ทุกวัน และผู้ปกครองก็ได้มีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนทั้งในด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการประกอบอาหาร อันนี้ก็นับว่าได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ และก็มึ่นักวิชาการจากหลายหน่วยงานที่มาช่วยเหลือคอยออกไปตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ คอยแนะนำติดตามผลแล้วก็ช่วยแก้ไข้ปัญหาหลายหน่วยงาน อย่างกรมส่งเสริมการเกษตร ก็มีตั้งแต่เกษตรตำบล จนถึงเกษตรภาค ตามวิทยาลัยเกษตรกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนนั้น จากวิทยาลัยครูที่อยู่ใกล้เคียงโรงเรียนนั้น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตั้งแต่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วก็เจ้าหน้าที่ จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มาคอยช่วยเหลือ สำหรับโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อปีนี่เอง (๒๕๒๖) ที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดทางภาคใต้ พอเสด็จไปทรงเยี่ยมเด็กนะครับ ผู้ใหญ่บ้านก็กราบบังคมทูลเลยว่า เด็กปีนี่หน้าแดงมีน้ำมีนวลขึ้น เพราะว่าได้ดื่มนมถั่วเหลืองตามโครงการของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ราษฎรก็กราบบังคมทูลเลยนะครับ”

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้

ตามพระราชดำริ

อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๘.๓๐ น.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ ผู้จัดรายการ

๒๓ ตุลาคม

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

ทุกท่านคงทราบดีว่า ป่าไม้ ดิน และน้ำ เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง ควรแก่การบำรุงรักษาไว้ แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปรากฏว่า ทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกทำลาย และเสื่อมโทรมมากขึ้นทุกที อันเป็นการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และยังก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ดังเช่นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เหตุการณ์ครั้งนั้นทำลายชีวิตราษฎร บ้านเรือน ตลอดจนสัตว์เลี้ยง และพืชไร่ของเกษตรกรอย่างใหญ่หลวง จนประเมินค่ามิได้ สาเหตุสำคัญของความเสียหายอันน่าเศร้าสลดนี้ คือการแผ้วถางป่าบริเวณต้นน้ำป่าสัก ซึ่งทำให้ความรุนแรงของน้ำท่วมครั้งนั้นเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

เราได้ทราบแล้วว่า การทำลายป่าโดยเฉพาะในเขตต้นน้ำลำธารบนภูเขา ก็เท่ากับเป็นการทำลายทรัพยากรดินและน้ำ ดังนั้นการรักษาพื้นที่ป่า จึงเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำด้วย ปัจจุบันในเขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ได้มีหน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยงาน เข้าไปดำเนินงานเพื่อยับยั้งการสูญเสียดินและน้ำ เช่น โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา และยังมีโครงการพิเศษต่าง ๆ อีกมากมาย และที่สำคัญที่สุดได้แก่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เพลงบรรเลง

สายฝน

บรรยาย

เมืองไทยเรานับว่าโชคดี ที่ได้มีองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงกังวลห่วงใยในราษฎรของพระองค์อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในชนบทที่ยากจน ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนไหนหรือภาคไหนของประเทศ เราจะเห็นได้จากโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ ที่ยังผลประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างมากมาย และโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ก็เป็นโครงการหนึ่งที่ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำขึ้น

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม นี้ ผู้จัดทำรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้

มีโอกาสไปขอเรียนถาม ดร.สุเมธ ดันติเวชกุล เลขานุการคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถึงโครงการตามพระราชดำริใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ในภาคเหนือ

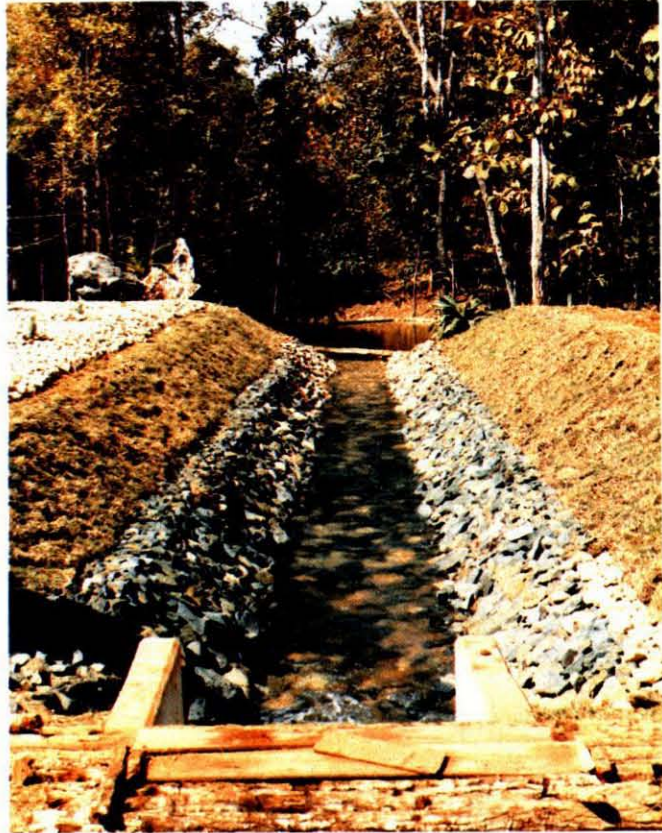
ดร.สุเมธ “สำหรับในภาคเหนือนี้ โครงการตามพระราชดำริก็มีอยู่มากมาย มิใช่มีแต่โครงการหลวงพัฒนาในพื้นที่สูงเท่านั้น มีทั้งโครงการทางด้านชลประทาน ซึ่งมีอยู่กระจายอยู่ทั่ว ๆ ไป แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับในภาคเหนือ สำหรับเสด็จแปรพระราชฐานในครั้งนี มีโครงการใหม่ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้ง โครงการนั้นก็คือโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ซึ่งสำหรับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ นี้ ก็เป็นหนึ่งในจำนวนศูนย์ประจำภาคต่าง ๆ ซึ่งผมได้มีโอกาสเรียนให้ทราบแล้วว่า ในพื้นที่แต่ละภาคนั้น เราจะทำการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ ให้ครบพื้นที่ สำหรับในศูนย์ศึกษาดังกล่าวนี้ เป็นศูนย์ศึกษาที่ได้มีการจัดตั้งที่ในจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่ตั้งก็อยู่ในบริเวณต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ครับ”

พัชรินทร์ “อยากจะขอเรียนถามว่า ทำไมถึงได้ตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ตามพระราชดำรินี้ขึ้น ที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”

ดร.สุเมธ “สำหรับเหตุผลในการตั้งศูนย์ศึกษาพัฒนานั้น โดยส่วนรวม กระทบได้มีโอกาสเรียนให้ทราบแล้วนะครับ คือเราจะทำการศึกษาถึงวิธีการพัฒนาต่าง ๆ นี้ ในส่วนที่มีความเหมาะสม ที่สามารถจะกระจายไปสู่ชาวบ้านให้นำไปใช้ได้ แล้วก็สร้างประโยชน์ให้กับในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ นี้ ก็สอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่มีอยู่ในภาคเหนือนั่นเอง คือผมอยากจะกล่าวในตอนต้นเสียก่อนว่า ในสภาพพื้นที่ต้นน้ำในภาคเหนือของประเทศเรานี้ะครับ ก็เป็นที่รับทราบกันอยู่แล้วว่า อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม ไม่สามารถที่จะให้ประโยชน์ได้อย่างโดยสมบูรณ์ และอีกประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะได้มีการศึกษาหรือมีความพยายามพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำ โดยหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วย แต่ในสุดท้ายแล้ว ก็ยังตอบได้อย่างค่อนข้างจะแน่ชัดนะครับว่า ก็ยังไม่สามารถที่จะนำผลการศึกษาออกไปพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำได้สำเร็จอย่างกว้างขวางได้ และอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นประการสำคัญเหมือนกันก็คือ การพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำที่กระทำการพัฒนากันอยู่ในปัจจุบัน ส่วนมากก็จะเน้นหนักเฉพาะด้านเป็นส่วนใหญ่ะครับ ไม่มีการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะเป็นส่วนรวม ด้วยเหตุนี้แหละครับ เหตุผลต่าง ๆ ที่กระทบได้กราบเรียนมาในตอนต้น จึงทำให้พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ เพื่อที่จะทำการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และโดยเฉพาะพื้นที่ต้นน้ำนี้ะครับ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติในส่วนรวมเป็นอย่างมาก เพราะว่าถ้าพื้นที่ต้นน้ำมีความสมบูรณ์แล้ว อันนี้ก็จะมีส่งประโยชน์อย่างกว้างขวางให้บังเกิดแก่ทุกชีวิตเลยนะครับ”

บริเวณก่อสร้าง
อ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ 2

ข้าวกล้ากำลังงอกงามในพื้นที่บริเวณรอบ
อ่างเก็บน้ำ

ท่อผันน้ำจากแม่น้ำสาย
ลงสู่อ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ 1

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

พัชรินทร์

“สภาพป่าของเมืองไทยนั้นก็ใกล้จะหมดไป แต่เมื่อได้มีโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ตามพระราชดำริเกิดขึ้นแล้ว เราก็จะได้ทราบถึงว่า เป้าหมายที่สำคัญ ๆ นั้น เป็นเพราะอะไร ถึงได้มีขึ้นนะคะ และก็เป้าหมายหลักนั้นเป็นอย่างไรคะ”

ดร.สุเมธ

“สำหรับในศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่คอยสะเกิดขึ้นะครับ เราได้วางเป้าหมายการศึกษาการพัฒนาเอาไว้ ๒ - ๓ ประการด้วยกัน คือประการแรกนั้นเราจะพยายามศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำนั้นะครับ โดยใช้หลักที่จะหาวิธีที่มีราคาถูก มีวิธีการที่ง่าย ใช้เวลาสั้น มีความคล่องตัวสูง และประการที่สำคัญที่สุดคือ การยอมรับของประชากรในพื้นที่นั่นเอง อันนี้เป็นเป้าหมายแรก สำหรับเป้าหมายที่สองนั้นก็จะมี การสาธิตรูปแบบในระดับรวม และในระดับหน่วยงานย่อยที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบ โดยพยายามที่จะเน้นให้เห็นถึงความเป็นไปได้ใน รูปแบบและการดำรงอยู่อย่างผาสุกของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยย่อย อันนี้ ก็ความจริงไม่มีอะไร ถ้าจะสรุปโดยไม่ใช้ภาษาที่เป็นนักวิชาการนัก ก็หมายความว่า จะมีการสาธิตรูปแบบที่จะสามารถนำไปเป็นกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ของประชาชนได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง หรือในด้านอื่น ๆ เพื่อให้ชาวบ้านได้มีสภาพแวดล้อมอยู่ในลักษณะใกล้เคียงกับที่ในศูนย์ของเรา คือเป็นลักษณะของพื้นที่ในภาคเหนือในทั่ว ๆ ไปนั่นเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขที่สุดประการหนึ่ง และประการที่สอง สามารถทดแทนธรรมชาติเอาไว้ให้อยู่ในลักษณะที่ส่งประโยชน์ให้กับส่วนรวมมากที่สุดคะครับ”

เพลงบรรเลง**บรรยาย**

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ตามพระราชดำรินั้น จะมีหน่วยงานอะไรบ้าง และได้ดำเนินการไปมากน้อยแค่ไหน เพียงไร ดร.สุเมธ ดันดิเวชกุล ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

“สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา นี้ ก็คงจะไม่มี ความแตกต่างไปจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เราได้ดำเนินการอยู่ในภาคอื่น ๆ อย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง ในภาคใต้ หรือจะเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน หรือที่อื่น ๆ ก็อาจจะประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ครบถ้วนเกือบทุกหน่วยงาน และโดยเฉพาะหน่วยงานซึ่งมีกิจกรรมทางด้านการเกษตรเป็นหลักเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ว่าในการบริหารสำหรับโครงการนี้ อาจจะมีลักษณะที่ค่อนข้างจะพิเศษไปกว่าโครงการอื่น ๆ สักเล็กน้อย กล่าวคือ มีพระราชดำริให้กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลัก สาเหตุที่มีพระราชดำริเช่นนั้น ก็เพราะว่า การดำเนินงานต่าง ๆ นั้น อาจจะมี ความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องจักรกลต่าง ๆ อยู่ นะครับ แทนที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องมีการก่อสร้างลักษณะโครงสร้างบ้าง หรือว่าก่อสร้างที่พัก

ที่อาศัย หรือที่ทำงาน หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นนั้น จะต้องยกขบวนไป ในส่วนของตัวเอง ก็ให้ใช้เครื่องจักรกล เครื่องมือเครื่องมืออะไรต่าง ๆ ของกรมชลประทาน ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นอยู่แล้ว เพราะเนื่องจากได้มีการสร้างแหล่งน้ำอะไร ๆ ต่าง ๆ อยู่ในบริเวณนั้นด้วย โดยสรุปแล้ว หน่วยงานของกรมชลประทานนี้จะ เป็นหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการอะไร ๆ ต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานอื่น ๆ จะเป็นของกรมส่งเสริมฯ กรมประมง หรือกรมปศุสัตว์ หรือทางด้านอื่น ๆ ใด ก็ตาม ที่ได้มาร่วมกิจกรรมในศูนย์หรือแม่ข่ายสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ อะไร ทำนองนั้น เมื่อมาอยู่ในศูนย์นั้น ก็จะต้องรับผิดชอบในเรื่องการวางแผน วางโครงการ อะไรต่าง ๆ เป็นผู้คิด เป็นผู้ดำเนินการ แต่ว่าในการปฏิบัติการในพื้นที่เป็นเรื่อง ของกรมชลประทานครับ”

พัชรินทร์

“หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้ตั้งโครงการนี้ขึ้น แล้วนะคะ จากการที่ได้วางแผนแล้ว และก็ได้ดำเนินการไปแล้วก็อยากจะขอเรียนถาม ถึงว่า ขณะนี้ได้ดำเนินการไปมากน้อยแค่ไหน และก็เพียงใดคะ”

ดร.สุเมธ

“ครับ ขณะนี้เรายังอยู่ในขั้นของการวางแผนวางโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบางส่วนในพื้นที่ที่ได้มีการดำเนินการไปบ้างแล้ว ผมจะกล่าวสรุปดีกว่านะครับ ว่า ในกิจกรรมหลัก ๆ ในศูนย์นี้จะมีอะไรบ้าง ก็ขั้นต้นนั้น ในการอนุรักษ์ป่าไม้ หรือต้นน้ำลำธารอะไร ๆ ก็ตาม จะต้องวางระบบการควบคุมน้ำให้ได้เสียก่อน เพราะว่า ถ้าขาดระบบชลประทานหรือแหล่งน้ำที่พอเพียงแล้วนะครับ จะให้ทุกอย่างอยู่ตามธรรมชาตินั้น ก็คงจะลำบากที่จะรักษาดต้นน้ำลำธารอะไร ๆ เอาไว้ได้ เพราะการปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าไม้ หรืออะไร ๆ นั้น ก็จำเป็นต้องอาศัยน้ำนี้เป็นหลัก เพราะ ฉะนั้น การควบคุมน้ำนี่จะเป็นเรื่องหลักในพื้นที่นี้เช่นกัน สำหรับในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอดอยสะเก็ดนี้ ก็จะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำ ถ้าผมจำไม่ผิดก็ ๔ อ่างด้วยกัน ในขณะนี้เราได้สร้างเสร็จ ๒ อ่าง แล้วนะครับ มีอ่างหนึ่งของ ร.พ.ช. และอีกอ่างหนึ่งของกรมชลประทาน ที่ได้สร้างเสร็จแล้ว และจากการสร้างเขื่อนนี้เอง เราก็จะทำการศึกษาการพัฒนาควบคู่ไปกับแหล่งน้ำที่จะกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ คือในบางพื้นที่ เราก็จะทำการศึกษา การอนุรักษ์ป่า หรือการพัฒนาป่าต้นน้ำลำธาร ให้เกิดขึ้นมาในลักษณะที่สมบูรณ์ ประการที่สองซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากเลยในภาคเหนือ และโดยในพื้นที่ที่มีป่า หนาที่บนี้ นะครับ ก็จะมีไฟป่าเกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งไฟป่านี้ จะทำลายป่าไม้และ สภาพสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงเลย ด้วยเหตุนี้ จึงทรงมุ่งที่จะให้มีการศึกษาในลักษณะ การศึกษาระบบควบคุมไฟป่าด้วย เวลานี้เรากำลังหาคำศัพท์ ซึ่งยังไม่ได้แน่ชัดนัก นะครับ ก็จะทำให้ไฟนั้นหยุด โดยให้มีพื้นที่ที่เปียกหรือชุ่มชื้น ก็หมายความว่า จะมีพืชพันธุ์ต่าง ๆ ที่เป็นสีเขียวเกิดขึ้น เมื่อเป็นสีเขียวแล้ว ก็จะติดไฟได้ยาก คง จะเคยเห็นว่า เรามีวิธีกันไฟง่าย ๆ คือ เราจะกรุยป่านี้นะครับ เราจะกรุยตัดออก

เป็นระยะ ๆ ไม่ว่าจะป็นสวนยางก็ตาม หรือว่าในป่าทึบก็ตาม จะกรุยไปหมดเลย นะครับ แล้วตัดไม้ในบริเวณนั้นหมด เพื่อให้เกิดมีพื้นที่โล่งขึ้น เมื่อเกิดไฟในบริเวณ ใดแล้ว ก็หวังว่าคงจะไม่ข้ามบริเวณไปติดในที่อื่น แต่อันนี้ก็มียันตรายอยู่เช่นกัน เพราะว่าแทนที่พื้นที่ว่างเปล่านั้นจะเป็นที่เบรคไฟหรือเป็นที่หยุดไฟนั้น พอหน้าแล้ง หญ้าที่ขึ้นในบริเวณนั้น ก็อาจจะแห้งแล้วก็อาจจะเป็นต้นเพลิงเสียเองก็ได้ เหตุนี้ แหละครับ พระองค์จึงมีพระราชดำริ ซึ่งจะเรียกว่าใหม่ก็ได้ ว่า ลองใช้ระบบไฟร์ เบรคเปียกซิ คือหมายความว่า ให้สร้างพื้นที่สีเขียวกันไฟเกิดมาให้ได้ ซึ่งเรื่องนี้ จะต้องมีการศึกษาอะไรต่อไปอย่างมากมายทีเดียว สำหรับเรื่องที่สองซึ่งเน้นหนัก ในที่นี้ก็คือ การปลูกสัตว์ เพราะอย่างที่เรทราบกันอยู่ ในพื้นที่ภาคเหนือ นั้น จะทำ กิจกรรมทางด้านเกษตรอื่น ๆ นั้น ก็คงจะกระทำได้ยาก และในพื้นที่ ๘,๕๐๐ ไร่ นี้ เราได้กันไว้จำนวนหนึ่งในพื้นที่ซึ่งค่อนข้างจะดินไม่สมบูรณ์นัก การทำเกษตร อย่างอื่นไม่ได้ที่เราจะศึกษาดูว่า เรามีหนทางที่จะทำการปลูกสัตว์ได้หรือเปล่า ในขั้น ดันนี้ก็จะทดลองเรื่องโคนมก่อน แล้วทดลองปลูกหญ้าในแปลงที่มีที่ดิน ที่เราอาจ จะเรียกว่าเสื่อมโทรมก็ได้ คือ มีก้อนหิน ก้อนกรวด เป็นดินลูกรังบ้าง อะไรบ้างนี้ เราจะสามารถเมื่อนำพอกที่จะเลี้ยงในพื้นที่บริเวณนี้จะทำการเพาะปลูกหญ้าขึ้นได้ หรือเปล่า เราก็จะทดลองในเรื่องปลูสัตว์ด้วย ซึ่งถ้าเราทำสำเร็จแล้ว เราก็จะนำ ตัวอย่างอันนี้ออกสู่ประชาชนให้เขาคำเนินตามด้วย และเพื่อไม่ให้เสียประโยชน์ เลยนี้ แหล่งใดที่มีน้ำนั้น ก็จะทำให้การประมงไปพร้อมกันด้วย เพราะฉะนั้น ในบริเวณ รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำที่จะสร้างขึ้นในบริเวณห้วยฮ่องไคร้ นี้ ก็จะวางแผนจัดระบบการ จับสัตว์น้ำเข้ามาด้วย คือจะมีการปล่อยสัตว์น้ำ แล้วก็จัดตั้งกลุ่มของประชาชน ให้รู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในที่นั้น คือการประมง แต่ว่า ถ้าปล่อยให้ราษฎรทำการจัดหรือทำการเก็บโดยไม่มีระบบไม่มีอะไรนี้ ผลสุดท้าย ก็จะไม่มีการเหลืออยู่เลย เพราะต่างแย่งกันจับแย่งกันรับประทาน แล้วก็ทุกสิ่ง ทุกอย่างก็ถูกทำลายไปโดยไม่มี การชดเชย เพราะฉะนั้น จะมีการจัดระบบบริหาร การประมงด้วย ในพื้นที่บริเวณนี้ และอีกด้านหนึ่ง จะมีพื้นที่อยู่ประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ซึ่งค่อนข้างจะสมบูรณ์พอสมควร เราก็จะจัดเป็นแปลงสาธิตในด้านต่าง ๆ ถ้าในวันข้างหน้า เมื่อแปลงสาธิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประชาชนที่อยู่ในภาคเหนือ ทั้งหมดนี้สามารถที่จะมาดูได้ จะมาดูได้ว่า ในพื้นที่แปลงต่าง ๆ นี้ มันสอดคล้อง กับสภาพภาวะที่เขาเป็นอยู่ ในสภาพเป็นจริงอย่างไรบ้าง แล้วจะมีให้เลือกในรูปแบบ ต่าง ๆ คือในลักษณะพื้นที่เราขีดตัวเลข คือประมาณ ๖ ไร่ เป็นเกณฑ์ เพราะใน พื้นที่ภาคเหนือ นั้นเป็นพื้นที่สูง เป็นพื้นที่ภูเขา นะครับ เพราะฉะนั้น พื้นที่นี้จะมี ขนาดเล็ก ในพื้นที่ ๖ ไร่ หรือจำนวนเท่าไรก็ได้แล้วแต่ แต่เราจะขีดเกณฑ์ ๖ ไร่ เป็นหลัก เราสามารถจะทำให้เขาอยู่เสียตัวเองได้อย่างไรบ้าง และถ้าหลาย ๆ คน ในหมู่บ้าน มีคนละ ๖ ไร่ เขาจะสร้างความสัมพันธ์ในการผลิตด้านต่าง ๆ นี้ ให้ อยู่รอดได้อย่างไร ในเชิงเศรษฐกิจ หรือในเชิงของการแลกเปลี่ยนผลผลิตต่าง ๆ

อะไรต่ออะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ในที่นี้จะมีแปลงสาธิตทุกแนวเลย จะเป็นลักษณะการผลิตของพืชทางด้านเกษตรหรือการประมง หรือการปศุสัตว์ หรืออะไรก็แล้วแต่ และโดยพูดโดยส่วนรวมแล้ว สรุปอย่างกว้าง ๆ คือ เราจะแสดงให้ประชาชนเห็นว่า เราจะใช้พื้นที่ ๖ ไร่ ให้ส่งประโยชน์สูงสุดให้สอดคล้องความต้องการเขาอย่างไรบ้าง อันนี้เป็นเป้าหมายสำคัญของศูนย์ และเรากำลังดำเนินการอยู่”

เพลงบรรเลง

บรรยาย

พื้นที่คั้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ เป็นพื้นที่ป่าสงวน ป่าคั้นน้ำลำธาร เราจำเป็นจะต้องอนุรักษ์พื้นที่ไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติ เพื่อรักษาต้นน้ำเอาไว้ และมีการพัฒนาควบคู่ไปด้วย อันจะส่งผลประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อประเทศชาติ และจะเป็นป่าคั้นน้ำลำธารที่มีสภาพสมบูรณ์ ให้เป็นแบบอย่างที่สามารถที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศด้วย

เพลง

สายฝน

โครงการพัฒนาบ้านคลองคันโท ตามพระราชดำริ

ตำบลหนองน้ำใส อำเภอดอนจาน จังหวัดปราจีนบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายอารีย์ วงศ์อารยะ และ
นายบุญธรรม พรหมณี ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

เพลง

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

หมู่บ้านคลองคันโท ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองน้ำใส อำเภอดอนจาน จังหวัดปราจีนบุรี ภายในหมู่บ้านมีราษฎรอาศัยอยู่น้อย และอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย ราษฎรส่วนใหญ่อาศัยอยู่บนที่สูง อาชีพหลัก คือ การทำไร่มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นเหตุทำให้พื้นดินเสียหายเนื่องจากราษฎรจะบุกรุกทำลายป่าอยู่เสมอ ดังนั้น แนวทางที่จะพัฒนาหมู่บ้านคลองคันโทจึงได้กำหนดขึ้น เป็นโครงการหนึ่งที่อยู่ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ ซึ่งมีแนวความคิดในการปรับปรุงความเป็นอยู่ และอาชีพที่เหมาะสมให้กับราษฎรในหมู่บ้าน สำหรับความเป็นมาของโครงการพัฒนาที่หมู่บ้านคลองคันโท นายอารีย์ วงศ์อารยะ ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ได้เล่าให้ฟังว่า

นายอารีย์

“สำหรับความเป็นมาของโครงการพัฒนาบ้านคลองคันโทเป็นการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นตามเป้าหมายของแผนงานโครงการพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ขึ้นปีละ ๑ หมู่บ้าน สำหรับบ้านคลองคันโทเป็นหมู่บ้านที่ ๔ ที่ได้จัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๒๕ กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ และได้ทอดพระเนตรการฝึกปฏิบัติการทำไร่นา ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการฝึกปฏิบัติการทำไร่นาให้ราษฎรบ้านคลองทราย ตำบลเดียวกันนี้ โดยได้จัดแบ่งที่ดินให้กับราษฎรฝึกปฏิบัติการคนละ ๒ ไร่ จำนวน ๒๐ คน ให้ปฏิบัติการทำไร่นาถูกต้องตามหลักวิชาการทุกขั้นตอน โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินแนะนำ และอยู่ที่นั่นตลอด ผลผลิตที่ได้ให้เป็นของราษฎรที่ทำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพอพระราชหฤทัยมาก และทรงแนะนำให้ขยายพื้นที่การฝึกปฏิบัติการทำไร่นาในบริเวณใกล้เคียงออกไปให้เต็มพื้นที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ ด้วยแนวพระ-

ราชดำรินี้ จังหวัดปราจีนบุรีจึงได้ถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาหมู่บ้านคลองคันโท และได้จัดทำแผนพัฒนาบ้านคลองคันโทขึ้น โดยกำหนดระยะเวลาไว้ ๓ ปี คือ เราริเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ถึงปี ๒๕๒๘”

ปราณี “เมื่อจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นแล้ว ได้กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ไว้อย่างไรบ้างคะ”

นายอารีย์ “วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ได้ทรงมีพระราชดำริ ในหลักการของการพัฒนา ก็คือว่า จัดสรรที่ดินทำกินให้กับราษฎรให้ถูกต้องและเหมาะสม อันนี้เป็นประการแรก นะครับ ประการที่สอง เกษตรกรได้มีโอกาสประกอบอาชีพเกษตรอย่างถูกหลัก วิชาการ และจัดสรรทรัพยากรในฟาร์ม โดยเฉพาะในเรื่องของที่ดิน แรงงาน เงินทุน และการประกอบการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ประการที่สามก็คือว่า เราต้องการให้เกษตรกรที่มีอยู่มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อยากรให้ราษฎรรักพื้นที่ที่เขาได้อยู่อาศัยเป็นประการสำคัญ ประการที่สี่ ก็คือว่า เราต้องการให้ราษฎรรู้จักช่วยตนเองและช่วยหมู่คณะ ตลอดทั้งการได้รับ บริการด้านสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการตามความจำเป็น และประการสุดท้าย ก็คือว่า หลังจากที่ได้ดำเนินงานมาครบตามจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการในหลัก วิชาการแล้ว ต่อไปก็ต้องเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ในอนาคต อันนี้ก็คือ ความหวังครับ และเหล่านี้คือ วัตถุประสงค์ที่เราวางไว้ทั้งหมด ๕ ประการครับ”

บรรยาย “เนื่องด้วยโครงการนี้เป็นโครงการพัฒนาผสมผสานที่สมบูรณ์แบบ จึงมีหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยกันพัฒนาที่หมู่บ้านคลองคันโท ให้บรรลุตาม พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นายบุญธรรม พรหมณี เลขาธิการ คณะกรรมการของโครงการพัฒนาที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ได้เล่าถึงหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เข้ามาพัฒนาโครงการนี้ว่า

นายบุญธรรม “เมื่อได้วางเป้าหมายในการดำเนินงานแล้ว ทางผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งท่านเป็นประธานคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นอยู่ ท่านก็จัดตั้งโครงการขึ้น โดยมีหน่วยงานที่ร่วมหลัก ๆ อยู่หลายหน่วยงาน เป็นต้นว่า ทางกรมชลประทานเป็น หน่วยงานหลักที่ต้องหาแหล่งน้ำ สร้างอ่างเก็บน้ำ สร้างคลองส่งน้ำไปใช้เพาะปลูก ให้แก่ราษฎร ทั้งหมดประมาณ ๑๐๐ ครอบคลุม ในด้านกรมป่าไม้ ทำหน้าที่รังวัด จัดหมู่บ้าน แบ่งแปลงให้ราษฎร ด้าน ร.พ.ช.ก็ทำหน้าที่จัดทำถนนภายในหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมสหกรณ์ จัดทำถังฉางข้าวรวมของหมู่บ้าน ทำถนนภายในที่ทำกิน และ จัดสร้างหมู่บ้าน ทางกรมประชาสัมพันธ์ได้ให้เงินค่าบริการสำหรับขนย้ายหมู่บ้าน จากบ้านเดิมมาอยู่บ้านใหม่ครอบคลุมละ ๘๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท เป็นค่าวัสดุ ด้าน ประกอบอาชีพก็มีกรมวิชาการเกษตรไปให้ความรู้ด้านการเกษตร กรมส่งเสริมการ- เกษตรมได้จัดโครงการส่งเสริมอาชีพการเกษตร ส่วนด้านบริการสาธารณสุข ก็มีการ ให้จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขเพื่อให้บริการแก่ราษฎรในหมู่บ้านนี้”

จะต้องออกไปจากโครงการนี้ เพราะฉะนั้น ทุกคนที่เข้ามาจะต้องทำตามแนวทางที่นักวิชาการเกษตรกำหนดไว้ สำหรับการที่เราให้ราษฎรทำกิน เราต้องให้ราษฎรยอมรับเราก่อนในแง่ที่ว่า ที่ดินที่ให้ทำกินนั้น จะได้ไป ๑๐ ไร่ และที่อยู่อาศัยอีก ๑ ไร่ อันนี้ต้องยอมรับ และเมื่อราษฎรเข้าไปทำกินในระยะหนึ่งแล้ว จะมีความรู้ความสามารถในเรื่องของการเกษตรแล้ว เรามีความคิดว่า เขาจะต้องทำได้ ก็คือว่า จะต้องมีผลผลิต ๖๐ ถึงต่อไร่ เพราะฉะนั้น ขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ เขาจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผมได้เรียนไว้ ถ้าเขาไม่ปฏิบัติ เราก็ให้คณะกรรมการพิจารณาและให้เขาออกไปครับ”

ปราณี “ในปัจจุบันนี้ มีราษฎรอยู่ในโครงการนี้จำนวนเท่าไรคะ”

นายอารีย์ “ตั้งแต่เริ่มดำเนินการมา เรามีราษฎรอยู่ขณะนี้ ๖๐ ครอบครัว และกำลังจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ครับ”

ปราณี “สำหรับในเรื่องของการดำเนินงานในโครงการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงบัดนี้ ได้มีความก้าวหน้าไปแล้วมากน้อยแค่ไหนคะ”

นายอารีย์ “สำหรับในปี ๒๕๒๕ หลังจากได้รับงบประมาณแล้วมาถึงปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่า เราประสบผลสำเร็จประมาณ ๙๐% กล่าวคือ ในด้านการจัดพื้นที่ทำกินที่อยู่อาศัย การทำถนน การบุกเบิกที่ทำกิน เราก็ทำไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว ฉางข้าวก็ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนการคัดเลือกราษฎรเข้าอยู่ในพื้นที่โครงการโดยผ่านคณะกรรมการคัดเลือก และถือหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ขณะนี้ ราษฎรได้เข้าอาศัยอยู่ประมาณ ๖๐ ครอบครัว ส่วนที่เหลือก็จะทยอยเข้าไปอยู่ในช่วงต่อไป นอกจากนี้ในปีแรกของการดำเนินงาน ราษฎรได้เข้าไปในพื้นที่ทำกินจำนวนเพียง ๓๐๐ ไร่ ตามที่เรากำหนดไว้เดิม ๑,๐๐๐ ไร่ ผลผลิตก็ได้ไม่น้อยในปีแรก ก็ขาดทุนบ้าง สำหรับปีต่อมา เราสามารถได้ผลผลิตถึง ๔๕ ถึงต่อไร่ สูงสุดประมาณ ๕๐ กว่าถึง ค่าสุดก็ประมาณ ๔๐ กว่าถึง ก็หมายความว่า ราษฎรในพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าในทางประกอบอาชีพของเขา สำหรับด้านสาธารณสุขปโลก สาธารณูปการซึ่งฝ่ายรัฐต้องทำให้ส่วนใหญ่ทำสำเร็จ ยกเว้นสิ่งเดียวที่เป็นปัญหา คือ ที่อยู่อาศัย เป็นปัญหาบ้างเล็กน้อย เนื่องจากว่า จะมีน้ำอยู่บ้าง ซึ่งขณะนี้ ทางกรมชลประทานรับว่าจะเอาน้ำออกให้หมด เมื่อปัญหานี้หมดไป ปัญหาอื่นก็ไม่มี และเราก็ต้องดูต่อไปว่า ถ้าฝนฟ้าตกตามธรรมชาติตามปกติ ผมคิดว่า ราษฎรจะได้ผลผลิตข้าว ๖๐ ถึงต่อไร่อย่างแน่นอน”

ปราณี “ในความคิดเห็นของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี เกี่ยวกับโครงการพัฒนาบ้านคลองคันโทตามพระราชดำริ จะได้อำนวยความสะดวก หรือว่าประโยชน์ต่อราษฎรในบริเวณพื้นที่หมู่บ้านคลองคันโทอย่างไรบ้างคะ”

นายอารีย์ “ผมอยากเรียนให้ทราบได้ทันทีเลยครับว่า โครงการนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อราษฎร ๒ ประการด้วยกัน ประการแรก คือ ประโยชน์ที่ราษฎรจะมีที่ทำกิน

แน่นอน พร้อมทั้งมีผลผลิตสูง ทำให้มีรายได้ดีขึ้น ความเป็นอยู่ของราษฎรก็ดีขึ้น และมีความสุขในฐานะที่ได้มาอยู่ในโครงการตามพระราชดำริ อันนี้ประการแรก ประการที่สองที่มีประโยชน์มากที่สุด คือ ความรู้ที่ราษฎรได้รับในเรื่องการเกษตร แผนใหม่ ผมเชื่อมั่นเหลือเกินว่า หลังจากที่ราษฎรเหล่านี้ได้ทำเช่นนี้ประมาณ ๓ ปี แล้ว ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบการเกษตรแผนใหม่ เขาสามารถนำไปใช้ ซึ่งอันนี้ จะตรงกับพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ราษฎร ของพระองค์มีความรู้ในเรื่องการเกษตรแผนใหม่ ต่อไปเขาก็สามารถจะพยุงฐานะ ตัวเองได้ เราก็ค่อย ๆ ถอยในส่วนของการออก เพื่อให้ราษฎรเหล่านี้เป็นตัว ของตัวเอง ต่อจากนั้น เราก็จะช่วยเหลือเขาอยู่ห่าง ๆ ในเรื่องการสนับสนุนเรื่อง ทุนหมุนเวียน และ เรื่องอื่น ๆ ที่เขาสามารถจะยืนและเป็นตัวของตัวเองได้ เป็น ประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับอย่างแน่นอนครับ”

ปราชญ์

“เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระมหากรุณาธิคุณในการจัดตั้งโครงการ พัฒนาบ้านคลองคันโทขึ้นแล้ว พระองค์ท่านเคยเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมเยียน ราษฎรในโครงการ และทรงแนะนำแก้ไขในเรื่องใดหรือไม่คะ”

นายอารีย์

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัย และทรงติดตามความ ก้าวหน้าของโครงการนี้อยู่ตลอด จะเห็นว่า พระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนิน มาทอดพระเนตรโครงการ เพื่อทรงตรวจดูก้าวหน้าของโครงการและสอบถามความ ทุกข์สุขของราษฎรในพื้นที่โครงการเป็นประจำทุกปี และเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรโครงการที่หมู่บ้านคลองคันโท และในขณะนั้น พระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียน ของราษฎรหมู่บ้านคลองคันโทไว้ โดยทรงแนะนำให้มีกรรมการบริหารเงินกองทุน หมุนเวียน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และที่สำคัญ ต้องมีราษฎรของหมู่บ้านคลองคันโทเป็นกรรมการรวม อยู่ด้วย เพื่อทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนไปใช้จ่ายเพื่อการผลิตทางการเกษตร ของราษฎร โดยในการให้เงิน มิใช่ได้เป็นเงิน เราให้ในรูปของวัสดุ หรือสิ่งของ และ ลงบัญชีลูกหนี้ไว้ เมื่อเขาได้เงินกลับมาจากการเพาะปลูก เขาก็คืนเงินให้เรา แล้วเรา ก็จะเอาเงินนี้ไปใช้หนี้แทน อันนี้ก็ทรงมอบหมายเรื่องนี้ไว้ และขณะนี้ได้ดำเนินไปแล้ว ครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการพัฒนาบ้านคลองคันโท ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ มาจนบัดนี้ (๒๕๒๗) ทำให้ความเป็นอยู่ของราษฎรดีขึ้น ด้านการ ประกอบอาชีพการเกษตรของราษฎรก็ได้รับความรู้ในเรื่องการเกษตรแผนใหม่ ทำให้ได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น อันหมายถึง รายได้ของราษฎรก็เพิ่มขึ้นด้วย และในไม่ช้า

ราษฎรในหมู่บ้านคลองคันโทก็จะมีสภาพความเป็นอยู่ และฐานะที่ดีขึ้น ทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่น ๆ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อราษฎรในหมู่บ้านคลองคันโทเป็นล้นพ้น นอกจากนี้ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในหมู่บ้านคลองคันโท เพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการ และพระราชทานคำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้ง พระราชดำรัสกับราษฎรอยู่เสมอ เช่น เมื่อคราวที่เสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ของโครงการ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ทรงมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“หน้าที่ของท่านที่มายืนอยู่ที่นี่มีหลายอย่าง มีรักษาความปลอดภัยส่วนหนึ่ง และสร้างความเจริญส่วนหนึ่ง เพราะว่า ถ้าสร้างความเจริญก็เท่ากับสร้างความปลอดภัย เพราะผู้ที่เจริญย่อมมีกำลังมากขึ้น ความปลอดภัยนั้นมีบทบาทสำคัญสำหรับความก้าวหน้าเหมือนกัน คือ ถ้าไม่มีความปลอดภัย พวกเราทั้งหลายก็ไม่สามารถที่จะสร้างสรรค์ความเจริญ ไม่สามารถที่จะพัฒนาพื้นที่ให้ก้าวหน้าทั้งสองอย่างคือ การพัฒนากับการป้องกันอันตราย จึงต้องสอดคล้องกัน เราต้องพัฒนาเพื่อป้องกัน และเราจะต้องป้องกันเพื่อพัฒนาทั้งสองอย่างไปด้วยพร้อมกัน และเกื้อหนุนกัน ฉะนั้น การที่แต่ละคนได้ฝึกตนขึ้นมาให้มีระเบียบ ให้มีวินัย ให้มีความเสียสละนั้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับตน สำหรับหมู่บ้าน สำหรับประเทศชาติ เป็นส่วนรวม”

เพลง

สายฝน

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
นิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิการ”
อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นาวาโทบรรจง ขำวิไล
ร.อ.ฉัตรชัย สาณกุลยะ
ร.ต.สุพล วันที และ
ร.ต.จ๋านงค์ ไชยแก้ว ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

คนไทย นับได้ว่าเป็นพลเมืองที่โชคดีอย่างมหาศาลในการที่บ้านเมืองครองความเป็นเอกราชมาโดยตลอด นับแต่บรรพกาล ทั้งนี้ก็ด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริราช ที่ทรงปกครองและเทศด้วยทศพิธราชธรรม ทำนุบำรุงบ้านเมืองด้วยพระปรีชาสามารถในยามสงบ และเมื่อเกิดศึกสงคราม พระมหากษัตริย์ไทยก็ทรงนำทัพออกต่อสู้ข้าศึกเคียงบ่าเคียงไหล่กับเหล่าทหารด้วยพระองค์เอง จนเป็นที่ประจักษ์มาหลายยุคหลายสมัย นับแต่สุโขทัยมาจนถึง กรุงรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ได้ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจทางด้านนี้อย่างแท้จริง นอกจากจะได้เสด็จฯ ตรวจเยี่ยมทหารทุกเหล่าในยามปกติแล้ว ในยามที่ทหารและตำรวจต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อปราบปรามอริราชศัตรู และรักษาความสงบของประเทศชาติตามแนวชายแดน ทูรกันดาร พระองค์มักจะเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นมิ่งขวัญแก่ทหาร ตำรวจ เหล่านั้น โดยมีได้หวั่นเกรงต่อภัยอันตราย และความยากลำบากแต่อย่างไร และพระราชภารกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเสมอมาก็คือ การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนทหาร ตำรวจ ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ และที่ได้รับบาดเจ็บจากสมรภูมิกลับมารักษาพยาบาลอยู่ในแนวหลัง

สำหรับทหารที่บาดเจ็บจนพิการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริให้จัดสอนฝึกวิชาชีพ ให้เหมาะแก่ความถนัดของแต่ละคน ทั้งทางด้านหัตถกรรม ศิลปกรรม และเกษตรกรรม โดยมีองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้ดำเนินการ โดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม ได้มีกระแสพระราชดำรัสแนะนำแก่คณะกรรมการอำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกว่า “ทหารพิการที่เคย

มีอาชีพทางการเกษตร เมื่อพิการลงไป ทำนาทำไร่ อาจจะเป็นการหนักไปสำหรับเขา แต่ถ้าเลี้ยงปลุสัตว์ ตันไม้ดอก ก็อาจจะกระทำได้ สิ่งที่สำคัญก็คือ ควรจะพยายามติดตามดูจนสามารถจะช่วยตนเองได้”

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จึงได้จัดทำโครงการนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึก พิกัดบางไทรขึ้น ดังที่ นาวาโทบรรจง ขำวิไล ผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิกัดบางไทร ได้ชี้แจงว่า

น.ท.บรรจง

“สำหรับโครงการนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกบางไทรนี้ เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ โดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีกระแสพระราชดำรัสกับคณะผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในโอกาสที่คณะกรรมการจัดสร้างเหรียญพระหลักเมือง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๕ ว่า องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกฯ ต้องมีการกิจรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารผ่านศึกนั้น ขอให้มีการฝึกอาชีพอย่างจริงจัง จนสามารถให้นำไปประกอบอาชีพ เพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ เนื่องจากทหารผ่านศึกพิกัดเหล่านี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมเป็นเกษตรกรรม ควรจะสนับสนุนให้เขาเหล่านั้นได้ใช้ความชำนาญที่มีอยู่ คืออาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความเหมาะสมกับความถนัดของเขา จากนั้นเอง ทางองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จึงได้มาพิจารณาจัดตั้งเป็นโครงการขึ้น เดิมทีเดียวโครงการที่เราจัดตั้งนี้ เราเรียกว่า โครงการจัดตั้งนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิกัดบางไทรในชานเมือง

สำหรับโครงการนี้ เราได้เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ โดยได้นำเสนอสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดเข้าแผนพัฒนาของประเทศ ฉบับที่ ๔ ระหว่างปี พุทธศักราช ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ มีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือทหารผ่านศึก จำนวน ๔๐๐ ครอบครัว ให้มีที่อยู่อาศัยและเข้าประกอบอาชีพทางเกษตรในเนื้อที่ครอบครัวละ ๒ ไร่ครึ่ง ใช้งบประมาณทั้งสิ้นประมาณ ๘๓ ล้านบาท การดำเนินการของโครงการนี้ ก็ประสบปัญหา เนื่องจากการจัดหาที่ดินไม่ได้ตามความประสงค์ หรือตามหลักเกณฑ์ของทางราชการที่เราตั้งไว้ ดังนั้นในการประชุมสภาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครั้งที่ ๓/๒๕๒๔ เมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๔ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจของสังคมแห่งชาติ ร่วมด้วยมีมติให้เปลี่ยนแปลงโครงการนี้ โครงการนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิกัดบางไทรในเขตชานเมือง เสียใหม่เป็นโครงการนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิกัดบางไทร ร่วมดำเนินการ ๓ ฝ่าย จากนั้นก็เกิดปัญหา เพราะมีทหารผ่านศึกพิกัดอื่นอีกจำนวนหนึ่งอยากจะขอให้โครงการนี้ไว้เพราะเป็นโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์การเราก็สนองตอบตามความต้องการของทหาร และเป็นพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้จัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งปัจจุบัน

นี้ เราเรียกชื่อว่า “โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทหารผ่านศึกพิการ” โครงการนี้ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เราเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๒๕ แต่ว่าเป็นระยะกระชั้นหัน จัดหางบประมาณไม่ทัน จึงจำเป็นต้องโอนเงินบางส่วนซึ่งเราได้รับมาจากงบประมาณของแผ่นดิน คือโอนจากการสร้างเพลิงที่รามอินทรา จำนวน ๑๘ ล้านบาท และขอจากกระทรวงกลาโหมให้พิจารณาเพิ่มอีก ๑๐ ล้านบาท มาดำเนินการเป็นขั้นแรก ก็ได้ไปจัดซื้อที่ดินที่บางไทรตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ทันทีที่เราซื้อที่ดินได้แล้วก็เร่งรัดให้นิคมนี้แล้วเสร็จตามแผนสามารถที่จะบรรจุสมาชิกให้เข้าโครงการได้ ภายในปลายปีงบประมาณ ๒๕๒๗ ซึ่งล่าช้ามาหลายปีแล้ว จึงเร่งดำเนินการ ผมเองก็เป็นผู้ที่ควบคุมดูแล ตามนโยบายผู้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา ก็เพื่อให้เร็วขึ้น เราได้ขอรับการสนับสนุนไปยืม กองทัพบกขอให้ทหารช่าง ซึ่งเราพิจารณาเห็นแล้วว่า มีความถนัดเรื่องการจัดทำ ปรับปรุงงานระยะแรก ซึ่งในพื้นที่นั้นก็รู้สึกเป็นที่ค่อนข้างต่ำ ก็จะให้ทำการประกอบอาชีพในเรื่องการเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเป็นหลักและปลูกพืชตามสมควร จึงจัดสร้างเป็นถนนคันดิน รอบพื้นที่ในเนื้อที่ ๓๑๑ ไร่ ซึ่งเราได้ซื้อมา โดยวัตถุประสงค์ว่าจะช่วยเหลือทหารผ่านศึกพิการ ครั้งแรก ๘๐ ครอบครัวก่อน”

สิริพร “สำหรับวัตถุประสงค์ หลักของโครงการนี้มีอย่างไรบ้าง”

น.ท.บรรจง “สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ อันแรก เพื่อจะจัดสรรที่ดินให้แก่ทหารผ่านศึกพิการ จำนวน ๘๐ ครอบครัว ซึ่งส่วนมากเป็นพวกที่ไม่มีพื้นที่อยู่อาศัย ให้มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และเป็นการช่วยเหลือทหารผ่านศึกพิการให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป โดยให้สังคมยอมรับว่า บางครั้งทหารผ่านศึกพิการพวกนี้ เดิมได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นกสิกร แต่การจะไปทำไร่นาก็คงไม่ไหวแล้ว เพราะว่าร่างกายบางส่วนต้องสูญเสียไป เราก็หาวิธีชดเชยให้งานเบา ๆ ก็พอทำได้ และเป็นการฟื้นฟูจิตใจทหารผ่านศึกให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ เราไม่ได้ทอดทิ้งเขา และก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสร้างหมู่บ้านสำหรับการเป็นสงเคราะห์ ในด้านบุคคลพิการ โดยเฉพาะอันจะเป็นแบบอย่างอันหนึ่งในการสงเคราะห์ และทหารผ่านศึกทั่วไป อันสุดท้าย เพื่อเน้นหนักถึงความรับผิดชอบของรัฐที่มีต่อบุคคลในชาติของเรา โดยเฉพาะบุคคลที่ได้เคยทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติมาแล้ว เราต้องตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมา

สิริพร “สำหรับการดำเนินงานของนิคมเกษตรกรทหารผ่านศึกพิการ ที่บางไทรนี้มีรูปแบบการดำเนินงานอย่างไรบ้าง”

น.ท.บรรจง “สำหรับการดำเนินการในรูปแบบของนิคมบางไทร เป็นการให้ทหารผ่านศึกพิการ ประมาณ ๘๐ ครอบครัว เข้าไปอยู่อาศัยในเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ครึ่ง ในจำนวน ๒ ไร่ครึ่ง เราจะสร้างบ้านพักให้เป็นที่อยู่อาศัย แล้วขุดบ่อเลี้ยงปลาให้ สร้างเล้าหมู

ให้ และสร้างเล้าไก่ ลักษณะชั้นบนสร้างเป็นเล้าไก่ ชั้นล่างเป็นเล้าหมู ข้างล่างสุดก็เป็นบ่อปลา ซึ่งได้พิจารณาแล้วว่า ทหารผ่านศึกพิการ มีความสามารถทำได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับการที่เราจะส่งเสริม ในเรื่องการประกอบอาชีพของเขาเหล่านั้น ให้มีความอยู่ดีกินดีพอที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดีมีความสุขสบายพอสมควร สำหรับในพื้นที่นั้น นอกจากจะสร้างบ้านพักให้แล้วในเรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ทางองค์การจัดให้พร้อม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง”

สิริพร “เมื่อทหารผ่านศึกได้เข้าไปอยู่ในนิคมนี้แล้ว เวลาผลิตผลออกมา ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงหรือพืชผัก จะส่งออกสู่ตลาดได้โดยวิธีใด”

น.ท.บรรจง “เราได้มีที่ปรึกษาโครงการอยู่แล้ว เราให้มาวิเคราะห์ว่าการประกอบอาชีพของทหารผ่านศึกพิการนี้ เราจะต้องจัดหาตลาดรองรับ เพราะเราประสบปัญหาเรื่องนี้มาก เพราะผลิตผลที่ออกมาไม่ทราบว่าจะไปขายที่ไหน เราอาจจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นเพื่อเลี้ยงพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีนโยบายทำอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราได้คำนึงปัญหานี้ เป็นปัญหาสำคัญ เพราะฉะนั้นผลผลิตที่ผลิตออกมานี้ เราก็ไม่รู้ว่าจะไปส่งที่ใด แต่ก็เป็นที่มั่นใจได้ว่าเราได้วิเคราะห์แล้วว่า ผลผลิตที่ผลิตออกมานี้ เราสามารถที่จะจัดหาตลาดได้ โดยติดต่อบุคคล อาจจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้น”

สิริพร “เป็นที่แน่นอนได้ว่า ทหารที่ได้เข้าไปทำอาชีพทางเกษตรกรรมนี้ ก็จะมีตลาดรองรับอยู่แล้ว และสำหรับหลักเกณฑ์การคัดเลือกทหาร จะสามารถรับผู้ที่สมควรได้ประมาณสักเท่าใด”

น.ท.บรรจง “ผมอยากจะขอย้อนสักนิดว่า โครงการที่ช่วยเหลือทหารผ่านศึกพิการนี้ เรามีทั้งหมด ๔ โครงการ จะขอพูดเฉพาะโครงการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกพิการ ก็ จะเข้าไปในนิคมเกษตรกรรมบางไทร เราจะส่งแบบสอบถามไปยังทหารผ่านศึกพิการทั่วประเทศ ว่าผู้ใดจะแสดงความจำนงว่าจะเข้าร่วมในโครงการนี้เพียงใด และได้รับการตอบรับว่าปัจจุบันนี้เรามีประมาณ ๒๕๐ ครอบครัว แต่โครงการของเราในระยะแรกนี้ เป็นการเริ่มโครงการครั้งแรกก็ตามแผนว่า จะบรรจุได้เพียง ๘๐ ครอบครัว

บรรยาย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิการบางไทร กำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะกองทัพบก โดยกองพันทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้มีส่วนร่วมในโครงการนี้ ได้ให้การสนับสนุนอย่างไรบ้าง ร้อยเอกฉัตรชัย สาลิกัลยะ ผู้บังคับกองร้อย กองพันทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ ได้เล่าว่า

ร.อ.ฉัตรชัย “สำหรับกองพันทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งได้สนับสนุนโครงการของทหารผ่านศึกที่ อำเภอบางไทรนี้ะครับ เราได้ดำเนินการทั้งสิ้น ๕ รายการ ดังนี้
รายการที่ ๑ เป็นการทำถนนดินล้อมรอบพื้นที่ เพื่อป้องกันน้ำซึ่งจะเข้ามาท่วมพื้นที่

พื้นที่ของนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกพิการ บางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พลโท อัสนี สมุทรเสน ผอ.องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการนิคมฯ บางไทร

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ในรายการที่ ๒ เป็นการกำหนดเชื่อมระหว่างพื้นที่ถนนสายเอเชียกับอำเภอสามโคก

รายการที่ ๓ เป็นการทำให้ระบายน้ำ เชื่อมระหว่างถนนที่เชื่อมสายเอเชีย กับสามโคก กับพื้นที่โครงการ

รายการที่ ๔ เป็นการทำให้ประตุน้ำ สำหรับใช้พื้นที่โครงการ ทั้งสองด้าน คือประตุน้ำที่เราทำทั้งสองด้าน

รายการสุดท้าย คือการขุดคูระบายน้ำ ซึ่งใช้ในพื้นที่ทั้งหมด”

สิริพร

“ในขณะนี้ การดำเนินงานได้เป็นไปตามขั้นตอนถึงไหนแล้วคะ”

ร.อ.ฉัตรชัย

“เราได้ดำเนินการทั้ง ๕ รายการนี้เสร็จสิ้นแล้ว โดยเราได้เริ่มงานเมื่อประมาณเดือนเมษายน ของปีที่แล้ว (๒๕๒๖) และได้แล้วเสร็จไปในปีเดียวกันครับ

สิริพร

“ในขณะนี้ทางกองพันทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ จะยังมีงานโครงการที่ ๒ ต่อไปนี้ มีอะไรบ้างคะ”

ร.อ.ฉัตรชัย

“สำหรับในโครงการที่ ๒ ซึ่งได้ทราบว่า ทางองค์การทหารผ่านศึกได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบก โดยกองทัพภาคที่ ๑ ได้อนุมัติให้กองพันทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ ดำเนินงานในโครงการที่ ๒ นี้ อีก และคิดว่าจะรีบสนับสนุนให้องค์การทหารผ่านศึก คงเป็นเรื่องของงานดินในพื้นที่โครงการ”

สิริพร

“งานดินหมายถึงการปรับพื้นที่ให้องค์การทหารผ่านศึก ที่จะไปมีอาชีพเกษตรกรรม ทำการเพาะปลูกหรือปรับดินในรูปไหน”

ร.อ.ฉัตรชัย

“เป็นงานลักษณะตัดถนนภายในพื้นที่โครงการทั้งหมดแล้ว รวมทั้งการขุดบ่อเพื่อใช้สำหรับเลี้ยงปลา หรือว่าเป็นบ่อที่ใช้งานสำหรับผู้อาศัยในพื้นที่”

สิริพร

“โครงการที่ ๒ จะเริ่มเมื่อใด”

ร.อ.ฉัตรชัย

“สำหรับโครงการที่ ๒ นี้ คาดว่าจะเริ่มภายในเดือนมีนาคม ครับ”

สิริพร

“กะว่าจะแล้วเสร็จประมาณเมื่อใด ใช้ระยะเวลานานไหมคะ”

ร.อ.ฉัตรชัย

“ตามแผนขององค์การทหารผ่านศึก ซึ่งวางไว้ว่าในโครงการที่ ๒ นี้ จะต้องแล้วเสร็จภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ ครับ”

บรรยาย

สำหรับทหารผ่านศึกพิการที่ต้องการจะไปอยู่ในนิคมนี้ เขามีความรู้สึกอย่างไร และได้เตรียมตัวอย่างไรนั้น ก็ขอพาท่านผู้ฟังไปพบกับ ร้อยตรีสุพล วันที่ และร้อยตรีจันทน์ ไซยแก้ว ร้อยตรีสุพลได้บอกสาเหตุที่สมัครเข้าโครงการว่า

ร.ต.สุพล

“เพราะเป็นโครงการเกษตรกรรมขององค์การทหารผ่านศึกพิการ และเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านก็ยังเป็นห่วงพวกกระหม่อผู้ ซึ่งผมเป็นทหารพิการบัตรชั้น ๑ ก็มั่นใจในโครงการนี้ ที่จะเข้าไปอยู่เพื่อเป็นตัวของตัวเอง ทหารรายได้เลี้ยงครอบครัว ไม่ต้องพึ่งองค์การให้มากนัก เมื่อเรา

มีที่ทำกินเราก็พยายามจะทำตามนโยบาย และโครงการที่ตั้งขึ้นมา เป็นอย่างไรไปอยู่ ก็มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ มีความมั่นใจในโครงการ คือเราสามารถเลี้ยงตัวเองได้”

สิริพร “หมวดสุพลนี่ เคยเลี้ยงหมู ปลายาก่อนหรือไม่ มีความรู้ทางด้านนี้หรือไม่คะ”

ร.ต.สุพล “ไม่เคยเลี้ยง แต่มีประสบการณ์บ้างเล็กน้อย ตอนที่มาอยู่นี้ก็มีนิคมบางไทรขึ้นมา ก็ได้รับความสนับสนุนจากโครงการ ให้ไปอบรมการเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ จากการประมงจังหวัดชัยนาท และที่กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้ความรู้มา”

สิริพร “บ้านเดิมอยู่ที่ไหนคะ”

ร.ต.สุพล “อยู่ที่จังหวัดขอนแก่นครับ เป็นทหารรับราชการแล้วไปปฏิบัติราชการ ก็โดนระเบิดมาจากสงคราม ก็เลยเป็นทหารพิการ ปัจจุบันอาศัยอยู่แฟลคขององค์การที่รามอินทรา”

สิริพร “จะพาครอบครัวไปอยู่ด้วยที่บางไทรหรือไม่คะ”

ร.ต.สุพล “จะพาไปอยู่ด้วย เพราะครอบครัวก็จะมีส่วนช่วยเราได้ เช่นภรรยาให้อาหารปลา หรือดูแลลูกไก่ เพราะตัวคนเดียวคงทำไม่ไหว ต้องอาศัยภรรยาและลูกด้วยที่จะช่วยกัน”

สิริพร “สำหรับหมวดจ่านงค์ละคะ”

ร.ต.จ่านงค์ “อยู่ที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์”

สิริพร “ทำไมอยากจะเข้าไปทำอาชีพเกษตรกรที่บางไทรคะ”

ร.ต.จ่านงค์ “บางไทรเป็นโครงการที่ว่าทหารผ่านศึกพิการอยากจะทำงานให้ตัวเอง อยากจะแสดงความสามารถว่าจะทำอะไรไหนได้ว่าจะประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม จะทำเป็นตัวอย่าง เราก็อย่าไปพึ่งบริษัทหรือเอกชนให้มากเกินไป ทั้งที่องค์กรของเรามีสนับสนุนอยู่ สมควรที่จะสนับสนุนโครงการของเราให้ดีขึ้นไป”

สิริพร “เดิมที่มีอาชีพทางเกษตรกรรมอยู่หรือเปล่าคะ”

ร.ต.จ่านงค์ “ไม่เคยครับ แต่เคยแบบทำไร่ทำสวน ก็ทำเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น พอมาอยู่กรุงเทพก็อยู่ที่แฟลคองค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ผมก็มีความคิดว่าอยากจะเลี้ยงปลา แต่บังเอิญโครงการบางไทรก็มีพอดี ก็เสนอทางองค์กรให้สนับสนุน การไปพักเลี้ยงปลาที่จังหวัดชัยนาท แล้วกลับมาพักที่บางเขนอีกทีหนึ่งเดี๋ยวนี้ก็ของบประมาณจากองค์กรทหารผ่านศึก สร้างสถานีเพาะขึ้นมา ที่หมู่บ้านองค์การทหารผ่านศึกเกาหลี เพื่อจะฝึกความชำนาญนี้ ไปเข้าอยู่ที่นิคมบางไทร และนำผลผลิตส่วนนั้นมาบำรุงครอบครัว และเพื่อนทหารด้วยกันจะได้นำเอารายได้จุนเจือครอบครัวต่อไป”

สิริพร “หมวดจ่านงค์ได้ไปฝึกไปอบรมมาแล้ว คิดว่าพอเข้าไปอยู่ในนิคมแล้ว พอที่จะสอนให้เพื่อนทหารอื่น ๆ บ้างหรือไม่คะ”

ร.ต.จ่านงค์ “นโยบายอย่างนี้ก็เคยเสนอท่านผู้อำนวยการแล้วว่า ตั้งกลุ่มขึ้นมาขั้นต้น ผมก็ได้เสนอไปแล้ว ท่านก็ได้อนุมัติตั้งขั้นต้นได้แล้ว การตั้งกลุ่มขั้นต้น จะช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรในนั้นให้หมดเลย สำหรับผลิตผลเมื่อเพาะปลูกได้ ก็จะแยกให้สมาชิกใครชอบเลี้ยงปลาก็แจกให้ไป โดยไม่ต้องไปซื้อจากเอกชนมา นี่คือนโยบายของกลุ่มครับ”

บรรยาย พระมหากรุณาธิคุณ ความห่วงใยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีต่อบรรดาทหารหาญทั้งที่กำลังปฏิบัติภารกิจ และผู้ที่ผ่านการรบมาแล้ว ย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่ใจของเหล่าทหารและครอบครัว รวมทั้งประชาชนชาวไทยได้เป็นอย่างดี พระองค์ท่านไม่เคยทอดทิ้งราษฎรของพระองค์ไม่ว่าจะเขาผู้นั้นจะเป็นใครก็ตาม

เพลง

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

“พระราชกรณียกิจกับโครงการตามพระราชดำริ”

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลั่นเทศ ผู้จัดรายการ

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ข้อความนี้เป็นพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓ และได้ปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรไทยและชาวโลก นับแต่นั้นตลอดมาจนถึงปัจจุบัน พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันอำนวยประโยชน์สุขแก่พสกนิกรทุกด้านเป็นอเนกอนันต์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชกรณียกิจทุกด้าน ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นของพสกนิกรและประเทศชาติ พระราชกรณียกิจของพระองค์ครอบคลุมไปทั่วประเทศ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรและเจ้าหน้าที่ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทั่วราชอาณาจักร ทำให้พระองค์ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริง และทรงเข้าพระราชหฤทัยถึงปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ทรงสนพระราชหฤทัยในความเป็นอยู่ การศึกษา สุขภาพ พละนาถาย ของพสกนิกรของพระองค์ จากการศึกษาที่ได้ทรงมีพระราชปฏิสันถารในรายละเอียดกับราษฎรในท้องถิ่น ทำให้ทรงเห็นลู่ทางให้ความช่วยเหลือ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการจัดตั้งโครงการพัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือกันระหว่างราษฎรกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาด่าง ๆ พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เพื่อยังประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นเหตุให้ข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการประสานงานกันใกล้ชิด และมีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจอันดีและความสามัคคีในชาติยิ่งขึ้น

เพลงบรรเลง

พระภัทรมหาราช

บรรยาย

เมื่อมีการจัดตั้งโครงการตามพระราชดำริแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงติดตามผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคอยู่ทุกกระษัย ดังจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะประทับอยู่ที่กรุงเทพมหานคร หรือเสด็จแปรพระราชฐานไปทางภาคเหนือ ภาคใต้ หรือภาคตะวันออก พระองค์ก็มีได้ทรงพักผ่อนพระราชวรกายอย่างแท้จริง แต่จะเสด็จพระราชดำเนินไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อเยี่ยมเยียนประชาชนและพระราชทานความช่วยเหลือ แนะนำในเรื่องต่าง ๆ และ

สิ่งหนึ่งที่เรามักพบเห็นควบคู่ไปกับการเสด็จพระราชดำเนิน นั่นก็คือ โครงการตามพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้พระราชทานคำแนะนำความช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างแท้จริง ดังเช่นเมื่อเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา (๒๕๒๖) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราชฐานไปยังภาคเหนือ ตลอดเวลา พระองค์ทรงใช้เวลาเกี่ยวกับโครงการตามพระราชดำริทางภาคเหนือ ซึ่งมีมากมายหลายโครงการ ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งตามเสด็จฯ ในครั้งนี้ด้วย ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ รวมทั้งการเสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ ระหว่างที่แปรพระราชฐานภาคเหนือครั้งนี้ ว่า

ดร.สุเมธ

“สำหรับในการเสด็จแปรพระราชฐานในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ก็เหมือนดังเช่นทุกปี คือในช่วงระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์นั้น ก็เป็นช่วงระยะเวลาที่ทุกพระองค์จะได้เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรมยังพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ซึ่งหมายความว่า เป็นการแปรพระราชฐานไปทางภาคเหนือของประเทศ และก็ดังที่เป็นอยู่ในทุกคราว พระราชกรณียกิจในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ก็มีมากมายไปหมด คือหลังจากที่ประทับอยู่เป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์แล้ว ทางบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็จะได้มาพิจารณาถึงรายการตามวันเวลาต่าง ๆ ที่จะเสด็จฯ ไปในสถานที่ต่าง ๆ รายการพระราชกรณียกิจที่ได้กำหนดในช่วง ๒ เดือน ถ้าใครเห็นแล้ว ก็คงจะเห็นค่อนอวยแทนพระองค์ท่านเป็นอย่างมาก เพราะได้มีการกำหนดเกือบทุกวันเลยนะครับ ได้เสด็จฯ ไปในที่ต่าง ๆ และในการเสด็จฯ นี้ ก็เสด็จฯ ทุกพระองค์เลยนะครับ ทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แล้วก็สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ทุกพระองค์ที่เสด็จติดตามพระองค์ไปในครั้งนี้ สำหรับในภาคเหนือ การเสด็จพระราชดำเนินนั้น ก็คงจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกันคือเป็นพระราชกรณียกิจที่มีลักษณะเป็นพิธีการ อย่างเป็นทางการ พระราชพิธีพระราชทานปริญญาบัตรให้กับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยต่าง ๆ อันนี้เป็นส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับรายการนี้โดยตรง ก็คือโครงการพระราชดำริ สำหรับในการเสด็จฯ ภาคเหนือในครั้งนี้ ก็เสด็จฯ เยี่ยมเยียนโครงการต่าง ๆ ทั้งเก่าและใหม่ ที่ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างปีที่ผ่านมา และในการเสด็จฯ นี้ ผมขอเรียนย้ำอีกทีนะครับว่า เสด็จฯ กันทุกพระองค์นะครับ แยกย้ายกันทรงประกอบพระราชกรณียกิจตามแต่ละพระองค์ได้ทรงรับผิดชอบอยู่ครับ

พัชรินทร์

“พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินไปตรวจเยี่ยมโครงการ และก็ประชาชนอยู่เสมอ แล้วก็เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริเก่า ๆ นั้น พระองค์ท่านทรงตรวจเยี่ยมอย่างไร หรือว่าให้คำแนะนำอย่างไรบ้างคะ”

ทั้งสองพระองค์ ทรงทูลบารุงพระศาสนาได้ขาด ทรงเอาพระทัยใส่ ห่วงใย ในพระเถระอยู่เสมอ
เช่น เสด็จฯ ทรงเยี่ยม หลวงปู่แหวน สุจิณฺณ โณ ณ วัดคอยแม่บึง จังหวัดเชียงใหม่ ทุกครั้งที่เสด็จ
แปรพระราชฐานไปจังหวัดเชียงใหม่

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ดร.สุเมธ

“สำหรับโครงการพระราชดำริเก่า ๆ ซึ่งความจริงก็ไม่แก่นะครับ เพราะว่ากำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการอยู่ที่แล้ว ๆ มาเป็นส่วนใหญ่ พระองค์ได้เสด็จฯ เยี่ยมโครงการที่สำคัญ ๆ ดังเช่นทุกปีนะครับ ซึ่งโครงการในภาคเหนือนี้ เราได้แบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน เป็นโครงการพระราชดำริเหมือนอย่างเช่นที่อื่นส่วนหนึ่ง ซึ่งส่วนมากจะมีในพื้นที่ราบเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอีกส่วนหนึ่งนั้น ได้ดำเนินการในพื้นที่ภูเขา ซึ่งส่งประโยชน์ให้กับคนไทยภูเขาโดยตรง หรือที่เราเรียกกันว่าชาวเขานั้นเอง สำหรับโครงการนี้เรารู้จักกันในชื่อของ โครงการหลวงนะครับ ซึ่งความจริงจะโครงการหลวงก็ดี หรือโครงการในชื่ออื่นใดก็ตาม ก็เป็นโครงการพระราชดำริเหมือน ๆ กันทั้งสิ้น สำหรับในการเสด็จฯ โครงการหลวงนั้น ก็ได้เสด็จฯ ไปในโครงการเก่า ๆ หลายแห่งด้วยกัน ผมจะยกตัวอย่าง อย่างที่คดยอินทนนท์ หรือที่อ่างขาง หรือมีที่อีกสองสามแห่งด้วยกัน ที่พระองค์เสด็จฯ และถึงแม้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่เสด็จฯ เอง ก็จะทรงเป็นหน้าที่ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จะเสด็จฯ แทน อย่างที่คดยอินทนนท์เป็นต้น ในโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นเท่าที่กระผมได้มีโอกาสรับสนองพระราชดำริ หรือได้ยินได้ฟังพระราชกระแสนั้น ก็มีอยู่หลายเรื่องหลายประการด้วยกัน ส่วนใหญ่จะมุ่งไปในลักษณะที่จะปรับปรุงโครงการเก่า ๆ นี้ ให้มีประโยชน์มากขึ้น อาจจะเป็นลักษณะการขยายขอบเขตเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของโครงการเก่า ๆ นี้ ให้ดีขึ้น ให้มีลักษณะของเชิงพัฒนามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม กระผมพอจะสรุปได้ว่า สำหรับโครงการเก่า ๆ นั้นเห็นว่า หน้าที่ของการพัฒนานั้นมีได้อยู่ในแหล่งศึกษาหรือแหล่งวิจัยเท่านั้น ควรจะรีบเร่งที่จะนำเอาผลการวิจัยนี้ หรือว่าผลการพัฒนาที่ได้ทำการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จแล้วนี่นะครับ ได้แผ่ขยายไปสู่ประชาชนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ และให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณสถานที่ทำการของโครงการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น อันนี้เป็นประการแรก ที่ทรงเห็นอยู่ตลอดเวลา สำหรับในจุดที่สอง ซึ่งกระผมได้สังเกตเห็น ก็คือ การศึกษาก็ดี การวิจัย หรือการสาธิตอะไร ๆ ต่าง ๆ นั้น จะต้องเน้นหลักอยู่ประการหนึ่งว่า ให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บนภูเขาสูงนี่นะครับ โดยเฉพาะให้สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ อันนี้ก็คือ จะต้องเรียบง่าย จะต้องถูก และจะต้องสามารถหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมของประชาชนที่อยู่ในบริเวณรอบ ๆ นั้นได้ ไม่ใช่จะไปศึกษาวิจัยเอาเรื่องวิชาการมาเข้าใส่ จนกระทั่งเป็นเรื่องที่ไ้หู้ ของหรรหรร รากาแพง เหล่านี้ไม่ทรงโปรดเลย เพราะว่าได้ทรงคำนึงว่า ถึงแม้ว่าทางฝ่ายราชการจะได้ทำสำเร็จก็ตาม แต่ว่าประชาชนเขาไม่สามารถที่จะรับได้ กระผมก็ขอสรุปได้สองข้อนี้แหละครับว่า คือหนึ่ง พระองค์ท่านเน้นให้ผลการศึกษาดัง ๆ นั้น ให้ไปสู่ประชาชนโดยเร็วที่สุด และโดยอย่างกว้างขวาง และประการที่สองนั้น จะต้องถูก เรียบ ง่าย และก็หมายความว่า ให้ประชาชนสามารถดำเนินการได้ในขอบขีดอันจำกัดของเขาเอง”

พัชรินทร์

“เราได้เห็นแล้วว่านะคะว่า โครงการในพระราชดำริต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อประชาชน และก็พระองค์ท่านก็พระราชทานคำแนะนำและชี้แนะอยู่เสมอ ๆ โดยมีได้ทอดทิ้ง และสำหรับในการเสด็จแปรพระราชฐานภาคเหนือครั้งนี้ ตามที่ ดร.สุเมธ ได้ตามเสด็จฯ ในครั้งนี้ พระองค์ท่านได้ทรงมีพระราชดำริอะไรใหม่ ๆ ขึ้นมาบ้างคะ”

ดร.สุเมธ

“สำหรับโครงการในภาคเหนือซึ่งเกิดขึ้นใหม่ นะครับ ความจริงก็เป็นโครงการ ซึ่งเราได้เคยพูดคุยกันมาแล้วครั้งหนึ่ง อันนั้นก็คือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยฮ่องไคร้ ที่ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โครงการนี้กระผมก็ขอทบทวนอีก โดยย่อว่า เป็นลักษณะที่จะตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาให้เป็นแหล่งที่จะศึกษาการพัฒนาป่าไม้ หรือว่าการอนุรักษ์ป่าไม้ ซึ่งกำลังเสื่อมโทรมลงไปทุกที ในเขตภาคเหนือ นั้น นะครับ โดยเฉพาะป่าไม้ในเขตต้นน้ำลำธาร เราจะสามารถดำเนินการได้ อย่างไรบ้าง และก็ผสมผสานไปกับการปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่ง การประมงในลักษณะธรรมชาติที่จะไม่ให้เสียประโยชน์เลย เราจะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ นี้ ถ้ากล่าวไปแล้ว ก็เป็นโครงการใหม่ เพราะได้เริ่มดำเนินการในปีนี้เอง (๒๕๒๖) ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงและเป็นหน่วยงานหลักนั้นก็คือกรมชลประทาน และก็ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมหลายหน่วยงานทีเดียว ตลอดจนกระทั่งมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็เข้าร่วมในโครงการนี้ด้วย สำหรับในห้วยฮ่องไคร้ นี้ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปนะครับ และได้พระราชทานพระราชดำริใหม่ ๆ ขึ้นมาหลายประการด้วยกัน โดยสรุปแล้ว พระองค์ทรงเห็นว่า สำหรับห้วยฮ่องไคร้ที่ดอยสะเก็ดนี้ จะเป็นลักษณะห้องแล็บ ห้องแล็บธรรมชาติ นะครับ ห้องแล็บธรรมชาติที่เราสามารถทำการทดลอง ทดสอบ ด้วยวิธีการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จะเป็นเรื่องป่าไม้ก็ดี การประมงก็ดี หรือในการเพาะปลูก การประมง อะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้น เราสามารถทำได้อย่างไร เพราะลักษณะของห้วยฮ่องไคร้ นั้น เป็นสภาพจำลองของภูมิประเทศของภาคเหนือเป็นส่วนใหญ่ และกระผมขอกราบเรียนไปอีกว่า ในการทดลองในพื้นที่ห้วยฮ่องไคร้ซึ่งเป็นพื้นที่เล็ก ๆ นี้ เมื่อได้ผลประการใดแล้ว นะครับ เราก็จะไปขยายผล เราไปขยายผลในพื้นที่ที่แห้งแล้งกันดารในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งถ้าไม่มีการสำรวจหรือไม่มีการศึกษาแล้ว เราจะดูไม่ออกว่าพื้นที่ภาคเหนือนี้ แม้กระทั่งในบริเวณแม่น้ำปิง อยู่ใกล้นั้นก็ตาม ก็อยู่ในสภาพที่แห้งแล้งมาก เกือบจะเป็นทะเลทรายกลาย ๆ ด้วยซ้ำไป ถึงแม้ว่าจะมีต้นไม้อย่าง อะไรบ้าง แต่ก็อยู่ในลักษณะที่แห้งแล้งอย่างเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้น พระองค์จึงทรงมุ่งที่จะให้ผลการดำเนินงานที่ห้วยฮ่องไคร้ นี้ นะครับ จะได้นำผลต่าง ๆ นี้ ไปขยายผลในพื้นที่ ซึ่งในเวลานี้ในขั้นต้นได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้แล้วประมาณหนึ่งแสนหกหมื่นไร่ แต่ในปีหน้านี้ (๒๕๒๘) เราอาจจะตั้งเป้าหมายไว้จำนวน ๕ - ๖ พันไร่ ที่จะดำเนินการ แต่ไว้ในผลสุดท้ายแล้ว เราจะครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดเลย ซึ่งเวลานี้อยู่ในสภาพที่แห้งแล้ง ประชาชนไม่สามารถที่จะทำประโยชน์จากพื้นที่นี้ได้ เพราะฉะนั้นโดย

ทรงสอบถามความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างใกล้ชิด และจะพระราชทานพระราชดำริโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการทุเลาปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการทำกิน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สรุปแล้ว สำหรับหัวข้อใคร่ซึ่งเป็นโครงการใหม่นี้ ก็จะเป็นห้องแล็บ ได้ผลการทดลองประการใดแล้ว เราก็จะขยายผลส่งไปสู่พื้นที่ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน แต่เราจะไม่รอผลนะครับ มีหลายสิ่งหลายอย่าง เราจะดำเนินการควบคู่กันไปพร้อม ๆ กันไปเลย เพื่อไม่ให้เสียเวลาครับ”

เพลง

พัชรินทร์

“โดยเหตุที่ทางภาคเหนือของประเทศไทยส่วนมากมีพื้นที่เป็นภูเขา และโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ ของภาคเหนือก็อยู่บริเวณพื้นที่ภูเขาเสียเป็นส่วนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการเหล่านั้นอยู่เสมอ ๆ เพื่อชาวไทยภูเขา หรือชาวเขานบนพื้นที่นั้น จะได้พัฒนาและทำมาหากินอย่างสุจริต จนอาจจะทำให้มีผู้เข้าใจและคิดไปว่า พระองค์ท่านเอาใจชาวไทยภูเขา หรือชาวเขามาก จนการดำเนินการบางอย่างไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ กับชาวไทยภูเขาเหล่านั้นได้ เรื่องนี้ ดร.สุเมธ พอจะชี้แจงกับคำกล่าวทำนองนี้ได้ไหมคะ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องค่ะ”

ดร.สุเมธ

“ครับ ผมดีใจมากที่คุณพัชรินทร์ถามคำถามนี้ เพราะตัวกระผมเองก็ได้รับฟังมา มีการวิพากษ์วิจารณ์กันพอสมควรในเรื่องนี้ว่า ในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะในการให้พวกเขาเลิกปลูกฝิ่นอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นี้ กระทำได้ค่อนข้างลำบาก เพราะว่าชาวเขาส่วนหนึ่งนี้ได้รับการเอาอกเอาใจอะไรต่ออะไรในบางส่วนหรืออะไรก็แล้วแต่ ซึ่งความจริงในปัญหาเรื่องนี้ ผมกล่าวอีกทีว่า ผมดีใจที่จะตอบ เพราะจะได้เข้าใจกันเสียที่ว่า เรื่องที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร ผมขอเรียนว่า โครงการพระราชดำรินี้ นะครับ จะเป็นโครงการหลวงก็ตาม จะเป็นโครงการพระราชดำริ หรือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ นั้น พระองค์มิได้เป็นผู้ดำเนินการเอง ผู้ที่ดำเนินการนั้นก็คือหน่วยราชการต่าง ๆ สถาบันต่าง ๆ อาจจะเป็นสถาบันการศึกษา หรือสถาบันองค์กรอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ตลอดจนคนบางบุคคล เพราะฉะนั้นในระหว่างที่หน่วยต่าง ๆ ก็ดี หรือสถาบันต่าง ๆ ที่ทำการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ นี้ มีหลายครั้งหลายหนที่แปลพระราชดำริไม่ค่อยจะตรงนัก ก็ดำเนินการไปตามที่ตนเอง หรือส่วนราชการ หรือส่วนสถาบันนั้น ๆ เข้าใจ เพราะฉะนั้นก็ดำเนินการไปจนกระทั่งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในบางแง่ขึ้นได้ เป็นลักษณะที่เอาใจพวกชาวเขาเกินไป หรืออะไรก็แล้วแต่ในลักษณะนั้น ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในลักษณะปฏิบัติ แต่ความจริงแล้วนี่นะครับ ถ้าได้มีโอกาสตามเสด็จฯ แล้วก็ได้รับสนองพระราชดำริจริง ๆ แล้ว จะมีได้ทรงเป็นอย่างนั้นเลย และอันที่จริงสำหรับพระองค์แล้ว จะเป็นชาวไทยภูเขา หรือชาวไทยพื้นราบ หรืออะไรก็แล้วแต่ สำหรับพระองค์นั้นก็คือ ชาวไทยนั่นเอง พระองค์จะทรงให้ความเสมอภาคในเรื่องนี้อย่างทั่วถึง สำหรับในแง่ของพระองค์นั้นก็คงจะมีความแตกต่างกันในแง่ของคนที่ประสบความสำเร็จลำบาก กับคนที่ไม่ประสบความสำเร็จลำบากเท่านั้นเอง ก็ทรงไปช่วยเหลือสำหรับผู้ประสบความสำเร็จลำบากก่อน คือ

พวกที่ยากจน พวกที่ประสบปัญหาอะไรต่ออะไรต่าง ๆ อันนี้คือข้อแตกต่างอันเดียว ซึ่งอาจจะมียู่ เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว พระองค์ก็ทรงมุ่งเข้าไปช่วยเหลือ แต่ว่าเงื่อนไขของการช่วยเหลือนั้นมีอยู่ นะครับมีอยู่ และก็เห็นได้ชัด แม้กระทั่ง ระหว่างที่ตามเสด็จในครั้งนี้ก็ตามที่นะครับ พระองค์ได้เห็นได้กำหนดขึ้นมาอย่าง แน่ชัดเลยว่า ทุกอย่างจะต้องมีการสนองตอบ หมายความว่า การให้หรือการรับ นั้น จะต้องเป็นในลักษณะที่สมดุลกัน มิใช่จะไปให้เฉย ๆ แล้วอีกฝ่ายหนึ่งนั่งนอน รอรับ และโดยไม่กระทำอะไรให้ผลของการให้นั้นเกิดประโยชน์ขึ้นมา และก็ในเรื่อง นี้หลักการนี้ จะเป็นทั้งชาวไทยภูเขา ชาวไทยพื้นราบ หรือชาวไทยทางใต้ หรือ ะไรก็แล้วแต่ ความร่วมมือจากประชาชนจะต้องมี อันนี้เป็นเงื่อนไขที่พระองค์ ได้กำหนดขึ้นอย่างแน่ชัดเลยเมื่อเราจะให้อะไรไปแล้ว นั่นก็หมายความว่า หนึ่ง ชาวบ้านเขายินดีที่จะรับ สอง ชาวบ้านเขายินดีที่จะร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งสิ้น มิใช่เป็นของให้เปล่าหรือเป็นของที่ไปโยนทิ้งไว้ให้ หรือไปให้อย่างสะดวกสบาย ะไรต่ออะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มิใช่เป็นอย่างนั้น และกรณีของทางเหนือก็เช่นกัน พระองค์ท่านกำหนดแน่ชัด จะให้ในลักษณะนี้ จะให้น้ำ แต่ว่าจะทำงานอย่างนี้ใหม่ จะปฏิบัติกรอย่างนี้ใหม่ จะร่วมมือ จะช่วยเหลืออย่างนี้หรือไม่อย่างไร อันนี้ตกลงกันทุกครั้ง ทุกครั้ง ต่อหน้าในลักษณะผู้นำหมู่บ้าน จะเป็นผู้นำเขา เขาก็ตามหรือจะเป็นผู้นำหมู่บ้านในพื้นที่ราบก็ตาม มีข้อตกลงอันนี้อยู่ตลอดเวลา เพราะ ฉะนั้น ไม่เป็นความจริงหรือครับที่กล่าวกันนั้น เป็นความเข้าใจซึ่งคลาดเคลื่อน และกระทบราบคิดว่า เกิดขึ้นมาจากลักษณะของการปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติบาง หน่วยมากกว่าที่จะดำเนินการไปโดยอาจจะผิดไปสักเล็กน้อย แต่สำหรับพระองค์ เองแล้ว ผมเรียนย้ำอีกทีว่า ทรงมีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดเลยครับ เพราะความร่วมมือ ระหว่างประชาชนที่เป็นผู้รับ กับฝ่ายรัฐบาลที่เป็นผู้ให้ หรือตัวพระองค์เองซึ่งเป็น ผู้ให้ นั้น จะต้องเป็นลักษณะที่สมดุล และมีการเสนอสนองตอบ มีการสะท้อนตอบ ซึ่งกันและกัน จะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการโดยโดดเดี่ยว หรือว่าข้างเดียวกัน เลย เพราะฉะนั้น ผมดีใจมากที่ได้ตามอันนี้ เพราะจะได้เข้าใจในลักษณะที่ถูกต้อง เสียที”

เพลงบรรเลง

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ เพื่อประโยชน์ สุขแห่งอาณาประชาราษฎร์ในแต่ละปีมิใช่น้อย และโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ มากมายหลายหลาก ดำเนินการภายใต้พระบารมีมาอย่างรวดเร็ว รวดเร็ว และเรียบร้อย และยังประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมากมายมหาศาล

ดนตรี

.....

“โครงการปาร์กน้ำตามพระราชดำริ”

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พ.อ.เรวัต บุญทับ และ
คร.สุเมธ คันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวนิชพันธ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

เรามักจะได้ยินได้ฟังกันบ่อย ๆ ว่า ไม่มีค่าของเรา กำลังจะหมดป่า หรือข้าว
ที่ว่ามี การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำ ทั้งนี้อาจจะ
เกิดจากสาเหตุของความไม่รู้ หรือ อาจจะเกิดจากความยากจนของราษฎร ทำให้
ต้องรับจ้างตัดไม้ เฝ้าถ่าน เพื่อหาเงินมาเจือจุนเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของครอบครัว
จากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องที่ต่าง ๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ทรงห่วงใยในปัญหาดังกล่าว รวมทั้ง ทรงวิตกว่าประเทศชาติ
กำลังสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญไป ดังนั้น จึงพระราชทานพระราชดำริ
ให้จัดตั้งโครงการที่จะช่วยเหลือราษฎรที่ทุกข์ยากเหล่านี้ให้มีอาชีพที่สุจริต มีรายได้
พอประทังชีวิต ไม่ตัดไม้ทำลายป่าอีกต่อไป โครงการนี้ก็คือ “โครงการปาร์กน้ำ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่มีพระราชดำริ
ใน “โครงการปาร์กน้ำ” จะมีความเป็นมาอย่างไร และในเริ่มต้นของโครงการ
พระองค์ทรงดำเนิการที่ไหน อะไรบ้างนั้น พันเอก เรวัต บุญทับ รองผู้บังคับการ
กรมทหารราบที่ ๒ ค่ายสุรธรรมพิทักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับ
โครงการปาร์กน้ำ ในการอภิปรายหัวข้อเรื่อง “จากจิตจรดาสู่ประชาชนไทย” เมื่อ
วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

พ.อ.เรวัต

“โครงการปาร์กน้ำที่เกิดขึ้นที่จังหวัดสกลนคร ก็ด้วยทรงห่วงใยว่า ต่อไปจะ
ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ในขณะที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนตาม
ท้องถื่นทุกรัฐบาลต่าง ๆ ประชาชนมาร้องมาบ่นกับท่านว่า ปีนี้น้ำทำนาได้แค่ ๓๐
ถึง เท่านั้นเอง แต่เดิมได้ถึง ๓๐๐ - ๔๐๐ ถึง ท่านตรัสถามว่าเป็นอย่างไรละจ๊ะ
คำตอบก็คือ เกิดจากภาวะฝนแล้ง ภาวะฝนแล้งก็เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า มัน
เป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันมา ทรงศึกษาลึกซึ้งลงไปอีกกว่า เพราะการตัดไม้จึงทำให้เกิด
ภาวะฝนแล้ง ทำให้การปลูกธัญญาหารพลอยไม่ได้พืชผล ปรากฏว่า ทรงไปค้นคว้า
จากหนังสือ พบว่า แต่เดิมต้นไม้ที่รากมันอุ้มน้ำจืดเอาไว้ น้ำจืดก็ไปกั้นน้ำเค็มที่
อยู่ข้างใต้พื้นรากลงไป ทำให้น้ำเค็ม หรือดินเค็มไม่สามารถที่จะลอยตัวขึ้นมาข้างบน

สภาพหมู่บ้านป่ารักน้ำ

ป่ารักน้ำ น้ำก็รักป่า

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ต้นน้ำลำธารให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำของราษฎรในท้องถิ่น โดยให้ราษฎรเข้าไปดำเนินการปลูกไม้โตเร็วชนิดต่าง ๆ ขึ้น สำหรับเป้าหมายต่อไป ก็เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เดิมเอาไว้ให้ได้ และปลูกเสริมขึ้นด้วย เพื่อให้มีป่าไม้ช่วยควบคุมความผันแปรหรือความผันผวนของดินฟ้าอากาศ และให้เป็นป่าป้องกันภัยจากความแห้งแล้งด้วยนะครับ และเป้าหมายที่สาม ก็เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังให้ราษฎรเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ก็เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีไม้เอาไว้อาศัยในอนาคต และเป็นการเพิ่มพูนรายได้ อีกทางหนึ่ง และประการสุดท้าย เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ยากจน ขาดแคลนที่ดินทำกิน และบุกรุกกระจัดกระจายในเขตป่าสงวนแห่งชาติให้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และมีอาชีพที่แน่นอน เพื่อที่จะมีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวได้ต่อไปครับ”

ปราวณี “เมื่อได้วางวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโครงการแล้ว ได้มีการแบ่งลักษณะการดำเนินงานของโครงการป่ารักษาไว้อย่างไรบ้างคะ”

ดร.สุเมธ “สำหรับลักษณะการดำเนินงานนั้น ผมคิดว่า คงจะแบ่งออกได้เป็น ๓ ลักษณะนะครับ ลักษณะแรก เป็นลักษณะการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นในป่า เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ยากจนไม่มีพื้นที่ทำกิน ไม่มีอาชีพแน่นอน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ต้องไปรับจ้างเลื่อยไม้ และตัดไม้ขาย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเห็นว่าควรจะนำราษฎรกลุ่มนี้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ปลูกต้นไม้ และดูแลรักษาป่า ดีกว่าจะปล่อยให้ไม่มีอาชีพรับจ้างตัดไม้ขาย โครงการลักษณะนี้ ได้จัดทำขึ้นแล้วที่บ้านหนองไผ่ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จำนวน ๑๓ ครอบครัวยุทธศาสตร์เหล่านี้ จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โครงการจะปลูกบ้าน จัดที่ดินทำกิน สร้างนางข้าว สร้างเรือนเพาะชำ สร้างเล้าไก่ และขุดบ่อน้ำให้ เพราะเหตุว่า ราษฎรกลุ่มแรกนี้ต้องอพยพออกจากที่อยู่เดิมไปอยู่กลางป่า และนอกเหนือจากนั้น ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานเงินเดือนเป็นประจำครอบครัวละ ๑,๕๐๐ บาท ในลักษณะที่สองนั้น คือ กลุ่มราษฎรที่ยากจน แต่มีที่อยู่อาศัยของตนเอง และอยู่ในหมู่บ้านแต่ยังไม่มีความมั่นคงใจจะช่วยเหลือรักษาป่า ได้พระราชทานเงินเดือนให้ครอบครัวละ ๑,๕๐๐ บาท แต่ละครอบครัวต้องดูแลรักษาต้นไม้ครอบครัวละ ๓ - ๕ ไร่ นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานอาชีพอื่น ๆ ให้กับบุตรและภรรยาที่อยู่ทางบ้านด้วย พุดในส่วนรวมก็คือ โครงการศิลปชีพนั่นเอง ส่วนมากเป็นโครงการทอผ้าไหม โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และโครงการตัดเย็บเสื้อผ้า มีอีกประเภทหนึ่งที่ได้สังเกตดู คือ ราษฎรที่ได้จัดที่ดินสาธารณะที่รกร้างว่างเปล่าอยู่ตามหมู่บ้าน น้อมเกล้าฯ ถวายและทำการปลูกป่าถวายด้วยโครงการชนิดนี้ ไม่ทรงจ่ายเงินเดือนให้แก่ราษฎร เพียงแต่ให้เจ้าหน้าที่จัดหากกล้าไม้สนับสนุนราษฎร ดังเช่น ที่ในพื้นที่อำเภอสว่างแดนดิน ราษฎรจำนวน ๑๘๕ หมู่บ้าน ได้จัดที่ดินปลูกป่าถวายประมาณหมู่บ้านละ ๒๐ ไร่ และปลูกป่าถวายด้วย พระองค์ทรงรับโครงการลักษณะนี้อยู่ในพระบรมราชินูปถัมภ์เท่านั้นเอง”

ปราณี “เมื่อได้แบ่งลักษณะการดำเนินงานออกเป็น ๓ ลักษณะด้วยกันแล้ว ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ จะได้รับประโยชน์ไม่น้อยเกินไปอย่างไรละ”

ดร.สุเมธ “หลังจากได้เริ่มโครงการเป็นครั้งแรกที่อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕ แล้ว ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากราษฎรอย่างดียิ่งในการบำรุง ดูแลรักษาต้นไม้เป็นอย่างดี มีผลให้ต้นไม้ที่ปลูกไว้มีความเจริญเติบโตเร็วมาก ประกอบกับมีราษฎรในหลายอำเภอได้พากันน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินสำหรับปลูกป่าเป็นจำนวนหลายพันไร่ ดังเช่น ราษฎรในเขตอำเภอสว่างแดนดิน อำเภอสองดาว และอำเภอวาริชภูมิ เป็นต้น สำหรับประโยชน์จากการดำเนินงานตามโครงการนี้ พอสรุปได้คือ ประการแรก เป็นการแก้ไขปัญหาคาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพราะเมื่อราษฎรมีที่อยู่ มีอาชีพแล้ว ก็จะหยุดการบุกรุกทำลายป่า และสงวนพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ไว้ รวมทั้งพื้นที่ที่ไม่เหมาะแก่การเกษตรกรรมให้กลับคืนสภาพป่าธรรมชาติอีกครั้งหนึ่ง ประการที่สอง คือ เราจะใช้ป่าไม้โตเร็วขึ้นปกคลุมพื้นที่ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นของธรรมชาติ และขจัดความแห้งแล้งได้ตามพระราชประสงค์ ประการต่อไปจะทำให้ราษฎรได้มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง อยู่รวมกลุ่มกันอันจะเป็นการสะดวกในการให้บริการของรัฐ ประโยชน์สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ จะช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น โดยเฉพาะราษฎรที่ยากจน ขาดแคลนที่ดินทำกิน มีลูกหลายคน มีความประพฤติดี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะพระราชทานบ้านให้ครอบครัวละ ๑ หลัง พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ฉางข้าว เล้าไก่ เรือนเพาะชำ บ่อน้ำ เป็นต้น พร้อมกันนี้ก็ให้มีหน้าที่ในการปลูกต้นไม้ และบำรุงดูแลรักษา โดยมีเงินเดือน ๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท นอกจากนั้น ก็ช่วยให้ราษฎรมีอาชีพเสริม และใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์มากที่สุด ตามโครงการศิลปอาชีพพิเศษ เช่น การปลูกหมอนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม ตัดเย็บเสื้อผ้า และเครื่องปั้นต่าง ๆ และประโยชน์ประการสุดท้าย คือ ช่วยให้ราษฎรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจิตสำนึกในการรักธรรมชาติ รักป่าไม้ และนิยมปลูกป่าเป็นจำนวนมากขึ้น และไม่คิดที่จะบุกรุกทำลายป่าเหมือนดังแต่ก่อน”

เพลง สายฝน

บรรยาย ได้ทราบถึงความห่วงใยในทุกข์สุขของราษฎร รวมทั้งพระราชประสงค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเราไว้ โดยที่พระองค์มีพระราชดำริในโครงการป่ารักษน้ำเมื่อปี ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน โครงการป่ารักษน้ำคงจะมีความคืบหน้าในการดำเนินงานไปมากแล้ว และในฐานะที่ ดร.สุเมธ ดันติเวชกุล ได้เคยเดินทางไปตรวจเยี่ยมพื้นที่โครงการป่ารักษน้ำในบางท้องที่ ท่านก็ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการว่า

ดร.สุเมธ “ในปลายปีที่แล้ว (๒๕๒๖) ผมมีโอกาสได้ตามเสด็จแปรพระราชฐานไปที่ภูพาน ก็เลยมีโอกาสไปดูงานที่โครงการป่ารักษน้ำในจังหวัดอุดรธานี และอีกหลายแห่ง

เท่าที่เห็นกับตานั่น ปรากฏว่า พื้นที่ที่เคยแห้งแล้งมาก่อนก็มีต้นไม้ขึ้น ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ โดยเฉพาะได้ไปดูโครงการแรกด้วยนะครับ ก็ปรากฏว่า ต้นไม้ใหญ่ขึ้นมากในเวลาเพียง ๓ ปี แต่ไม่สามารถบอกขนาดเพราะไม่ได้วัดขนาดไว้ แต่ดูด้วยตาก็เห็นว่าต้นไม้เจริญเติบโตขึ้นมาก นั่นก็แสดงให้เห็นถึงการเอาใจใส่ดูแลของราษฎรในการระมัดระวังต้นไม้ และเท่าที่สังเกตดูชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในโครงการนี้ ก็มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสและมีความสุข ในบริเวณใต้ถุนของแต่ละหมู่บ้านนั้น ก็จะมียางเสริมอาชีพเข้าไปด้วย คือ งานด้านศิลปอาชีพต่าง ๆ แม่บ้านแทนที่จะอยู่เฉย ๆ ขณะที่พ่อบ้านไปดูแลสวน ไร่ นา และไปทำการปลูกป่านั่น แม่บ้านก็จะทำการทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย และทำกิจกรรมด้านอื่น ๆ ไปด้วย ในวันนั้น ได้มีการแสดงผลผลิตต่าง ๆ ในแต่ละบ้านขึ้น ในความเข้าใจของผม คิดว่า เมื่อมีอาชีพ มีที่ดิน มีบ้าน และมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้นมาอย่างนี้ ผมคิดว่า ราษฎรจะต้องมีความสุขอย่างแน่นอนที่สุด และจากที่ผมคุยด้วยสายตาของตนเอง มีความรู้สึกอย่างนั้นจริง ๆ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

คงจะทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของราษฎรในพื้นที่ของโครงการป่ารกน้ำ จากผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. ที่ได้ไปตรวจเยี่ยมโครงการมาแล้ว ราษฎรเหล่านั้นคงจะได้รับความสุข และมีความสุขเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ ก็เนื่องมาจากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั่นเอง ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินไปในท้องที่ใด จังหวัดใดก็ตาม เมื่อทรงพบและทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยาก หรือความเดือดร้อนของราษฎร พระองค์จะมีพระราชดำริให้ความช่วยเหลือราษฎรเหล่านั้นทันที และโครงการตามพระราชดำริของพระองค์ มักจะเน้นในเรื่องการปลูกป่า ในขณะที่เดียวกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรินโยบายที่เน้นหนักในด้านการจัดสรรน้ำ หรือการสร้างแหล่งน้ำ และโครงการตามพระราชดำริของทั้งสองพระองค์ มักจะมีส่วนสนับสนุนกัน หรือมีการประสานงานกันอยู่เสมอ ทั้งนี้ ก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ราษฎรของพระองค์ทั้งสิ้น ดังที่ ดร.สุเมธ ดันดิเวชกุล ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

“โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้าคุณวิวัฒน์คือเป็นลักษณะที่พระองค์ท่านได้ทรงสร้างแหล่งน้ำเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ความจริง กิจกรรมของทั้งสองพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกป่าก็ดี การสร้างแหล่งเก็บกักน้ำต่าง ๆ นั้น เป็นกิจกรรมที่ควบคู่กันไปโดยตลอด และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รับสั่งด้วยพระองค์เอง ในขณะที่ผมมีโอกาสตามเสด็จฯ ว่า ป่ารกน้ำ น้ำก็รักป่า เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ป่าก็ต้องการน้ำ และทำนองกลับกัน น้ำก็ต้องอาศัยป่าด้วยเป็นแหล่งผลิต เพราะฉะนั้น ในโครงการจะเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ตาม หรือของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถก็ตาม ทั้ง ๒ กิจกรรม

นี้จะดำเนินการควบคู่กันไปตลอดเวลา เมื่อพระองค์รับสั่งให้สร้างอ่างเก็บน้ำแล้ว ก็จะมีพระราชดำริให้มีการปลูกป่าในบริเวณแหล่งต้นน้ำลำธารขึ้นมาทันที และใน มุมกลับกันของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้น เมื่อจะทำการสร้างโครงการ ป่ารักษน้ำ ก็จะสร้างแหล่งน้ำขึ้นมาทันทีเหมือนกัน เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า โครงการ ทั้ง ๒ ลักษณะนี้ ความจริงเป็นโครงการที่เดินควบคู่กันไปตลอดเวลาครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

จากคำบอกเล่าของผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. จะเห็นได้ว่า โครงการ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม- ราชินีนาถ จะเป็นโครงการที่มีส่วนสนับสนุนกัน และต้องเกี่ยวเนื่องกันตลอดเวลา ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากพระเมตตา และความห่วงใยที่ทั้งสองพระองค์มีต่อราษฎรชาวไทย ทั้งสิ้น โดยเฉพาะในโครงการป่ารักษน้ำ อันเป็นโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระ- พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่จะช่วยเหลือราษฎรที่มีรายได้น้อย ทำมาหากินไม่พอเลี้ยงครอบครัว จึงจำเป็นต้องรับจ้างโค่นป่า เผาถ่านมาเลี้ยง ครอบครั้ว ปัจจุบันนี้ ราษฎรให้พื้นที่ของโครงการป่ารักษน้ำ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขเพียงพอแก่อัตถภาพของเขาแล้ว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย และเป็นบุญ มหาศาลที่พวกเราได้เกิดมาเป็นลูกไทย หลานไทย อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยแห่งนี้

“โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๓๐ น.

อดุลเดช สุจริตกุล และ
สุนนนาฏ อวยพร ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดรายการ

ไต่เตล

“จากฟ้า...สู่ดิน”

บรรยาย เมื่อครั้งที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราช-
ดำเนินเยือนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ทรงเป็นจุดสนใจยิ่งของชาวเยอรมัน โดยเฉพาะ
นักข่าวและช่างภาพชาวเยอรมัน นักข่าวได้กราบบังคมทูลถามถึงพระราชกรณียกิจ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รับสั่งเล่าว่า เมื่อผู้สัมภาษณ์ซักถาม
บ่อย ๆ เข้าจึงทรงตอบเพียงว่า “I serve the country” พระราชดำรัสเพียงประโยค
เดียวที่ทรงตอบนักข่าวเยอรมัน ครั้งนั้นมีความหมายอันเป็นจริงอย่างยิ่ง และครอบคลุม
ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงประกอบ
แล้วแก่บ้านเมือง พสกนิกรไทยได้ชื่นชม มิเพียงพระอิริยาบถงามตามธรรมชาติ หาก
ยังซาบซึ้งในพระปรีชาสามารถ และความสนพระราชหฤทัยในชีวิตทุกข์สุข ความเป็นอยู่
ของประชาชนทุกหมู่เหล่า ทรงเป็นองค์สัญลักษณ์ของความดีงาม ความก้าวหน้า
ทรงเป็นหลักชัยแก่ชาติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขวัญใจ
ของชาวไทยทั้งชาติ

เพลง เจ้าฟ้ามหาจักรี

ชาย “แหม วันนี้ถือกระเป๋าสวยจริงนะ รู้สึกจะเพิ่งซื้อใหม่ละซี...เอ้าเช็ดโต๊ะอยู่นั้น
แหละ วางลงได้แล้วกระเป๋าไม่เปื้อนหรอกนะ”

หญิง “ไม่ได้หรอก กระเป๋าใบนี้พิเศษมากจริง ๆ นะ”

ชาย “พิเศษยังไง ส่งมาจากต่างประเทศสด ๆ ร้อน ๆ หรือ”

หญิง “เปล่า กระเป๋าใบนี้ เป็นฝีมือของทหารพิการ ฉันเพิ่งซื้อมาจากอาคารมูลนิธิสายใจ-
ไทยฯ ที่ถนนศรีอยุธยา เมื่อวันสายใจไทยที่เพิ่งผ่านมานี่เอง”

ชาย “เออ..จริงสินะ ผมก็กำลังอ่านหนังสือพิมพ์ เขาบอกว่าปีนี้มีผู้ร่วมบริจาคให้มูลนิธิ-
สายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระเทพ-
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานกรรมการมูลนิธิ ซึ่งได้ทรงมีพระราชดำริ

ไว้ก่อตั้งมูลนิธิฯ นี้ขึ้นมาเมื่อ ๕ ปีก่อน หนังสือพิมพ์เขาบอกว่าปีนี้มีผู้บริจาคมากขึ้น แล้วก็ชื่อของที่ทหารพิการผลิตกันมากมายด้วย

หญิง

“ใช่ มันก็คนหนึ่งละ ได้ไปดูของที่ทหารผู้ซึ่งเขาเสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ เพื่อพวกเราที่อยู่ข้างหลัง จนตัวเขาต้องเจ็บพิการ แต่เขาก็ไม่ท้อแท้ และด้วยพระมหากรุณาธิคุณของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ทรงมีพระราชดำริก่อตั้งมูลนิธิขึ้นมา และทรงสนพระทัยงานของมูลนิธิฯ ตลอดมา แม้ว่าพระราชกิจส่วนพระองค์จะมากมายสักเพียงใดก็ได้ทรงละทิ้งหน้าที่ในฐานะองค์ประธาน ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมทหาร ตำรวจ ข้าราชการ และอาสาสมัครที่บาดเจ็บอยู่เสมอ... ทรงสอบถามและบันทึกอาการป่วยเจ็บ และความต้องการที่จะให้มูลนิธิฯ ช่วยเหลือด้วยพระองค์เอง ทรงให้การช่วยเหลือด้านเวชภัณฑ์ และเครื่องมือแพทย์ แล้วก็ทรงส่งแพทย์ไปดูงานและวิวัฒนาการด้านการใช้แขนขาเทียม เพื่อทำวิวัฒนาการแผนใหม่มาปรับปรุงใช้กับผู้เสียสละเหล่านั้น... ทรงห่วงใยแม้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดจิตใจของผู้พิการที่ออกจากโรงพยาบาล และปลดพิการไปแล้ว ว่าจะเป็นอย่างไรรองส่งเสริมให้มีการฝึกอาชีพแก่ผู้พิการที่อยู่ในความอนุเคราะห์ของมูลนิธิฯ ตลอดมา ตัวอย่างก็อย่างที่เราเห็นนี้แหละ ทหารที่เคยจับปืนสามารถจะตัดเย็บกระเป๋าถือ แล้วก็ผลิตของอื่น ๆ ได้สวยงามไม่แพ้คนมีอาชีพพวกนี้ อย่างที่เราเห็นนี้แหละ

ชาย

“ใช่.....พูดถึงมูลนิธิสายใจไทยฯ ผมยังจำได้เมื่อวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ที่ผ่านมา ตอนเช้าผมฟังวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เขาได้อ่านจดหมายที่เหล่าทหาร ตำรวจ อาสาสมัคร เขียนถึงองค์ประธานมูลนิธิสายใจไทย.... ฟังแล้วตื่นตันใจมาก ผมยังจำได้เลย รู้สึกจะเป็นทหารพรานชื่อ จำปา อินผล เขาเขียนมาว่า.... กระผมก็ไม่มีอะไรที่จะเรียกร้องจากคุณแม่และมูลนิธิอีกแล้ว เพราะเท่าที่กระผมได้ลิ้มตาอ้าปากได้ และมีชีวิตอยู่ได้จนเท่าทุกวันนี้ แล้วนั้น ก็เป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น จนหาที่เปรียบมิได้ แล้วนี้ กระผมก็ไม่รู้จะตอบแทนบุญคุณพระคุณแม่ และมูลนิธิได้อย่างไร เพราะเท่าที่ผมได้รับนั้นเป็นประโยชน์สำหรับชีวิตของกระผมมาก และครอบครัวที่จน ๆ อย่างครอบครัวผม และถ้าหากกระผมไม่ได้หรือไม่มีเงินแล้ว ตัวกระผมก็คงจะเหมือนคนไร้ความอบอุ่น และที่พึ่งจากครอบครัว และเพื่อนบ้านเป็นแน่ ๆ และตัวกระผมก็คงจะไม่มีปัญญาต่อสู้กับโลกนี้อีกแน่ ๆ ครับ

สุดท้ายนี้ กระผมก็ขอให้คุณแม่พระ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมทั้งมูลนิธิบุญนี้ จงเป็นขวัญใจของทหารพิการอย่างกระผม และเพื่อนทหารพิการจากราชการสนามทั่วประเทศด้วยเทอญ สาธุ สาธุ สาธุ

ทหารพราน จำปา อินผล

.....อ้าว...เป็นอะไรไปละ”

หญิง

“ฟังแล้วมันตื่นตันใจ อดน้ำตาไหลไม่ได้ พระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อทหาร ตำรวจ ข้าราชการ อาสาสมัครนี้ หาที่เปรียบมิได้จริง ๆ”

ชาย “ไม่เฉพาะแต่ทหาร ตำรวจ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ปกป้องประเทศชาติเท่านั้นนะที่ทรงห่วงใย ช่วยเหลือเด็ก ๆ ที่จะเป็นอนาคตของประเทศชาติไทยต่อไปก็ทรงห่วงใยอย่างมากโดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือประสานงานกันดำเนินงานหลายโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการศึกษา และด้านการเกษตรและอนามัย”

หญิง “มีโครงการอะไรบ้าง...พอจะเล่าได้ไหม...เพราะพระองค์ท่านทรงมีพระราชภารกิจมากมายที่จะต้องทรงปฏิบัติ ในฐานะสยามบรมราชกุมารี”

ชาย “ในฐานะที่ทรงเป็นนักการศึกษา โครงการส่วนใหญ่ก็จะเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาอย่างโครงการพระราชดำริ “โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ” โครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการเทพอำนวย”

หญิง “โครงการแต่ละโครงการนี้เป็นอย่างไร โดยเฉพาะโครงการหลังที่คุณบอก คือโครงการเทพอำนวย”

ชาย “อ้อ...โครงการเทพอำนวย...โครงการนี้เริ่มขึ้นก็เพราะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริที่จะให้ชุมชนแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ ในเขตชุมชนแออัด มีสภาพความเป็นอยู่และมีอนามัยดีขึ้น กองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ จึงสนองพระราชดำรินี้ โดยเริ่มดำเนินงานในเขตชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ ก็แถวคลองเตย ความมุ่งหมายของโครงการเทพอำนวยนั้น มุ่งเน้นที่เยาวชนเป็นหลัก คือต้องการพัฒนาจิตใจ ปลูกฝังให้เยาวชนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเสียสละต่อส่วนรวม มีทัศนคติที่ดี มีค่านิยมที่ถูกต้อง เป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด นอกจากนั้นยังเน้นให้เยาวชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของพลเมืองที่ดี และเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ในการดำเนินงานตามโครงการเทพอำนวยนั้น ได้จัดให้มีการสอนการอบรมและการละเล่นต่าง ๆ เป็นประจำทุกวันเสาร์ กิจกรรมที่ได้จัดขึ้นตามโครงการนี้ก็ได้แก่การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้แก่เยาวชนในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์

การฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาจริยธรรมนี้ เป็นการส่งเสริมให้รวมพลังเพื่อสร้างสรรค์ นั่นคือการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคม โดยการนำเยาวชนอาสาสมัครที่ได้รับการฝึกเป็นอย่างดีมาเป็นพี่เลี้ยง แนะนำในการฝึกกิจกรรมให้แก่เยาวชนที่มาร่วมกิจกรรม

นอกจากนั้นก็ยังมีกิจกรรมที่เสริมสร้างสุขภาพ ร่างกาย สุขภาพจิตใจ และสติปัญญาอีกด้วย”

หญิง “อ้อ...ฉันนี่มาได้แล้ว รู้สึกว่า เขามีการจัดให้เด็ก ๆ ไปทำกิจกรรมแล้วก็พาไปเขาดินด้วย เผอิญวันนั้นฉันพาลูก ๆ ไปเขาดินพอดี รู้สึกจะเป็นวันเสาร์หรืออย่างไรล่ะ เด็ก ๆ ไปกันเยอะเลย แต่รู้สึกจะอยู่ในระเบียบกันอย่างดี”

ชาย “ใช่นั่นแหละเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามโครงการพระราชดำริ เทพอำนวยการยังมีมากกว่านี้นะ”

หญิง “อะไรล่ะ...น่าสนใจมากนะโครงการนี้..ฉันจะได้จำไปสอนลูก ๆ บ้าง”

ชาย “ก็โครงการเทพอำนวยการนี้ ได้ผลอย่างดีในกรุงเทพฯ กองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ เขาก็ได้นำโครงการเทพอำนวยการไปใช้ในการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะตามบริเวณชายแดน โดยนำโครงการตามพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อีกโครงการหนึ่งคือ “โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน” เข้ามาประยุกต์ให้ร่วมกับโครงการเทพอำนวยการแล้วให้ชื่อว่า “โครงการเทพอำนวยการประยุกต์” โดยการนำกำนันผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ แล้วก็พวกครู อาสาสมัคร รวมทั้งพ่อแม่เด็ก ๆ ที่มาเข้าเป็นราษฎรอาสาสมัครด้วย มาทำการปฐมนิเทศน์ แนะนำการฝึกให้เขารู้จักใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ ก็พวกสื่อการเรียนการสอน และอบรมให้เขารู้และยอมรับการเปลี่ยนแปลง เกิดความต้องการรวมตัวกันแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ระบบกลุ่มช่วยเหลือกันเองมากกว่าพึ่งพาเจ้าหน้าที่ หรือตลาดภายนอก ซึ่งเป็นการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่เน้นให้เด็กคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น ด้วยการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเห็น มากกว่าจะอธิบายด้วยปากเปล่า...แล้วนอกจากนี้ก็ยังสอนให้เด็ก ๆ รู้จักอยู่ในสังคม รู้จักเป็นผู้นำ ผู้ตามรับผิดชอบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และก็มีความเกรงใจ”

หญิง “ฉันว่านี่แหละ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดในสังคม เพราะทุกวันนี้สังคมมันสับสนก็เพราะผู้คนไม่ค่อยจะรู้จักกติกาสังคมนะ...สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านมีแนวพระราชดำริที่กว้างไกลนะเธอ ที่ว่าเราควรจะเริ่มในเด็ก ๆ ซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า เป็นอนาคตของประเทศชาติ”

ชาย “แนวพระราชดำริของพระองค์ท่าน ในด้านนี้ยังมีมากกว่านี้อีกนะ อย่างเช่นสื่อในการเรียนการสอนต่าง ๆ ท่านก็พระราชทานแนวพระราชดำริให้จัดหาสิ่งซึ่งสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่นนั้นมาประยุกต์ใช้ อย่างเช่น เด็กในกรุงเทพฯ พวกดินน้ำมัน สี ระบายเองได้ง่าย แต่ในชนบทชายแดนไกล ๆ หาซื้อของพวกนี้ลำบาก แล้วแพง พ่อแม่แถวนั้นยากจน ก็คงจะหาซื้อให้ลูกไม่ได้ง่าย ๆ ก็ให้ใช้ดินเหนียวแทนดินน้ำมัน หรือฝุ่นจากดินลูกรังละลายน้ำก็เป็นสีน้ำให้เด็ก ๆ ระบายสีเล่นกันได้”

หญิง “โอ้โฮ นึกไม่ถึงเลยนะว่าของพื้น ๆ เหล่านี้ที่เรา ๆ มักจะมองเลยผ่านไป จะสามารถนำมาดัดแปลงเป็นอุปกรณ์การเรียนของเด็ก ๆ ได้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านทรงพระปรีชามากเหลือเกินที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำรินี้”

ชาย “นอกจากทางด้านสื่อการเรียนการสอนแล้ว พระองค์ท่านก็ทรงมีพระราชดำริที่จะให้เด็ก ๆ และพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ซึ่งเธอก็รู้ส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นชาวนา ชาวไร่ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น รู้จักกินให้เป็น เพื่อให้มีร่างกายสมองแข็งแรง ไม่อย่างนั้นสมองก็จะค่อยไปถ้าขาดสารอาหาร รวมทั้งรู้จักวิชาการเกษตรแบบใหม่ด้วย ก็จากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน”

หญิง “ท่านมีพระราชดำริในการดำเนินโครงการนี้อย่างไรบ้างล่ะ”

ชาย “มีพระราชดำริว่าในขณะที่ประเทศเราเป็นประเทศเกษตรกรรม เด็กควรจะทำ การเกษตรเป็น ซึ่งจะเป็นผลพลอยได้ ช่วยให้เด็กกินคืออยู่ดี รวมทั้งมีสมองดีไปด้วย อันจะเป็นผลให้การพัฒนาประเทศดีไปด้วย จึงมีพระราชดำริว่า ค่อย ๆ เริ่มทำไปทีละนิดก็ยั้งดี ถึงแม้ ๖ วันเขากินปลาร้า แต่ก็ยังมีวันหนึ่งที่จะกินผักบ้างก็ยั้งดี ก็จะทำให้เขาได้สารอาหารเพิ่มขึ้น จึงทรงให้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำรวจตระเวน-ชายแดน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกันช่วยเหลืออบรมเด็ก ๆ พ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเริ่มที่เด็ก ๆ ปลูกผัก เลี้ยงไก่ในโรงเรียน แล้วก็ช่วยกันดูแลรักษา โดยมีพ่อแม่ผลัดเปลี่ยนกันมาทำอาหารกลางวันให้เด็ก ๆ ได้กินกันก็เก็บผัก เก็บไข่ไก่จากที่เด็ก ๆ เขาช่วยกันเลี้ยงในโรงเรียนนั่นแหละ”

หญิง “แม้นอกจากเด็กจะได้อาหารกลางวันที่มีคุณภาพแล้ว ยังเป็นการทำให้พ่อแม่ เข้ามารอบรู้ถึงวิธีการปรุงอาหารที่ถูกหลักอนามัย รวมทั้งเป็นการแนะนำทำการเกษตร อย่างถูกวิธีแก่เด็ก ๆ ...เออ...แล้วเด็ก ๆ ก็ต้องไปถ่ายทอดวิธีการปลูกผัก ทำไร่ ตลอดจนการไ้ชาฆ่าแมลง ให้น้อยอะไรต่ออะไรให้พ่อแม่ฟัง ก็เท่ากับเป็นการแนะนำพ่อแม่ ก็คือชาวนา ชาวไร่ ให้รู้จักวิธีการเกษตรอย่างถูกต้อง ไม่ใช่ฆ่าแมลงมากไปหรือน้อยอย่างไม่ถูกต้องไปในตัวด้วยนะซี”

ชาย “ก็ใช่ นะซี เธอจะเห็นได้ว่าแนวพระราชดำริ ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานในโครงการต่าง ๆ นั้น พระองค์ทรงมีแนวพระ-ราชดำริและสายพระเนตรที่กว้างไกลเพียงไร ในอันที่จะขจัดทุกข์ ทำความสุข ความอยู่ดีกินดี ความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจ และสมองมาสู่อาณาประชาราษฎร์

หญิง “ใช่จ๊ะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทำทุกอย่างเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน ทั้งทรงมีพระเมตตาคอยช่วยเหลือแผ้วแผ่แก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก และทรงอาทรห่วงใยในทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์โดยมิได้ทรงเห็นแก่ความสุขส่วนพระองค์แม้แต่น้อยนิด ดังที่เราได้ประจักษ์กันเป็นที่ชัดแจ้งแล้ว...สมควรแล้วที่พระองค์ทรงได้รับพระราชทานพระอิสริยยศเป็น “สยามบรมราชกุมารี” พระมิ่งขวัญของประชาชนอย่างแท้จริง”

เพลง สมเด็จพระปิยะชาติ

บรรยาย

ด้วยพระปรีชาสามารถ ด้วยพระเมตตาปรานีที่เปี่ยมล้น โครงการต่างๆ ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งหลายหน่วยงานได้ร่วมมือดำเนินงานเจริญรุดหน้าเป็นอย่างดีเพื่อสนองพระราชประสงค์ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในอันที่จะขจัดทุกข์ของราษฎร เพื่ออำนวยความสุขแก่พสกนิกรของพระองค์ และความเจริญของประเทศชาตินั่นเอง

“ความก้าวหน้าของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง”

จังหวัดนราธิวาส

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายสิทธิธาดา วสุวัต
พ.ท.ชอบ มงคลรัตน์ และ
นายเจแหว ปอชา ผู้ร่วมรายการ
พัชรินทร์ เขยกลั่นเทศ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า...สู่ดิน”

บรรยาย

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๑๕ หน่วยงาน ร่วมรับผิดชอบแบบผสมผสานกัน โดยมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารและประสานงาน สำหรับวัตถุประสงค์สำคัญของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองนั้น ก็มีอยู่ด้วยกัน ๕ ข้อ ดังนี้

ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาและพัฒนาดินอินทรีย์ รวมทั้งดินที่มีปัญหาอื่น ๆ ในพื้นที่พรุ ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอื่น ๆ

ข้อที่ ๒ เพื่อทำการทดลองวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่พรุ

ข้อที่ ๓ เพื่อเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ ทั้งทางด้านการเกษตรและศิลปหัตถกรรมที่ทำจากวัสดุพื้นเมืองให้กับราษฎรในหมู่บ้านพื้นที่โครงการ เพื่อใช้สำหรับอุปโภคภายในครัวเรือน และเหลือขายเป็นสินค้า

ข้อที่ ๔ เพื่อเป็นศูนย์กลางการสาธิตและเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรสาขาต่าง ๆ

และข้อที่ ๕ เพื่อนำผลการศึกษาและพัฒนา ไปเป็นแบบอย่างใช้กับโครงการพัฒนาดินพรุแห่งอื่น ๆ ต่อไป

เพลงบรรเลง

บรรยาย

จากปี พ.ศ. ๒๕๒๕ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริที่ว่า “ที่ที่น้ำท่วมนี้หาประโยชน์ไม่ได้ ถ้าเราจะทำให้มันไหลพ้นน้ำขึ้นมา มีการระบายน้ำออกไป ก็จะเกิดประโยชน์กับประชาชนในเรื่องของการทำมาหากินอย่างมหาศาล” ดังนั้นจึงได้มีการสำรวจเพื่อเลือกสถานที่เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น ในที่สุดก็ได้เลือกสถานที่บริเวณระหว่างบ้านรูกูและบ้านพิกุลทอง

ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ของโครงการ หน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้เข้าไปดำเนินงานตามความรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามพระราชดำริ และตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ผู้จัดทำรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้ร่วมเดินทางไปกับคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อตรวจดูโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ซึ่งเพิ่งเริ่มโครงการฯ โดยมีการปรับพื้นที่โครงการ ทำถนน และสร้างอ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน ซึ่งยังไม่เสร็จสิ้น เพราะเป็นระยะเริ่มโครงการฯ เท่านั้น และเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๗ มจ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ พร้อมด้วยคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และผู้จัดทำรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ก็ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมดูงานและติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ซึ่งก็ได้พบเห็นความก้าวหน้าในการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ในศูนย์ฯ อย่างมาก เช่น อ่างเก็บน้ำใกล้บ้านเสร็จเรียบร้อย พร้อมกับคันส่งน้ำไปรอบ ๆ พื้นที่โครงการฯ แปลงสาธิตต่าง ๆ เจริญงอกงามมาก ข้าวในนาที่กำลังออกรวง ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ก็ได้ผลดี การเพาะซากลำไ้ ขุดปลอเลี้ยงปลาและสร้างคอกเพื่อเลี้ยงสัตว์ นอกจากนั้นยังได้มีการฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ให้กับราษฎรด้วย และจากการที่ผู้จัดทำรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้สนทนากับนายสิทธิลาภ วสุวัต รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งรับผิดชอบอยู่ในพื้นที่โครงการนี้ ถึงความเป็นมาของโครงการตลอดจนผลงานที่ได้ลุ่ล่วงไปแล้ว และปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งรองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินก็ได้เล่าให้ฟังว่า

นายสิทธิลาภ “ที่จังหวัดนราธิวาสนี่นะครับ มีที่รกร้างว่างเปล่าที่ราษฎรยังไม่ได้เอาไปใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ที่เราเรียกกันว่าเป็นที่พรุนี้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ คือที่พรุบาเจาะและพรุโต๊ะแดงนะครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็มีพระราชดำริว่า ถ้าเผื่อว่าสามารถเอาที่ว่างเปล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้ก็จะดีไม่น้อย ที่นี้พอเราทำกันไปพักหนึ่งก็มีปัญหาที่จะต้องศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่จะต้องพัฒนาที่ดิน นอกจากที่พรุแล้วก็ที่ที่ราษฎรทำมาหากินอยู่แล้วนี้ให้ได้ประโยชน์มากขึ้น ดังนั้นท่านจึงได้ทรงจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น แล้วพระราชทานนามว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง”

พัชรินทร์ “หลังจากที่กรมพัฒนาที่ดินเข้ามาดำเนินการให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองนี้แล้ว ได้เริ่มดำเนินการอย่างไรบ้างคะ”

นายสิทธิลาภ “ในการดำเนินงานนี้ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ มจ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าของเรื่อง ในฐานะเลขานุการและสำนักงานเลขานุการ ประสานงานตามพระราชดำริ หรือคณะกรรมการ กปร.นี่นะครับ มี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นเลขานุการเราก็ได้จัดทำแผนแม่บทขึ้นว่า เราจะทำอย่างไรกับหมู่บ้านบริวารทั้ง ๕ หมู่บ้านแล้วเราก็ควรจะวางแนวทางการดำเนินงานของโครงการไปในทิศทางไหน”

พัชรินทร์ “แล้วทางกรมพัฒนาที่ดิน เริ่มมาเป็นหน่วยงานแรกหรือเปล่าคะ”

นายสิทธิลาภ “งานพัฒนาที่ดินพูนี่นะครับ กรมพัฒนาที่ดินทำมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ นะครับ เท่าที่ผมจำได้ เราได้ข้อมูลพอสมควร พอหลังจากที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ กรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าของเรื่อง เราก็มาสำรวจดิน ความเหมาะสมของการใช้ที่ดิน ที่บริเวณนี้ แล้วก็ทางจังหวัด ร่วมกับทาง กปร. กับทางกรมพัฒนาที่ดินก็เลือก สถานที่ตั้งโครงการ และสถานที่ตั้งโครงการนี่ก็เป็นสองอย่างด้วยกัน คือเป็นที่ดอน กับเป็นที่ลุ่ม ซึ่งที่ลุ่มนี้ ภาษาทางใต้เขาเรียกว่าเป็นที่พูนะครับ แล้วเราก็ศึกษาว่า ในที่ดอนนี่เราจะมี การคันคว่ำทดลองในเรื่องไคบัง เป็นต้นว่า เรื่องทางพืช เรื่องทาง ปศุสัตว์ ที่จะไปให้ราษฎรในหมู่บ้านบริวารทั้ง ๕ หมู่บ้าน นะครับ สำหรับในที่ ลุ่มหรือที่พูนี่ เราก็วางแผนการศึกษาเพื่อควบคุมน้ำ จะเป็นแนวทางในการพัฒนา พู ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ ของจังหวัดนครราชสีมา ตามที่ผมได้เรียนมาตั้งแต่ต้นแล้วนะครับ”

พัชรินทร์ “แล้วหลังจากที่ได้ตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองขึ้นแล้วนี่ เป็น ระยะเวลาที่ปี แล้วก็ได้ผลมากน้อยแค่ไหนคะ”

นายสิทธิลาภ “คือจริง ๆ แล้วนะครับ โครงการนี้ยังไม่ครบ ๒ ปีเลยครับ ในปีแรกเป็นปี เริ่มต้น เราก็จัดซื้อที่ดินที่จะตั้งศูนย์ แล้วปีนี้เป็นปีที่สอง เราก็สร้างอย่างที่ดูเหมือน นี่นะครับ มีออฟฟิศ มีบ้านพักเจ้าหน้าที่ มีศูนย์ฝึกอบรม ฝักอาชีพ อยู่ในบริเวณนี้ ซึ่งต่อไปข้างหน้า ผมนึกว่า ในประมาณเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม เมื่อการก่อสร้าง เสร็จแล้วนี่ เราคงลงมือดำเนินการอย่างเต็มที่ คือทุกหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องใน การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาอาชีพต่าง ๆ จะร่วมกันเข้ามาทำงานในศูนย์โครงการ นี้ครับ”

พัชรินทร์ “และในการดำเนินงานโครงการนี้ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างคะ”

นายสิทธิลาภ “ผมเรียนตามตรงว่า ระหว่างนี้เราทำงานคันคว่ำทดลองเป็นส่วนใหญ่ เพราะ ฉะนั้น ปัญหาเกี่ยวกับราษฎรนี้ เรายังพบหรือพบอยู่น้อยมาก แต่ว่าเราเชื่อในฐานะ นักวิชาการนี้ว่า การพัฒนาที่ดินที่พูนี่นะครับ ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย ๆ ที่เราจะมา พัฒนากัน เพราะว่า ข้อแรก เรายังไม่ทราบว่าได้น้ำที่มีพวกดินอินทรีย์อยู่ข้างล่างนี้ นะครับ มันมีความเป็นอยู่เป็นอย่างไร แต่ที่เราศึกษาและสังเกตได้ว่า มันมีปัญหา ก็คือว่า มันเป็นที่ดินที่เป็นกรดอยู่ข้างล่าง ส่วนที่เป็นกรดนี้ถ้าเผื่อว่าเราระบายน้ำออก จากพูนี่ขึ้นมา เมื่ออากาศลงไปพบส่วนที่เป็นกรดนี้ นะครับ ก็จะทำปฏิกิริยากันกับ อ็อกซิเจน แล้วจะเกิดกรดขึ้นมา จะเกิดทำให้ที่ดินเป็นที่ดินเปรี้ยว เมื่อเป็นที่ดินเปรี้ยว แล้วนี่ มันจะมีการลงทุนที่จะพัฒนานี้ จะต้องใช้งบประมาณสูงมากครับ ทางกรม พัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการสำรวจดิน ทราบว่ามีดินหลายชุดที่สามารถปลูกต้นยาง ได้ และก็ได้ผลดีด้วยนะครับ และก็ต้นยางนี้เป็นพืชที่สามารถขึ้นได้ดีในพื้นที่ที่ไม่ เป็นที่ลุ่ม เป็นที่ดอนนี่ ปลูกต้นยางได้ดี ความจริงแล้ว ยางนี้เป็นส่วนหนึ่ง แต่ว่า

เรายังคิดต่อไปข้างหน้าว่า พริกไทยก็ตาม หรือสวนผลไม้ต่าง ๆ ก็ตาม ในพื้นที่ค่อน
นี้ น่าจะปลูกได้ดี ถ้าคุณสังเกตดี ๆ คุณจะเห็นว่า ปลูกมะพร้าวกันมาก มะพร้าว
ก่อนข้างจะได้ผลตก เพราะฉะนั้น นอกจากยาง ยังมีมะพร้าว หรือผลไม้ต่าง ๆ ที่
เราสามารถจะเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎร ยังมีช่องทางที่สามารถที่จะทำได้อีกเยอะครับ”

เพลงบรรเลง

บรรยาย

การดำเนินงานของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองในระยะ ๒ ปีแรก
นั้น มีพื้นที่รับผิดชอบรวม ๘ หมู่บ้าน คือ บ้านพิกุลทอง บ้านโคกสยา บ้านเขาคันหยง
บ้านคีรี บ้านเปล บ้านยาบี บ้านใหม่ และบ้านสะปอม เนื้อที่ทั้งหมด ๒๖,๕๕๖ ไร่
และในปีนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง
พิจารณาการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยจัดให้โครงการสวนยาง
เขาคันหยง เป็นศูนย์ฯ สาขาที่ ๑ บ้านบีเนมุดอ เป็นศูนย์ฯ สาขาที่ ๒ และหมู่บ้าน
ปศุสัตว์เกษตรมูโนะ เป็นศูนย์ฯ สาขาที่ ๓ นอกจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
รับสั่งให้รับหมู่บ้านบางมะนาว เนื้อที่ ๑,๕๖๒ ไร่ เข้าเป็นหมู่บ้านบริวาร ของศูนย์
ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองด้วย ดังนั้น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จึง
มีหมู่บ้านบริวาร ๕ หมู่บ้าน และศูนย์ฯ สาขา ๓ ศูนย์ รวมเนื้อที่ทั้งหมด ๓๐,๕๑๘
ไร่ สำหรับหมู่บ้านบางมะนาว ซึ่งได้เข้ามาเป็นหมู่บ้านบริวารของศูนย์ฯ ในปีนี้นั้น
พ.ท.ชอบ มงคลรัตน์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสได้เล่าถึงความเป็นมาและ
สภาพความเป็นอยู่ของราษฎร ว่า

พ.ท.ชอบ

“คืออย่างนั้นครับ ท่านเสด็จเยี่ยมที่หมู่บ้านบางมะนาวนี้บ่อยครั้งครับ ส่วน
มากแล้วท่านจะเสด็จฯ ตอนเช้า แล้วมาเยี่ยมโดยไม่มีใครได้เตรียมเนื้อเตรียมตัว
ต้อนรับไว้ก่อน พุดง่าย ๆ ว่า มาเยี่ยมโดยไม่มีหมายกำหนดการนะครับ แล้วท่าน
ก็เสด็จฯ ไปเยี่ยมชาวบ้าน หรือหมู่บ้านชาวประมงนั้นแทบทุกหลังคาเรือน ก็ได้
ทราบว่ามีหมู่บ้านชาวประมงนี้ มีความเป็นอยู่อย่างยากจน ที่ดินไม่ได้เป็นของตัวเอง
อาศัยอยู่ในสวนมะพร้าวของบุคคลอื่นเขา แล้วท่านก็เห็นว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการ
แรกที่ท่านช่วยเหลือหมู่บ้านบางมะนาวก็คือ โครงการอาหารกลางวันของเด็กนักเรียน
ที่โรงเรียนหมู่บ้านบางมะนาว โดยมอบหมายให้เกษตรจังหวัด ร่วมกับสาธารณสุข
จังหวัด มาให้การช่วยเหลือเด็กนักเรียนเรื่องอาหารกลางวันครับ”

ปราณี

“แต่เดิม สภาพของหมู่บ้านบางมะนาวนี้ เป็นอย่างไรละ”

พ.ท.ชอบ

“สภาพของหมู่บ้านบางมะนาวนี้ เป็นหมู่บ้านประมงร้อยหลังคาเรือน มีอาชีพ
ในการประมงทั้งหมด อาศัยที่ดินเขาอยู่ นะครับ แล้วก็หมู่บ้านที่ยากจนพอสมควร
การสาธารณสุขก็ดี การสุขภาพก็ดี การศึกษาก็ดี อยู่ในสภาพที่ลำบากมาก ท่านมา
เยี่ยมแล้วก็ตรัสกับผู้ติดตาม หรือผมเองที่ติดตามไป บอกว่า มีหนทางไหนบ้าง ที่
จะพัฒนาหมู่บ้านบางมะนาวนี้ให้มีความเป็นอยู่ดีกว่าเดิมขึ้นบ้าง ผมเองก็ได้ทราบทุก

งานทดลองเลี้ยงปลาในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง จังหวัดนราธิวาส

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ท่านว่า เรื่องหมู่บ้านบางมะนาวนี่พัฒนาไปแล้ว เกรงว่าจะเป็นผลเสียแก่ประชาชนที่อยู่ เพราะว่าที่ดินทั้งหมดนี้เป็นของนายทุนทั้งหมด ถ้าเราพัฒนาไป ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดก็คือนายทุน ผลประโยชน์ที่จะได้รับแก่ชาวบ้านชาวประมงจริง ๆ นั้น มันมีน้อย ยิ่งพัฒนาเจริญไปเท่าไร ชาวประมงก็โดนบีบโดนบังคับ ดีไม่ดีโดนไล่ออกจากที่มากเท่านั้น ผมก็ได้กราบทูลไปโดยข้อเท็จจริงเท่านี้ ท่านก็บอกว่า ถึงอย่างไรอย่างไร ก็ต้องช่วยเหลือเขานะ ช่วยเหลือเขาให้มีสภาพดีกว่าที่เป็นอยู่เนี่ย แล้วก็หลังจากท่านเสด็จฯ กลับแล้ว ผมก็ประชุมบรรดานายทุนทั้งหลายที่อยู่ที่นี่ ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ทราบ แล้วก็ขอร้องเขาว่า แบ่งที่ดินให้ชาวบ้านบ้างได้ไหม ขายในราคาถูก ๆ ก็ได้รับความร่วมมือจากนายทุนเป็นอย่างดีครับ เขาสามารถแบ่งที่ดินให้ชาวบ้านแต่ไม่มากนัก คนละประมาณ ๕๐ ถึง ๕๐ ตารางวา ต่อครอบครัว ขายให้ในราคาถูกมาก ที่นี่ ทางจังหวัดก็เริ่มเข้าไปปรับปรุง ทำถนนให้ ทำไฟฟ้าให้ อะไรให้ คล้าย ๆ เป็นหมู่บ้านจัดสรร แต่ว่าราษฎรต้องย้ายจากบ้านที่กระจัดกระจายอยู่ในหมู่บ้านเข้ามาอยู่ในที่จัดสรรแห่งเดียวกันเดี๋ยวนี เราดำเนินการไปเกือบเรียบร้อย คาดว่าประมาณปลายเดือนเมษายนนี้ ๕๔ หลังคาเรือน คงจะเข้ามาอยู่ในที่จัดสรรของเราหมดครับ”

บรรยาย นอกจากผู้รับผิดชอบจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้ว ผู้จัดรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ยังได้พบและพูดคุยกับผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านบางมะนาว นายเจอะเว ปอชา ถึงสภาพของหมู่บ้านก่อนที่จะได้รับการพัฒนา ตลอดจนความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านหลังจากที่ได้เข้าเป็นหมู่บ้านบริวารของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองแล้ว

ผู้ใหญ่บ้าน “พื้นที่ในบริเวณนี้ครับ แล้วก็เพิ่มเติมจะทำการพัฒนาในปีนี้นะครับ”

พัชรินทร์ “ก่อนหน้านั้นเป็นอย่างไรคะ”

ผู้ใหญ่บ้าน “ก่อนหน้านั้นก็ไม่ได้ทำการพัฒนาเพราะที่ดินนี้เป็นที่ดินของคนอื่นจะทำการพัฒนาไม่ได้ครับ”

พัชรินทร์ “แล้วการทำมาหากินของลูกบ้านเป็นอย่างไรคะ”

ผู้ใหญ่บ้าน “การทำมาหากินของลูกบ้าน ส่วนมากอาชีพหลักชาวประมงอย่างเดียวคะ”

พัชรินทร์ “เมื่อสมเด็จพระเทพฯ รับสั่งให้เป็นหมู่บ้านบริวารของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองแล้ว ได้ดำเนินการไปอย่างไรบ้างคะ”

ผู้ใหญ่บ้าน “ก็ ปีนี้ก็หมู่บ้านก็เป็นหมู่บ้านบริวารอยู่แล้ว แล้วสมเด็จพระเทพฯ ก็ว่าต้องให้เจริญขึ้นไปอีก และก็ต้องเปลี่ยนแปลง อย่าให้เป็นเหมือนเดิมครับ”

พัชรินทร์ “เมื่อก่อนนั้นมีสภาพเป็นอย่างไรคะ ที่ว่าเหมือนเดิม”

ผู้ใหญ่บ้าน “เมื่อก่อนนี้ สภาพคนอยู่ในนี้ ก็ไม่ค่อยสบายนะครับ และก็ปีนี้คนในนี้ก็โชคดีนะครับ เพราะรัฐบาลช่วย เฉพาะคน ชาวบ้านในนี้นะครับ”

- พัชรินทร์** “มีบ้านเรือนในหมู่บ้านนี้ ประมาณกิโลหลังคาเรือนคะ”
- ผู้ใหญ่นบ้าน** “ในหมู่บ้านนี้ เฉพาะที่เห็น บ้านมี ๒๑๐ หลังคาเรือนครับ”
- พัชรินทร์** “แล้วหลังจากที่ทำการพัฒนานี้ มีความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างไรบ้างคะ”
- ผู้ใหญ่นบ้าน** “หลังจากนี้ละก็ ทำพัฒนาในหมู่บ้านนี้ดีขึ้นป เพราะเข้ามาสอนเย็บเสื้อผ้า และก็ทำเป็นกลุ่ม แล้วก็ทำเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง แล้วก็จะมีอาชีพให้ชาวบ้านใน นั้นะ อยู่ดีกินดี ผมก็กำลังปรึกษากับท่านรองผู้ว่า ว่าจะทำอย่างไรให้ชาวบ้านในนี้ ได้อยู่ดีกินดี อันนี้ก็คืออย่างนี้ละครับ ชาวบ้านก็ได้มีที่ดินตนเอง หรือได้มีอาชีพ รายได้ เพิ่มอีก และหมู่บ้านก็ได้เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นไปอีก ดีกว่าเดิม และเมื่อเดิมนบ้านก็อยู่ สะปะสะปะ ละ แล้วก็ทำการพัฒนาอะไรก็ไม่ได้ เดี่ยวบ้านก็เป็นแถว ก็เป็นระเบียบ อยู่แล้ว และผมเองก็...สนุกครับ

เพลงบรรเลง

บรรยาย

จากปี ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน (๒๕๒๗) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ได้ ดำเนินการไปได้ผลก้าวหน้าเป็นอย่างมาก จากพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งเป็นที่พรุ ซึ่งใช้ประโยชน์ อะไรไม่ได้ผล มาเป็นพื้นที่เขียวขจี ด้วยแปลงสาธิตไม้ผลและไม้ดอก ทุ่งหญ้าเลี้ยง สัตว์ ตลอดจนเป็นศูนย์ฝึกอบรมทางด้านการเกษตร และฝึกอาชีพให้กับราษฎรใน พื้นที่ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับดินพรุ ไม่แต่เฉพาะภาคใต้เท่านั้น แต่จะส่งผลประโยชน์ อันมหาศาลกับพื้นที่ที่มีปัญหาเช่นเดียวกันทั่วประเทศ ทั้งนี้ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยในพสกนิกรของพระองค์ ซึ่งเมื่อ พระองค์พระราชทานพระราชดำริแล้ว ก็มีได้ทอดทิ้งยังคงให้ความสนพระทัยใน การติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ โดยจะเสด็จเยี่ยมโครงการต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานของโครงการ เหล่านั้น อันเป็นพระราชภารกิจประจำอย่างหนึ่งของพระองค์

“ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่ง
และคลองจำไทร ตามพระราชดำริ”
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พ.อ.วิระ วัฒนสุข ผู้ร่วมรายการ
ปราณี ลิมปวนิชพันธ์ ผู้จัดรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า...สู่ดิน”

บรรยาย

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทร ตามพระราชดำริ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองหอยโข่ง และตำบลทุ่งถา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๕,๕๐๐ ไร่ พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นที่ราบ มีป่าปกคลุม สลับกับสวนยางพารา เป็นป่าเบญจพรรณและป่าแดงสลับกัน สำหรับสภาพบนเทือกเขาเป็นป่าดงดิบ คุณภาพของดินในบริเวณพื้นที่ของโครงการเป็นปัญหาอย่างมากในด้านการเพาะปลูก นอกจากนี้ ในหน้าน้ำจะเกิดสภาพน้ำท่วมหลายแห่ง และในหน้าแล้งก็จะเกิดภาวะฝนแล้งมาก ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ พื้นที่ของโครงการติดต่อกับชายแดนประเทศมาเลเซีย และเป็นเขตที่มีการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้าย รวมทั้งเป็นที่ตั้งของศูนย์ผู้กระทำผิดกฎหมาย มีการลักลอบค้าขายของเถื่อนหนีภาษี ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยมั่นคงแก่ราษฎรในพื้นที่นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความห่วงใยราษฎรในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อปลายเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๔ จึงได้มีพระราชดำริให้พัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรขึ้น สำหรับเป้าหมายหลักของโครงการนี้ก็มีอยู่ ๓ ประการ ประการแรก คือ การนำแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ของโครงการ ซึ่งมีจำนวนพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ ๑๕,๕๐๐ ไร่ ประการที่สอง คือ การจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการ เพื่อใช้เป็นแม่บทในการที่จะพัฒนาดินและน้ำ สภาพธรรมชาติที่เป็นอยู่ จะมีประโยชน์สูงสุดในการปรับปรุงเรื่องการปลูกพืชเศรษฐกิจ และการเลี้ยงสัตว์ให้กับพื้นที่ โดยได้รับการแนะนำจากหน่วยงานสำคัญ ๆ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง และกรมชลประทาน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรสามารถมีรายได้สูงขึ้นจากการดำเนินงานด้านการเกษตรและด้านปศุสัตว์ ในโอกาสต่อไป และเป้าหมายสุดท้ายก็คือ โครงการจัดตั้งหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ๑๐๐ ครอบครัว โดยการนำราษฎรที่มีปัญหาในการบุกเบิกที่ดินของกองทัพกบในพื้นที่ยุทธศาสตร์ ร.๕ พัน ๔ ที่คลองหอยโข่ง มาเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี เข้ามาเป็นสมาชิก ๓๕ ครอบครัว และสมทบด้วยราษฎรที่ยากจนในหมู่บ้านบริวารอีกจำนวน ๖๑

ครอบครัว รวมเป็น ๑๐๐ ครอบครัว ซึ่งเหล่านี้ก็เป็นเป้าหมายหลักเริ่มต้นของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริ

เพลง สายฝน

บรรยาย โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่กลางปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ และจะสิ้นสุดในปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ นี้ ซึ่งการดำเนินงานของหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบในโครงการฯ จะมีความคืบหน้าและเป้าหมายที่กำหนดไว้จะสำเร็จหรือไม่อย่างไรนั้น ในโอกาสที่เจ้าหน้าที่รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้เดินทางร่วมไปกับคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ ๔ ในจังหวัดภาคใต้ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๗ เราได้พบและพูดคุยกับหัวหน้าคณะทำงานของโครงการฯ พันเอกวีระ วรรณสุข ซึ่งได้เล่าถึงความคืบหน้าและผลการดำเนินงานในโครงการว่า

พ.อ.วีระ “สำหรับผลการดำเนินงานของโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ นับว่ามีความคืบหน้าเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง คือ ในโครงการที่หนึ่ง โครงการจัดหาแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่นั้น ดำเนินการโดยกรมชลประทาน ตามเป้าหมายเดิมก็จะดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำ ๓ อ่าง มีความจุเก็บน้ำได้ ๑๐,๕๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ตอนนี้อยู่กำลังดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำที่ ๑ คือ อ่างคลองจำไทร แต่ก่อนหน้านั้นนั้นในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินมาเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ กรมชลประทานได้ดำเนินการสร้างฝายปรับระดับน้ำสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ๑ ฝาย เพื่อควบคุมการปล่อยน้ำเข้าสู่ลำรางน้ำ และได้สร้างคลองส่งน้ำสายหลักคาดด้วยคอนกรีตตลอดสาย ระยะทาง ๕ กิโลเมตร คลองข่อยกำลังดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งจะสร้างคลองข่อยยาวทั้งสิ้น ๒๒ กิโลเมตร เข้าสู่พื้นที่พืชไร่ อันนี้ก็กำลังทำการก่อสร้างคลองข่อยเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเป็นเนื้อที่ทำกินให้กับราษฎร ซึ่งเราได้จัดแบ่งไว้คนละ ๑๔ ไร่ ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายนศกนี้ (๒๕๒๗) นี้เป็นความคืบหน้าของโครงการที่หนึ่ง สำหรับโครงการที่สอง คือ โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการ หน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการพัฒนา ด้านการเกษตรและด้านปศุสัตว์ รวมทั้งด้านการพัฒนาดินและน้ำมัน ก็ได้จัดตั้งไปเป็นที่เรียบร้อย เป็นแม่แบบให้กับราษฎร ซึ่งได้จัดหลักสูตรให้ราษฎรมาศึกษาอบรม เพิ่มพูนความรู้ที่ไม่เคยมี หรือมีอยู่น้อยนิดให้มีความรู้กระจ่างชัดขึ้น และเป็นพี่เลี้ยงในการกำกับดูแลให้ราษฎรไปทำการเกษตรปศุสัตว์ที่บ้านตัวเอง รวมทั้งที่พื้นที่ทำกินในหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ครอบครัวละ ๒๔ ไร่ นั้นกำลังก้าวไปอย่างรวดเร็ว สำหรับศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการก็มีเท่านี้ ส่วนโครงการที่ ๓ ก็คือ โครงการจัดสร้างหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างนั้น เราได้แบ่งแปลงที่ดินอยู่อาศัยครอบครัวละ ๑ ไร่

ใน ๑ ไร่นี้จะมีบ้านพักอาศัยซึ่งสร้างด้วยวัสดุธรรมชาติมากที่สุด ก็คือ ดิน อิฐ ลูกกรัง โดยนำดินลูกกรังมาผสมกับดินซีเมนต์ ทำเป็นอิฐบล็อกเพื่อก่อสร้าง บ้าน ประกอบ ด้วยวัสดุไม้ไผ่ หรือ หญ้าคา นำมาทำเป็นส่วนประกอบของบ้านและพื้นที่ ๑ ไร่ จะแบ่งเป็นพื้นที่ ๓ ส่วนด้วยกัน หน้าบ้านจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นส่วนของสวนครัว อีกส่วนหนึ่งก็เป็นส่วนไม้ดอก มีบอนน้ำ มีคอกเลี้ยงสัตว์ หลังบ้าน ก็เป็นไม้ผลยืนต้น รั้วก็เป็นรั้วที่กินได้ เช่น กระจิน มะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น อันนี้ ก็จะเข้าสู่ระบบของการอยู่อาศัยที่ถูกต้องตามมาตรฐาน สำหรับรายได้สำคัญที่ราษฎร เหล่านี้จะได้ ก็คือ การแบ่งที่ดินทำกินให้ครอบครัวละ ๑๔ ไร่ เพื่อปลูกข้าว ปลูก ยางพารา หรือจะปลูกพืชล้มลุกอื่น ๆ ที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถจะจรจรโลงชีวิต ครอบครัวให้มีรายได้พอที่จะอยู่ไปได้ตลอดไป”

ปราชญ์

“จากการที่พันเอกวีระ หัวหน้าของโครงการได้พูดถึงผลความคืบหน้าของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมมือในโครงการนี้ คิดฉันว่า มีผลความก้าวหน้าไปอย่างมากทีเดียว คิดว่า ท่านหัวหน้าคณะทำงานฯ คงจะเคยไปพบและคุยกับราษฎรในหมู่บ้าน เกษตรกรตัวอย่างของโครงการนี้มาบ้างแล้วนะคะ ขอเรียนถามท่านว่า เกษตรกร หรือราษฎรในหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างเหล่านี้มีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการนี้คะ”

พ.อ.วีระ

“สำหรับสมาชิกเกษตรกรตัวอย่าง ๑๐๐ ครอบครัวนั้น ตามที่ผมเรียนไปแล้ว นั้นว่า จากประชาชนที่มีปัญหาในการบุกกรุกที่ดินทำกินในพื้นที่กองทัพบก ซึ่งเรา มาตั้งหน่วยทหารเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ เสร็จแล้ว เราต้องใช้พื้นที่ในการก่อสร้าง ค่ายทหาร และกิจการทหาร เพราะฉะนั้น เขาต้องออกไปจากพื้นที่ แต่เราได้มีการ จัดหาที่ดินรองรับเอาไว้เพื่อให้เขามีพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินเป็นการชดเชย ซึ่ง เรื่องนี้ ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานโครงการพระราชดำรินในพื้นที่แห่งนี้ ก็นับว่าเป็นพระ- มหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ราษฎรทุกคนมีความดีใจและปลื้มปิติในโครงการนี้เป็น อย่างยิ่ง ผนวกด้วยราษฎรอีก ๖๑ ครอบครัวที่มาร่วมสมทบ จนกระทั่งครบ ๑๐๐ ครอบครัว เราก็คัดเลือกจากราษฎรในหมู่บ้านบริวาร จากตำบลทุ่งลาน และตำบล คลองหอยโข่ง ซึ่งยากจนที่สุดตามลำดับ โดย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการ ได้มีการจับฉลากคัดเลือกผู้ที่ยากจนมาร่วมสมทบด้วย ราษฎรทุกคนต่างก็แจ่มใส และมีความดีใจ มีความกระตือรือร้นที่จะอยู่ด้วย นอกเหนือจาก ๑๐๐ ครอบครัว แล้ว ราษฎรในพื้นที่และราษฎรในที่อื่น ๆ เช่น จากจังหวัดพัทลุงก็ตาม จากจังหวัด สงขลาก็ตาม ก็อยากจะมาร่วมอยู่ด้วย ให้ทางเราช่วยจัดสรรที่ดินแบบนี้ให้อีก ซึ่ง เรื่องนี้ต้องพูดและคิดทำต่อไปในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยที่มีหน้าที่ในการสนับสนุน อันนี้เป็นเรื่องที่ดีและเป็นเรื่องที่น่าประหมัด เราสามารถพลิกพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ใช้ประโยชน์ เพราะว่าพื้นที่ที่เราไปจัดสรรนั้น เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ฤดูแล้งก็แห้งแล้งมาก ใกล้เคียงกับทะเลทราย เพราะว่าป็นลักษณะดินลูกกรัง ดินปนทราย

ต้นไม้ก็เป็นแบบไม้เสม็ด เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมันบ่งชี้ชัดว่า เป็นดินที่ไม่ดี ไม้จำพวกนี้จึงขึ้น ซึ่งไม้พวกนี้มีไม้เศรษฐกิจ เป็นไม้ที่ใส่ทำเป็นไม้พื้นได้อย่างเดียวเท่านั้น จากการทำเราไปพลิกพื้นผืนแผ่นดินนี้และทำให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ก็ทำให้เป็นผลดีต่อประเทศชาติทางตรงอีกทางหนึ่งก็คือ การเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประเทศชาติ

เพลง

สายฝน

บรรยาย

นอกจากการพัฒนาด้านการเกษตรและการปศุสัตว์แล้ว ขณะนี้ราษฎรในพื้นที่ของโครงการฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานโครงการศิลปาชีพพิเศษเข้าสู่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริด้วย ดังที่หัวหน้าคณะทำงานของโครงการฯ ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความเป็นมาและเป้าหมายในการนำโครงการศิลปาชีพพิเศษสนับสนุนในโครงการว่า

พ.อ.วีระ

“ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาที่ตำหนักทักษิณราชินีเวสต์ เมื่อปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ทรงตรวจเยี่ยมงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริที่พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริไว้เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาตรวจเยี่ยมตั้งแต่ช่วงบ่ายจนกระทั่งถึง ๔ ทุ่มเศษ โอกาสนั้นก็มีรับสั่งถามเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยความสนพระราชหฤทัย ทรงพอพระทัยในเรื่องของโครงการเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ได้ทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติมเล็กน้อยเกี่ยวกับโครงการศิลปาชีพพิเศษ คือ การเพิ่มพูนรายได้ให้กับราษฎรที่ยากจนในพื้นที่ นั้นหมายถึงว่าการเพิ่มพูนรายได้ให้กับแม่บ้านเกษตรกรที่ไม่มีงาน หรือที่ว่างงานอยู่บ้านเฉย ๆ ก็เป็นงานอดิเรก และขณะเดียวกัน ก็เป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เขา ทั้งนี้ก็รวมทั้งครอบครัวทหารซึ่งสามปีปฏิบัติกรบตามแนวชายแดน ซึ่งออกปฏิบัติกันตลอด ๒๔ ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ เป้าหมายก็แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ เป้าหมายที่หนึ่งก็คือ ครอบครัวทหาร เป้าหมายที่สองก็คือ ครอบครัวราษฎรที่ยากจนในพื้นที่ ก็ให้มีการจัดส่งวิทยากรมาช่วยสอนฝึกรบมความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดสารไม้ไผ่หลายละเอียด เป็นต้น เรื่องการฝีมือต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเรื่องการทดลองปลูกย่านลิเภาเพื่อนำผลิตผลนั้น ๆ มาทำเป็นผลิตภัณฑ์จากย่านลิเภาในโอกาสต่อไป และเรื่องอื่น ๆ ก็เป็นเรื่องของเครื่องปั้นดินเผา เรากำลังก้าวเข้าไปสู่การทำงานอย่างจริงจัง ซึ่งในโอกาสที่ท่านแม่ทัพภาคที่ ๔ คนใหม่ พลโทวันชัย จิตต์จ้านง และขณะเดียวกัน ท่านก็เป็นประธานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริด้วย ท่านก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการศิลปาชีพพิเศษขึ้น โดยมีภริยาท่านแม่ทัพภาคที่ ๔ คุณสุวิมล

ราษฎรในโครงการหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ร่วมมือกันสร้างรั้ว และบ้านตัวอย่างในเนื้อที่อาศัย ๑ ไร่ ประกอบด้วยบ่อแก๊สชีวภาพ ๑ บ่อ คอกสัตว์และสวนครัว ในโครงการพัฒนากลุ่มน้ำหอยโข่ง และคลองจำไทร หาดใหญ่ สงขลา

อีกมุมหนึ่งของสามแยกบ้านเหนือทางขวามือไปหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ฝ่ายปรับระดับน้ำคลองจำไทรและอ่างเก็บน้ำ ล่างลงมาเป็นถนนดินลูกรังทางหลวงแผ่นดิน บ้านเหนือถึงกองบิน ๕๖ ต่อทางหลวงแผ่นดินสายสนามบินที่ กม. ๖ ระยะทางประมาณ ๑๒ x ๘๐๐ กม.

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

จิตต์จ้านง เป็นประธานโครงการศิลปาชีพพิเศษและคณะกรรมการนายทหารชั้นผู้ใหญ่ เป็นรองประธานและเป็นกรรมการต่าง ๆ รวมทั้งคณะสตรี กลุ่มสตรีนักรฐกิจแห่งประเทศไทย ก็ได้มาร่วมเป็นกรรมการจัดหาวิทยากร กรรมการจัดหาวัสดุ กรรมการสนับสนุน และกรรมการการตลาดด้วย อันนี้ก็เป็นโครงสร้างที่จะมาช่วยงานในเรื่องโครงการศิลปาชีพให้เป็นผล และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ทั้งนี้ทั้งนั้น จะทำให้กลุ่มบุคคล ๒ กลุ่มก็คือ สมาชิกครอบครัวในหน่วยทหารกับประชาชนที่ไร้อาชีพ และแม่บ้านเกษตรกรในพื้นที่ที่มีอาชีพในการช่วยเหลือครอบครัว รวมทั้งจะส่งผลสะท้อนไปถึงเศรษฐกิจในพื้นที่และของประเทศ ในแง่ผลิตภัณฑ์ที่ปราณีละเอียด เพราะงานศิลปาชีพนี้เป็นโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งจะดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ปราณีและละเอียด มีฝีมือ มีคุณภาพ และมาตรฐานจริง ๆ เพราะฉะนั้น ในคณะกรรมการต่าง ๆ เราจึงจัดหน่วยควบคุมคุณภาพ เป็นคณะกรรมการที่ควบคุมเรื่องคุณภาพให้ได้มาตรฐานจริง ๆ อันนี้ถ้าถึงระดับนั้นก็ สามารถนำเป็นสินค้าออกได้ จะเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับประเทศอีกทางหนึ่งด้วย”

เพลง สายฝน

บรรยาย สำหรับแผนการดำเนินงานที่จะสิ้นสุดในปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ นี้ จะได้มีการขยายผลงานของหน่วยงานใดบ้างหรือไม่ และการดำเนินงานนั้นจะมีประโยชน์ต่อราษฎรในพื้นที่โครงการอย่างไรบ้าง พันเอกวีระ วรรณสุข หัวหน้าคณะทำงานของโครงการฯ ได้ชี้แจงว่า

พ.อ.วีระ “สำหรับการขยายผลงานในเวลาต่อไป ก็คือ การนำผลการวิจัยและการทดลองในศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการเข้าสู่ประชาชนโดยตรง เป้าหมายแรกคือ การนำผลการศึกษาวิจัยไปทดลองปฏิบัติในพื้นที่ทำกินของหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ขณะเดียวกัน เราก็จะขยายผลไปยังหมู่บ้านบริวาร โดยคณะกรรมการที่อยู่ในศูนย์พัฒนาโครงการ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว จะเป็นพี่เลี้ยงในการไปกำกับดูแลช่วยเหลือในแง่ต่าง ๆ ให้กับราษฎรในพื้นที่ ให้เขามีการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรและปศุสัตว์ให้ดียิ่งขึ้น และขณะเดียวกัน เราก็มีเป้าหมายในการที่จะเปิดการฝึกสอนอบรมความรู้ทางการเกษตรและการปศุสัตว์ในศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการ ซึ่งเราได้เปิดไปแล้วรุ่นที่หนึ่งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๗ ที่ผ่านมา

ผลของการดำเนินการในเวลาต่อไป ที่จะมีประโยชน์แก่ราษฎรในพื้นที่ที่มีอยู่ด้วยกัน ๒ ประการ คือ ๑ การชลประทาน โดยกรมชลประทานสามารถสร้างลำรางน้ำเข้าสู่พื้นที่ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ให้กับราษฎรก็คือ คลองส่งน้ำมีความยาวทั้งสิ้น ๓๒ กิโลเมตร คาดด้วยคอนกรีตตลอดสาย จะสามารถพลิกพื้นที่ดินที่ลักษณะมีความเป็นกรดสูง และทำให้การพัฒนาเรื่องการเกษตร การปศุสัตว์ของประ

ชาชนในพื้นที่เป็นไปได้อีกต้อง และได้เพิ่มประโยชน์สูงสุดในการลงทุนมากยิ่งขึ้น ประการที่สอง ก็คือ ศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการฯ ซึ่งจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงแก่ราษฎรในแง่ของการปฏิบัติทางการเกษตรอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คณะทำงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ไปช่วยเหลือในการพัฒนา ในการปรับปรุงบำรุงดิน ในการปลูกพืช ในการเลี้ยงสัตว์ซึ่งเราได้จัดการฝึกอบรมให้กับสมาชิกในหมู่บ้านเกษตรกรครัวอย่าง ๑๐๐ ครอบครัวยุคนึง และเป้าหมายต่อไป เราก็จะเชิญชวนราษฎรที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านบริวารมารับการศึกษาฝึกอบรม และทีมงานของเราก็จะไปช่วยกำกับดูแลในพื้นที่ของราษฎรที่อยู่ในหมู่บ้านบริวาร ซึ่งเวลาที่ผ่านมาก็ได้มีผลสืบหน้าไปมาก เช่น กรมประมง ได้ดำเนินการแนะนำราษฎรในหมู่บ้านบริวารในการสร้างบ่อประมงน้ำจืดในพื้นที่หมู่บ้าน และได้นำปลาไปปล่อย บัดนี้ ราษฎรเหล่านั้นสามารถจับปลาที่ปล่อยในบ่อมารับประทานได้แล้ว”

เพลง

สายฝน

บรรยาย

ผลประโยชน์ที่ราษฎรในพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทรตามพระราชดำริได้รับ และกำลังจะได้รับนั้น มาจากพระมหากรุณาธิคุณ และความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนเนื้อที่ ๑๕,๕๐๐ ไร่ ในตำบลคลองหอยโข่งและตำบลทุ่งลาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากพื้นที่แห้งแล้ง มีความล่าช้าในการประกอบอาชีพ ให้สามารถปลูกพืชและทำการเกษตรได้ นอกจากนี้ อีกไม่นานนัก โครงการศิลปาชีพพิเศษของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็จะช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่อีกทางหนึ่ง อันจะเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนในด้านการทำมาหากินของราษฎรด้วย จะเห็นได้ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่ว่าจะในเรื่องใดก็ตาม มักจะช่วยแก้ไขปัญหา และขจัดความเดือดร้อนของราษฎรทั้งสิ้น

เพลง

อันความกรุณาปรานี....

โครงการหลวงปางอุ๋ง

ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายพิสิษฐ์ ศศิผลิน และ
นายวุฒิฉัตร มีพาเพดิน ผู้ร่วมรายการ
สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัดทำรายการ

ไตเติ้ล

“จากฟ้า...สู่ดิน”

บรรยาย

พระราชปณิธานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้เป็นพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อครั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ก็คือ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ด้วยพระราชปณิธานนี้ ก่อให้เกิดพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย ทั้งงานพระราชพิธีนันทนัยประการ ตลอดจนงานด้านการศึกษา การพัฒนาด้านการประมง ชลประทาน และด้านการเกษตร ครอบคลุมทุกด้านทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรนั่นเอง ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรประการใด ๆ ก็ตาม จะทรงหาทางแก้ไข โดยเฉพาะเรื่องการทำกินของราษฎร เพราะทรงตระหนักดีว่าอาชีพหลักของคนไทย คือเกษตรกรรม แต่เกษตรกรรมก็ประสบปัญหาเสมอ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ทำให้ทอดพระเนตรสภาพความเป็นจริงของปัญหา จะทรงหาหนทางในการช่วยเหลือ บางครั้งมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการพัฒนาขึ้น โดยให้ราษฎรกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหา เพื่อให้ท้องถิ่นของตนเองเจริญขึ้น เป็นประโยชน์แก่ทุกคนในท้องถิ่นเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีสายพระเนตรที่กว้างไกล และทรงปรารถนาที่จะให้ราษฎรทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ๆ ก็ตาม มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยยึดอาชีพที่สุจริต จากการศึกษาที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในจังหวัดทางภาคเหนือ ทำให้ทรงทราบถึงปัญหาการปลูกฝิ่นของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามบริเวณเทือกเขาอันสลับซับซ้อนของภาคเหนือ ทรงมีพระราชดำริว่าสิ่งที่จะทำให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่นได้ก็คือ ต้องหาพืชหลักอย่างอื่น ซึ่งต้องเป็นพืชที่จะให้ผลผลิตที่มีราคาใกล้เคียงหรือดีกว่าฝิ่นมาให้ชาวเขาปลูกแทน โครงการหลวงภาคเหนือจึงเกิดขึ้น โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทั้งของรัฐและเอกชนร่วมกันสนองพระราชดำรินี้ โดยจัดเป็นโครงการส่งเสริมการเกษตรที่สูง โครงการหลวงปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการหลวงแห่งหนึ่งที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้สนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากปางอุ๋งนั้น เดิมราษฎรซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าม้งและจีนฮ่อ มีอาชีพ

ในการปลูกฝิ่นเป็นหลัก นายพิสิษฐ์ ศศิผลิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ชี้แจงว่า

นายพิสิษฐ์

“ผมอยากจะเรียนให้ทราบถึงโครงการสำคัญ ๆ ในเรื่องของการส่งเสริมงานเกษตรที่สูง ของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเราได้แบ่งออกเป็น ๔ โครงการใหญ่ ๆ ด้วยกัน โครงการแรกก็คือ โครงการเกษตรตำบลอาสาสมัครชาวไทยภูเขา ซึ่งเราเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นั้นโครงการหนึ่ง ส่วนอีกโครงการหนึ่งเราเรียกว่า โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำแม่แจ่ม แล้วก็โครงการที่ ๓ เป็นโครงการส่งเสริมการเกษตรที่สูง โครงการที่ ๔ เป็นโครงการพัฒนาที่สูง ไทย - เยอรมัน ผมอยากจะขอเรียนว่า อย่างโครงการเกษตรตำบลอาสาสมัครชาวไทยภูเขาที่เราเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ ตอนนีเรามุ่งหวังแต่ว่า เราจะใช้เกษตรกรชาวไทยภูเขาเองนั้นเป็นผู้ที่แนะนำ หรือส่งเสริมชาวไทยภูเขาในเผ่าเดียวกันเอง โดยที่เราจะฝึกให้เกษตรกรชาวไทยภูเขา มีความรู้ ความเข้าใจในด้านเกษตรแผนใหม่ แล้วนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนบ้านข้างเคียง แล้วก็เราอยากให้เราให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแบบเน้นหนัก ในท้องที่ของตนให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพราะอย่างน้อยที่สุด เขาเองก็ใช้ภาษาซึ่งรู้และเข้าใจกันได้ แล้วก็อยากให้เกษตรกรตำบลอาสาสมัครชาวไทยภูเขาได้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเผยแพร่ความรู้และข่าวสาร และส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ไปสู่เกษตรกรในแถบข้างเคียง ในปัจจุบันโครงการนี้เราได้ดำเนินการอยู่ ๑๒ จังหวัดภาคเหนือ แล้วก็ทางภาคตะวันตกก็มีที่จังหวัดกาญจนบุรีอีก ๑ จังหวัด รวมเป็น ๑๓ จังหวัดด้วยกัน มีอัตรากำลังเกษตรกรตำบลอาสาสมัคร ซึ่งเป็นชาวไทยภูเขานี้รวมทั้งสิ้น ๒๕๐ คน โครงการหนึ่ง ส่วนโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่มนั้นเป็นโครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในบริเวณลุ่มน้ำแม่แจ่ม ซึ่งเป็นต้นน้ำครอบคลุมพื้นที่ ๓,๑๕๑ ตารางกิโลเมตร มีประชากรถึง ๓๒,๕๗๐ กว่าคน แล้วแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๒ ระยะ ในเวลา ๗ ปี ระยะที่ ๑ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๒๖ ระยะที่ ๒ ดำเนิน ๒๕๒๗ - ๒๕๓๐ วัตถุประสงค์เพื่อที่จะยกระดับฐานะและรายได้ของประชากร โดยมุ่งการเพิ่มผลผลิตรายได้ทางการเกษตร มีการจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจในชุมชนอย่างเช่น การชลประทาน การสินเชื่อ ทดลอง-ค้นคว้า ให้มีการส่งเสริมการเกษตร ให้มีศูนย์และฝึกลอบรมเพื่อให้มีการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ กำหนดว่า ๑ ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลือของทางยูเนสโก ๑๐ ล้านเหรียญเยอรมัน และเป็นเงินรัฐบาลไทยสมทบอีก ๑๑ ล้านเหรียญสหรัฐ ผมจะเรียนว่าโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่ม ก็ไม่ได้หมายถึงว่าเป็นชาวไทยภูเขาทั้งหมดนะครับ ถึงแม้ว่าเป็นชาวเขา ซึ่งอยู่ในเขตลุ่มน้ำแม่แจ่มนี้ก็ยังมีจำนวนอยู่ด้วยกันหลายหมู่บ้านด้วยกัน สำหรับโครงการส่งเสริมการเกษตรที่สูง เราได้ดำเนินการในพื้นที่ ๓ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ วัตถุประสงค์ก็มุ่งที่จะปลูกพืชทดแทนและพัฒนาเศรษฐกิจของชาวไทยภูเขา เราก็มีทางบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ที่ติดยาเสพติด ศึกษาและเผยแพร่เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด อนุรักษ์สภาวะแวดล้อม เพื่อความมั่นคงของประเทศ โครงการก็ได้รับการร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนจากโครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือ โดยจัดดำเนินการในรูปแบบศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง มีอยู่ ๑๔ ศูนย์ด้วยกัน ใน ๓ จังหวัดที่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๑ ศูนย์ จังหวัดเชียงราย ๒ ศูนย์ ที่ลำปาง ๑ ศูนย์ ส่วนโครงการนี้ เราเรียกว่า โครงการพัฒนาที่สูง ไทย - เยอรมัน โครงการพัฒนาชนบทในที่สูงในรูปแบบผสมผสาน นโยบายหลักมีการวางไว้ว่าจะต้องให้เกษตรกรชาวไทยภูเขาได้เข้ามามีส่วนในทางพัฒนามากที่สุดในประเด็นที่ ๒ จะใช้การพัฒนาในรูปแบบผสมผสาน ต่อมาให้ประชากรชาวไทยภูเขาได้มีความสามารถเรียนรู้รูปแบบการพัฒนา และนำไปประยุกต์ให้มากที่สุดๆ ส่วนประการสุดท้ายดำเนินการโดยใช้ระบบขบวนการแผนปฏิบัติ และแก้ไขปัญหารวมทั้งการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการก็มีขั้นตอนทางรัฐบาลเยอรมันก็ประสงค์จะช่วยเหลือ และร่วมมือพัฒนาการเป็นอยู่แต่เกษตรกรผู้ยากจนในประเทศโดยเฉพาะหาที่ทำมาหากินในที่สูงๆ ซึ่งมักจะเป็นชาวเขา และเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยมีส่วนราชการเข้าไปใกล้ชนิดนี้ อย่างนี้เป็นต้น ระยะเวลาโครงการ ไทย - เยอรมัน มีอยู่ ๕ ปี เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ต่อ ๒๕๒๗ โดยช่วง ๘ เดือนแรก จะทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปเพื่อสำรวจ ความต้องการในรูปแบบการพัฒนา แล้วจัดทำเป็นแบบปฏิบัติการ อันที่ ๓ พื้นที่ดำเนินการใน ๓ จังหวัดภาคเหนือ เริ่มดำเนินการทดลองปฏิบัติที่เขตลุ่มน้ำแม่สวय ตำบลโบวี อำเภอแม่สวย จังหวัดเชียงราย ก่อน ต่อไปจะดำเนินการในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และต่อมาในเขตพื้นที่เชียงดาว ในเขตเชียงใหม่ สำหรับที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงปางอู้ ของ โครงการหลวงจัดอยู่ในโครงการเกษตรที่สูง อันดับ ๓ ที่ผมเรียนเมื่อกี้ซึ่งเรามีสถานที่ดำเนินงานอยู่ที่บ้านปางอู้ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์แห่งนี้หรือพื้นที่แห่งนี้ที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลถึง ๑,๒๐๐ กว่าเมตร สูงมากเหมือนกัน ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ ๑๒๕ กิโลเมตร ที่บ้านปางอู้มีประชากรเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง มีหมู่บ้านบริเวณที่อยู่ใกล้เคียง ประมาณ ๑ หมู่บ้าน ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง คราวนี้ในการดำเนินงานหรือวัตถุประสงค์ที่เราตั้งเอาไว้ใหม่ ก็คือเราจะส่งเสริมพวกชาวไทยเหล่านี้ ให้เขาได้รู้จักการปลูกพืชตามวิธีการเกษตรแบบใหม่ ให้เพียงพอต่อการบริโภคในท้องถิ่นหรือพอเพียงในบ้านเขา อันที่ ๒ ก็ส่งเสริมปลูกพืชชนิดใหม่ที่ทำรายได้ดี สามารถที่จะปลูกทดแทนในการปลูกฝิ่นได้ และจะเป็นการหยุดยั้งทำลายป่าเลื้อนลวย อันดับที่ ๓ วัตถุประสงค์ ก็อยากจะพัฒนาหมู่บ้านนั้นให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่นั้นให้ดีขึ้น”

นายพิสิษฐ์

“พระองค์ทรงไม่ยอมให้พวกเขานั้นมีการเคลื่อนย้ายทำลายป่าต่อไป เพราะว่าพระองค์เองก็รับสั่งว่า อาชีพของเขา ความเป็นอยู่ของเขา เขาจะต้องพร้อมที่เขาจะมีอยู่ได้ เขาจึงจะไม่ควรย้ายที่ทำกินหรือเปลี่ยนพื้นที่ไปอยู่ที่อื่น แต่ถ้าพูดถึงผลงานที่ดำเนินการไปแล้วที่โครงการบ้านปางอู้ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ถ้าจะพูดกันในเรื่องการยอมรับของชาวบ้าน ผมอยากจะขอเรียนว่าในเริ่มแรกทีเดียวนั้น กลุ่มเด็กเป็นกลุ่มที่ยอมรับได้รวดเร็วมาก โดยที่เรามีการตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรขึ้น มีการสอนให้เด็กปลูกพืชผักสวนครัว สอนให้เด็กเลี้ยงสัตว์ ปรากฏว่าเด็กเขาเหล่านี้สามารถที่จะเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไก่ หมู และสามารถนำไก่ หมู เอาไปขายให้พ่อ – แม่มีสตางค์เอามาใช้กันในระหว่างหมู่เด็ก กลุ่มที่ ๒ พวกแม่บ้าน เมื่อแต่ก่อนแม่บ้านไม่ยอมรับอะไรกันทั้งสิ้น ปรากฏว่า ขณะนี้แม่บ้านยอมรับที่จะมาร่วมชุมนุม มาร่วมอบรม มาฟังเจ้าหน้าที่บรรยายและปฏิบัติอย่างเช่น การจัดบ้านเรือนให้สะอาด หรือว่าที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่น่าอาศัยยิ่งขึ้น รู้จักปลูกผัก เล็ก ๆ น้อย ๆ ไร่รอบบ้าน เอาไว้กิน รู้จักดองผัก พูด่าง ๆ คือการถนอมอาหารเอาไว้ และเลี้ยงสัตว์ไว้รอบ ๆ บ้าน กลุ่มแม่บ้านเป็นกลุ่มที่ ๒ ที่ยอมรับ ก็ยังเหลือกลุ่มพ่อบ้านเท่านั้น ก็พวกผู้ชาย ขณะนี้จะเรียกว่า ยอมรับก็ได้คือไม่กีดกันขัดขวางในการที่จะให้ลูกบ้านหรือแม่บ้าน เข้ามาร่วมโครงการ ก็เพียงแต่ขี้มึน ๆ หรือขบใจ ผมคิดว่าในกลุ่มที่ ๓ ที่เขายอมรับขนาดนี้แล้ว โอกาสที่เราจะทำต่อไปข้างหน้าในเรื่องที่จะให้เขาเหล่านี้ยอมรับก็คงไม่ยากนัก”

บรรยาย

ปางอู้ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๒๐๐ เมตร การคมนาคมไม่สะดวก ในฤดูหนาวอากาศจะหนาวเย็นจนพื้นเป็นเกล็ดน้ำแข็ง หน้าฝนฝนตกชุก เป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าม้ง และจีนฮ่อ ซึ่งขาดการศึกษา และยึดอาชีพการปลูกฝิ่นมานานถึง ๒๓ ปี ได้เริ่มหันมาปลูกพืชอื่นทดแทนฝิ่น ได้รับความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ในการดำรงชีพ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีแนวดำเนินการอย่างไร ตามพระราชดำรินั้น ก็ขอพาท่านผู้ฟังไปพบกับ นายวุฒิจิตร มีพาเพลิน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการนี้ ณ ที่ทำการ โครงการหลวงปางอู้ง

วุฒิจิตร

“ผมแบ่งการทำงานออกเป็น ๖ โครงการ คือ โครงการข้าว เราทำข้าวไร่ตามงบประมาณของกรม ๒๐ ไร่ เราพยายามชักจูงให้การปลูกเป็นแถวเป็นแนว ปีนี้เราก็จึงได้ ๑ ราย ก็ได้ผลผลิตที่ได้สูงพอสมควร ๖๐ ถังต่อไร่ แล้วเมล็ดไม่ลีบ และเจ้าของไร่พอใจมาก ในขณะที่เดียวกับที่คนที่ปลูกลักษณะไม่เป็นแถวเป็นแนวและตามมีตามเกิด ผลผลิตจะอยู่แค่ ๓๘ ถังต่อไร่ เมล็ดข้าวลีบด้วย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชเราช่วยเหลือในเรื่องยา อันนี้เป็นงบประมาณของโครงการหลวง ซึ่งผมส่งเสริมเขาไป

โครงการที่ ๒ เป็นโครงการไม้ผล จากงบประมาณของกรมที่เราได้ในปี ๒๗ ไม้ผลเมืองหนาว ๑,๐๘๕ กิ่ง แล้วในขณะที่ผมเข้ามา เราสร้างเนอร์เซอรีใหม่

แปลงขยายพันธุ์เกล็ดดีโอดัส ที่ปางจู้ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

เมื่อสร้างเนอร์เซอรีใหม่นี้ เรายังได้ไม้ผลไม่ครบ ก็ได้ทำการขยายพันธุ์เอง เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ของเราออกไปตัดต่อกิ่งข้างนอก ก็เป็นว่าน่าจะทำได้ก็เลยนำมาทำไปประมาณ ๓,๖๐๐ กิ่ง สาลีกับแอปเปิ้ลที่ขึ้นเหลือประมาณ ๑,๐๐๐ กิ่ง คือตายไปบ้าง จากการสังเกตของเจ้าหน้าที่ไม้ผลบอกว่า กิ่งสาลีเป็นกิ่งพันธุ์ป่า ตัดดีกว่ากิ่งสาลีที่เป็นพันธุ์เมืองนอก แต่ติดทั้ง ๒ พันธุ์ แต่โอกาสที่พันธุ์ป่าจะติดมีมากกว่า นอกจากสาลีและแอปเปิ้ลแล้วก็มีท้อ ไปตกแต่งกิ่ง และฉีดยาป้องกันโรค ๒๐ ไร่ ๑๕ ราย สาลี ๕ ราย บัวย ๒ ไร่ต่อ ๑ ราย ลิ้นจี่ ๑๕ ไร่ ๔ ราย แอปเปิ้ล ๗ ไร่ ๔ ราย

โครงการที่ ๓ โครงการพืชไร่ เป็นโครงการติดตามปลูกและป้องกันกำจัดโรคแมลง โดยใช้งบประมาณของกรม สำหรับถั่วแดง ๑๐ ไร่ ๑๐ รายนี้ ผลผลิตออกมาก็ขอร้องให้ฝ่ายการตลาดของโครงการหลวงมาซื้อ เพราะพ่อค้าคนกลางเข้ามาซื้อในราคากิโลกรัมละ ๓ บาท แล้วต่อมาเป็นกิโลกรัมละ ๓.๖๐ บาท ส่วนโครงการหลวงให้ราคาสูงกว่าเป็นการดึงราคาขึ้นไป ซึ่งซื้อกิโลกรัมละ ๔.๕๐ บาท แต่เป็นการซื้อครั้งสุดท้าย ซึ่งเป็นที่น่าเสียดาย เพราะหากโครงการฯ สามารถซื้อได้อีก ชาวบ้านก็มีรายได้มากขึ้น สำหรับถั่วเหลืองผมพึ่งทดลองปลูกเดือนนี้เอง ขอยืมพันธุ์มาจากเกษตรอำเภอศรีสำโรง คือชาวม้งจะไม่มีมีการปลูกพืชหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ปล่อยให้ว่างเปล่า ปีนี้เป็นปีแรกที่ชาวม้งยอมทำ มีพื้นที่ทำทั้งหมด ๘ ไร่ และในพื้นที่ ๘ ไร่นี้ ถ้าให้ผลขึ้นมาแล้วมีโอกาสเป็นไปได้อย่างมากที่เขาจะทำหลังเก็บเกี่ยวปีหน้า ซึ่งการที่เขาทำมาหลังเก็บเกี่ยว จะทำให้เขาไม่มีเวลาไปทำเรื่องฝิ่น เพราะช่วงนี้เป็นช่วงที่กำลังกรีดยางฝิ่น

โครงการที่ ๔ เป็นโครงการพืชผัก ตอนแรกเน้นด้านพืชผักสวนครัวมาก โดยยังไม่ได้คิดปลูกเพื่อการค้า เพราะเส้นทางคมนาคมแย่มาก จึงมองไม่เห็นว่าจะทำการค้าเรื่องปลูกผักได้เลย ต่อมาชาวม้งมาขอเมล็ดกะหล่ำปลีไปปลูกเราก็แบ่งให้แล้วก็เพาะกล้าแจกด้วย แล้วเขาก็ซื้อเองมาปลูกด้วย ปรากฏว่าพ่อค้ามารับซื้อ จึงได้กลายเป็นการปลูกเพื่อการค้า ต่อมาโครงการหลวงเขามารับซื้อแครอทอีก ขนาดหัวเท่านิ้วมือที่เรียกว่า เบบี้แครอท ซื้อในราคา ๖ บาท ซึ่งใกล้เคียงกับท้องตลาด จึงส่งผลให้เกิดการปลูกผักเป็นการค้าเป็นปีแรก ผมให้ปลูกแครอทกับกะหล่ำปลี เพราะได้ศึกษาตลาดดูแล้ว โดยปรึกษากับฝ่ายตลาดของโครงการหลวง ทราบว่าแครอทถ้าปลูกเดือนมกราคม และไปถอนเดือนเมษายน ราคาท้องตลาดจะ ๒๐ กว่าบาทขึ้นไป เขารับซื้อ ๑๐ กว่าบาทขึ้นไป ซึ่งก็นับว่าดีแล้ว

โครงการที่ ๕ เป็นโครงการไม้ดอกที่เน้นเรื่องแกลดิโอลัสเรื่องเดียว โดยโครงการหลวงเคยนำหัวเข้ามาในครั้งแรก และหลงเหลืออยู่ตอนผมเข้ามาทำงานไม่นานนัก มีชาวจีนฮ่อเขาปลูกดอกแกลดิโอลัสมากพอสมควร ตัดช่อดอกส่งตลาดเป็นเกรด บี ราคา ๔ บาท ในตอนแรกโครงการหลวงไม่แน่ใจว่าปางอู่จี้ จีนฮ่อจะส่งดอกแกลดิโอลัสได้ เพราะขี้มาก แต่ผมก็ลองดูปรากฏว่าได้ช่อละ ๔ บาท ปีนี้เลขขอ

ตัดหัวที่หลงเหลือเอาไว้ในหมู่บ้านไม่ขาย เพื่อไว้ทำในฤดูฝน เพราะตอนฤดูฝนตามพื้นราบไม่สามารถปลูกได้

โครงการที่ ๖ เป็นโครงการฝึกอบรม เป็นโครงการที่จำเป็นเพราะจากประสบการณ์ที่ตนเองเคยอยู่ที่โครงการหลวงแม่แจ่ม ทำให้ทราบว่าการทำงานส่งเสริมอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจให้ชาวม้งได้เพียงพอ หมายถึงโครงการนี้จะมีทั้งภาคทฤษฎี ให้ความรู้ในห้องเรียนและนำไปสาธิตในแปลง ทุกโครงการจะมีการฝึกอบรมเป็นพื้นฐาน และเป็นประจำทุกเดือนโดยอบรมเดือนละ ๔ ครั้ง เกี่ยวกับเรื่องวิชาการ สันทนาการ การกีฬา กลุ่มแม่บ้านมีอยู่ ๑๕ คน รวมทั้งชาวม้ง จีนฮ่อ คนเมือง เพื่อให้คนเข้ากันได้ ไม่แบ่งกัน กลุ่มเกษตร ๓๐ คน กลุ่มสหกรณ์การเกษตรปางอุ๋ง ตามโครงการพระราชดำริเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งผมทราบจากท่านเกษตรจังหวัดว่า พื้นที่ ๖ ไร่ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องพระราชประสงค์ให้ทำไร่รูปสหกรณ์ คือเอาชาวบ้านมาทำในพื้นที่นี้ ซึ่งผมก็เริ่มมาตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน และมาถึงตอนนี้เราได้รับกลุ่มยุวเกษตรกรที่ขยันมีผลงานดีเด่น กลุ่มแม่บ้านที่ตั้งใจจริง กลุ่มเกษตรกรถึงชาวม้ง จีนฮ่อ รวมได้ทั้งหมด ๑๔ คน โดยเริ่มว่าจะให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์และเมื่อขายผลผลิตได้แล้ว ขอรายได้ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ไว้เข้ากลุ่ม ซึ่ง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ นี้จะกลับมาคืนเกษตรกรเหล่านี้ในรูปของเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะในขณะนี้ชาวม้งพร้อมที่จะเลิกปลูกฝิ่น แต่อะไรจะมาแทนฝิ่นได้ ชาวม้งเองตอนนี้ให้ความสนใจกับกะหล่ำปลี แต่ผมมุ่งไปที่ผักกับแครอทด้วย เพราะปีนี้ชาวม้งที่แม่โถปลูกกะหล่ำได้งามมาก อีกประการหนึ่งมีครูด้วย สอนวิชาเกี่ยวกับเกษตร เรียกว่าวิชากลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ วิชาที่สอนเกี่ยวกับการถนอมอาหาร การจัดการบ้านการเรือน ซึ่งเป็นวิชาเกษตรแผนใหม่ โดยหวังใช้ความเป็นครูในการติดต่อประสานงานกับชาวม้งได้ง่ายขึ้น ซึ่งก็ได้ผลดี และได้ส่งชาวม้งเข้าฝึกอบรม ๑ คน เป็นเกษตรกรตำบลอาสาสมัคร และได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าฝึกอบรมจำนวน ๔ ครั้ง ตามเรื่องต่าง ๆ คือ เรื่องโรคพืช ไม้ผลเมืองหนาว ไม้ผลทั่วไป สำหรับเกษตรกรตำบลอาสาสมัครจะมาทำหน้าที่ทุกวันจันทร์ และมีหน้าที่ช่วยเตรียมงานเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินมาทุกครั้ง การนัดหมาย การเก็บข้อมูล การนัดหมายกับชาวบ้านก็เป็นหน้าที่ของเกษตรกรตำบล ซึ่งเป็นชาวม้งได้รับเงินเดือน ๕๐๐ บาท

โครงการอื่น ๆ ได้สร้างปศุสัตว์ โดยได้หมูที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานให้ ซึ่งเดิมเป็นพันธุ์หมูจีนแดง แล้วมาผสมผสมนำเข้ามา ๓ ตัว ตัวผู้ ๑ ตัว ตัวเมีย ๒ ตัว ปัจจุบันผลิตลูกออกมา ๑๘ ตัว โดยจะจ่ายให้ชาวบ้านในรูปของการให้ยืมพันธุ์ คือยืมตัวลูกไป แต่มีข้อแม้ว่า บ้านที่ยืมต้องล้อมคอกหมู และถ้าหมูออกมาเป็นสีดำชาวม้งชอบหมูดำมาก ผมจะขอเก็บเอาไว้ก่อนเพราะให้ผสมกันอีกครั้งอาจจะออกมาสีดำหมดก็ได้”

บรรยาย

ลักษณะการทำงาน โครงการหลวงปางอุ๋งนั้น เป็นกึ่งสถานทดลองและกึ่งสหกรณ์ ส่งเสริมในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ก็ต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายการตลาดด้วย เพราะความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับการตลาดเป็นปัจจัยสำคัญ ราษฎรในปางอุ๋งกระตือรือร้น ในการที่จะปลูกพืชทดแทนฝิ่นมาก โดยเฉพาะพืชผักซึ่งขณะนี้ทำรายได้ดีและรวดเร็ว โครงการหลวงปางอุ๋งไม่ใช่องค์การเดียวที่จะให้ชาวเขาเลิกการปลูกฝิ่นได้ จำเป็น ต้องอาศัยหน่วยราชการอื่น ๆ ที่จะร่วมมือกันสนองพระราชดำริ เข้าไปให้การช่วยเหลือ โดยสม่ำเสมอ ให้ชาวเขาเกิดความเคยชิน ยอมรับความเป็นไปของบ้านเมืองในปัจจุบัน รับเทคนิคใหม่ ๆ เข้าไปปรับปรุงอาชีพเพื่อความอยู่ดีกินดีอย่างสุจริต

เพลง

พื้นเมืองทางเหนือ...

บรรยาย

โครงการหลวงปางอุ๋ง เป็นโครงการหนึ่งในหลาย ๆ โครงการ อันเนื่องมาจาก พระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่กำลังดำเนินงานไปได้อย่างดี ด้วยความร่วมมือกันทั้งเจ้าหน้าที่และราษฎรเอง ทั้งนี้ก็ด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางแนวทางให้ ทรงฟื้นฟูชีวิตของเขาเหล่านั้น ให้ลุกขึ้นมาต่อสู้ทำมาหากิน ได้ยืนยาวต่อไป

พิมพ์ที่ : บริษัท วิกตอรีเพาเวอร์พอยท์ จำกัด

๔๔๐/๑๗ - ๑๙ ซอยชัยสมรภูมิ ถนนราชวิถี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๒๕๕๑๓๖๕, ๒๕๕๒๐๗๖, ๒๕๕๓๘๘๓, ๒๕๕๔๔๒๗

นางพนิดา ปทุมารักษ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๗

บ 7088

DS สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
570.3 จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม 2.
ภ7ค3
2527

